

Hæstaréttardómar 1960 - Registur

Útgáfa 3.1 af rafræna skjalinu

Þetta PDF skjal er hluti afraksturs skönnunar á prentuðum eintökum af dómasafni Hæstaréttar. Markmið þessarar útgáfu er að veita almenningi færi á að eignast sitt eigið eintak af dómum Hæstaréttar án endurgjalds. Hæstiréttur Íslands stendur ekki fyrir útgáfu þessa skjals né komið að henni með öðrum hætti en lýst er hér að neðan.

Sérstakar þakkir fær Bókasafn Hafnarfjarðar fyrir að gefa flest bindanna til skönnunar og Óli Gneisti Sóleyjarson fyrir sín framlög til verkefnisins. Fjárhagslegir styrktaraðilar fá einnig þakkir fyrir fjárframlög sín.

Skjalið er upprunalega birt á vefnum <https://urlausnir.is>. Þar má finna rafrænar útgáfur hinna bindanna og verða nýrri útgáfur af skjölunum í boði þar.

Takmörkun ábyrgðar

Höfundur skjals þessa afsalar sér allri ábyrgð, að því marki sem lög heimila, vegna beinnar og/eða óbeinnar notkunar skjalsins sjálfs eða afurða sem af því leiðir. Þó stefnt hafi verið að því markmiði að skjalið endurspegli sem best innihald upprunalegu bindanna er hvorki hægt að tryggja né ábyrgjast að það hafi tekist. Framangreint á einnig við um efnislegt innihald prentuðu eintakanna sem skönnuð voru.

Höfundaréttur

Samkvæmt 9. gr. núverandi höfundalaga, nr. 73/1972, njóta dómar ekki verndar höfundalaga. Skrifstofa Hæstaréttar hefur tjáð höfundi skjalsins að Hæstiréttur hyggst ekki gera neinar athugasemdir vegna birtingar þessara rafrænu eintakanna í heilu lagi, en hefur hins vegar ekki útilokað að annað efni en dómar gæti notið verndar höfundalaga. Ef ætlunin er að nýta aðra hluta skjalsins en dómana sjálfa er mælt með því að viðkomandi hafi samband við Hæstarétt eftir því sem við á.

Hvers kyns höfundarréttur sem höfundur skjalsins gæti hafa skapað sér til handa með skönnuninni sjálfri eða öðru framlagi sínu til sköpunar þess, skal vera meðhöndlaður í samræmi við Creative Commons Zero höfundaleyfið (CC0 1.0 Universal eða síðari útgáfa þess).

Ábendingar

Séu ábendingar um mögulegar úrbætur á skjalinu er hægt að koma þeim á framfæri við höfund þess.

Athugasemdir um þessa útgáfu

Í útg. 3.1 var textinn gerður beinni og OCR endurunnið.

Höfundur skjalsins: Svavar Kjarrval (svavar@kjarrval.is)

HÆSTARÉTTARDÓMAR

ÚTGEFANDI
HÆSTIRÉTTUR

XXXI. BINDI
1960

REYKJAVÍK
FÉLAGSPRENTSMÍÐJAN H/F
MCMLX

Reglulegir dómarar Hæstaréttar 1960:

Þórður Eyjólfsson. Forseti dómsins frá 1. janúar til 31. ágúst.

Gizur Bergsteinsson. Forseti dómsins frá 1. september til 31. desember.

Arni Tryggvason.

Jón Ásbjörnsson. Lét af embætti 31. marz 1960.

Jónatan Hallvarðsson.

Lárus Jóhannesson. Skipaður hæstaréttardómari frá 1. maí 1960.

Magnús Þ. Torfason. Settur hæstaréttardómari 1.—30. apríl.

Registur.

I. MÁLASKRÁ.

	Dómur	Bls.
1. Ákærvaldið gegn Ingimar Jónssyni. Fjárdráttur opinbers starfsmanns	18 $\frac{1}{1}$	1
2. Kristinn Magnússon, María Magnúsdóttir, Sigríður Kristinsdóttir, Margrét Kristinsdóttir, Magnús Sverrisson og Gunnar Sverrisson gegn Kvenfélaginu Hringnum. Kærumál. Heitfesting vitnis	18 $\frac{1}{1}$	118
3. Ákærvaldið gegn Sigurði Móses Þorsteinssyni. Umferðarlög. Sératkvæði	22 $\frac{1}{1}$	123
4. Sameinaðir verktakar h/f, Sverrir Þorláksson, Jón Eyjólfsson og Jóhann Jón Jónsson gegn Ragnhildi Aðalsteinsdóttur og gagnsök. Skaðabótamál	22 $\frac{1}{1}$	128
5. Ragnhildur Steindórsdóttir gegn Herði Ólafssyni. Kærumál. Málskostnaður	22 $\frac{1}{1}$	134
6. Guðlaug Magnúsdóttir gegn borgarstjóranum í Reykjavík. Kærumál. Frávísunarkrafa. Dómkvaðning matsmanna	22 $\frac{1}{1}$	139
7. Björn H. Jónsson, Þórunn Franz og Valdimar Auðunsson gegn Herbert Pangritz. Vinnulaun. Skaðabætur. Staðfesting fjárnáms	29 $\frac{1}{1}$	142
8. Björn H. Jónsson, Þórunn Franz og Valdimar Auðunsson gegn Magdalenu Mellahn. Vinnulaun. Skaðabætur. Staðfesting fjárnáms	29 $\frac{1}{1}$	149
9. Trausti Jónsson og Hraðfrystihús Keflavíkur h/f gegn Guðmundi Ibsenssyni, Skaðabætur	29 $\frac{1}{1}$	155
10. Kristján Guðjónsson gegn Kristjáni Fjeldsted. Kærumál. Málskostnaður	29 $\frac{1}{1}$	160
11. Valdstjórnin gegn Helga Guðjóni Guðmundssyni. Lögræðissvipting. Sératkvæði	3 $\frac{1}{2}$	165
12. Samtrygging íslenzkra botnvörpunga gegn Íslenzkum endurtryggingum. Greiðsla með erlendri mynt. Gengi. Sératkvæði	9 $\frac{1}{2}$	168
13. Jóhann Gunnar Ólafsson, uppboðshaldari í Ísafjarðarsýslu, gegn Helga Benediktssyni og Guðmundi H. Oddssyni. Innheimta uppboðsskuldur	12 $\frac{1}{2}$	175
14. Bataábyrgðarfélag Vestmannaeyja gegn Helga Benediktssyni. Vátrygging. Sératkvæði	15 $\frac{1}{2}$	191
15. Borgarstjórinn í Reykjavík f. h. bæjarsjóðs gegn Verzlunarsparisjóðnum, eiganda Vesturgötu 2 í		

	Dómur	Bls.
Reykjavík, og gagnsök. Um eignarrétt að lóðar-spildum	15½	197
16. Ákærvaldið gegn Reyni Hjaltasyni og Sveinbirni Hjaltasyni. Eignaspjöll. Röskun á húsfriði. Líkams-árás. Þjófnaður. Sératkvæði	15½	203
17. Árni Markússon gegn Bæjarútgerð Reykjavíkur. Skaðabótakrafa	19½	243
18. Togaraafgreiðslan h/f gegn Sölva Þorsteini Valdi-marssyni. Skaðabætur	24½	249
19. Olíufélagið Skeljungur h/f gegn borgarstjóranum í Reykjavík f. h. bæjarsjóðs. Útsvarsmál	26½	257
20. Guðni Ólafsson gegn póstmeistaránnum í Reykja-vík. Skaðabætur. Ómerking.	26½	260
21. Þorlákur Jónsson gegn fjármálaráðherra f. h. ríkis-sjóðs og Valtý Bjarnasyni, forstöðumanni Blóðbank-ans. Kærumál. Framlagning sakargagna	26½	264
22. Fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs gegn Þorláki Jóns-syni. Kærumál. Framlagning sakargagna	26½	267
23. Byggingarfélagið M. Oddsson h/f gegn tollstjóran-um í Reykjavík. Útivistardómur	26½	270
24. Þórarinn G. Benediktsson gegn Verði h/f og gagn-sök. Skaðabótakrafa	29½	271
25. Guðni Ólafsson f. h. Apótekarafélags Íslands gegn póstmeistaránnum í Reykjavík f. h. póstsjóðs og gagn-sök. Skaðabætur. Ómerking	4¾	285
26. Ákærvaldið gegn Marteini Magnússyni Skaftfells. Umferðarlagabrot	4¾	289
27. Bæjarstjórinn á Húsavík f. h. bæjarsjóðs gegn Sig-fúsi Baldvinssyni. Útsvarsmál	7¾	294
28. Ákærvaldið gegn Daníel Halldórssyni. Ákæra um hlutdeild í þjófnaði	11¾	299
29. Halldór Ólafsson gegn Halldóri Sigurðssyni og Sig-ríði Bogadóttur. Kærumál. Frávísun	14¾	306
30. Þorvaldur Örn Vigfússon gegn Nýja Kompaniinu h/f Skaðabótakrafa	14¾	310
31. Ákærvaldið gegn Sæmundi Guðmundssyni. Þjófnaður	16¾	316
32. Magni Guðmundsson gegn bæjarsjóði Reykjavíkur. Skaðabótakrafa	16¾	318
33. Trygging h/f gegn Óskari J. Þorlákssyni og Rögnu Björnsson. Kærumál. Vitnaskylda	18¾	322
34. Engilbert Jóhannsson gegn Smíði h/f. Skaðabóta-krafa	21¾	325
35. Ármann Sigurbjörnsson gegn Sementsverksmiðju ríkisins og gagnsök. Vinnulaun. Sératkvæði	23¾	332
36. Jóhann Árnason og Sigurbjörg Helgadóttir gegn		

	Dómur	Bls.
Ástu Guðmundsdóttur og Jafet Sigurðssyni. Um eignarhluta sameigenda að fasteign	23 ³ / ₃	338
37. Egill Árnason gegn Sveini Egilssyni h/f og gagnsök. Kaup og sala. Skuldamál	25 ⁵ / ₃	351
38. Garðar Jónsson gegn Böðvari Bjarnasyni. Skuldamál	28 ⁸ / ₃	360
39. Oliústöðin h/f gegn bæjarstjóranum í Hafnarfirði f. h. bæjarsjóðs. Útsvarsmál	30 ⁰ / ₃	364
40. Ákærvaldið gegn Ólafi Friðgeiri Ólafssyni. Umferðarlagabrot	30 ⁰ / ₃	368
41. Ingolf Petersen f. h. Ingólfsbakariis gegn Agnari Gústafssyni. Útivistardómur	30 ⁰ / ₃	372
42. Ingolf Petersen f. h. Ingólfsbakariis gegn Sigurjóni Þórðarsyni. Útivistardómur	30 ⁰ / ₃	373
43. Ingolf Petersen f. h. Kökugerðarinnar h/f gegn Guðmundi Guðmundssyni. Útivistardómur	30 ⁰ / ₃	373
44. Aðalbjörg Sigríður Ásgeirsdóttir f. h. Birgis Þórs Helgasonar gegn Hólmfríði Löve. Umboðsskortur. Frávisun	5 ⁴ / ₄	374
45. Vilhjálmur Þ. Gíslason gegn Þorsteini Egilssyni og gagnsök. Meiðyrðamál	5 ⁴ / ₄	380
46. Hörður Ólafsson gegn tollstjóranum í Reykjavík f. h. ríkissjóðs. Lögtak. Innheimta þinggjalda	6 ⁴ / ₄	388
47. Arnljótur Ólafsson Pétursson gegn valdstjórninni og Ólafi Jónssyni. Kærumál. Vitnaskylda	6 ⁴ / ₄	390
48. Fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs gegn Kristjáni Ásgeirssyni. Skaðabótamál	25 ⁴ / ₄	393
49. H/f Júpíter gegn borgarstjóranum í Reykjavík f. h. bæjarsjóðs. Útsvarslög. Um skyldu atvinnurekanda til innheimtu útsvars starfsmanna sinna	25 ⁴ / ₄	399
50. Trausti Jónsson og Hraðfrystihús Keflavíkur h/f gegn Karli Karlssyni. Skaðabætur	2 ⁰ / ₅	403
51. Kristján Bjarnason, eigandi Norður-Hvols, gegn eigendum Péturseyjar I og II, Valla og Nikhóls, þeim Sigurjóni Árnasyni, Elíasi Guðmundssyni, Þórði Guðmundssyni, og Herði Þorsteinssyni, og landbúnaðarráðherra vegna ríkisjarðanna Fells, Holts, Keldudals og Álftagrófar og eigendum Suður-Hvols, þeim Arnþrúði Guðjónsdóttur, Guðmundi Eyjólfsyni og Sigurði Eyjólfsyni. Landamerkjамál	5 ⁵ / ₅	408
52. Barnavinafélagið Sumargjöf, Samband íslenzkra kristniboðsfélaga, Blindrafélag Íslands og Sigríður Davíðsdóttir gegn skiptaráðandanum í Reykjavík, Snorra Jónassyni, Björgu Halldórsdóttur og Valgerði Halldórsdóttur og gagnsök. Erfðamál	6 ⁵ / ₅	420
53. Ákærvaldið gegn Erlendi Einarssyni, Agli Thorar-ensen, Einari Ólafssyni, Helga Péturssyni, Hjalta		

	Dómur	Bls.
Pálssyni og Stefáni Björnssyni. Ákæra um óréttmæta verzlunarhætti. Ómerking	14 $\frac{1}{5}$	435
54. Haraldur Ágústsson gegn Hallgrími Magnússyni og Herði Kristinssyni. Kærumál. Frávísun	16 $\frac{1}{5}$	443
55. Jón Andrússon gegn Guðjóni Ólafssyni og gagnsök. Jarðarleiga. Sératkvæði	16 $\frac{1}{5}$	447
56. Fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs gegn Halldóri Ásgrímssyni. Tekjuskattur	23 $\frac{1}{5}$	460
57. Fjöla Kristjánsdóttir gegn valdstjórninni. Kærumál. Vitnaskylda. Ómerking	23 $\frac{1}{5}$	465
58. Guðmundur og Sigurður Eyjólfssynir og Arnþrúður Guðjónsdóttir f. h. dánarbús Eyjólfss Guðmundssonar gegn Kristjáni Bjarnasyni og gagnsök. Landskiptamál	23 $\frac{1}{5}$	466
59. Kjartan Ingimarsson og Ingimar Ingimarsson gegn fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs. Skaðabótamál ..	25 $\frac{1}{5}$	484
60. Ákæruvaldið gegn Hermanní Sigurðssyni. Umferðarlagabrot. Rangur framburður	27 $\frac{1}{5}$	492
61. Ákæruvaldið gegn Guðmundi Karlssyni. Umferðarlagabrot	27 $\frac{1}{5}$	499
62. Ingolf Petersen gegn Jóni N. Sigurðssyni. Útivistardómur	30 $\frac{1}{5}$	502
63. Ingolf Petersen gegn tollstjóranum í Reykjavík f. h. ríkissjóðs. Útivistardómur	30 $\frac{1}{5}$	502
64. Ingolf Petersen gegn Ólafi Ásgeirssyni. Útivistardómur	30 $\frac{1}{5}$	503
65. Ingolf Petersen gegn Áka Jakobssyni. Útivistardómur	30 $\frac{1}{5}$	503
66. Ingolf Petersen gegn Sigurgeir Sigurjónssyni. Útivistardómur	30 $\frac{1}{5}$	504
67. Ingolf Petersen gegn Kristjáni Ragnarssyni. Útivistardómur	30 $\frac{1}{5}$	504
68. Ingolf Petersen gegn Flugmo h/f. Útivistardómur	30 $\frac{1}{5}$	505
69. Ingolf Petersen gegn Helga Ásgeirssyni. Útivistardómur	30 $\frac{1}{5}$	505
70. Ingolf Petersen gegn Guðmundi Jónssyni. Útivistardómur	30 $\frac{1}{5}$	506
71. Ingolf Petersen gegn Lárusi Árnasyni. Útivistardómur	30 $\frac{1}{5}$	506
72. Ingolf Petersen gegn Helga Ásgeirssyni. Útivistardómur	30 $\frac{1}{5}$	507
73. Ingolf Petersen gegn Helga Ásgeirssyni. Útivistardómur	30 $\frac{1}{5}$	507
74. Ingolf Petersen gegn Hönnu Kristjánsdóttur. Útivistardómur	30 $\frac{1}{5}$	508

	Dómur	Bls.
75. Ingolf Petersen gegn Svövu Ágústs dóttur. Útivistardómur	30/5	508
76. Ingolf Petersen gegn Hjördísi Davíðsdóttur. Útivistardómur	30/5	509
77. Dagbjartur Geir Guðmundsson gegn Markúsi B. Þorgeirssyni. Vinnulaun. Ómerking	1/6	509
78. Bergljót Pálsdóttir Ólafsson gegn Gylfa Þ. Gíslasyni, Tómasi Guðmundssyni og Vilhjálmi S. Vilhjálmsyni persónulega og f. h. Menningar- og fræðslusambands alþýðu og Ragnari Jónssyni. Kærumál. Frávísunarkrafa. Höfundaréttur	3/6	512
79. Arnljótur Ólafsson Pétursson gegn valdstjórninni. Kærumál. Úrskurður rannsóknardómara um leit í bifreið færður	3/6	517
80. Hörður Ólafsson gegn Ragnari Blöndal h/f og Gunnari Hall. Skuldamál	8/6	519
81. Magnús Andrésson gegn The Bank of Nova Scotia og Bjarna Guðmundssyni. Kærumál. Um heitfestingu löggilts skjalapýðara	13/6	525
82. Ákærvaldið gegn Magnúsi Sigurjónssyni Magnússyni. Þjófnaður. Áfengislagabrot	13/6	531
83. Ákærvaldið gegn John William Meadows. Fiskveiðabrot	13/6	535
84. Kristinn Sigurðsson gegn stjórnarmönnum Vinnlustöðvarinnar í Vestmannaeyjum, þeim Jóhanni Sigfússyni, Sighvati Bjarnasyni, Jónasi Jónssyni, Haraldri Hannessyni og Guðjóni Jónssyni, fyrir hönd Vinnlustöðvarinnar. Félagsréttindi	15/6	541
85. Helga Þórðardóttir gegn Hirti Jónassyni og gagnsók. Skipti á búi hjóna	15/6	550
86. Ákærvaldið gegn Jóni Gíslasyni. Umferðarlagabrot	20/6	554
87. Dagbjartur Geir Guðmundsson gegn Garðari Ólasyni. Vinnulaun. Ómerking	20/6	560
88. Dagbjartur Geir Guðmundsson gegn Hannesi Berg. Vinnulaun. Ómerking	20/6	563
89. Dagbjartur Geir Guðmundsson gegn Birni Jónssyni. Vinnulaun. Ómerking	20/6	566
90. Dagbjartur Geir Guðmundsson gegn Þorgeiri Sigurðssyni. Vinnulaun. Ómerking	20/6	569
91. Ingolf Petersen og Málfríður Jónsdóttir gegn Gústaf Ólafssyni og til réttargæzlu uppboðshaldaranum í Reykjavík. Útivistardómur	22/6	572
92. Ingolf Petersen og Málfríður Jónsdóttir gegn uppboðshaldaranum í Reykjavík og til réttargæzlu Gústaf Ólafssyni. Útivistardómur	22/6	572
93. Ingolf Petersen og Málfríður Jónsdóttir gegn Gústaf		

	Dómur	Bls.
Ólafssyni f. h. Einars Kristjánssonar og til réttargæzlu uppboðshaldaranum í Reykjavík. Útivistardómur	2 $\frac{2}{6}$	573
94. Ingimar Jónsson gegn Einari Stefánssyni. Útivistardómur	2 $\frac{2}{6}$	573
95. Birgir Helgason gegn Hólmfriði Löve. Útivistardómur	2 $\frac{2}{6}$	574
96. Ingolf Petersen og Málfriður Jónsdóttir gegn Einari Kristjánssyni og gagnsök. Úrskurður um frestbeiðni	2 $\frac{3}{6}$	574
97. Jón Lundberg gegn Þorleifi Jónassyni. Kærumál. Framlagning dómsgagna	2 $\frac{4}{6}$	575
98. Jóhann Helgason gegn Alvari Óskarssyni. Kærumál. Málskostnaður	2 $\frac{4}{6}$	578
99. Ákæruvaldið gegn Bjarna Ingimarssyni. Sýknað af ákæru um fiskveiðabrot	2 $\frac{4}{6}$	582
100. Ákæruvaldið gegn Ernest Johnson. Sýknað af kæru um fiskveiðabrot	2 $\frac{4}{6}$	589
101. X gegn Y og gagnsök. Barnsfaðernismál	2 $\frac{4}{6}$	598
102. Ingolf Petersen og Málfriður Jónsdóttir gegn Einari Kristjánssyni og gagnsök. Uppboðsgerðum áfrýjað	2 $\frac{4}{6}$	602
103. Árni Árnason gegn Jónu G. Stefánsdóttur. Útivistardómur	2 $\frac{4}{6}$	605
104. Jóna G. Stefánsdóttir gegn Árna Árnasyni. Dómi og fjárnámssgerð áfrýjað til staðfestingar	2 $\frac{4}{6}$	605
105. Sverrir Guðfinnur Karlsson gegn valdstjórninni. Kærumál. Gæzluvarðhald	2 $\frac{9}{6}$	619
106. Höfðaklettur h/f gegn Kaupfélagi Húnvetninga. Kærumál. Frávísunarkrafa. Ómerking	2 $\frac{3}{9}$	621
107. Höfðaklettur h/f gegn Kaupfélagi Skagstrendinga. Kærumál. Frávísunarkrafa. Ómerking	2 $\frac{3}{9}$	622
108. Hraðfrystihús Gerðabátanna h/f gegn Axeli Jónssyni. Kærumál. Synjað um frest	2 $\frac{3}{9}$	624
109. Sigurjón Björnsson gegn Halldóri Björnssyni og Sveinbirni H. Pálssyni. Kærumál. Málskostnaður ..	2 $\frac{3}{9}$	626
110. Lárus Þ. Valdimarsson gegn Kaupfélagi Skagstrendinga. Kærumál. Synjað um frávísun	2 $\frac{7}{9}$	632
111. G. Helgason & Melsted h/f gegn E. O. Umez Eronini og gagnsök. Lausafjárkaup. Skaðabótakröfur. Endurgreiðslukröfur	2 $\frac{9}{9}$	634
112. Gunnar Ásgeirsson gegn Óskari Hansen. Útivistardómur	3 $\frac{0}{9}$	653
113. Árnason, Pálsson & Co. h/f gegn Siggeiri Vilhjálmssyni h/f. Útivistardómur	3 $\frac{0}{9}$	653
114. Firmað J. B. Péturssonar blikksmiðja o. fl. gegn		

	Dómur	Bls.
Valdimar Oddssyni. Útivistardómur	30/9	654
115. Valdimar Oddsson gegn J. B. Kristinssyni f. h. firmans J. B. Péturssonar blikksmiðja o. fl. Útivistardómur	30/9	654
116. Samvinnufélagið Björg gegn Ágúst Fjeldsted f. h. Peter Knud Petersen, Skeggja h/f og Njáli Gunnlaugssyni og Skeggi h/f gegn Samvinnufélaginu Björg, Ágúst Fjeldsted f. h. Peter Knud Petersen og Njáli Gunnlaugssyni. Útivist. Ómakslaun	3/10	655
117. Samvinnufélagið Björg gegn Ágúst Fjeldsted f. h. Thormand Thomsen, Skeggja h/f og Njáli Gunnlaugssyni og Skeggi h/f gegn Samvinnufélaginu Björg, Ágúst Fjeldsted f. h. Thormand Thomsen og Njáli Gunnlaugssyni. Útivist. Ómaksbætur	3/10	656
118. Samvinnufélagið Björg gegn Ágúst Fjeldsted f. h. Eyfinn Duurhus, Skeggja h/f og Njáli Gunnlaugssyni og Skeggi h/f gegn Samvinnufélaginu Björg, Ágúst Fjeldsted f. h. Eyfinn Duurhus og Njáli Gunnlaugssyni. Útivist. Ómaksbætur	3/10	657
119. Samvinnufélagið Björg gegn Ágúst Fjeldsted f. h. Peter Hougaard, Skeggja h/f og Njáli Gunnlaugssyni og Skeggi h/f gegn Samvinnufélaginu Björg, Ágúst Fjeldsted f. h. Peter Hougaard og Njáli Gunnlaugssyni. Útivist. Ómaksbætur	3/10	658
120. Bolli A. Ólafsson gegn Samvinnufélagi rafvirkja. Kærumál. Frávisunarkrafa	5/10	658
121. Bæjarútgerð Reykjavíkur gegn Ágúst Fjeldsted f. h. Johannes Iversens. Skaðabætur vegna riftunar á vinnusamningi	5/10	662
122. Ákærvaldið gegn Stefáni Guðna Ásmundssyni. Fiskveiðibrot	5/10	666
123. Fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs gegn Mjólkursamsölunni. Krafa um endurgreiðslu á söluskatti	12/10	672
124. Ákærvaldið gegn Tryggva Gunnarssyni. Kynferðisbrot. Rangur framburður. Sératkvæði	14/10	677
125. Sigríður Ögmundsdóttir og Sjúkrasamlag Njarðvíkurhrepps gegn Claudia Owen og gagnsök. Skaðabætur	18/10	689
126. Kjartan Sigurjónsson gegn Brandi Brynjólfssyni og gagnsök. Útburðarmál. Frávisun frá Hæstarétti	19/10	704
127. Steindór Jónsson og Guðmundur H. Þórðarson f. h. Árnasonar, Pálssonar & Co. h/f gegn Brandi Brynjólfssyni og gagnsök. Fjárnámssgerð staðfest	19/10	707
128. Gísli Ólafsson gegn Guðmundi Þórarinssyni og Stefáni Sigurðssyni, fulltrúa bæjarfógetans á Sauðárkróki. Kærumál. Krafa um, að dómari víki sæti	19/10	709

129. Gunnar Ólafsson & Co. h/f gegn Kjartani Friðbjarnarsyni. Skaðabætur. Sératkvæði	21 $\frac{1}{10}$	713
130. Fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs gegn Almennum Tryggingum h/f. Vátrygging. Ábyrgð ríkissjóðs samkvæmt lögum nr. 110/1951	25 $\frac{5}{10}$	718
131. Júlíus Björnsson, raftækjaverzlun, gegn Sigurði Þorgeirssyni. Kærumál. Frestun vegna áfrýjunar aðal máls	26 $\frac{6}{10}$	725
132. Guðlaugur Einarsson gegn Gústaf A. Sveinssyni, Sigfúsi Bjarnasyni, Arnbirni Óskarssyni, Kristjáni Kristjánssyni borgarfégeta og Huldu Ásgeirsdóttur. Útivistardómur	31 $\frac{1}{10}$	725
133. Gunnar Ásgeirsson gegn Óskari Hansen. Útivistardómur	31 $\frac{1}{10}$	726
134. Kristján Guðmundsson, Eiríkur Sigurðsson, Þorsteinn Jónsson og dánarbú Vilmundar Jónssonar gegn Jóni Gíslasyni og gagnsök. Um eignarrétt að fasteign. Ítaksréttindi	4 $\frac{1}{11}$	726
135. Arnbjörn Óskarsson og Sigfús Bjarnason gegn Guðlaugi Einarssyni og Hulda Ásgeirsdóttir gegn Guðlaugi Einarssyni og Axel Eyjólffssyni og Axel Eyjólffsson gegn Huldu Ásgeirsdóttur, Arnbirni Óskarssyni og Sigfúsi Bjarnasyni. Úrskurður um málflutningsfrest	11 $\frac{1}{11}$	737
136. Arnbjörn Óskarsson og Sigfús Bjarnason gegn Guðlaugi Einarssyni og Hulda Ásgeirsdóttir gegn Guðlaugi Einarssyni og Axel Eyjólffssyni og Axel Eyjólffsson gegn Huldu Ásgeirsdóttur, Arnbirni Óskarssyni og Sigfúsi Bjarnasyni. Uppboðsgerðum áfrýjað til ómerkingar	14 $\frac{4}{11}$	738
137. Ákærvaldið gegn William George Hardie. Ákæra um fiskveiðibrot	14 $\frac{4}{11}$	742
138. Ákærvaldið gegn Guðjóni Atla Árnasyni. Kynferðisbrot	16 $\frac{6}{11}$	747
139. Kolbeinn Skúlason gegn Þráni Sigurbjörnssyni. Kærumál. Frestbeiðni	16 $\frac{6}{11}$	765
140. Emil Gunnlaugsson gegn fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs. Skaðabótakrafa	18 $\frac{8}{11}$	774
141. Ákærvaldið gegn Daníel Halldórssyni. Umferðarlagabrot	18 $\frac{8}{11}$	780
142. Þorsteinn Jónsson gegn Jóni Gíslasyni og gagnsök. Um eignarrétt að fasteign. Ítaksréttindi	23 $\frac{3}{11}$	786
143. Magnús Andrésson gegn The Bank of Nova Scotia. Kærumál. Frávísunarkrafa	28 $\frac{8}{11}$	796
144. Þorsteinn Jónsson gegn Jóni Gíslasyni og gagnsök. Veiðiréttindi. Lögbann	30 $\frac{0}{11}$	807

	Dómur	Bls.
145. Alfreð Hilmar Þorbjörnsson gegn Landleiðum h/f og Jósef Smára Guðmundssyni. Skaðabótamál	30/11	811
146. Axel Eyjólfsson gegn Sigfúsi Bjarnasyni, Arnbirni Óskarssyni og til réttargæzlu Kristjáni Kristjánsyni borgarfégeta. Útivistardómur	30/11	817
147. Sigurður Pálmason f. h. Verzlunar Sigurðar Pálmasonar gegn Jóni Grímssyni f. h. Ingólfs Hálfðánarsonar. Útivistardómur	30/11	817
148. Ófeigur Guðnason gegn borgarstjóranum í Reykjavík f. h. bæjarsjóðs. Lóðarréttindi. Brottf lutningur húss	5/12	818
149. Halldór Jónsson gegn Gunnari Eliassyni. Skuldamál	7/12	824
150. Jens Sveinsson gegn Karli Pálssyni, Páli Árnasyni og Birgi Árnasyni. Kærumál. Frestbeiðni	9/12	829
151. Helgi Benediktsson gegn Bataábyrgðarfélagi Vestmannaeyja. Fjárnám. Skuldajöfnuður	14/12	832
152. Leifur Böðvarsson gegn Ólafi Guðmundssyni. Húsaleiga. Endurheimta ofgreidds fjár	14/12	836
153. Oliuverzlun Íslands h/f gegn bæjarsjóði Neskaupstaðar. Útsvarsmál. Sératkvæði	14/12	840
154. Valdstjórnin gegn Hauki Hvannberg. Kærumál. Sakborningi synjað um brottför úr lögsagnarumdæmi sínu	14/12	846
155. Borgarstjórnin í Reykjavík f. h. bæjarsjóðs gegn Guðmundi Halldórssyni. Um ráðningarkjör opinbers starfsmanns	19/12	851
156. Bjarni Pálsson gegn Atla Þorbergssyni. Kærumál. Frávísun frá héraðsdómi	19/12	856

II. NAFNASKRÁ.

A. Einkamál.

Bls.

Aðalbjörg Sigríður Ásgeirsdóttir f. h. Birgis Þórs Helgasonar ..	374
Agnar Gústafsson	372
Alfreð Hilmar Þorbjörnsson	811
Almennar Tryggingar h/f	718
Alvar Óskarsson	578
Apótekarafélag Íslands	285
Arnbjörn Óskarsson	725, 737, 738, 817
Arnprúður Guðjónsdóttir	408, 466
Atli Þorbergsson	856
Axel Eyjólfsson	737, 738, 817
Axel Jónsson	624
Áki Jakobsson	503
Ármann Sigurbjörnsson	332
Árnason, Pálsson & Co. h/f	653, 707
Árni Árnason	605
Árni Markússon	243
Ásta Guðmundsdóttir	338
Barnavinafélagið Sumargjöf	420
Bátaábyrgðarfélag Vestmannaeyja	191, 832
Berg, Hannes	563
Bergljót Pálsdóttir Ólafsson	512
Birgir Árnason	829
Birgir Þór Helgason	374, 574
Bjarni Guðmundsson	525
Bjarni Pálsson	856
Björg Halldórsdóttir	420
Björn H. Jónsson	142, 149
Björn Jónsson	566
Björnsson, Ragna	322
Blindrafélag Íslands	420
Bolli A. Ólafsson	658
Brandur Brynjólfsson	704, 707
Byggingarfélagið M. Oddsson h/f	270
Bæjarútgerð Reykjavíkur	243, 662
Böðvar Bjarnason	360
Dagbjartur Geir Guðmundsson	509, 560, 563, 566, 569
Duurhus, Eyfinn	657
Egill Árnason	351

	Bls.
Egilson, Þorsteinn	380
Einar Kristjánsson	573, 574, 602
Einar Stefánsson	573
Eiríkur Sigurðsson	726
Elías Guðmundsson	408
Emil Gunnlaugsson	774
Engilbert Jóhannsson	325
E. O. Umez Eronini	634
Eyjólfur Guðmundsson, dánarbú	466
Fjeldsted, Kristján	160
Flugmo h/f	505
Franz, Þórunn	142, 149
Garðar Jónsson	360
Garðar Ólason	560
G. Helgason & Melsted h/f	634
Gíslason, Gylfi Þ.	512
Gíslason, Vilhjálmur Þ.	380
Gísli Ólafsson	709
Guðjón Ólafsson	447
Guðlaug Magnúsdóttir	139
Guðlaugur Einarsson	725, 737, 738
Guðmundur Eyjólfsson	408, 466
Guðmundur Guðmundsson	373
Guðmundur Halldórsson	851
Guðmundur Ibsensson	155
Guðmundur Jónsson	506
Guðmundur H. Oddsson	175
Guðmundur Þórarinsson	709
Guðni Ólafsson	260
Guðni Ólafsson f. h. Apótekarafélags Íslands	285
Gunnar Ásgeirsson	653, 726
Gunnar Eliasson	824
Gunnar Ólafsson & Co. h/f	713
Gunnar Sverrisson	118
Gústaf Ólafsson	572, 573
Gústaf A. Sveinsson	725
Hafnarfjarðarkaupstaður	364
Hall, Gunnar	519
Halldór Ásgrímsson	460
Halldór Björnsson	626
Halldór Jónsson	824
Halldór Ólafsson	306
Halldór Sigurðsson	306
Hallgrímur Magnússon	443
Hanna Kristjánsdóttir	508
Hansen, Óskar	653, 726

Haraldur Ágústsson	443
Helga Þórðardóttir	550
Helgi Ásgeirsson	505, 507
Helgi Benediktsson	175, 191, 832
Hjördís Davíðsdóttir	509
Hjörtur Jónasson	550
Hougaard, Peter	658
Hraðfrystihús Gerðabátanna h/f	624
Hraðfrystihús Keflavíkur h/f	155, 403
Hringurinn, kvenfélag	118
Hulda Ásgeirsdóttir	725, 737, 738
Húsavíkurkaupstaður	294
Höfðaklettur h/f	621, 622
Hörður Kristinsson	443
Hörður Ólafsson	134, 388, 519
Hörður Þorsteinsson	408
Ingimar Ingimarsson	484
Ingimar Jónsson	573
Ingolf Petersen f. h. Ingólfsbakariis	372, 373
Ingolf Petersen f. h. Kökugerðarinnar h/f	373
Ingólfur Hálfðánarson	817
Íslenzkar endurtryggingar	168
Iversen, Johannes	662
J. B. Pétursson, firma	654
Jafet Sigurðsson	338
Jens Sveinsson	829
Jóhann Árnason	338
Jóhann Helgason	578
Jóhann Jón Jónsson	128
Jóhann Gunnar Ólafsson	175
Jón Andrésson	447
Jón Eyjólfsson	128
Jón Gíslason	726, 786, 807
Jón N. Sigurðsson	502
Jóna G. Stefánsdóttir	605
Jósef Smári Guðmundsson	811
Július Björnsson, raftækjaverzlun	725
Júpíter h/f	399
Karl Karlsson	403
Karl Pálsson	829
Kaupfélag Húnvetninga	621
Kaupfélag Skagstrendinga	622, 632
Kjartan Friðbjarnarson	713
Kjartan Ingimarsson	484
Kjartan Sigurjónsson	704
Kolbeinn Skúlason	765

	Bls.
Kristinn Magnússon	118
Kristinn Sigurðsson	541
Kristján Ásgeirsson	393
Kristján Bjarnason	408, 466
Kristján Guðjónsson	160
Kristján Guðmundsson	726
Kristján Kristjánsson	725, 817
Kristján Ragnarsson	504
Kvenfélagið Hringurinn	118
Landbúnaðarráðherra vegna ríkisjarðanna Fells, Holts, Keldu- dals og Álftagrófar	408
Landleiðir h/f	811
Lárus Árnason	506
Lárus Þ. Valdimarsson	632
Leifur Böðvarsson	836
Lundberg, Jón	575
Löve, Hólmfríður	374, 574
Magni Guðmundsson	318
Magnús Andrésson	525, 796
Magnús Sverrisson	118
Margrét Kristinsdóttir	118
María Magnúsdóttir	118
Markús B. Þorgeirsson	509
Málfriður Jónsdóttir	572, 573, 574, 602
Mellahn, Magdalena	149
Menningar- og fræðslusamband alpýðu	512
Mjólkursamsalan	672
Neskaupstaður	840
Njáll Gunnlaugsson	655, 656, 657, 658
Nýja Kompaníið	310
Olíufélagið Skeljungur h/f	257
Olíustöðin h/f	364
Olíuverzlun Íslands h/f	840
Owen, Claudia	689
Ófeigur Guðnason	818
Ólafsson, Bergljót Pálsdóttir	512
Ólafur Ásgeirsson	503
Ólafur Guðmundsson	836
Óskar J. Þorláksson	322
Pangritz, Herbert	142
Páll Árnason	829
Petersen, Ingolf 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 572, 573, 574, 602	
Petersen, Peter Knud	655
Póstmeistarinn í Reykjavík vegna póstsjóðs	260, 285
Ragnar Blöndal h/f	519
Ragnar Jónsson	512

Ragnhildur Aðalsteinsdóttir	128
Ragnhildur Steindórsdóttir	134
Reykjavíkurborg	139, 197, 257, 318, 399, 818, 851
Ríkissjóður	264, 267, 270, 388, 393, 460, 484, 502, 672, 718, 774
Samband íslenzkra kristniboðsfélaga	420
Sameinaðir verktakar h/f	128
Samtrygging íslenzkra botnvörpunga	168
Samvinnufélagið Björg	655, 656, 657, 658
Samvinnufélag rafvirkja	658
Sementsverksmiðja ríkisins	332
Sigfús Baldvinsson	294
Sigfús Bjarnason	725, 737, 738, 817
Siggeir Vilhjálmsson h/f	653
Sigríður Bogadóttir	306
Sigríður Davíðsdóttir	420
Sigríður Kristinsdóttir	118
Sigríður Ögmundsdóttir	689
Sigurbjörg Helgadóttir	338
Sigurður Eyjólfsson	408, 466
Sigurður Pálmason	817
Sigurður Þorgeirsson	725
Sigurgeir Sigurjónsson	504
Sigurjón Árnason	408
Sigurjón Björnsson	626
Sigurjón Þórðarson	373
Sjúkrasamlag Njarðvíkurhrepps	689
Skeggi h/f	655, 656, 657, 658
Skiptaráðandinn í Reykjavík	420
Smiður h/f	325
Snorri Jónasson	420
Stefán Sigurðsson	709
Steindór Jónsson	707
Svava Ágústsdóttir	508
Sveinbjörn H. Pálsson	626
Sveinn Egilsson h/f	351
Sverrir Þorláksson	128
Sölvi Þorsteinn Valdimarsson	249
The Bank of Nova Scotia	525, 796
Thomsen, Thormand	656
Togaraafgreiðslan h/f	249
Tómas Guðmundsson	512
Trausti Jónsson	155, 403
Trygging h/f	322
Uppboðshaldarinn í Ísafjarðarsýslu	175
Uppboðshaldarinn í Reykjavík	572, 573
Valdimar Auðunsson	142, 149

	Bls.
Valdimar Oddsson	654
Valgerður Halldórsdóttir	420
Valtýr Bjarnason	264
Verzlunarsparisjóðurinn	197
Vilhjálmur S. Vilhjálmsson	512
Vilmundur Jónsson, dánarbú	726
Vinnslustöðin í Vestmannaeyjum	541
Vörður h/f	271
X, varnaraðili barnsfaðernismáls	598
Y, sóknaraðili barnsfaðernismáls	598
Þorgeir Sigurðsson	569
Þorlákur Jónsson	264, 267
Þorleifur Jónsson	575
Þorsteinn Jónsson	726, 786, 807
Þorvaldur Örn Vigfússon	310
Þórarinn G. Benediktsson	271
Þórður Guðmundsson	408
Þráinn Sigurbjörnsson	765

B. Opínber mál.

Arnþjóður Ólafsson Pétursson	390, 517
Bjarni Ingimarsson	582
Daníel Halldórsson	299, 780
Einar Ólafsson	435
Erlendur Einarsson	435
Fjóla Kristjánsdóttir	465
Guðjón Atli Árnason	747
Guðmundur Karlsson	499
Hardie, William George	742
Helgi Guðjón Guðmundsson	165
Helgi Pétursson	435
Hermann Sigurðsson	492
Hjalti Pálsson	435
Hvannberg, Haukur	846
Ingimar Jónsson	1
Johnson, Ernest	589
Jón Gíslason	554
Magnús Sigurjónsson Magnússon	531
Meadows, John William	535
Ólafur Jónsson	390
Ólafur Friðgeir Ólafsson	368
Reynir Hjaltason	203
Sigurður Móses Þorsteinsson	123
Skafftells, Marteinn Magnússon	289
Stefán Guðni Ásmundsson	666
Stefán Björnsson	435

Sveinbjörn Hjaltason	203
Sverrir Guðfinnur Karlsson	619
Sæmundur Guðmundsson	316
Thorarensen, Egill	435
Tryggvi Gunnarsson	677

III. SKRÁ

um lög, reglugerðir, samþykktir o. fl., sem vitnað er til í
XXXI. bindi hæstaréttardóma.

1281, *Jónsbók*.

Landsleigubálkur. 22. kap. — 728, 736, 787, 795.

1878, nr. 3, 12. apríl. *Lög um skipti á dánarbúum, félagsbúum o. fl.*
82. gr. — 187.

1884, nr. 1, 12. janúar. *Lög um bygging, ábúð og úttekt jarða.*
— 448, 453, 455.

2. gr. — 448, 453.

10. gr. — 454.

1885, nr. 29, 16. desember. *Lög um lögtak og fjárnám án undanfar-*
ins dóms eða sáttar.

2. gr. — 389.

1887, nr. 19, 4. nóvember. *Lög um aðför.*

20. gr. — 832, 835.

1903, nr. 68, 7. september. *Byggingarsamþykkt fyrir Reykjavík.*
5. gr. — 823.

1905, nr. 13, 20. október. *Lög um rithöfundarétt og prentrétt.*

6. gr. — 516.

17. gr. — 513, 515.

18. gr. — 513, 515.

20. gr. — 513, 515.

1905, nr. 14, 20. október. *Lög um fyrning skulda og annarra kröfu-*
réttinda.

3. gr. — 340, 349.

1905, nr. 46, 10. nóvember. *Lög um hefð.*

8. gr. — 163.

1914, nr. 56, 30. nóvember. *Siglingalög.*

13. gr. — 271.

48. gr. — 277.

236. gr. — 156, 404.

238. gr. — 271, 277.

239. gr. — 188.

240. gr. — 277.

261. gr. — 277.

1919, nr. 41, 28. nóvember. *Lög um landamerki o. fl.*
— 411.

III. kafli — 709, 732, 791.

9. gr. — 711.

1920, nr. 5, 18. maí. Lög um bann gegn botnvörpuveiðum.

1. gr. — 535, 536, 584, 592, 745, 746.

3. gr. — 535, 536, 592, 745, 746.

1921, nr. 55, 27. júní. Lög um skipulag kauptúna og sjávarþorpa.

24. gr. — 141.

1922, nr. 39, 27. júní. Lög um lausafjárkaup.

30. gr. — 647, 649.

31. gr. — 649.

32. gr. — 649.

1928, nr. 68, 7. maí. Lög um bráðabirgða-unglingafræðslu í Reykjavík.

1. gr. — 6.

5. gr. — 6.

6. gr. — 6, 55.

7. gr. — 6.

1930, nr. 48, 19. maí. Lög um gagnfræðaskóla.

— 6, 7.

9. gr. — 7.

10. gr. — 7.

12. gr. — 7.

13. gr. — 7.

14. gr. — 7.

15. gr. — 7.

17. gr. — 7.

18. gr. — 7, 55.

1933, nr. 32, 19. júní. Lög um tilbúning og verzlun með smjörlíki o. fl.

9. gr. — 437, 441.

13. gr. — 437.

1933, nr. 73, 19. júní. Lög um bann við okri, dráttarvexti o. fl.

— 522.

7. gr. — 454, 838.

1933, nr. 84, 19. júní. Lög um varnir gegn ólögðum verzlunarháttum.

1. gr. — 436, 441, 442.

2. gr. — 436, 441.

1933, nr. 87, 19. júní. Ábúðarlög.

— 455.

9. gr. — 453.

11. gr. — 455.

13. gr. — 454.

36. gr. — 449, 455.

54. gr. — 449, 455.

1933, nr. 93, 19. júní. Vixillög.

17. gr. — 661.

26. gr. — 660.

34. gr. — 660, 661.

74. gr. — 522, 524.

1935, nr. 6, 9. janúar. *Lög um tekjuskatt og eignarskatt.*

7. gr. — 463.

10. gr. — 463.

1935, nr. 112, 18. maí. *Lög um hæstarétt.*

38. gr. — 191, 606.

47. gr. — 166.

1936, nr. 7, 1. febrúar. *Lög um samningsgerð, umboð og ógilda lög-
gerninga.*

31. gr. — 458.

32. gr. — 454.

1936, nr. 8, 1. febrúar. *Lög um erfðaábúð og óðalsrétt.*

— 448, 449, 451, 454.

I. kafli — 454, 455.

III. kafli — 454, 455.

2. gr. — 449, 451, 452, 454.

4. gr. — 451, 454, 458.

9. gr. — 455.

25. gr. — 454, 455.

1936, nr. 85, 23. júní. *Lög um meðferð einkamála í héraði.*

5. gr. — 661.

36. gr. — 711.

46. gr. — 309, 310, 514, 516, 857.

69. gr. — 660, 661.

71. gr. — 319.

82. gr. — 633.

84. gr. — 130.

88. gr. — 803.

105. gr. — 141, 247, 660.

108. gr. — 141.

110. gr. — 578.

114. gr. — 660, 858.

116. gr. — 857, 859.

117. gr. — 725.

118. gr. — 362.

120. gr. — 510, 560, 563, 567, 569, 858.

126. gr. — 324.

127. gr. — 121.

139. gr. — 140.

148. gr. — 266, 269.

180. gr. — 859.

190. gr. — 621, 623.

193. gr. — 510, 561, 564, 567, 570, 621, 623.

200. gr. — 326.

208. gr. — 660.

213. gr. — 601.

1936, nr. 133, 28. desember. *Reglugerð um tekjuskatt og eignarskatt.*

22. gr. — 464.
54. gr. — 464.
- 1937, nr. 45, 13. júní. *Lög um bann gegn dragnótaveiði í landhelgi.*
1. gr. — 668, 670.
4. gr. — 666, 668, 670, 671.
- 1937, nr. 72, 24. júní. *Reglugerð um gerð og notkun bifreiða.*
2. gr. — 723.
- 1940, nr. 19, 12. febrúar. *Almenn hegningarlög.*
20. gr. — 204, 677, 680, 688, 748, 763.
22. gr. — 301, 493, 498, 677, 680, 687, 688.
26. gr. — 514.
57. gr. — 304, 305.
68. gr. — 6, 117, 207, 241, 302, 304, 317, 318, 493, 498, 532, 534, 680, 748, 763.
69. gr. — 534.
76. gr. — 241.
77. gr. — 117, 205, 241, 304, 498, 534, 677, 688.
138. gr. — 1, 2, 3, 4, 5, 85, 94, 97, 99, 103, 106, 111, 113, 114, 115.
141. gr. — 1, 6, 116.
142. gr. — 493, 498, 677, 680, 687.
194. gr. — 748, 763.
200. gr. — 677, 679, 687.
215. gr. — 277.
217. gr. — 204., 206, 207, 237.
219. gr. — 723.
231. gr. — 204, 206, 237.
235. gr. — 380, 387.
244. gr. — 204, 207, 241, 301, 317, 532, 533, 534.
247. gr. — 1, 2, 3, 85, 94, 99, 113.
249. gr. — 1, 3, 4, 5, 94, 97, 99, 103, 106, 111, 113, 114, 115.
255. gr. — 204.
257. gr. — 204, 206, 207, 239.
261. gr. — 1, 3, 4, 5, 94, 97, 99, 103, 106, 111, 113, 114, 115.
- 1940, nr. 26, 12. febrúar. *Lög um breyting á lögum nr. 45 13. júní 1937, um dragnótaveiðar í landhelgi.*
1. gr. — 668, 670.
- 1940, nr. 31, 12. febrúar. *Póstlög.*
20. gr. — 263, 288.
- 1941, nr. 23, 16. júní. *Bifreiðalög.*
27. gr. — 723.
34. gr. — 815.
35. gr. — 396, 397, 490, 815.
36. gr. — 393, 394, 397, 719, 723.
- 1941, nr. 24, 16. júní. *Umferðarlög.*
4. gr. — 723.
7. gr. — 714.

1941, nr. 46, 27. júní. Landskiptalög.

3. gr. — 469, 480, 481.

9. gr. — 482.

10. gr. — 472, 479, 480, 481.

13. gr. — 469.

1943, nr. 16, 26. febrúar. Lög um orlof.

— 148.

4. gr. — 153.

1943, nr. 39, 7. apríl. Lög um húsaleigu.

1. gr. — 836.

13. gr. — 837, 838, 839.

1943, nr. 65, 16. desember. Lög um dómsmálastörf, lögreglustjórn, gjaldheimtu o. fl. í Reykjavík.

2. gr. — 166.

4. gr. — 166.

1943, nr. 116, 30. desember. Lög um ættaróðal og erfðaábúð.

— 454, 455.

34. gr. — 452.

38. gr. — 451, 454, 458.

45. gr. — 455.

1944, nr. 33, 17. júní. Stjórnarskrá lýðveldisins Íslands.

67. gr. — 400, 402, 823.

77. gr. — 464.

1945, nr. 60, 12. marz. Lög um laun starfsmanna ríkisins.

— 10.

1945, nr. 66, 12. apríl. Lög um útsvör.

— 367.

4. gr. — 258, 259, 364, 366, 367, 368.

8. gr. — 294, 298, 841, 842, 845.

9. gr. — 297, 298.

21. gr. — 843.

24. gr. — 258, 364, 367, 842.

25. gr. — 843.

29. gr. — 399, 400, 401, 402.

1945, nr. 83, 22. október. Lög um viðauka við lög nr. 45 13. júní 1937, um bann gegn dragnotaveiði í landhelgi.

— 666.

1945, nr. 195, 22. október. Byggingarsamþykkt fyrir Reykjavík.

4. gr. — 823.

1946, nr. 48, 7. maí. Lög um gagnfræðanám.

— 7.

9. gr. — 7.

54. gr. — 7.

56. gr. — 7.

1946, nr. 50, 7. maí. Lög um almannatryggingar.

113. gr. — 855.

- 1946, nr. 59, 7. maí. *Lög um sérstakar fyrningarafskriftir.*
5. gr. — 367.
- 1946, nr. 167, 21. desember. *Reglugerð um áhættuðgjöld og flokkun starfa og starfsgreina samkv. 113. gr. laga nr. 50 1946, um almannatryggingar.*
— 855.
- 1947, nr. 29, 9. apríl. *Lög um vernd barna og ungmenna.*
44. gr. — 677, 679, 687.
- 1947, nr. 59, 24. maí. *Lög um breyting á lögum nr. 66 12. apríl 1945, um útsvör.*
— 841, 842, 845.
- 1947, nr. 61, 31. maí. *Lög um vátryggingarfélag fyrir fiskiskip.*
2. gr. — 191, 192.
- 1947, nr. 83, 5. júní. *Lög um breyting á lögum nr. 29 frá 16. des. 1885, um lögtak og fjárnám án undanfarins dóms eða sáttar.*
— 389 (þar misprentað 87/1947 fyrir 83/1947).
- 1947, nr. 95, 5. júní. *Lög um lögræði.*
— 165.
4. gr. — 374.
5. gr. — 168.
8. gr. — 166.
- 1947, nr. 128, 29. desember. *Lög um dýrtiðarráðstafanir.*
15. gr. — 838.
- 1948, nr. 44, 5. apríl. *Lög um vísindalega verndun fiskimiða landgrunnsins.*
— 536, 585, 592, 596, 666, 745.
- 1948, nr. 100, 29. desember. *Lög um dýrtiðarráðstafanir vegna atvinnuveganna.*
III. kafli — 674.
22. gr. — 672, 674, 675.
- 1949, nr. 42, 23. maí. *Erfðalög.*
III. kafli — 430, 431.
19. gr. — 431.
24. gr. — 430.
25. gr. — 422, 430, 434.
26. gr. — 422, 434.
27. gr. — 434.
- 1949, nr. 57, 25. maí. *Lög um nauðungaruppböð.*
11. gr. — 188.
33. gr. — 189.
34. gr. — 184, 189.
- 1949, nr. 110, 30. desember. *Lög um breyting á lögum nr. 61 31. maí 1947, um vátryggingarfélag fyrir fiskiskip.*
— 191, 192.
- 1950, nr. 22, 19. marz. *Lög um gengisskráningu, launabreytingar, stóreignaskatt, framleiðslugjöld o. fl.*

— 170, 171, 172, 173, 174.

1951, nr. 5, 29. janúar. Lög um breyting á lögum nr. 5 18. maí 1920, um bann gegn botnvörpuveiðum.

— 592.

1. gr. — 535, 536, 745, 746.

1951, nr. 8, 5. febrúar. Ábúðarlög.

9. gr. — 453.

13. gr. — 454.

36. gr. — 452.

1951, nr. 27, 5. marz. Lög um meðferð opinberra mála.

2. gr. — 165.

4. gr. — 165.

35. gr. — 747.

48. gr. — 519.

67. gr. — 620.

77. gr. — 221.

93. gr. — 391, 392.

100. gr. — 492.

103. gr. — 465.

115. gr. — 435.

118. gr. — 85.

159. gr. — 290.

160. gr. — 290.

164. gr. — 465.

172. gr. — 390, 465, 517, 619, 846.

1951, nr. 31, 7. marz. Lög um breyting á lögum nr. 45 13. júní 1937, um bann gegn dragnotaveiði í landhelgi.

— 666.

1. gr. — 668, 671.

1951, nr. 110, 19. desember. Lög um lagagildi varnarsamnings milli Íslands og Bandaríkjanna og um réttarstöðu liðs Bandaríkjanna og eignir þess.

— 847.

1. gr. viðbætis við varnarsamninginn — 393.

12. gr. viðbætis við varnarsamninginn — 394, 490, 718, 719.

1952, nr. 7, 24. janúar. Lög um breyting á bifreiðalögum nr. 23 16. júní 1941.

1. gr. — 393.

1952, nr. 21, 19. marz. Reglugerð um verndun fiskimiða umhverfis Ísland.

— 671.

1. gr. — 536, 585, 592, 596, 668, 670, 745.

5. gr. — 668, 745, 746.

1952, nr. 81, 8. desember. Lög um breyting á lögum nr. 44 5. apríl 1948, um vísindalega verndun fiskimiða landgrunnsins.

— 745, 592.

1. gr. — 536, 585, 745, 746.
- 1952, nr. 82, 8. desember. *Lög um breyting á lögum nr. 5 18. maí 1920, um bann gegn botnvörpuveiðum.*
— 536, 585, 596.
1. gr. — 535, 536, 585, 592, 745, 746.
- 1952, nr. 113, 29. desember. *Lög um lausn ítaka af jörðum.*
— 731.
- 1953, nr. 75, 17. desember. *Lög um framlenging á gildi III. kafla laga nr. 100 1948, um dýrtíðarráðstafanir vegna atvinnuveganna.*
3. gr. — 675.
- 1953, nr. 88, 24. desember. *Lög um skipan innflutnings- og gjald-eyrismála, fjárfestingarmála o. fl.*
4. gr. — 174.
- 1953, nr. 212, 28. desember. *Reglugerð um skipan innflutnings- og gjald-eyrismála, fjárfestingarmála o. fl.*
15. gr. — 174.
- 1954, nr. 20, 8. marz. *Lög um vátryggingarsamninga.*
— 193.
3. gr. — 194.
12. gr. — 196.
24. gr. — 191, 192, 194, 196.
39. gr. — 173, 174, 175.
- 1954, nr. 38, 14. apríl. *Lög um réttindi og skyldur starfsmanna ríkisins.*
11. gr. — 387.
- 1954, nr. 46, 14. apríl. *Lög um tekjuskatt og eignarskatt.*
— 367.
10. gr. — 366, 367.
- 1954, nr. 58, 24. apríl. *Áfengislög.*
6. gr. — 532, 533.
7. gr. — 532, 534.
19. gr. — 517, 519.
24. gr. — 370, 372, 493, 494, 498, 500, 501, 555, 556, 559.
35. gr. — 532, 534.
36. gr. — 532, 534.
42. gr. — 519.
45. gr. — 370, 372, 493, 498, 500, 501, 555, 559.
- 1954, nr. 108, 23. desember. *Lög um framlenging á gildi III. kafla laga nr. 100/1948, um dýrtíðarráðstafanir vegna atvinnuveganna.*
— 674, 675.
3. gr. — 672, 674, 675.
- 1954, nr. 168, 29. desember. *Reglugerð um söluskatt.*
6. gr. — 672.
- 1955, nr. 22, 3. maí. *Lög um breytingar á almennum hegningarlög-um nr. 19 frá 12. febr. 1940.*

4. gr. — 304, 305.
- 1955, nr. 53, 26. janúar. *Auglýsing um umferð og umferðarmerki í Reykjavík.*
— 124.
- 1955, nr. 147, 30. desember. *Reglugerð um tekjuskatt og eignarskatt.*
— 367.
28. gr. — 366, 367.
- 1957, nr. 60, 7. júní. *Lög um Háskóla Íslands.*
25. gr. — 301.
- 1958, nr. 16, 9. apríl. *Lög um rétt verkafólks til uppsagnarfrests frá störfum og um rétt þess og fastra starfsmanna til launa vegna sjúkdóms- og slysaforfalla.*
— 333, 336.
1. gr. — 332, 334, 336.
4. gr. — 332, 333, 334, 335, 336, 337.
7. gr. — 337.
- 1958, nr. 26, 2. maí. *Umferðarlög.*
25. gr. — 370, 493, 498, 500, 501, 555, 559.
26. gr. — 291, 554, 555, 559.
27. gr. — 369, 370.
32. gr. — 124, 127.
37. gr. — 124, 127, 291, 370, 554, 555, 559.
38. gr. — 291.
45. gr. — 554, 555, 559.
48. gr. — 124, 127, 289, 291.
49. gr. — 291, 781.
50. gr. — 781.
70. gr. — 397, 723.
80. gr. — 124, 127, 291, 370, 372, 493, 498, 500, 501, 554, 559, 781.
81. gr. — 370, 372, 493, 494, 498, 500, 501, 556, 559.
- 1958, nr. 33, 29. maí. *Lög um útflutningssjóð o. fl.*
— 169, 170, 172, 173, 174.
21. gr. — 173.
22. gr. — 170, 171, 172, 173, 174.
28. gr. — 169.
29. gr. — 173.
- 1958, nr. 70, 30. júní. *Reglugerð um fiskveiðilandhelgi Íslands.*
1. gr. — 666.
3. gr. — 668, 671.
6. gr. — 666, 668, 671.
7. gr. — 671.
- 1958, nr. 87, 29. ágúst. *Reglugerð um viðauka við reglugerð nr. 70 30. júní 1958, um fiskveiðilandhelgi Íslands.*
1. gr. — 666, 668, 671.
2. gr. — 666, 668, 671.

IV. EFNISSKRÁ.

A. Atriðisorð efnisskrár.

Ábúð.

Ábyrgð á verkum annara.

Aðför. Sjá fjárnám, lögbann, lögtak, útburðargerðir.

Aðgerðaleysi. Sjá tómleiti.

Aðild.

Aðiljaskýrslur.

Áfengislagabrot.

Áfrýjun.

Áfrýjunarleyfi.

Ágreiningsatkvæði. Sjá sératkvæði.

Ákæra.

Almannahætta. Sjá brenna, eignaspjöll.

Atvinnuréttindi.

Atvinnurekstur.

Auðgunarregla.

Barnavernd.

Barnsfaðernismál.

Bifreiðar.

Blóðbankinn.

Blóðrannsókn.

Borgararéttindi.

Brenna.

Dómar og úrskurðir.

Dómarahæfi.

Dómarar.

Dómkvaðning.

Dómsgögn.

Dómstólar.

Eftirgrennslan brota.

Eiður. Sjá barnsfaðernismál.

Eignardómsmál.

Eignarréttur.

Eignaspjöll.

Embættismenn. Sjá opinberir starfsmenn.

Endurgreiðsla.

Erfðaábúð. Sjá ábúð.

Erfðir.

Fasteignir.

Félög.

Fiskveiðabrot.

Fjádráttur.

Fjárnám.

Fógetagerðir. Sjá fjárnám, lögbann, lögtak, útburðarmál.

Framkröfur.

Frávísun.

Fréttir.

Friðhelgi einkalífs. Sjá heimilis-
helgi.

Fyrning.

Gagnkröfur. Sjá skuldajöfnuður.

Gengi. Sjá gjaldeyrir.

Gjafsókn. Gjafvörn.

Gjaldeyrir.

Greiðsla. Sjá gjaldeyrir.

Grunnleiga. Sjá lóðarleiga.

Gæzluvarðhald.

Háskólalög.

Hefð.

Heimilishelgi.

Hjón.

Hlutdeild.

Húsaleiga.

Húsleit.

Höfundaréttur.

*Innheimta.**Ítaksréttindi.**Ítrekun.**Jarðarleiga.* Sjá ábúð.*Játning.* Sjá aðiljaskýrslur.*Kaup og sala.**Kynferðisbrot.**Kærumál.**Landamerksamál.**Landhelgisbrot.* Sjá fiskveiðabrot.*Landskipti.**Lax- og silungsveiði.**Leiga.* Sjá ábúð, húsaleiga, lóðarleiga.*Leit.**Líkamsárás og líkamsmeiðing.**Lóðamerki.**Lóðarleiga.**Loforð.**Læknar. Læknaráð.**Lög. Lögskýring.**Lögbann.**Lögmenn.* Sjá málflutningsmenn.*Lögreglumenn.* Sjá opinberir starfsmenn.*Lögræði.**Lögtak.**Málasamlag.**Málflutningsmenn.**Málflutningur.**Málshöfðun.* Sbr. ákæra.*Málskostnaður.* Sbr. ómaksbætur.*Málsmeðferð.* Sbr. opinber mál.*Mat og skoðun.**Meðalganga.**Meiðyrði.**Merkjadómur.**Misneyting.**Neyðarvörn.**Okur.**Ómaksbætur.**Ómerking.**Opinber mál.**Opinberir starfsmenn.**Óréttmætir verzlunarhættir.**Orlof.**Póstmál.**Prestar.* Sjá þagnarskylda.*Rangur framburður.**Refsingar.**Réttarfarssæktir og vítur.**Sakhæfi.**Saknæmi.**Samaðild.**Sameign.**Samningar.**Sératkvæði.**Siðferðisbrot.* Sjá kynferðisbrot.*Sjó- og verzlunardómur.**Sjómannalög.**Sjóveð.**Sjúkrahús.**Sjúkrasamlög.**Skaðabætur.**Skattar.**Skjalþýðendur.**Skipti.**Skjöl.* Sjá dómsgögn.*Skuldajöfnuður.**Skuldamál.**Skuldaskil.**Stjórnarskráin.**Stjórnsýsla.**Sveitarstjórn.* Sjá stjórnsýsla.*Svipting réttinda.* Sjá atvinnuréttindi, borgararéttindi.*Sönnun. Sönnunarbyrði.**Tilraun.**Tómlæti.**Umboð.*

<i>Umboðssala.</i>	<i>Vettvangsmál.</i>
<i>Umboðssvik.</i> Sjá fjársvik.	<i>Vextir.</i>
<i>Umferðarlög.</i> Sjá bifreiðar.	<i>Viðskiptatilkynningar.</i> Sjá kaup og sala.
<i>Uppboð.</i>	<i>Vinnusamningar.</i>
<i>Uppgjöf réttinda.</i> Sjá loforð.	<i>Vitni.</i>
<i>Upptaka eigna.</i>	<i>Vixilmál.</i>
<i>Úrskurðir.</i>	
<i>Útburðarmál.</i>	<i>Þagnarskylda.</i>
<i>Útivist aðilja.</i>	<i>Þjófnaður.</i>
<i>Útsvör.</i> Sjá skattar.	
<i>Varnarliðsmál.</i>	<i>Ærumeiðingar.</i> Sjá meiðyrði.
<i>Vátrygging.</i>	Óréttmætir verzlunarhættir.
<i>Veð.</i> Sjá sjóveð.	<i>Ökuleyfi.</i> Sjá atvinnuréttindi.
<i>Veði.</i> Sjá fiskveiðabrot. Lax- og silungsveiði.	<i>Ölvun.</i> Sjá áfengislagabrot.
<i>Verzlun.</i> Sjá kaup og sala. Óréttmætir verzlunarhættir.	<i>Örorka.</i>

B. Efnisskrá.

Ábúð.

Frá árinu 1931 hafði G á leigu jörðina H, sem var eign J. Umsamið eftirgjald var kr. 200.00 á ári. Byggingarbréf var ekki gefið út, og fékk G því lífstíðarábúð samkvæmt ábúðarlögum nr. 1/1884. Árið 1939 fékk G skriflega yfirlýsingu frá J um, að hann leigði G jörðina H „á erfðaábúð samkvæmt lögum um erfðaábúð“, en þá voru í gildi lög um erfðaábúð nr. 8/1936. Ekki var jarðarafgjald þó lækkað til samræmis við afgjaldsákvæði 2. gr. nefndra laga, heldur var það látið haldast óbreytt, kr. 200.00 á ári. Árið 1951 lét J úttektarmenn meta eftirgjald eftir jörðina, og mátu þeir það kr. 800.00 á ári. Krafðist J síðan eftirgjalds samkvæmt matinu, en G neitaði að greiða meira en kr. 200.00. Árið 1958 höfðaði J mál á hendur G og krafðist vangreidds afgjalds í 7 ár, kr. 4200.00. Einnig krafðist J þess, að ógild yrði metin yfirlýsing hans um erfðaábúð og að G yrði dæmt að víkja af jörðinni vegna vangreiðslu. Kröfunni um ógildingu yfirlýsingarinnar var hrundið, þar sem talið var, að þó að ákvæði um erfðaábúð í lögum nr. 8/1936 væru ekki miðuð við bygging jarða í einkaeign, þá gætu einstaklingar samt samið um að hlíta að sumu leyti sams konar reglum um ábúð jarða. Um lögskipti þeirra G og J færi því eftir ákvæðum laga nr. 8/1936, en þó með þeim takmörkunum, að ákvæðin geti átt við um skipti þeirra, að

þau brjóti ekki í bága við ófrávikjanleg fyrirmæli ábúðar-
laga og að aðilar hafi ekki sjálfir með samningi frá þeim
vikið. Og þar sem aðilar hafi ekki látið yfirlýsinguna frá
1939 taka til jarðarleigu, þá eigi um hana að fara eftir ákvæð-
um ábúðarlaga. Telja megi, að með yfirlýsingunni frá 1939
hafi farið fram ný bygging á jörðinni í merkingu 54. gr.
þágildandi ábúðarlaga nr. 87/1933, og hafi þá hækkun af-
gjaldsins verið heimil eftir 36. gr. sömu laga. Var fjárfkrafa
J því tekin til greina. Þar sem byggingarbréf hafði ekki
verið út gefið og réttarafstaða aðilja eftir útgáfu yfirlýs-
ingarinnar frá 1939 var mjög óglögg, var G ekki talinn
hafa fyrirgert ábúðarrétti með vangreiðslu. Var útbygg-
ingarkröfunni því hrundið 447

Ábyrgð á verkum annarra.

- A varð fyrir slysi á togara og sótti útgerðarfélagið um bætur.
Kröfunni var hrundið, með því að slysið verði ekki rakið
til vanbúnaðar skips, handvammur starfsmanna stefnda né
annarrar áhættu, sem stefndi eigi að bera ábyrgð á að lögum 243
- Atvinnurekanda dæmt að greiða að $\frac{1}{2}$ hlutum skaðabætur
vegna tjóns, sem verkamaður varð fyrir og að mestu leyti
mátti rekja til mistaka starfsmanna atvinnurekandans .. 249
- A vann við vélavinnu hjá fyrirtækinu B og varð fyrir slysi.
Sótti hann B um tjónbætur, með því að slysið mætti rekja
til ófullkomins öryggisbúnaðar. A var sjálfur í stjórn
félagsins B, og því ekki talinn geta haft uppi kröfur á
hendur því sökum þess, að vanrækt hefði verið það, er
honum bar sjálfum að annast 310, 325
- S, íslenskur atvinnurekandi, hafði til sjálfstæðra umráða bif-
reiðina X, eign varnarliðs Bandaríkjanna. Ökumaður X átti
sök á tjóni, sem A varð fyrir. Þar sem X hafði ekki verið
váttryggð lögum samkvæmt og varnarliðið látið hana þannig
úr umsjá sinni, var ríkissjóður talinn ábyrgur samkvæmt
lögum nr. 110/1951 fyrir þeim greiðslum, sem á váttrygg-
ingarfélag hefðu fallið, ef bifreiðin hefði verið tryggð eftir
1. mgr. 36. gr. laga nr. 23/1941 393
- Ríkissjóður dæmdur bótaskyldur samkvæmt lögum nr. 110/1951
vegna tjóns, er hlaut af gálausum akstri varnarliðsbif-
reiðar 484, 718
- Ríkissjóði ekki dæmt skylt að bæta tjón, er strokufangar höfðu
valdið 774

Aðför. Sjá fjárnám, lögbann, lögtak, útburðargerðir.

Aðgerðaleysi. Sjá tómlæti.

Aðild. Sjá einnig samaðild.

- Skip, eign þrotabús A, var árið 1950 selt á nauðungaruppboði í Í-sýslu, og voru G og H kaupendur. Árið 1956 var höfðað mál á hendur G og H af J, uppboðshaldara og skiptaráðanda í Í-sýslu f. h. þrotabús A, til innheimtu eftirstöðva uppboðsverðs. Með því að skiptum á þrotabúi A hafði verið lokið árið 1955 og þau ekki tekin upp aftur, gat þrotabúið ekki verið aðili að málinu, en rétt þótti að leggja þann skilning í málshöfðunina, að málið væri sótt af J, uppboðshaldara í Í-sýslu, til innheimtu uppboðsverðs 175
- Í héraði var faðir ólöggráða drengs sóttur f. h. hans til greiðslu skaðabóta. Eftir að drengurinn var orðinn fjárráða, áfrýjaði móðir hans dóminum fyrir hans hönd, en þar sem hana brast heimild til áfrýjunar, var málinu vísað frá Hæstarétti 374
- A hafði unnið að viðgerð íbúðarskúrs eftir beiðni B, leigutaka skúrsins. A stefndi G, eiganda skúrsins, til greiðslu á viðgerðarkostnaði, en G var sýknaður, þar sem ekki var leitt í ljós, að hann hefði orðið ábyrgur fyrir greiðslunni 360
- H/f V var með héraðsdómi dæmt að greiða K skaðabætur og sjóveðréttur í skipinu X viðurkenndur til tryggingar þeim. T og H, eigendur X, áfrýja dóminum og krefjast þess, að sjóveðréttur verði felldur niður 403

Aðiljaskýrslur.

a) Einkamál.

- Héraðsdómur hafði samkvæmt 114. gr. laga nr. 85/1936 kvatt stefnanda skaðabótamáls fyrir dóm til að gefa skýrslu um tiltekið málsatriði. Stefnandi kom fyrir dóm, en gaf ófullnægjandi skýrslu, og síðar neitaði hann að koma fyrir dóm og gefa fyllri skýrslu, þó að honum hefði átt að vera það unnt. Af þessum sökum vísaði héraðsdómur málinu frá dómi samkvæmt 116. gr. laga nr. 85/1936, og staðfesti Hæstiréttur þá niðurstöðu 856

b) Opinber mál.

- Bræðurnir R og S voru grunaðir um að hafa kveikt í sveitabæ. Í fyrstu kvaðst S ekki vita um upptök eldsins, en síðar breytti hann framburði sínum og kvað R hafa látið orð falla um, að bezt væri að kveikja í bænum, en ekki hafi hann þó séð R gera það. R synjaði þess, að hann væri vald-

- ur að eldsvoðanum, en neitaði að tjá sig um framburð S að öðru leyti en því, að hann trúði því ekki, að S beri annað en það, sem rétt sé 203
- A bifreiðarstjóri, sem var handtekinn ölvaður við stýri bifreiðar sinnar á götu í Reykjavík, jataði fyrir lögreglumönnum að hafa ekið undir áhrifum áfengis. Þegar A kom fyrir dóm, tók hann þessa skýrslu aftur. Kvaðst hann þá ekki hafa neytt áfengis, fyrr en eftir að hann hafði stöðvað bifreið sína. Þessi framburður talinn marklaus, þar sem hann fór í bága við fyrri játningu A og framburð vitna 368
- Við húsrannsókn hjá A fundust bruggunartæki ásamt brúsa með vökva. Við efnagreiningu reyndist vökvinn ekki innihalda mælanlegt magn af alkóhóli. A jataði, að hann hefði bruggað áfengi í tækjunum, en þó ekki í stórum stíl. Samkvæmt játningu A var honum dæmd refsing eftir 7. gr. sbr. 36. gr. laga nr. 58/1954 531
- Stúlkan X, 15 ára að aldri, kvað G hafa ráðizt á sig á götu, varpað sér til jarðar og reynt að hafa samfarir við hana nauðuga. G jataði, að hann hefði beitt stúlkuna líkamlegu ofbeldi og rifið föt hennar, en neitaði því, að hann hefði reynt að þröngva henni til samfara. Þrátt fyrir þessa neitun G var hann talinn sannur að sök um nauðgunartilraun 747

Áfengislagabrot.

- Lögreglumenn handtóku A bifreiðarstjóra kl. 5 að morgni við Höfðatún í Reykjavík, þar sem hann sat áberandi ölvaður við stýri bifreiðar sinnar. Hafði hann ekið bifreiðinni út af akbrautinni og fest hana. A var færður á lögreglustöðina, og jataði hann þar fyrir varðstjóra og lögreglumanni, að hann hefði ekið bifreiðinni undir áhrifum áfengis. Í blóði A reyndust vera reducerandi efni 1.93%. Þegar A kom síðar fyrir dóm, breytti hann frásögn sinni. Kvaðst hann nú ekki hafa neytt áfengis, fyrr en eftir að hann festi bifreiðina utan akbrautarinnar. Þessi framburður braut m. a. í bága við framburð vitnis, sem veitt hafði akstri A eftirtekt og séð, að hann var ölvaður. Brot A varðaði m. a. við 24. sbr. 45. gr. laga nr. 58/1954. Refsing ákveðin varðhald 15 daga og auk þess sviptur ökuleyfi eitt ár 368
- A, sem heima átti á sveitabæ í Hafnahreppi, bað í síma lögreglumenn í aðalhlíði Keflavíkurflugvallar að sækja sig og bifreið sína upp í flugvallarhverfið og aka sér heim, með því að hann væri undir áhrifum áfengis. Lögreglumenn sóttu A og bifreið hans, en sögðu honum að biða við flugvallarhlíðið, unz þeir hefðu aðstæður til að aka honum heim. Nokkru síðar tók A bifreið sína og ók heim til sín, án þess að lögreglumenn yrðu þess varir. Þegar dómsrannsókn hófst út af þessu, kvaðst A

- í fyrstu hafa hitt B kunningja sinn við flugvallarhliðið, og hefði B ekið honum heim. B kom fyrir dóm og staðfesti fyrst þenna framburð A, en síðar könnuðust þeir A og B við, að framburður þeirra um þetta væri rangur. Kvaðst A hafa ekið sjálfur heim til sín. Brot A heimfært m. a. undir 24. sbr. 45. gr. laga nr. 58/1954 492
- A kannaðist við að hafa ekið bifreið undir áhrifum áfengis um götur Í-kaupstaðar. Reducerandi efni í blóði hans reyndust samsvara 1.53% af alkóhóli. Brot hans heimfært m. a. undir 24. sbr. 45. gr. laga nr. 58/1954. Refsing ákveðin varðhald 10 daga. Auk þess sviptur ökuleyfi eitt ár 499
- Með úrskurði sakadóms Reykjavíkur var eftir beiðni lögreglustjóra heimiluð leit að áfengi í tiltekinni leigubifreið. Öku- maður bifreiðarinnar kærði úrskurðinn til Hæstaréttar og krafðist þess, að hann væri úr gildi felldur. Talið var, að leit sú, sem kveðið var á um í úrskurðinum, hefði tvímælalaust verið heimil, sbr. 2. mgr. 19. gr. laga nr. 58/1954. Var úr- skurðurinn því staðfestur 517
- Við húsleit hjá A fundust bruggtæki ásamt brúsa með vökva, sem líklegt þótti, að væri brugg. Við efnagreiningu reyndist vökvinn þó ekki innihalda mælanlegt magn af alkóhóli. A játaði, að hann hefði bruggað áfengi í tækjunum, en þó ekki í stórum stíl. Var honum dæmd refsing samkvæmt 7. gr. sbr. 36. gr. laga nr. 58/1954 og bruggtækin gerð upptæk 531
- A keypti 8 flöskur af ólöglega innfluttu áfengi í erlendu skipi hér við land. Var honum refsað eftir 6. gr. sbr. 35. gr. laga nr. 58/1954 531
- Hjónin M og K voru um miðnætti á leið frá Hafnarfirði til Reykjavíkur í bifreið sinni. Mættu þau þá bifreið, sem A ók, og var hann einn í bifreiðinni. Ók A óvarlega í veg fyrir bifreið hjónanna, svo að hætta var á árekstri. Veittu hjónin þá A eftirför til Hafnarfjarðar, og er hann nam staðar, fór K úr bifreið sinni og átti orðaskipti við hann. Óku hjónin því næst til lögreglustöðvarinnar og kærðu A fyrir ölvun við akstur. Kvaðst K hafa fundið vínlykt af A, og hafi hann verið óstöðugur á fótum, er hann kom út úr bifreiðinni. M taldi einnig, að A hefði verið ölvaður, en ekki hafði hann tal af A. Löggæzlumenn náðu ekki tali af A fyrr en á öðrum degi frá atviki þessu. Kvaðst hann ekki hafa verið undir áhrifum áfengis og ekki neytt áfengis, áður en hann hóf aksturinn. Tveir menn, sem höfðu tal af A þegar eftir komu hans til Hafnarfjarðar umrædda nótt, unnu eið að því, að þeir hefðu ekki séð þá nein áfengis- áhrif á honum. Með því að framburðum vitna bar ekki saman, og athugun hjónanna á ástandi A virtist hafa verið

fremur lausleg, þótti ekki sannað, að A hefði gerzt sekur um ölvun við akstur	554
---	-----

Áfrýjun.

Ný málsgögn lögð fram í Hæstarétti 129, 203, 310, 325, 368, 408, 466, 517, 535, 541, 554, 582, 589, 598, 666, 689, 726, 742, 786, 807	
Í héraði var h/f A dæmt að greiða skaðabætur og sjóveð viðurkennt í skipi til tryggingar þeim. Eigendur skipsins, B og C, áfrýjuðu málinu og kröfðust aðallega ómerkingar þess og frávísunar frá héraðsdómi, en til vara, að sjóveðréttur verði felldur niður. Með því að krafan um ómerkingu og frávísun var reist á málsástæðu, sem að engu varðaði sjóveðrétt í skipinu, var henni ekki sinnt. Hins vegar var dæmt um varakröfuna að efni til	155
Tveimur mönnum dæmd refsing í héraði. Máli áfrýjað aðeins að því er annan þeirra varðaði	299
Með dómi Hæstaréttar var úrskurður héraðsdómara ómerktur vegna formgalla, en þess jafnframt getið, að málsgögn þau, er úrskurðinum fylgdu, bendi til þess, að hann sé að niðurstöðu til réttur	621, 622
Í kærumáli út af ákvörðun málskostnaðar er þess getið í dómi Hæstaréttar, að héraðsdómari hafi metið þrjár gagnkröfur stefnda í héraði til lækkunar málskostnaði þeim, sem stefnda var gert að greiða, enda þótt eðlilegra hefði verið að leggja sjálfstætt dóm á gagnkröfurnar. En þar sem málinu hafi ekki verið áfrýjað í heild, verði við þessa meðferð að sitja	626
Í fógætadómi var úrskurðað, að A skyldi samkvæmt kröfu B borinn út úr leiguhúsnæði. Eftir uppkvaðningu úrskurðarins ráðstafaði B húsnæðinu, og hlítti A þeim gerðum hans án fyrirvara. Síðar áfrýjaði A úrskurðinum og krafðist ómerkingar hans. Með því að áðurgreind framkoma A varð eigi samþýdd áfrýjun málsins síðar, var málinu vísað frá Hæstarétti	704
Áfrýjun máls talin hafa verið að ófyrirsynju	738
Í einkamáli bar áfrýjandi fram varakröfu, sem ekki hafði verið reifuð í héraði. Var því ekki um hana dæmt í Hæstarétti	786

Áfrýjunarleyfi.

Áfrýjunarfrestur liðinn 129, 155, 191, 243, 260, 271, 285, 294, 318, 325, 332, 351, 360, 374, 393, 447, 460, 541, 605, 634, 689, 713, 738, 811, 824, 840	
---	--

*Ágreiningsatkvæði. Sjá sératkvæði.**Ákæra.*

- A, sem hafði vörzlu opinberra sjóða, lánaði ýmsum aðiljum í heimildarleysi fé úr sjóðunum án þess að taka skriflegar viðurkenningar eða tryggingar. Voru sum lánanna endurgreidd, en önnur ekki. Fyrir misferli þetta var A ákærður eftir 261. gr. sbr. 249. gr. laga nr. 19/1940. Í dómi Hæstaréttar segir, að með þessu hafi A framið verknað, sem ákvæði 247. gr. nefndra laga taki til. En þar sem ákæru sé svo háttað, sem að framan er lýst, og í greindum brotum A felist atriði, sem lýst er í 249. gr., þá megi heimfæra brot hans til 261. gr. sbr. 249. gr., eins og ákæra taki til 1
- Stjórnarmenn fyrirtækis voru sóttir til sakar fyrir verknað, sem talinn var varða við tiltekin ákvæði laga um varnir gegn óréttmætum verzlunarháttum nr. 84/1933 sbr. lög nr. 32/1933. Í ákæruskjali voru eigi greind nein tímatak-mörk athafna þeirra, sem ákærðu var sök á gefin. Þar sem þetta braut í bága við fyrirmæli 2. tl. 2. mgr. 115. gr. laga nr. 27/1951, þótti ákæruskjalið ekki verða lagt til grundvallar dómi um efni máls. Var ákærunni því vísað frá héraðsdómi 435
- Í sama máli var að því fundið, að héraðsdómari hafði látið ódæmt um tiltekið ákæruatriði, en í þess stað tekið til úrlausnar atriði, sem ákæra tók ekki til 435

*Almannahætta. Sjá brenna, eignaspjöll.**Atvinnuréttindi.*

- Bifreiðarstjóri ók bifreið ölvaður um götur Reykjavíkur. Sviptur ökuleyfi eitt ár samkvæmt 24. gr. laga nr. 58/1954 og 81. gr. laga nr. 26/1958 368
- A ók bifreið undir áhrifum áfengis, og í sambandi við rannsókn málsins fékk hann B til að gefa ranga skýrslu fyrir dómi. Var hann sviptur ökuleyfi ævilangt samkvæmt 1. mgr. 68. gr. laga nr. 19/1940, 24. gr. laga nr. 58/1954 og 81. gr. laga nr. 26/1958 492
- Bifreiðarstjóri ók bifreið undir áhrifum áfengis um götur í kaupstaðar. Var hann sviptur ökuleyfi eitt ár samkvæmt 24. gr. laga nr. 58/1954 og 81. gr. laga nr. 26/1958 499

Atvinnurekstur.

- Útgerðarfélagið J í Reykjavík, sem samkvæmt kröfu bæjar-yfirvalda hafði haldið eftir af kaupi starfsmanna sinna

til útsvarsgreiðslu þeirra, sbr. 29. gr. laga nr. 66/1945, taldi sig eiga rétt til ómakslauna frá bænum vegna innheimtu þessarar. Kröfu J var hrundið, þar sem talið var, að félagið hefði með atvinnurekstri sínum og ráðningu starfsmanna gengið undir kvöð samkvæmt nefndri lagagrein að halda eftir af kaupum starfsmannanna og skila sveitarstjórn því, sem þannig var haldið eftir 399

Auðgunarregla.

A, húseigandi í Reykjavík, leigði B íbúðarskúr á húslóð sinni gegn því, að B léti framkvæma tiltekna viðgerð á skúrnum og skyldi húsaleiga í 1½ ár koma til jafnaðar við viðgerðarkostnaðinn. B samdi við C húsasmíðameistara um viðgerðina, og að henni lokinni fluttist B í skúrinn og dvaldið þar 8—10 mánuði. B hafði greitt hluta af viðgerðarkostnaðinum, en C sótti síðar A til greiðslu eftirstöðvanna. Í héraði var krafa C tekin til greina, með því að viðgerðin hafi farið fram með vitund og samþykki A og hann hafi orðið eigandi umbótanna og haft hag af þeim. Í Hæstarétti var A hins vegar sýknaður, þar sem hann hefði ekki lofað C að greiða neinn hluta kostnaðarins, og ekki sé í ljós leitt, að atvik liggi svo til, að hann hafi orðið ábyrgur fyrir greiðslu kostnaðarins eftir öðrum réttarreglum 360

Barnavernd.

A, 25 ára að aldri, stundaði sjómennsku í Vestmannaeyjum á vetrarvertíð 1957. Telpa X, sem varð 14 ára 9. febrúar 1957, vandi nokkuð komur sínar í hús það, sem A ásamt fleiri sjómönnum hafði samastað í, og kvað hún þá hafa komið fyrir, að A hefði kysst hana. Að kvöldi 23. marz 1957 hitti A telpuna á götu, tók hana með sér heim í svefnstað sinn og hafði samfarir við hana með samþykki hennar. Var talið leitt í ljós, að þetta hefðu verið fyrstu samfarir hennar. Var A dæmd refsing m. a. eftir 1. mgr. 44. gr. barnaverndarlaga nr. 29/1947 677

Barnsfaðernismál.

K ól hinn 25. ágúst 1958 óskilgetið fullburða barn, sem hún lýsti M föður að, en hann vildi ekki kannast við faðernið. Blóðrannsókn á þeim og barninu útilokaði M ekki frá faðerninu. Aðiljar voru sammála um, að þau hefðu frá því í marz eða apríl 1957 haft öðru hvoru holdleg mök saman fram eftir árinu. Kvað K þetta samband þeirra hafa staðið allt árið og fram í janúar 1958, en barnið taldi hún komið undir seint í október 1957, því að eftir það hefði hún ekki haft á klæðum. M bar það hins vegar, að síðustu samfarir þeirra hefðu átt

sér stað 6. október 1957. Leitt var í ljós, að M hafði bæði fyrir og eftir barnsburð látið K í té nokkrar peningaupphæðir og haldið þeim greiðslum áfram fram til ársins 1960. Einnig hafði allan þann tíma orðið framhald á kunningsskap málsaðilja. Samkvæmt þessu þótti K hafa líkur með sér, og var henni dæmdur fyllingareiður 598

Bifreiðar.

a) Einkamál.

Árekstur varð milli bifreiðanna X og Y. R, ógift stúlka, 19 ára að aldri, var farþegi í X. Hlaut hún áverka, sem höfðu í för með sér mikil og varanleg líkamslýti. R krafðist í máli gegn eigendum og bifreiðarstjórum beggja bifreiðanna, að þeim yrði in solidum dæmt að greiða henni fébætur. Komu engin andmæli fram gegn fébótaábyrgðinni. Voru R dæmdar bætur fyrir varanleg líkamslýti, þjáningar og óþægindi kr. 120.000,00, fyrir atvinnutjón kr. 25.000.00, og auk þess vegna læknskostnaðar, skemmda á fatnaði o. fl. kr. 2749.00 128

Bifreiðin X var í eign varnarliðs Bandaríkjanna. Var X þá óvátryggð samkvæmt 1. mgr. 36. gr. laga nr. 23/1941, sem þá voru í gildi. Varnarliðið fékk S, íslenskum verktaka, bifreiðina til sjálfstæðra umráða. Hafði S ekki heldur tryggt X samkvæmt nefndu lagaákvæði, er ökumaður hennar olli með gálausum akstri tjóni á bifreið K. Höfðaði K mál á hendur ríkissjóði og krafðist skaðabóta. Í dómi Hæstaréttar er tekið fram, að S hafi verið skyld að tryggja X, er hann fékk umráð hennar úr höndum erlends aðilja, sem ekki vátryggir bifreiðar sínar. Og þar sem varnarliðið hafi afhent íslenskum aðilja X án þess að ganga tryggilega frá því, að hún væri vátryggð lögum samkvæmt, þá hafi ríkissjóður orðið ábyrgur samkvæmt 2. tl. 12. gr. viðbótarsamnings, er fylgir lögum nr. 110/1951, fyrir þeim greiðslum, sem á vátryggingarfélag hefðu fallið, ef X hefði verið tryggð eftir 1. mgr. 36. gr. laga nr. 23/1941. Var bótakrafa K tekin til greina, en þó þannig, að einstakir kröfuliðir voru lækkaðir 393

Áætlanarbifreiðin X, sem annaðist fólksflutninga milli Keflavíkurkaupstaðar og Keflavíkurflugvallar, staðnæmdist á flugvellinum við greinilega merktan viðkomustað hinn 19. janúar 1956, kl. 0917. Vörubifreiðin Y, sem var í eigu varnarliðs Bandaríkjanna, ók þá aftan á X og laskaði hana. Var X ónothæf í 37 daga, og krafðist A, eigandi X, bóta vegna atvinnutjóns úr ríkissjóði samkvæmt 2. tl. 12. gr. fylgiskjals með lögum nr. 110/1951. Af hálfu ríkissjóðs var talið, að sök bæri að skipta, þar sem stöðvunarljós X hefðu verið hulin snjó og ökumaður hennar hefði ekki gefið merki um, að hann hyggðist stöðva bifreiðina. Leitt var í ljós, að ökumað-

- ur Y ók henni keðjulausri á hálum vegi og með óhæfilegum hraða. Þótti því rétt að leggja alla fébótaábyrgð vegna árekstrarins á ríkissjóð, enda þótt stöðvunarljós X kynnu að hafa verið hulin snjó. Var tjón A metið kr. 25.000.00, og ríkissjóði dæmt að greiða þá fjárhæð að fullu 484
- Konan S ætlaði að ganga yfir Reykjanesbraut og var komin inn á veginn, er bifreið, eign A, ók á hana. Hlaut S mikla áverka. Ökumaður bifreiðarinnar var talinn eiga meginsök á slysinu vegna óhæfilegs ökuhraða og vangæzlu um bifreiðarstjórn. Hins vegar var S ekki talin hafa gætt fullrar varkárni. Sök var skipt þannig, að S skyldi bera $\frac{1}{4}$ hluta tjóns, en A $\frac{3}{4}$ hluta. Bætur fyrir atvinnutjón og örorku voru ákveðnar kr. 65.000.00, fyrir lýti og þjáningar kr. 25.000.00 og fyrir fata-spjöll og lækningakostnað kr. 6085.00. Var A dæmt að greiða S $\frac{3}{4}$ hluta þessara fjárhæða 689
- Í sama máli krafðist Sjúkrasamlag N-hrepps greiðslu úr hendi A á sjúkrakostnaði, er það hefði innt af höndum vegna meiðsla S, kr. 8087.44. A vefengdi hvorki fjárhæðina né skyldu sína til að greiða hana, að því leyti, sem hann yrði talinn bera fébótaábyrgð á slysinu. Var A dæmt að greiða Sjúkrasamlaginu fjárhæð þessa að $\frac{3}{4}$ hlutum 689
- Bifreiðinni X var ekið suður S-veg. Er hún kom að gatnamótum þess vegar og H-vegar, ók bifreiðin Y vestur H-veg og tók krappa beygju til hægri inn á S-veg. Rákust bifreiðarnar á, og hlaut af tjón á X. Þó að X væri komin um 80 cm inn á vegamót S-vegar og H-vegar, var ökumaður Y talinn eiga alla sök á árekstrinum vegna hinnar röngu beygju, enda hafði hann nægjanlegt svigrúm til beygju þeirrar, sem um var að tefla. Í skaðabótamáli eiganda X gegn eiganda Y var hinum síðarnefnda dæmt að bæta tjónið að fullu713
- Hinn 26. okt. 1957, kl. um 2300, ók A í litilli fólksflutningabifreið frá Reykjavík til Hafnarfjarðar. Hvassviðri var, og gekk á með snjóhryðjum. Er A nálgadist Kópavogsbrú, sá hann stóra áætlunarbifreið koma á móti sér sunnan brúarinnar. Kvað hann bifreið þessa hafa ekið allhratt og of innarlega á veginum. Hafi hann þá ekið bifreið sinni út á vinstri vegarbrún, en þar hafi verið mikil hálka. Er hann ætlaði að „réttu bifreiðina aftur af“ og aka inn á brúna, hafi hún ekki látið að stjórn. Í sama mund hafi áætlunarbifreiðin ekið fram hjá, en þá hafi hann ekki ráðið við stefnu bifreiðar sinnar, og hafi hún rekizt á brúarstólpa og skaddazt. Taldi A ökumann áætlunarbifreiðarinnar, B, eiga sök á óhappi þessu. Þegar skýrsla var síðar tekin af B, minntist hann ekki, að hann hefði mætt bifreið A eða veitt henni athygli. Fullyrti hann, að hann hefði í þetta sinn ekið réttu megin á veginum og með hóflegum hraða. Í skaðabótamáli A

gegn B og eiganda áætlunarbifreiðarinnar var sök B ekki talin sönnuð, og fébótakröfu A því hrundið 811

b) *Opinber mál.*

Ökukennarinn A var að kenna nemandanum S bifreiðarakstur á götum Reykjavíkur. Var S við stýri kennslubifreiðarinnar (X), er henni var ekið á hægri ferð sunnan Njarðargötu yfir syðri akbraut Hringbrautar og nokkuð inn á nyrðri akbrautina. Í sama mund bar að bifreiðina Y, sem var á leið austur Hringbraut. Lenti hún á vinstri framaurlíf á X, en tjón varð lítið. Talið var leitt í ljós, að X hafi verið stönuð, er áreksturinn varð, og hafði ökumaður Y nægilegt rúm á veginum til að beygja til vinstri fram hjá X. A kvaðst ekki hafa séð til ferða Y, er hann lét S aka inn á nyrðri akbrautina. Ekki var sannað, hver hefði verið ökuhraði Y, en líkur þóttu til, að hún hefði verið á of mikilli ferð. Þótti í refsismáli ekki varlegt að leggja til grundvallar, að Y hafi verið komin í svo mikla nánd, er X var ekið inn á nyrðri akbrautina, að A hefði með því unnið til refsingar vegna aðgæzlu-skorts. Var hann því sýknaður af ákærinni 123

Lögreglubifreiðin X ók austur Hringbraut í Reykjavík með 30—35 km hraða miðað við klst. Er hún átti ófarið um 10 m að gatnamótum þess vegar og Tjarnargötu, ók A úr Tjarnargötu að norðan í veg fyrir X og beygði til austurs. Með því að hemla X í skyndi varð árekstri forðað. Með þessari háttsemi var A talinn hafa brotið 1. mgr. 26. gr., 1. mgr. 37. gr., 1. mgr. 38. gr., 3. mgr. 48. gr. og c-lið 3. mgr. 49. gr. laga nr. 26/1958. Hins vegar var hann sýknaður af ákæru um brot á 4. mgr. 48. gr., með því að ósannað var, að stöðvunarmerki hafi verið á nefndum gatnamótum. Var A dæmd 400 kr. sekt 289

Bifreiðarstjórinn Ó var tekinn ölvaður við stýri bifreiðar sinnar utan akbrautar, þar sem hann hafði fest bifreiðina. Reducerandi efni í blóði hans reyndust svara til 1.93‰ af alkóhóli. Ó játaði fyrir lögreglumönnum, að hann hefði verið ölvaður að akstri, en þegar hann kom fyrir dóm, kvaðst hann þá fyrst hafa tekið að neyta áfengis, er hann hafði fest bifreiðina. Með framburði vitnis, er veitt hafði Ó athygli við aksturinn, og öðru, sem fram kom í málinu, þótti sök Ó sönnuð. Var brot hans heimfært til 2. sbr. 4. mgr. 25. gr., 1. mgr. 27. gr. og 1. mgr. 37. gr., sbr. 80. gr. laga nr. 26/1958 auk ákvæða í áfengislögum. Var honum dæmt varðhald 15 daga og sviptur ökuleyfi eitt ár 368

H bifreiðarstjóri leitaði aðstoðar lögreglumanna um að koma sér og bifreið sinni heim, með því að hann væri undir áhrifum áfengis. Lögreglumenn tóku H og bifreið hans í umsjá sína, en áður til þess kæmi, að þeir ækju honum heim, tók H bif-

- reiðina að lögreglumönnum óvörum og ók burt. Er hann kom fyrir dóm, kvað hann B kunningja sinn hafa komið og ekið sér heim. B bar fyrst hið sama fyrir dómi, en síðar játaði hann, að þetta væri ekki rétt. Höfðu þeir H og B komið sér saman um, að B skyldi gefa hina röngu skýrslu. Með þessari háttsemi var H talinn hafa brotið ákvæði 142. gr. sbr. 22. gr. laga nr. 19/1940, 2. sbr. 3. mgr. 25. gr. laga nr. 26/1958 og 1. mgr. 24. gr. laga nr. 58/1954. Var refsing ákveðin fangelsi 4 mánuði og auk þess sviptur ökuleyfi ávilangt 492
- A Ók bifreið ölvaður um götur Í-kaupstaðar. Reyndust reducerandi efni í blóði hans samsvara 1.53% af alkóhóli. Var brot hans heimfært undir 2. sbr. 4. mgr. 25. gr. laga nr. 26/1958 og 1. mgr. 24. gr. laga nr. 58/1954. Refsing ákveðin varðhald 10 daga. Auk þess sviptur ökuleyfi eitt ár 499
- Leit lögreglumanna að áfengi í bifreið samkvæmt úrskurði sakaðómara sögð tvímælalaust heimil, sbr. 2. mgr. 19. gr. laga nr. 58/1954, en bifreiðarstjórinn hafði kært úrskurðinn, með því að hann taldi grun um áfengissölu ekki hafa legið fyrir .. 517
- Er hjónin M og K voru á leið frá Hafnarfirði til Reykjavíkur, mættu þau bifreið, sem A ók, og var hann einn í bifreiðinni. Ók A óvarlega í veg fyrir bifreið hjónanna, svo að hætta var á árekstri. Veittu hjónin þá A eftirför til Hafnarfjarðar og höfðu tal af honum. Kærðu þau hann síðan fyrir ölvun við akstur. Er rannsókn málsins hófst á öðrum degi eftir atburð þenna, synjaði A fyrir, að hann hefði neytt áfengis dag þann, er hann mætti hjónunum. Báru og vitni, er höfðu tal af A, þegar eftir að hann kom til Hafnarfjarðar umræddan dag, að þau hefðu ekki séð nein áhrif áfengis á honum. Með því að athugun hjónanna á ástandi A hafði verið fremur lausleg, þótti ekki sannað, að hann hefði ekið undir áhrifum áfengis. Hins vegar var hann talinn hafa með ógætilegum akstri gerzt sekur við 1. mgr. 26. gr., 1. mgr. 37. gr. og 1. mgr. 45. gr. laga nr. 26/1958. Var honum dæmt að greiða 1000 kr. sekt 554
- Bifreiðarstjóri var talinn sannur að sök um ofsahraðan akstur frá Selfossi til Reykjavíkur. Brot hans heimfært undir 49. gr. og 2. mgr. 50. gr. laga nr. 26/1958. Sekt ákveðin kr. 1500.00 780

Blóðbankinn.

- Þ fékk við uppskurð á Landspítalanum blóðgjöf frá Blóðbanka Íslands. Fyrst eftir uppskurðinn heilsaðist honum vel og var brautskráður úr spítalanum hálfum mánuði síðar. Rúmum mánuði eftir brottförina af spítalanum fór Þ að kenna þjáninga í liðamótum og litbrigða á hörundi. Kvaðst hann eftir það hafa legið þungt haldinn á sjúkrahúsi um 1½ mánuð, en ekki hafi heilsa hans komið í samt lag aftur. Taldi Þ, að

orsök sjúkdóms þessa mundi vera, að annaðhvort hafi hann fengið blóð úr röngum blóðflokki eða of gamalt blóð úr réttum blóðflokki. Í skaðabótamáli, er Þ höfðaði gegn ríkissjóði, lagði forstöðumaður Blóðbankans fram afrit úr spjaldskrá bankans með upplýsingum um blóðgjöfina að öðru leyti en því, að ekki var skýrt frá nafni blóðgjafans. Krafðist Þ þá úrskurðar um skyldu forstöðumannsins til að skýra frá nafni blóðgjafans. Fallizt var á þau rök forstöðumannsins, að menn mundu vera fúsari til að gefa bankanum blóð, ef nöfnum þeirra væri haldið leyndum í sambandi við blóðgjafir til sjúklinga. Og þar sem þjóðfélagsleg nauðsyn þótti vera til að stuðla að því, að menn væru fúsir til blóðgjafar, var krafa Þ ekki tekin til greina 264

Blóðrannsókn.

- A sætti ákæru fyrir akstur bifreiðar undir áhrifum áfengis. Rannsókn á blóði hans sýndi efni í því, sem samsvara 1.93% af vínanda. Var brot hans m. a. heimfært undir 2. sbr. 4. mgr. 25. gr. laga nr. 26/1958 368
- Í blóði bifreiðarstjóra, sem ók bifreið með áhrifum áfengis, voru efni, sem samsvöruðu 1.53% af vínanda. Hafði hann því gerzt sekur við 2. sbr. 4. mgr. 25. gr. laga nr. 26/1958 499
- Greining framkvæmd á blóðflokkum málsaðilja og barns í sambandi við barnsfaðernismál 598

Borgararéttindi.

- Skólastjóri gagnfræðaskóla, sem sekur hafði gerzt um fjárdrátt úr sjóðum skólans o. fl., sætti refsingu m. a. eftir 247. gr. og 138. gr. laga nr. 19/1940. Var hann og sviptur réttindum samkvæmt 3. mgr. 68. gr. sömu laga 1
- R var sannur að sök um íkveikju í sveitabæ, líkamsárás og röskun á húsfriði. Hlaut hann fangelsi 2 ár samkvæmt 2. mgr. 257. gr., 217. gr. og 231. gr. laga nr. 19/1940. Í sama máli var S, bróðir R, talinn samsekur honum um ofangreind brot, en auk þess var hann sekur um þjófnað eftir 244. gr. nefndra laga. Hlaut S einnig 2 ára fangelsi. Báðir voru þeir R og S sviptir réttindum samkvæmt 3. mgr. 68. gr. sömu laga 203
- A var dæmd refsing fyrir þjófnað samkvæmt 244. gr. laga nr. 19/1940 og jafnframt sviptur réttindum eftir 3. mgr. 68. gr. laganna 316, 531
- Bifreiðarstjóri hlaut refsingu samkvæmt 1. mgr. 142. gr. sbr. 22. gr. laga nr. 19/1940 fyrir að hafa fengið mann til að bera rangan framburð fyrir dómi. Sviptur réttindum eftir 3. mgr. 68. gr. sömu laga 492
- T var dæmd 6 mánaða fangelsisvist fyrir kynferðisbrot samkvæmt 2. mgr. 200. gr. laga nr. 19/1940 og fyrir að fá mann til að

bera rangt fyrir dómi, sbr. 1. mgr. 142. gr. og 22. gr. sömu laga. Var hann sviptur réttindum samkvæmt 3. mgr. 68. gr. laganna	677
G var dæmd refsing, fangelsi 2 ár og sex mánuðir, samkvæmt 1. mgr. 194. gr. sbr. 20. gr. laga nr. 19/1940 fyrir nauðgunartilraun. Hann var og sviptur réttindum samkvæmt 3. mgr. 68. gr. sömu laga	747

Brenna. Sjá eignaspjöll.

Dómar og úrskurðir.

Á dómi í opinberu máli voru þeir annmarkar, að héraðsdómur hafði látið tiltekið ákæruatriði ódæmt, en hins vegar veitt úrlausn um atriði, sem ekki var ákært fyrir	435
Stjórnendur verzlunarfyrirtækis voru sóttir til sakar fyrir misferli í verzlunarrekstri. Á héraðsdómi voru þeir ágallar, að ekki var greint á milli athafna, sem rannsókn málsins fyrir útgáfu ákæruskjals tók til, og hins vegar atvika, sem eftir þann tíma gerðust og ákæran gat því ekki átt við	435
Í úrskurði héraðsdóms um vitnaskyldu skorti algerlega forsendur fyrir dómsathöfninni. Þar sem þetta var brýnt brot á 103. sbr. 164. gr. laga nr. 27/1951, var úrskurðurinn ómerktur og málinu vísað heim í hérað	465
Í héraðsdómi skorti fullnægjandi greinargerð um málsatvik, og einnig var rökstuðningur fyrir niðurstöðu ófullkominn. Olli þetta ásamt vanreifun málsins ómerkingu dómsins	509, 560, 563, 566, 569
Í úrskurði héraðsdóms um frávisunarkröfu í einkamáli, voru aðiljar málsins eigi greindir, og kröfum aðilja, málsatvikum og málsástæðum var þar aðeins lýst að litlu leyti. Vegna þessa ágalla, sbr. 190. gr. og 193. gr. laga nr. 85/1936, var úrskurðurinn ómerktur	621, 622
Úrskurður héraðsdóms í einkamáli var ómerktur vegna formgalla, en þess jafnframt getið, að málsgögn bendi til þess, að hann sé að niðurstöðu til réttur	621, 622
Í einkamáli hafði héraðsdómari metið þrjár gagnkröfur stefnda til lækkunar á málskostnaði þeim, sem honum var gert að greiða, enda þótt réttara hefði verið að leggja sjálfstætt dóm á gagnkröfurnar. Var að þessu fundið	626

Dómarahæfi.

Hrundið kröfu um, að héraðsdómari í einkamáli viki sæti	709
--	-----

Dómarar.

Fundið að því, að í refsímáli á hendur háskólastúdent, hafði héraðsdómari ekki gætt ákvæða 1. mgr. 25. gr. laga nr. 60/1957	299
---	-----

A varð fyrir slysi við vélavinnu á trésmiðaverkstæði. Í skaðabótamáli út af slysinu kvaddi héraðsdómari ekki sérfróða menn til að fara með og dæma málið með sér, sbr. 200. gr. laga nr. 85/1936. Var að þessu fundið	325
Getið um ýmsa annmarka á héraðsdómi í opinberu máli	435
Héraðsdómari vanrækti að skrá forsendur fyrir úrskurði í opinberu máli. Var úrskurðurinn því ómerktur	465
Fundið var að því, að héraðsdómari hafði ekki heitfest vitni samkvæmt 100. gr. laga nr. 27/1951	492
Í einkamáli voru ýmsir gallar á meðferð máls og dómi. M. a. var forsendum dómsins áfátt og rökstuðningur fyrir niðurstöðu ófullkominn. Olli þetta ómerkingu 509, 560, 563, 566, 569	
Úrskurður í einkamáli ómerktur, með því að þar greindi eigi aðilja málsins og málsatvikum aðeins lýst að litlu leyti 621, 622	

Dómkvaðning.

Héraðsdómari var beðinn að dómkveðja matsmenn til að meta verðmæti, sem taka skyldi eignarnámi. Eignarnámspoli krafðist frávísunar málsins frá héraðsdómi, með því að greinargerð fyrir matsbeiðni væri áfátt. Frávísunarkröfunni var hrundið, þar sem glöggð mátti sjá af framlögðum gögnum, samkvæmt hvaða lagaheimild eignarnáms var krafizt og hvað meta skyldi	139
Héraðsdómari í Reykjavík hafði dómkvatt matsmenn til að framkvæma eignarnámsmat. Eignarnámspoli kærði dómkvaðninguna til Hæstaréttar og krafðist ómerkingar hennar, með því að honum hefði ekki verið tilkynnt um þinghald það, er dómkvaðning fór fram. Lögmaður eignarnámspola hafði þó fengið tilkynningu um þinghaldið, klukkutíma áður en það hófst, og greindi hann engin forföll frá þingsókn. Með skírskotun til 3. mgr. 139. gr. laga nr. 85/1936 var ómerkingarkröfunni ekki sinnt	139

Dómsgögn.

Í skaðabótamáli var þess krafizt, að forstöðumaður Blóðbankans legði fram það spjald úr spjaldskrá bankans, er greindi nafn tiltekins blóðgjafa. Þar sem þjóðfélagsleg nauðsyn þótti bera til þess, að slíkum nöfnum væri haldið leyndum, var kröfunni hrundið	264
A, sem legið hafði á Landspítalanum og taldi sig hafa orðið þar fyrir heilsutjóni vegna rangrar blóðgjafar, höfðaði skaðabótamál á hendur ríkissjóði. Í málinu krafðist hann þess, að yfirlæknir Landspítalans yrði skyldaður til að leggja fram sjúkraskýrslu hans. Var krafan tekin til greina	267
Í skaðabótamáli andmælti stefnandi í héraði framlagningu dóms-	

gagna, með því að þau væru of seint fram komin. Héraðsdómari hratt andmælum þessum með úrskurði, sem kærður var til Hæstaréttar, en staðfestur þar 575

Dómsstólar.

Umboðsdómari fer með opinbert mál samkvæmt 2. mgr. 5. gr. laga nr. 27/1951	1
Tveir sérfróðir menn sátu í dómi ásamt hinum reglulega héraðsdómara í skaðabótamáli út af slysi í togara	249
Tveir sérfróðir menn sátu í dómi ásamt hinum reglulega héraðsdómara í skaðabótamáli út af slysi við vélavinnu	310
Fundið að því, að héraðsdómari hafði ekki kvatt sérfróða menn til að dæma með sér skaðabótamál út af slysi við vélavinnu á trésmiðaverkstæði	325
Tveir byggingafróðir menn sátu í dómi ásamt hinum reglulega héraðsdómara í máli út af ágreiningi sameigenda að húseign um ákvörðun eignarhlutfalla o. fl.	338
Skaðabótamál út af árekstri bifreiða dæmt án meðdómsmanna í landskiptamáli voru tveir sérkunnáttumenn kvaddir til setu í dómi ásamt héraðsdómara	393
Tveir sérfróðir menn sátu í dómi ásamt hinum reglulega héraðsdómara í máli út af höfundarétti	466
Í opinberu máli út af fiskveiðabroti kvaddi héraðsdómari með sér tvo samdómendur	512
Héraðsdómari kveður með sér tvo sérfróða menn til að dæma mál út af kröfu um riftingu á húsakaupum	535, 582, 589, 666, 742
Mál til heimtu verzlunarskuldar var höfðað fyrir sjó- og verzlunardómi, án þess að þar væri um að ræða verzlunarskipti milli kaupmanna, sbr. 2. tl. 200. gr. laga nr. 85/1936. Undir rekstri málsins ætlaði héraðsdómari að flytja málið fyrir aukadómþing, en því var andmælt af hálfu stefnda. Var málið svo flutt áfram fyrir sjó- og verzlunardómi. Undir rekstri málsins síðar krafðist stefndi frávísunar þess, með því að það ætti ekki undir sjó- og verzlunardóm, en þeirri kröfu hratt héraðsdómur með úrskurði. Í kærumáli taldi Hæstiréttur það ekki eiga að varða frávísun, þó að málið væri rekið fyrir sjó- og verzlunardómi. Mundi og héraðsdómara hafa verið heimilt að kveðja meðdómsmenn til að dæma málið með sér, þó að það hefði verið rekið fyrir aukadómþingi	605, 765
Tveir umboðsdómarar fara saman með rannsókn opinbers máls samkvæmt 2. mgr. 5. gr. laga nr. 27/1951	632
Tveir byggingafróðir menn dæma ásamt héraðsdómara mál til heimtu skaðabóta vegna galla á seldum húshluta	846
	856

Eftirgrennslan brota.

A, leigubifreiðarstjóri á bifreiðastöðinni B, var sakaður um brot

- gegn áfengislöggjöfinni. Í rannsókn málsins bar Ó, fulltrúi lögreglustjóra, sem vitni, að ónafngreindur bílstjóri á nefndri bifreiðastöð hefði tjáð sér, að á stöðinni væri stunduð ólögleg áfengissala. A krafðist þess þá, að Ó yrði gert skylt að nafngreina bílstjóra þenna, en þeirri kröfu var hrundið með úrskurði rannsóknardómarans. A kærði úrskurðinn til Hæstaréttar. Í dómi Hæstaréttar segir, að Ó hafi fengið umrædda vitneskju í starfi sínu sem trúnaðarmál í sambandi við eftirgrennsan ætlaðra brota. Eðli máls samkvæmt sé hér um efni að ræða, sem leynt á að fara, enda þjóðfélagslegir hagsmunir því að baki. Verði Ó því ekki krafinn vættis um slíkt efni, nema dómsmálaráðherra leyfi, sbr. 2. mgr. 93. gr. laga nr. 27/1951. Og með því að leyfi ráðherra lá ekki fyrir, var krafa A ekki tekin til greina 390
- Rannsóknardómari kvað upp úrskurð um, að lögreglumönnum væri heimil leit að ólöglegu áfengi í tiltekinni leigubifreið. Bifreiðarstjórinn kærði úrskurðinn til Hæstaréttar, en þar var hann staðfestur með skírskotun til 2. mgr. 19. gr. laga nr. 58/1954 517
- Húsleit var gerð hjá manni, sem grunaður var um þjófnað. Fundust stolnir munir í vörzlum hans. Einnig fundust bruggtæki, og leiddi það til ákæru á hendur manningnum fyrir brot á áfengislögum 531

Eiður. Sjá barnsfaðernismál.

Eignardómsmál.

- A höfðaði eignardómsmál með opinberri stefnu samkvæmt 220. gr. laga nr. 85/1936 og krafðist þess, að viðurkenndur yrði eignarréttur hans að tiltekinni engjaspildu 726, 786
- A, sem taldi sig eiga rétt til veiði í á undan tilteknu engjarsvæði, lét leggja lögbann við veiði B á þeim stað. Í sambandi við staðfestingu lögbannsins gaf A út opinbera stefnu samkvæmt 220. gr. laga nr. 85/1936 807

Eignarréttur.

- Ágreiningur reis milli Reykjavíkurbæjar (R) og eiganda fasteignarinnar Vesturgötu 2 (V) um eignarrétt að óbyggðri lóðarspildu, að stærð 115 fermetra, sunnan austurhluta hússins nr. 2 við Vesturgötu. Hélt R því fram, að land milli Vesturgötu og sjávar á þessu svæði hafi upphaflega verið eign R, en á ýmsum tímum á 19. öld hafi lóðum þar verið „útvísað“ til tiltekinna aðila, en ekki verði séð, að umrædd þrætulóð hafi verið afhent, hvorki í sambandi við Vesturgötu 2 né sérstaklega. Af hálfu V var hins vegar leitt í ljós, að árið 1914 var Vesturgata 2 og Hafnarstræti 1

- í eigu sama aðilja. Seldi sá aðili þá Hafnarstræti 1, og var í kaupbréfinu tekið fram, að kaupandi og síðari eigendur Hafnarstrætis 1 skyldu hafa umferðarrétt um lóð seljanda við Vesturgötu 2, þ. e. um lóðarspildu þá, sem R og V deildu nú um. Var kaupbréfi þessu þinglýst árið 1915, og árið 1928 var greindu samningsákvæði þinglýst sérstaklega sem kvöð á Vesturgötu 2. Þá kom og fram, að árið 1928 seldi þáverandi eigandi Vesturgötu 2 eign þessa og lét fylgja afsalinu uppdrátt af lóðinni, staðfestan af lóðaskrárritara Reykjavíkur, en á uppdrætti þessum var þrætuspildan sýnd innan marka lóðarinnar Vesturgötu 2. Hinar fornu „útvisanir“ R á lóðum á þessu svæði voru óglöggar, en ekki kom fram, að aðrir en eigendur Vesturgötu 2 og Hafnarstrætis 1 hefðu notað lóðarspilduna. Taldi Merkjadómur Reykjavíkur, að samkvæmt framkomnum gögnum bæri að viðurkenna eignarrétt V að þrætuspildunni. Var sú niðurstaða staðfest í Hæstarétti 197
- Í framgreindu máli deildu R og V einnig um eignarrétt að tveimur öðrum lóðarspildum. Var önnur 108.7 fermetrar að stærð og lá milli vesturhluta hússins nr. 2 við Vesturgötu og gangstéttar við Vesturgötu, en hin, 35.2 fermetrar að stærð, lá meðfram vesturgafli nefnds húss. Þar sem V færði engin haldbær rök fyrir því, að spildur þessar tilheyrðu lóðinni nr. 2 við Vesturgötu, og að um hefð gat ekki verið að ræða, þar sem spildurnar voru óafgirtar á alfaraleið meðfram götunni, þá var kröfu V um viðurkenningu eignarréttar hrundið 197
- Í íbúðarhúsi einu áttu A og B neðri hæð og íbúð í kjallara, en D og E voru eigendur að efri hæð og rishæð. Aðrir hlutar hússins og lóðin voru í óskiptri sameign. Út af ágreiningi um eignarhlutföll höfðuðu D og E mál gegn A og B og kröfðust þess, að viðurkenndur yrði eignarréttur þeirra að efri hæð og rishæð ásamt 42% af sameiginlegum hlutum eignarinnar, en þó aðeins að $\frac{1}{3}$ hluta af tækjum í þvottahúsi, og að jafnframt verði viðurkennt, að eignarhluti þeirra teljist 42% af allri fasteigninni. A og B viðurkenndu kröfuna um eignarrétt D og E að efri hæð og rishæð, en kröfðust sýknu af kröfunni um ákvörðun eignarhlutfalla. Leitt var í ljós, að í sambandi við byggingu hússins og síðar var framkvæmd um skiptingu kostnaðar nokkuð mismunandi, einkum framan af, og þótti eigi sannað, að samningur um ákveðin eignarhlutföll hafi komizt á með aðiljum. Var sýknukrafa A og B því tekin til greina, að því er eignarhlutföll varðaði 338
- Í sama máli kröfðust A og B þess í gagnsök, að viðurkennt verði, að stigapallur framan við dyr neðri hæðar til kjall-

- ara hússins verði talinn fylgja neðri hæð sem úrskipt eign, en þeirri kröfu var hrundið 338
- Fjárnám var gert í bifreiðinni X til tryggingar dómkröfu á hendur A, sem þá var skráður eigandi X í bifreiðaskrá Reykjavíkur. A og B áfrýjuðu fjárnáminu og kröfðust ómerkingar þess, þar sem B hefði verið eigandi X á fjárnámsdegi. Gegn mótmælum fjárnámshafa, sem gagnáfrýjaði málinu til staðfestingar, tókst þeim A og B þó ekki að færa sönnur á staðhæfingu sína, og var fjárnámsgerðin því staðfest 707
- Fyrir norðan bæinn S liggja margar samfelldar engjaspildur niður að ánni A, sem rennur í boga norðan þeirra. Spildur þessar hafa frá ómunatíð verið nytjaðar til slæгна frá ýmsum jörðum í viðkomandi hreppi og nágrannahreppum eða af ýmsum aðiljum, sem öðlzt höfðu réttindi til þess. J, eigandi S, taldi, að hér væri aðeins um að ræða slægjuítök í jörðu hans. Höfðaði hann eignardómsmál með opinberri stefnu og krafðist þess, að viðurkenndur yrði eignarréttur hans að einni landspildunni, X. Fjórir aðilar töldu sig sameigendur að X og tóku til varna í málinu. Af frásögn Landnámu þótti mega ráða, að engjastvæðið hefði í öndverðu verið hluti af jörðinni S, og samkvæmt landamerkjaskrár lágu merki S að ánni A beggja megin engjastvæðisins. Frumgögn skorti um það, hvenær umráð X hefðu verið skilin frá S og hvort önnur umráð en til slæгна hefðu gengið undan jörðinni. Gögn, sem fram komu í málinu, þóttu frekar veita líkur fyrir því, að aðeins væri um slægjuítak að ræða. Var eignarréttur J því viðurkenndur 726
- Hliðstætt mál því, sem greinir hér næst á undan, varðandi engjaspilduna Y var rekið milli J, eiganda S, og Þ, sem nytjað hafði Y til slæгна. Var niðurstaðan þar einnig sú, að eignarréttur J var viðurkenndur 786
- Þ, sem nytjað hafði engjaspilduna Y til slæгна, eins og segir hér að framan, taldi sig eiga veiðirétt í ánni A undan landspildunni og lét leggja lögbann við því, að J, eigandi jarðarinnar S, stundaði þar veiði. Þegar staðfestingarmál um lögbannið kom fyrir Hæstarétt, hafði þegar verið úr því skorið með fullnaðardómi, að J ætti eignarrétt að Y, en Þ aðeins slægjuítak. Gat Þ því eigi stutt kröfu sína við það, að hann væri eigandi landspildunnar. Og þar sem hann færði eigi sönnur að því, að hann og fyrri ítakshafar að engjaspildunni hefðu stundað veiði fyrir henni með þeim hætti, að firrt hefði J rétti til að stunda þar veiði, þá var lögbannið úr gildi fellt 807
- A fékk með lóðarleigusamningi lóð á leigu frá Reykjavíkurbæ (R) til að hafa á henni hænsnabú. Í samningnum var tekið

fram, að lóðin sé leigð til eins árs í senn, og geti hvor aðili sagt samningum upp með 3 mánaða fyrirvara. A reisti hús úr vikurholsteini á lóðinni, án þess að byggingarnefnd veitti til þess samþykki sitt. Rak hann þar fyrst hænsnabú, en síðar leigði hann húsið undir trésmíðaverkstæði. R sagði A upp leigunni með nægum fyrirvara og krafðist þess, að hann flytti smíðahúsið burt af lóðinni. A taldi R hafa viðurkennt rétt sinn til að hafa húsið á lóðinni með því að amast ekki við byggingu þess, leiða í það vatn og rafmagn frá bæjarstofnunum og krefjast og taka við fasteignagjöldum af því. Kvað hann eign þessa njóta verndar samkvæmt 67. gr. stjórnarskrárinnar, og væri brottnám þess án bóta óheimilt. Talið var, að samkvæmt ákvæðum leigusamningsins hafi A ekki getað vænzt þess, að hús, sem hann reisti á lóðinni, fengju að vera þar nema til bráðabirgða. Var A því dæmt skylt samkvæmt kröfu R að flytja húsið burt af lóðinni, R að kostnaðarlausu 818

Eignaspjöll.

Hinn 24. október 1957 fóru bræðurnir R og S ásamt fleira fólki ölvaðir í leigubíl frá Reykjavík austur í Þingvallasveit. Var ekið til M bónda, sem þá var þar einbúi á býli sínu. Gengu R og S óboðnir í íbúðarhús hans, og er M skipaði þeim að hverfa á brott, réðust þeir á hann og veittu honum áverka. Förunautar R og S óku þá burtu og tóku M með sér. Sannað þótti, að þegar bræðurnir voru orðnir einir eftir í húsinu, hafi R borið eld að því. Þó að S yrði þess var, gerði hann engar viðhlítandi slökkviráðstafanir og hófst ekki handa um björgun verðmæta, þótt hann ætti þess kost. Brunnu þar til kaldra kola íbúðarhús, hlaða með heyi því, er M hafði aflað um sumarið, og fjós og fjárhús í smíðum. Auk þess fór mikið annað verðmæti forgörðum, svo sem innbú og verkfæri. R og S voru ákærðir og dæmdir m. a. eftir 2. mgr. 257. gr. laga nr. 19/1940, en ekki var ákært eftir 164. gr. sömu laga. Hlutu þeir bræðurnir hvor um sig fangelsi 2 ár 203

Embættismenn. Sjá opinberir starfsmenn.

Endurgreiðsla.

A hafði greitt útsvar sitt, sem að mestum hluta var veltuútsvar, til Reykjavíkurbæjar. Með því að hann taldi útsvarið ólöglega á lagt að nokkrum hluta, krafðist hann í dómsmáli endurgreiðslu, sbr. 27. gr. laga nr. 66/1945. En þar sem álagning útsvarsins af hálfu skattayfirvalda var ekki haldin þeim annmörkum, að dómstólar fengi hnekkð gerðum þeirra, var kröfu A um endurgreiðslu hrundið 257

- A, verzlunarfyrirtæki í Reykjavík, og B, verzlunarfyrirtæki í Nígeríu, sömdu svo með sér, að A skyldi selja B tiltekið magn af fiski, er afhendast skyldi smám saman á 7 mánuðum. Fékk A fyrirfram í hendur tryggingarfé frá B. Sökum viðtökudráttar af hálfu B var samningurinn ekki efndur eftir efni sínu. Höfðaði B þá mál á hendur A og krafðist endurgreiðslu á því, er hann taldi standa inni hjá A af tryggingarfénu. A gagnstefndi B í málinu til greiðslu skaðabóta vegna vanefnda. Voru A dæmdar hærri skaðabætur en eftirstöðvum tryggingarfjárins nam, og kom því ekki til endurgreiðslu 634
- Árið 1955 greiddi Mjólkursamsalan í Reykjavík (M) 3% söluskatt af heildarandvirði brauða, sem hún seldi í umboðssölu í mjólkurbúðum sínum. M taldi, að henni hefði aðeins borið að greiða söluskatt af umboðslaunum þeim, er hún fékk vegna sölu brauðanna, og krafði ríkissjóð um endurgreiðslu á því, er hún taldi sig hafa ofgreitt af þessum sökum. Talið var, að M hefði borið að greiða söluskatt af heildarandvirði brauðanna samkvæmt 3. gr. laga nr. 108/1954. Var endurgreiðslukröfunni því hrundið 672
- Með húsaleigusamningi 1. október 1947 tók A á leigu íbúð í húsi B frá þeim tíma til 1. október 1948 „án framlengingar“. Í maí 1948 hafði A greitt í húsaleigu samtals kr. 4875.00, en þá mat húsaleigunefnd samkvæmt 11. gr. laga nr. 39/1943 hæfilega leigu fyrir nefnt tímabil kr. 2160.00. Í október 1948 var A í húsneðisvandráðum með sig og fjölskyldu sína, en hann hafði 5 börn á framfæri sínu. Undirrituðu þeir A og B þá samkomulag um, að allur ágreiningur út af samningnum 1. október 1947 skyldi niður falla, en jafnframt kom B því til leiðar, að nýr aðili, sem keypti húsið af B 1. október 1948, leigði A áfram íbúð þá, er hann hafði haft. Árið 1951 höfðaði A mál á hendur B og krafði hann um endurgreiðslu á mismun áðurgreindra fjárhæða, kr. 2715.00, samkvæmt 13. gr. laga nr. 39/1943. B bar þá fyrir sig samkomulagið frá því í október 1948, en með því að sýnt þótti, að A hefði undirritað það vegna ótta við yfirvofandi útburð og að B hefði mátt vera það ljóst, þá var A ekki talinn bundinn við yfirlýsingu þá, sem í samkomulaginu fólst. Var B því dæmt að endurgreiða hina ofteknu húsaleigu, kr. 2715.00 836

Erfðaábúð. Sjá ábúð.

Erfðir.

Í erfðaskrá, er konan A gerði 1954, voru m. a. ákvæði um stofnun sjóðs til að stuðla að rannsóknum hjartasjúkdóma, og skyldi yfirlæknir lyfjageldar Landspítalans eiga sæti ásamt

fleirum í stjórn sjóðsins. S lækni var notarialvottur við staðfestingu erfðaskrárinnar. Eftir lát A reis ágreiningur um gildi erfðaskrárinnar, og var S, sem þá var orðinn yfirlækni lyfjadeildar Landspítalans, kvaddur vættis. Af hálfu aðilja, sem vefengdi gildi erfðaskrárinnar, var því mótmælt, að S fengi að heitfesta framburð sinn vegna afstöðu sinnar til væntanlegs sjóðs. Sú afstaða var þó ekki talin slík, að synja ætti S um staðfestingu vættis síns 118

Konan S lézt árið 1959. Komu þá til álita tvær erfðaskrár, er hún hafði gert. Var hin fyrri dags. 24. sept. 1955 og staðfest af notario publico. Frumrit þeirrar skrár kom eigi í leitir, en endurrit úr notarialbók sýndi, að hún hafði verið í lög-mætum búningi. Hin erfðaskráin, dags. 28. júlí 1958, fannst í hirzlum S. Var hún á 3 lausum blöðum, tölusetnum 1—3. Meginefni arfleiðslunnar var skráð á blöð nr. 1 og 2, en á nr. 3 voru undirskriftir S og tveggja votta. Á það blað hafði S ritað ákvæði um, að erfðaskráin frá 24. sept. 1955 væri úr gildi felld. Erfðaskrá þessari fylgdi óvottfest „erfðabréf“, undirritað af S og dags. 26. júlí 1958. Erfingjar samkvæmt síðari erfðaskránni og erfðabréfinu voru að nokkru leyti hinir sömu sem arf áttu að taka eftir erfðaskránni frá 24. sept. 1955. Við skipti á dánarbúi S vefengdu lögerfingjar hennar gildi beggja erfðaskráanna, arfþegi samkvæmt fyrri erfðaskránni hélt fram gildi hennar, en arfþegar eftir síðari skránni og erfðabréfinu gerðu kröfu um, að sú arfleiðsla yrði metin gild. Með dómi Hæstaréttar var síðari skráin dæmd ógild, þar sem meginefni hennar var ritað á tvö óundirrituð og óvottfest blöð, auk þess sem vottun á þriðja blaðinu var eigi í samræmi við ákvæði 25. og 26. gr. laga nr. 42/1949. Með áðurgreindri áritun á þriðja blaðið hafði S afturkallað erfðaskrána frá 24. sept. 1955, og var ekki talið, að sú skrá tæki aftur gildi í heild við það, að síðari erfðaskráin var metin ógild, enda ekki vitað um hinztu afstöðu S til flestra þeirra, sem arf áttu að taka eftir fyrri skránni. Hins vegar þóttu þau arfleiðsluatriði fyrri skrárinnar eiga að gilda, sem látin voru haldast í síðari skránni og erfðabréfinu frá 1958 og S vildi þá standa við. En allur arfur, sem ekki var ráðstafað með þessum hætti, skyldi falla til lögerfingja 420

Fasteignir. Sjá eignarréttur.

Félög.

Í V-kaupstað hafði verið stofnað félagið V. Samkvæmt samþykktum þess gátu orðið félagsmenn eigendur fiskiskipa og útgerðarmenn í kaupstaðnum. Markmið félagsins og

starfsemi var vinnsla og sala fisks og fiskafurða frá félagsmönnum, en þó skyldi einnig heimilt að vinna og selja fiskafurðir frá utanfélagsmönnum. Var félaginu ætlað að koma sér upp eignum, þar á meðal fullkominni hraðfrystistöð. Félagsmenn skyldu greiða stofntillag við inngöngu í félagið, og auk þess skyldi rekstrarhagnaður lagður í séreignarsjóði félagsmanna og sameignarsjóð eftir tilteknum reglum. Ábyrgð félagsmanna skyldi vera takmörkuð við inneign þeirra í sjóðum félagsins. Við félagsslit skyldi skipta eignum félagsins milli félagsmanna. K, sem gerði út fiskiskip, gekk í félagið árið 1940. Innti hann af hendi framlög til félagsins samkvæmt samþykktum þess. Vorið 1955 hætti K útgerð. Greiddi félagið honum þá og bauðst til að greiða stofnsjóð hans og séreignarsjóð, en taldi hann ekki eiga rétt til annarra eigna í félaginu. K höfðaði þá mál á hendur félaginu og krafðist þess, að viðurkenndur væri réttur hans sem sameiganda að eignum þess. Talið var, að eins og gerð félagsins, markmiði og starfsemi væri háttað, hafi félagsmenn, sem lögðu fram fjárframlög til þess, þar á meðal K, orðið sameigendur í tilteknum hlutföllum að eignum þess, eins og þær væru á hverjum tíma, enda séu ákvæði félagssamþykktta um skiptingu eignanna við félagsslit í samræmi við það. Til þess að félagsmaður fyrirgerði þessum áunna eignarrétti með því að hætta útgerð eða segja sig úr félaginu, þyrftu að vera fyrir hendi skýlaus fyrir-mæli um það í félagslöggunum, sem félagsmaður hefði samið sig undir, en slík ákvæði væru ekki í samþykktum félagsins. Hins vegar var talið, að samkvæmt fyrir-mælum í samþykktunum eigi félagsmenn ekki rétt til að fá eignarhlut sinn afhentan, þó að þeir gangi úr félaginu, fyrr en við félagsslit, að séreignarsjóði undanskildum. Þegar mál þetta kom fyrir Hæstarétt, hafði félaginu V verið slitið, en í þess stað stofnað hlutafélagið V, er yfirtók eignir og skuldir eldra félagsins. Með dómi Hæstaréttar var viðurkennt, að K hefði rétt til hlutdeildar í eignum V við félagsslitin 541

Fiskveiðabrot.

Hinn 13. apríl 1958 kom gæzluflugvél að brezkum togara, sem var að veiðum í nánd við Vestmannaeyjar. Samkvæmt hornamælingum reyndist staður togarans 0.9 sm innan fiskveiðimarka. Togarinn tók stefnu út úr landhelginni og sinnti ekki stöðvunarmerkjum flugvélarinnar. Nokkru síðar kom varðskip á vettvang og tók togarann. Reyndist tökustaðurinn 1.2 sm utan fiskveiðimarka. Skipstjóri togarans, M, viðurkendi, að hann hefði verið að veiðum, þegar mælingarnar voru gerðar, en taldi sig ekki hafa verið

innan fiskveiðimarkanna. Mælingar flugvélarmanna voru þó taldar sanna sök hans. Var M dæmd 230.000 kr. sekt samkvæmt 1. sbr. 3. gr. laga nr. 5/1920, sbr. 1. gr. laga nr. 5/1951 og 1. gr. laga nr. 82/1952. Afli og veiðarfæri gert upptækt 535

Hinn 9. apríl 1958 mældi varðskip stað íslenzks togara, sem var að veiðum úti af Selvogi. Sýndi mælingin, sem gerð var með ratsjá og giróáttavita, stað togarans 0.37 sm innan fiskveiðimarka. Önnur mæling með sömu aðferð 9 mínútum síðar sýndi stað togarans 0.19 sm innan sömu marka. Í héraði voru mælingar þessar lagðar til grundvallar, án þess að gert væri ráð fyrir skekkjum, og skipstjóri togarans sakfelldur. Eftir uppsögu héraðsdóms settu kunnáttumenn staðarákvarðanir varðsupsins út í sjókort af ýmsum gerðum. Ef gert var ráð fyrir — 1° miðunarskekkju og 3.75% fjarlægðarskekkju, sem fundin var sem meðaltal af tveimur fjarlægðarskekkjum samkvæmt mælingum þriggja dómkvaddra kunnáttumanna, reyndust staðir togarans samkvæmt báðum staðarákvörðunum varðsupsins utan fiskveiðimarka. Samkvæmt því þóttu eigi leiddar sönnur að sök skipstjórans, og var hann sýknaður af ákærinni 582

Gæzluflugvél, sem var á leið frá Vestfjörðum til Reykjavíkur, taldi sig hafa staðið brezkan togara að veiðum innan fiskveiðimarka samkvæmt mælingum, er hún gerði. Var togaranum skipað að halda til Reykjavíkur, og þar var skipstjóra hans dæmd sekt samkvæmt staðarákvörðunum gæzluflugvélarinnar. Í Hæstarétti var leitt í ljós, að í skýrslum löggæzlumanna gætti ósamræmis og missagna um tímatæknörk í sambandi við flug gæzluflugvélarinnar og hvernær mælingar voru gerðar yfir togaranum. Einnig kom fram, að misskilnings hafði gætt um kennileiti, sem staðarákvarðanir voru miðaðar við. Vegna þessara annmarka á sakargögnum þótti varhugavert að telja sönnur leiddar að sök skipstjórans, enda þótt hann hefði miklar líkur gegn sér. Var hann því sýknaður af ákærinni 589

Hinn 25. ágúst 1959 mældi gæzluflugvél stað vélbátsins R um 3.8 sm innan 4 mílna marka, sem um ræðir í 1. gr. reglugerðar nr. 87/1958, en þar var hann að dragnótaveiðum. Skipstjóri bátsins, S, viðurkenndi brot sitt. Þegar réttarpróf hófust yfir S hinn 26. sept. 1959, hafði afli bátsins verið lagður á land og var ekki fyrir hendi sérgreindur, og veiðarfæri þau, sem notuð voru til hinna ólöglegu veiða, brunnu, meðan þau voru enn í vörzlum S. Var upptaka veiðarfæra og afla því ekki dæmd. Refsing S var ákveðin með tilliti til þess, að upptaka var ekki dæmd, kr. 10.000.00 sekt til Fiskveiðasjóðs Íslands 666

Varðskipið V var statt út af Loðmundarfirði hinn 15. des. 1957. Sást þá brezkur togari, T, grunsamlega nærri landi. V gerði þá og í næstu 21 mín. fjórar staðarákvarðanir með ratsjá. Sýndi fyrsta mælingin stað T um 0.6 sm innan fiskveiðimarkna, og önnur mælingin 2 mín. síðar sýndi stað hans um 0.4 sm innan sömu marka. Síðari mælingar sýndu stað T nær mörkunum, en þó innan þeirra. Lagði héraðsdómur mælingar V til grundvallar án athugunar á nákvæmni þeirra, og var skipstjóri togarans sakfelldur. Eftir uppsögu héraðsdóms mörkuðu kunnáttumenn stað T á sjóuppdrátt og reiknuðu þá með hámarksskekkjum, sem fundizt höfðu á ratsjá, sem V notaði við mælingarnar. Reyndist þá staður T samkvæmt fyrstu mælingunni um eða rétt innan við fiskveiðimörk, og eftir annarri mælingunni um 0.2 sm utan sömu marka. Samkvæmt þessu þótti varhugavert að telja sök togaraskipstjórans sannaða, og var honum dæmd sýkna af ákærinni 742

Fjórdráttur.

Árið 1928 var stofnaður ungmennaskóli í Reykjavík samkvæmt lögum nr. 68/1928. Með lögum nr. 48/1930 var skólinn gerður að gagnfræðaskóla, er rekinn skyldi af bæjarsjóði Reykjavíkur og ríkissjóði. Árið 1928 var A skipaður skólastjóri skólans, og gegndi hann því starfi til ársins 1955. Hafði hann á hendi bókhald skólans og vörzlu sjóða hans, þ. e. rekstrarsjóðs skólans öll árin, nemendasjóðs, sem stofnaður var árið 1940, og byggingarsjóðs, sem fé var veitt til úr bæjarsjóði og ríkissjóði á árunum 1945—1952. Á tímabilinu frá því í september 1941 til ársloka 1954 tók A fé úr sjóðum þessum í heimildarleysi til eiginna nota, samtals að fjárhæð kr. 839.771.09. Fyrir fjórdrátt þenna var honum refsað samkvæmt 147. gr. sbr. 138. gr. laga nr. 19/1940 1

A skólastjóri, sem að framan greinir, veitti ýmsum aðiljum í heimildarleysi lán úr áðurgreindum sjóðum gagnfræðaskólans. Þegar upp komst um misferli hans, höfðu sumir lánþegar endurgreitt lánin, en aðrir ekki. Fyrir atferli þetta var A ákærður eftir 261. gr. sbr. 249. gr. og 138. gr. laga nr. 19/1940, og var brot hans fært til þessara refsíákvæða í héraðsdómi. Í dómi Hæstaréttar segir, að A hafi með lánveitingum þessum framið verknað, sem ákvæði 247. gr. laga nr. 19/1940 taki til. En þar sem ákæru sé svo hátt að, sem áður segir, og í greindum brotum ákærða felist atriði, sem lýst er í 249. gr. nefndra laga, þá beri að staðfesta heimfærslu héraðsdómara til refsíákvæða, að því er verknað þenna varðar 1

Í framangreindu máli á hendur A skólastjóra kom í ljós, að

hann hafði tekið ýmis verðbréf, sem voru í eign sjóða gagnfræðaskólans, og sett þau að handveði til tryggingar lán-
um, sem hann tók sjálfum sér til handa í lánastofnunum. Einnig hafði hann afhent syni sínum verðbréf skólasjóða
til sams konar nota. Í rannsókn málsins komu sum bréfin
fram, en önnur ekki. Fyrir misferli þetta var A ákærður
og dæmdur eftir 261. gr. sbr. 249. gr. og 138. gr. laga nr.
19/1940 1

Árið 1942 keypti A skólastjóri, sem að framan greinir, vörubif-
reið fyrir kr. 20—30 þús. og greiddi hana með fé úr rekstrar-
sjóði gagnfræðaskólans. Kvaðst A hafa fengið heimild skóla-
nefndarmanna til að kaupa bifreiðina í því skyni að aka
nemendum í skíðaferðir, og var það stutt af vætti tveggja
skólanefndarmanna. En yfirkennari og íþróttakennari skól-
ans báru báðir fyrir dómi, að þeim væri ókunnugt um, að
skólinn hefði nokkurn tíma haft bifreið til umráða, og hefðu
aldrei heyrt þess getið, að skólinn ætti bifreið. Hins vegar
var leitt í ljós, að sonur A, sem var stöðvarbílstjóri, hafði
tekið við bifreiðinni og ekið henni frá stöðinni eða í flug-
vallarvinnu. Hirti A eða sonur hans tekjur af bifreiðinni,
en gjöld vegna hennar voru greidd úr rekstrarsjóði skól-
ans. Í desember 1944 seldi A bifreiðina fyrir kr. 18.000.00.
Árið 1945 færði A í bækur rekstrarsjóðs skólans tap á bif-
reiðinni, kr. 54.051.20. Fyrir brot þetta sætti A refsingu
samkvæmt 247. gr. sbr. 138. gr. laga nr. 19/1940, og 141. gr.
sömu laga 1

Fjárnám.

Fjárnámi áfrýjað til staðfestingar 142, 149, 605
A átti dómskuld á hendur B, að fjárhæð kr. 40.000.00. Er fjár-
nám skyldi fram fara hjá B á skrifstofu hans, var hún
lokuð, og mætti enginn fyrir hönd hans. Skýrði A þá svo
frá, að hann hefði innheimt fyrir B kr. 14.753.48, og lagði
fógeti honum út þá fjárhæð upp í dómskuldina. Fjárnám
var gert fyrir eftirstöðvunum í bifreið, sem í bifreiðaskrá
Reykjavíkur var skráð eign B. Fjárnámi þessu var áfrýj-
að til ómerkingar, að því er bifreiðina varðaði, af B og
meðalgöngumanninum S. Kváðu þeir bifreiðina hafa verið
eign S á fjárnámsdegi. A gagnáfrýjaði til staðfestingar.
Þar sem þeir B og S gátu ekki fært sönnur á staðhæfingu
sína, var fjárnámið staðfest 707
Vátryggingarfélaginu B hafði með dómi verið gert að greiða H
útgerðarmanni vátryggingarbætur vegna sjóttjóns. Krafðist
H fjárnáms hjá B samkvæmt dóminum, en K kvað H
skulda sér hærri fjárhæð vegna ógreiddra iðgjalda, sem
lögtaksrétt hefðu. Taldi B, að dómskuldin væri niður fallin

vegna skuldajafnaðar. En þar sem H vildi ekki kannast við, að B hefði á hann réttar og gjaldkræfar gagnkröfur, sem skuldajafna mætti við dómskuldina við fjárnámsgerð, sbr. 20. gr. laga nr. 19/1887, og þar sem ekki var leitt í ljós af hálfu B, að það hefði á fjárnámsdegi átt aðfararhæfar lögtakskröfur á hendur H, sem við fjárnámið mætti skuldajafna við dómkröfu hans, þá var andmælum B hrundið og lagt fyrir fógeta að framkvæma fjárnámið 832

Fógetagerðir. Sjá fjárnám, lögbann, lögtak, útburðarmál.

Framkröfur.

- A varð fyrir bifreið og hlaut meiðsli. Var sök skipt þannig, að A skyldi fá bætt tjón sitt úr hendi eiganda bifreiðarinnar, B, að $\frac{3}{4}$ hlutum. Sjúkrasamlagið S hafði greitt legukostnað A á sjúkrahúsi. Í máli S á hendur B var B dæmt að greiða S $\frac{3}{4}$ hluta kröfu þess 689
- Varnarliðsbifreið, X, átti sök á meiðslum S, og innti rikissjóður, R, af hendi skaðabætur til S samkvæmt lögum nr. 110/1951. X var váttryggð hjá váttryggingarfélaginu A samkvæmt 36. gr. þágildandi bifreiðalaga nr. 23/1941, en tekið var fram í váttryggingarskilmálum, að A áskildi sér endurgreiðslurétt á hendur váttryggingartaka, ef tjóni væri valdið af ásettu ráði eða sökum stórkostlegrar óvarkárni. R höfðaði mál á hendur A og krafði það um greiðslu á þeirri fjárhæð, sem R hafði innt af hendi til S. A krafðist sýknu, kvað ökumann X hafa valdið tjóninu af stórkostlegu gáleysi, en R bæri ábyrgð á slíkum verknaði varnarliðsmanna. Í dómi Hæstaréttar segir, að áverki sá, er ökumaður X veitti S, hafi verið skaðabótaverk utan samninga og R því ábyrgur samkvæmt 2. tl. 12. gr. varnarsáttmálans. Hins vegar eigi hugsanleg endurkrafa A á hendur ökumanni X stoð í váttryggingarsamningnum, en á slíkum kröfum ber R ekki ábyrgð eftir lögum nr. 110/1951. Var A samkvæmt því dæmt til að greiða R kröfu hans 718

Frávísun.

a) *Frá Hæstarétti.*

- A áfrýjaði máli til Hæstaréttar „fyrir hönd ófjárráða sonar síns B“ með stefnu 28. des. 1959. Í Hæstarétti var leitt í ljós, að B hafði orðið fjárráða 8. nóv. 1958. Og þar sem ekki var sannað, að A hefði haft umboð frá B til að áfrýja málinu fyrir hönd hans, þegar áfrýjunarstefna var gefin út, var málinu sjálfkrafa vísað frá Hæstarétti 374
- Í fógetadómi var úrskurðað, að A skyldi samkvæmt kröfu B borinn út úr leiguhúsnæði. Eftir uppkvaðningu úrskurðarins

ráðstafaði B húsnæðinu, og hlítti A þeim gerðum hans án fyrirvara. Síðar áfrýjaði A úrskurðinum og krafðist ómerk- ingar hans, en þar sem áðurgreind framkoma hans varð eigi samþýdd áfrýjun málsins síðar, var málinu vísað frá Hæstarétti 704	704
Í einkamáli bar áfrýjandi fram varakröfu í Hæstarétti, sem eigi hafði verið reifuð fyrir héraðsdómi. Var kröfu þessari vísað frá Hæstarétti 786	786

b) *Frá héraðsdómi.*

Héraðsdómari var beðinn að dómkveðja matsmenn til að meta verðmæti, sem taka skyldi eignarnámi. Eignarnámspoli krafðist frávísunar málsins, með því að greinargerð fyrir matsbeiðni væri áfátt. Héraðsdómari hratt kröfunni, þar sem glöggst mætti sjá af framlögðum gögnum, samkvæmt hvaða lagaheimild eignarnáms var krafizt og hvað meta skyldi. Eignarnámspoli kærði úrskurð héraðsdómara til Hæstaréttar, en þar var úrskurðurinn staðfestur 139	139
Í máli út af vinnulaunum var tilteknum kröfulið vísað frá Hæsta- rétti vegna vanreifunar 142	142
Í héraði var h/f A dæmt að greiða G skaðabætur og sjóveð við- urkennt í skipinu X til tryggingar þeim. Eigendur skipsins, B og C, áfrýjuðu málinu og kröfðust frávísunar þess frá héraðsdómi, þar sem auk h/f A hefði h/f B staðið að útgerð X, en h/f B hefði ekki verið stefnt. Þar sem þessi máls- ástæða varðaði ekki sjóveðrétt í X, var frávísunarkröf- unni hrundið 155	155
Húseignin R með tilheyrandi leigulóð var í sameign þeirra A, B og C. Átti A 6/21, B 7/21 og C 8/21 hluta fasteignarinnar. Á lóð hússins hafði einn af fyrri eigendum þess reist bíl- skúr og selt D. A og B höfðuðu mál gegn D og kröfðust dómsviðurkenningar fyrir því, að hann ætti enga hlutdeild í lóðarréttindum hússins. D krafðist frávísunar, þar sem allir sameigendur stæðu ekki að málssókninni, og skírskotaði til 46. gr. laga nr. 85/1936. Talið var, að A og B ættu sjálfstæð- an rétt til að fá úr því skorið, hvernig lóðarréttindum þeirra væri háttað, enda mundi C ekki biða neinn hnekki, þó að krafa þeirra næði fram að ganga. Var frávísunarkröfunni því hrundið 306	306
A, B og C höfðu tekið að sér í sameiningu að hafa umsjón með byggingu húss, og skyldu umsjónarlaun skiptast að jöfnu milli þeirra. Er byggingu var lokið, hafði C veitt viðtöku mestum hluta umsjónarlaunanna. A höfðaði þá mál á hend- ur C og krafðist skila á sínum hluta umsjónarlaunanna. B höfðaði meðalgöngusök og krafðist þess, að C yrði gert að greiða honum þann hluta umsjónarlauna, sem honum bæri.	

Þá krafðist B þess einnig, að C yrði dæmt að greiða honum tiltekna fjárhæð vegna uppmælingar á byggingunni. Samkvæmt kröfu A var þessari síðastgreindu kröfu vísað frá héraðsdómi, þar sem A væri ekki skylt að hlíta því, að inn í málið væri dregin krafa, sem væri annars eðlis en krafa hans í aðalsök 443

Konan B hafði ásamt fleirum erft höfundarétt að skáldskap látins föður hennar, P. Áður en 50 ár voru liðin frá dauða P, var ljóðabók eftir hann gefin út á vegum félagsins M. B taldi bókina gefna út án heimildar frá henni. Höfðaði hún mál gegn þeim, sem staðið höfðu að útgáfunni, og gerði í málinu kröfur um refsingu, upptöku bókarupplags og skaðabætur sér til handa. Hinir stefndu kröfðust frávísunar málsins, þar sem allir sameigendur að höfundaréttinum stæðu ekki að málssókninni, sbr. 46. gr. laga nr. 85/1936. Héraðsdómur tók frávísunarkröfuna til greina, en Hæstiréttur taldi, að hver sameigandi að höfundarétti hafi samkvæmt 17., 18. og 20. gr. laga nr. 13/1905 sjálfstæða heimild til að átelja í dómsmáli meint brot á rétti hans. Hafi B því verið málsóknin heimil, enda sé fébótakrafa út af hinu meinta broti skiptanleg, og B sæki varnaraðila ekki um heildarbætur, heldur aðeins það, sem hún telji eiga að koma í sinn hlut. Samkvæmt þessu hratt Hæstiréttur frávísunarkröfunni 512

Í héraði var kröfu í einkamáli um frávísun þess frá héraðsdómi hrundið með úrskurði. Úrskurðurinn var kærður til Hæstaréttar, en þar var hann ómerktur vegna formgalla 621, 622

Máli út af verzlunarskuld var stefnt fyrir sjó- og verzlunardóm. Stefndi krafðist frávísunar, með því að málið ætti ekki undir sjó- og verzlunardóm, en þeirri kröfu var hrundið bæði í héraði og fyrir Hæstarétti, enda var málið þess eðlis, að héraðsdómara hefði verið heimilt að kveðja meðdómendur til að dæma það með sér 632

A höfðaði mál á hendur B til greiðslu skuldar samkvæmt framlögðum vixli. B krafðist frávísunar, þar sem á vixlinum væri ritað orðið „tryggingarvixill“, og fullnægði hann því ekki lagaskilyrðum um form vixla, en skuldaskipti þau, sem vixillinn ætti að tryggja, væru óuppgerð og krafa samkvæmt þeim ekki gjaldkræf. Hafi málið ekki verið lagt til sátta, sem þó hefði verið skylt, ef ekki var um vixilskuld að ræða. Talið var, að orðið „tryggingarvixill“ skilorðsbindi ekki svo skjalið, að það fullnægi ekki af þeim sökum skilyrðum vixillaga um form vixla. Var frávísunarkröfunni hrundið með skírskotun til 17. gr. vixillaganna nr. 93/1933 658

Krafa stefnda í skuldamáli um frávísun frá héraðsdómi vegna vanreifunar af hálfu stefnanda o. fl. ekki tekin til greina .. 796

Í skuldamáli sinnti stefnandi ekki tilmælum héraðsdómara um

að koma fyrir dóm og gera í aðiljaskýrslu grein fyrir atriðum, sem máli skiptu og honum átti að vera unnt að tjá sig um. Af þeim sökum vísaði dómariinn málinu frá héraðsdómi samkvæmt 116. gr. laga nr. 85/1936. Frávísunardómurinn var færður til Hæstaréttar, en staðfestur þar 856

Frestir.

- Í Hæstarétti var áfrýjendum, sem áfrýjað höfðu uppboðsgerðum, synjað um málflutningsfrest vegna andmæla gagn-aðilja, þar sem engin haldbær rök komu fram fyrir frest-beiðninni 574
- Stefndi í héraðsdómsmáli var talinn hafa fengið nægilega fresti í málinu til öflunar gagna. Var honum synjað um frekari frest 624
- Kærumáli frestað sjálfkrafa í Hæstarétti vegna áfrýjunar aðal-málsins samkvæmt löggjöfnun frá 2. mgr. 117. gr. laga nr. 85/1936 725
- Gagnáfrýjanda og stefnda í Hæstarétti synjað um málflutnings-frest, þar sem engin haldbær rök komu fram fyrir frest-beiðninni 737
- Eftir að stefnandi einkamáls í héraði hafði fengið mikla fresti til að afla gagna í málinu, lagði hann fram nýtt gagn, sem stefndi mótmælti sem óstaðfestu. Æskti stefnandi þá frests til að fá gagnið staðfest fyrir dómi. Þar sem talið var, að hið nýja gagn kynni að hafa áhrif á úrslit málsins, þótti rétt að veita stefnanda nokkurn frest til að afla staðfest-ingar þess 765
- Stefndu í héraði höfðu hvað eftir annað fengið fresti til öfl-unar gagna. Að þeim loknum æsktu þeir þess að koma sjálf-ir fyrir dóm og gefa aðiljaskýrslu og leiða jafnframt eitt vitni. Stefnandi andmælti frekari frestveitingu, en þar sem hann hafði sjálfur skorað á stefndu að koma fyrir dóm og ekki þótti útilokað, að skýrslur þeirra kynnu að hafa áhrif á úrslit málsins, þá var frestbeiðnin tekin til greina og sú niðurstaða staðfest í Hæstarétti 829

Friðhelgi einkalífs. Sjá heimilishelgi.

Fyrning.

Tveir menn, A og B, höfðu reist hús í félagi og m. a. unnið sjálfir að byggingu þess. Með stefnu 11. október 1956 höfðuði A mál á hendur erfingjum B og krafðist greiðslu úr höndum þeirra af þeim sökum, að hann hefði lagt fram meiri vinnu en B að smíði hússins. Þar sem eigi varð séð, að neinn hluti af kröfu A hefði orðið til eftir 11. október 1952, var krafan tal-in fyrirð samkvæmt 1. tölulið 3. gr. laga nr. 14/1905, enda ekki talið skipta máli, að A hafði eftir 11. október 1952 ann-

azt um greiðslu á einum sameiginlegum kostnaðarlið við húsbygginguna. Og þar sem erfingjar B viðurkenndu ekki kröfu A, voru þeir samkvæmt framansögðu sýknaðir af henni .. 338

Gagnkröfur. Sjá skuldajöfnuður.

Gáleysi. Sjá saknæmi.

Gengi. Sjá gjaldeyrir.

Gjafsókn. Gjafvörn.

Uppboðshaldara veitt gjafsóknarleyfi í héraði og fyrir Hæstarétti í máli til innheimtu uppboðsandvirðis	175
A, sem varð fyrir slysi á togara, fær gjafsókn fyrir Hæstarétti í máli á hendur útgerð togarans til heimtu slysabóta	243
Maður sækir útgerðarfélag skips um bætur fyrir tjón, er hann hlaut í sambandi við skipskaða, og fær gjafsókn í héraði og fyrir Hæstarétti	271
A varð fyrir slysi við vélavinnu á trésmiðaverkstæði. Í máli á hendur atvinnurekandanum til heimtu tjónbóta fær hann gjafsókn fyrir Hæstarétti	310, 325
Sóknaraðili og varnaraðiljar landamerksamals fá gjafsókn og gjafvörn fyrir Hæstarétti	408
Í arfleiðslumáli fá félög, stofnanir og einstaklingur, sem arf áttu að taka samkvæmt arfleiðsluskrá, gjafsókn fyrir Hæstarétti	420
Eigandi jarðar, A, krafðist þess, að ábúandi jarðarinnar, B, viki af henni. B fær gjafvörn í héraði og fyrir Hæstarétti	447
Í máli út af landskiptum fá sóknaraðili og varnaraðiljar gjafsókn í héraði og fyrir Hæstarétti	466
Sækjandi barnsfaðernismáls fær gjafsókn fyrir Hæstarétti	598

Gjaldeyrir.

Vátryggingarfélagið S hafði endurtryggt hjá vátryggingarfélaginu I hluta af frumtryggingum sínum, og skyldi I greiða þann hluta í enskri mynt. Eftir gildistöku laga nr. 33/1958 varð framkvæmdin á ákvæðum 22. gr. laganna þannig, sbr. 28. gr. þeirra, að vátryggingarfélög, sem skiluðu bönkum erlendum gjaldeyri, fengu hann greiddan með 55% álagi, sem svaraði til þess, að gengi á sterlingspundi væri kr. 70.6025. S, sem greitt hafði tjónbætur í ísl. kr. eftir gildistöku laga nr. 33/1958, taldi sig þrátt fyrir þetta eiga rétt til að fá endurtryggingarhlutann greiddan af I í sterlingspundum, miðað við gengi kr. 45.55 samkvæmt lögum nr. 22/1950. Í máli milli félaganna varð niðurstaðan sú, að I væri rétt að miða greiðslu sína við gengi á sterlingspundi kr. 70.6025, með því að S fengi í bönkum íslenzkan gjaldeyri fyrir hinn

erlenda miðað við það gengi og þar með greiddan að fullu umræddan endurtryggingarhluta, er S hafði innt af hendi í ísl. krónum	168
Erlendum aðilja gert að greiða íslenzku verzlunarfyrirtæki skaðabætur í erlendri mynt vegna samningsrofa í verzlunarviðskiptum	634

Greiðsla. Sjá gjaldeyrir.

Grunnleiga. Sjá lóðarleiga.

Gæzluvarðhald.

Gæzluvarðhaldsvist sökunauts látin koma til frádráttar dæmdri refsivist	203
Gæzluvarðhaldsúrskurður kærður til Hæstaréttar samkvæmt 3. tl. 172. gr. laga nr. 27/1951. Hæstiréttur staðfesti úrskurðinn	619

Háskólalög.

Fundið að því, að við rannsókn á hendur háskólastudent vegna grunar um hlutdeild í þjófnaði var ekki gætt ákvæða 1. mgr. 25. gr. laga nr. 60/1957.	299
---	-----

Hefð.

Reykjavíkurbær, R, höfðaði árið 1958 mál á hendur eiganda Vesturgötu 2 í Reykjavík, V, og krafðist viðurkenningar á því, að óbyggð lóðarspilda sunnan austurhluta hússins Vesturgötu 2 væri eign bæjarins. R hafði upphaflega átt land milli Vesturgötu og sjávar, en „útvísað“ lóðum þar smám saman á 19. öld. Ekki kom fram, að nefndri lóðarspildu hefði verið „útvísað“, en afhendingar lóða á þessu svæði voru óglöggar. Leitt var í ljós, að aðili sá, sem átti Vesturgötu 2 árið 1914, hafði þá talið spildu þessa sína eign og heimilað með samningi eiganda Hafnarstrætis 1 umferð um hana. Var kvöð þessi síðar þinglesin og getið í afsals- og veðmálabókum við báðar fasteignirnar. Við sölu á Vesturgötu 2 árið 1928 var afsalinu látinn fylgja uppdráttur, staðfestur af lóðaskrárritara Reykjavíkurbæjar, er sýndi hina umdeildu spildu innan lóðarmarka Vesturgötu 2. Samkvæmt framansögðu var kröfu R hrundið, en eignarréttur V að lóðarspildunni viðurkenndur	197
Í sama máli krafðist V þess, að viðurkenndur yrði eignarréttur hans að tveimur óbyggðum lóðarspildum. Lá önnur milli vesturhluta hússins nr. 2 við Vesturgötu og gangstéttar við götuna, en hin lá meðfram vesturgafli nefnds húss. Þar sem V færði engin haldbær rök fyrir því, að spildur þessar tilheyrðu Vesturgötu 2, og að ekki gat heldur verið um hefð	

að ræða, þar sem spildurnar voru óafgirtar á alfaraleið meðfram götu, þá var kröfu V hrundið 197

Þ átti slægjuftak í landareign jarðarinnar S. Hafði hann stundað veiði í á, sem rann meðfram ítakslandinu, en er J, eigandi S, tók einnig að stunda veiði þar, lét Þ leggja lögbann við veiði hans. Í máli til staðfestingar lögbanninu tókst Þ ekki að sanna, að hann og fyrri ítakshafar hefðu stundað veiði fyrir engjalandinu með þeim hætti, að firrt hefði J rétti til að stunda þar veiði. Var lögbannið því úr gildi fellt. En eins og málið lá fyrir, þurfti ekki úr því að leysa, hvort Þ kynni að hafa öðlzt með hefð veiðiftak fyrir landspildunni við hlið J 807

Heimilishelgi.

Bræðurnir R og S fóru ölvaðir í leigubíl ásamt fleira fólki frá Reykjavík austur að Svartagili í Þingvallasveit, en þar bjó M bóndi og var einn sins liðs. Fóru bræðurnir óboðnir inn í íbúðarhúsið, en er M varð þeirra var, skipaði hann þeim að fara brott úr húsinu. Bræðurnir hlýddu því ekki, heldur réðust á M og veittu honum áverka. Flúði M þá af heimilinu í leigubílnum ásamt fólki því, er var með bræðrunum. Eftir þetta kveikti R í húsinu, og brann það ásamt fleiri eignum til kaldra kola. Lét S þetta afskiptalaust og gerði hvorki tilraun til að slökkva eldinn né bjarga verðmætum, þó að hann ætti þess kost. Í sakamáli, sem höfðað var gegn þeim R og S, var þeim dæmd refsing, m. a. samkvæmt 231. gr. laga nr. 19/1940 203

Hjón.

Árið 1955 gengu þau M og K í hjónaband. M var námsmaður og eignaltíll, en K hafði hlotið miklar eignir að erfðum. Sumarið 1958, er M dvaldist við nám erlendis, ritaði hann K bréf, kvaðst hafa fellt hug til stúlku þar og spurði K, hvort hún vildi samþykkja hjónaskilnað. Jafnframt segir hann í bréfinu: „Eitt skaltu vita... ég sækist ekki eftir eignunum þínum“. Í september 1958 æsktu hjónin skilnaðar að borði og sæng, og fór þá fram uppskrift á eignum búsins, er skipta skyldi opinberum skiptum. Enginn kaupmáli hafði verið gerður með hjónunum, en K taldi sig eina eiganda að eignunum, með því að M hefði í framangreindu bréfi afsalað sér tilkalli til þeirra. Gegn mótmælum M þótti þó slíkur skilningur ekki verða lagður í hin tilfærðu orð bréfsins. Var kröfu K um, að allar eignir búsins yrðu látnar falla í hennar hlut, hrundið með úrskurði skiptaráðanda, og staðfesti Hæstiréttur úrskurðinn 550

Hlutdeild.

- Fimm unglingspiltar í Reykjavík komu sér saman um að brjótast inn í verzlunarhús eitt í Mosfellssveit og stela þar varningi. Er verzlunarhúsið norðan við Þingvallavegin, skammt fyrir neðan Álafoss. Fleiri hús eru þar í námunda. Laust eftir miðnætti aðfaranótt 21. desember fengu fimmmenningarnir D leigubílstjóra til að aka sér upp í Mosfellssveit. Kvaðst D hafa álitnið, að erindi piltanna væri að heimsækja þar stúlkur, enda báru piltarnir, að um það hefði verið rætt í bílnum. Var ekið nokkuð fram hjá verzlunarhúsinu og staðnæmzt í grennd við hús, þar sem ljós var í glugga. Þar fóru 3 piltanna úr bílnum og hurfu út í myrkrið, en D ók áfram að Álafossi með hina 2 og sofnaði þar um stund í bílnum. Þegar ekið var til baka, fór annar þessara pilta að leita þremmenninganna. Komu þeir síðan fjórir til baka og höfðu með sér kassa, sem þeir komu fyrir í bílnum, en í kassanum var varningur sá, sem þremmenningarnir höfðu stolið í verzlunarhúsinu. Var síðan ekið til Reykjavíkur. Þar tók D ökugjald af piltunum, en ekkert af þýfinu. D var sóttur til sakar fyrir hlutdeild í þjófnaði piltanna. Einn piltanna, sem áður hafði gerzt sekur um þjófnað, kvaðst þekkja D og telja víst, að hann hefði rennt grun í áform þeirra, og annar bar það, að þeir piltarnir hefðu rætt um þjófnaðinn á leiðinni til Reykjavíkur, en ekki var sannað, að svo hefði verið. Héraðsdómur taldi, að allar aðstæður sönnuðu það, að D hefði verið ljóst erindi piltanna umrædda nótt, og dæmdi honum refsingu samkvæmt 244. gr., sbr. 22. gr. laga nr. 19/1940. Hæstiréttur leit hins vegar svo á, að sök D væri ekki sönnuð, og var hann því sýknaður af ákærinni 299
- Bifreiðarstjóri, sem fékk vitni til að bera rangt fyrir dómi, dæmdur sekur við 1. mgr. 142. gr. sbr. 1. mgr. 22. gr. laga nr. 19/1940 492
- T, sem sekur reyndist um kynferðisbrot, mæltist til þess við vitnin A og B, að þau bæru rangt fyrir dómi. Varð A við tilmælum hans, en B synjaði. Fyrir þetta var T refsað samkvæmt 1. mgr. 142. gr. sbr. 1. mgr. 22. gr. laga nr. 19/1940 og, að því er B varðaði, sbr. 1. mgr. 20. gr. sömu laga 677

Húsaleiga.

- Í fógetadómi var úrskurðað, að A skyldi vegna vanefnda á greiðslu húsaleigu borinn út úr húsnæði, sem hann hafði tekið á leigu af B. Eftir uppkvaðningu úrskurðarins ráðstafaði B húsnæðinu, og hlítti A þeim gerðum hans án fyrirvara. Síðar áfrýjaði A úrskurðinum og krafðist ómerkingar hans, en með því að áðurgreind framkoma A varð ekki samþýdd áfrýjun málsins síðar, var málinu vísað frá Hæstarétti 704

A tók íbúð á leigu í húsi B frá 1. október 1947 til 1. október 1948 „án framlengingar“. Í maí 1948 hafði A greitt í húsaleigu samtals kr. 4875.00, en þá mat húsaleigunefnd samkvæmt 11. gr. laga nr. 39/1943 hæfilega leigu fyrir greint tímabil kr. 2160.00. Í októbermánuði 1948 var A í húsnæðisvandráðum með sig og fjölskyldu sína, en hann hafði 5 börn á framfæri. Samkvæmt áðurgreindu samningsákvæði um lok leigutíma og með hliðsjón af fyrri túlkunum fúgetadóms á slíkum samningsákvæðum og ákvæðum 1. mgr. 1. gr. greindra húsaleigulaga mátti A búast við útburði eftir kröfu húseiganda, tækist honum ekki að ná samningum að nýju um leigu íbúðarinnar. Undirrituðu þeir A og B þá hinn 7. október 1948 samkomulag um „að gera engar kröfur og láta allan ágreining út af samningi um húsaleigu, dags. 1. október 1947, niður falla“. Jafnframt kom B því til leiðar, að nýr aðili, sem keypti húsið af B 1. okt. 1948, leigði A áfram íbúð þá, er hann hafði haft. Árið 1951 höfðaði A mál á hendur B og krafði hann um endurgreiðslu á oftekinni leigu 1. okt. 1947 til 1. okt. 1948, kr. 2715.00, samkvæmt 13. gr. laga nr. 39/1943. B bar þá fyrir sig samkomulagið frá 7. okt. 1948, en með því að sýnt þótti, að A hefði undirritað það vegna ótta við yfirvofandi útburð og að B hefði mátt vera það ljóst, þá var A ekki talinn bundinn við yfirlýsingu þá, sem í samkomulaginu fólst. Var B því dæmt að endurgreiða hina ofteknu leigu .. 836

Húsleit.

Í sambandi við rannsókn opinbers máls var húsleit gerð hjá grunuðum manni 1, 531

Höfundaréttur.

B, dóttir P, hafði ásamt fleirum erft höfundarétt að skáldskap hans. Áður en 50 ár voru liðin frá dauða P, voru ljóðmæli eftir hann gefin út á vegum félagsins M. Þar sem B taldi bókina gefna út án heimildar frá sér, höfðaði hún mál gegn þeim, sem staðið höfðu að útgáfunni, og gerði í því kröfur um refsingu, upptöku bókarupplagsins og skaðabætur sér til handa. Hinir stefndu kröfðust frávísunar málsins, þar sem allir sameigendur að höfundaréttinum stæðu ekki að málssókninni, sbr. 46. gr. laga nr. 85/1936. Héraðsdómur tók frávísunarkröfuna til greina, en Hæstiréttur taldi, að hver sameigandi að höfundarétti hefði samkvæmt 17., 18. og 20. gr. laga nr. 13/1905 sjálfstæða heimild til að átelja í dómsmáli meint brot á rétti hans. Hafi B því verið málssóknin heimil, enda sé fébótakrafa út af hinu meinta broti skiptanleg og B sæki varnaraðilja ekki um heildarbætur, heldur aðeins það, sem hún telji eiga að koma í sinn hlut. Samkvæmt þessu hratt Hæstiréttur frávísunarkröfunni 512

Innheimta.

Samkvæmt kröfu bæjaryfirvalda í Reykjavík hafði útgerðarfélagið J haldið eftir af kaupi starfsmanna sinna til útsvars-greiðslu þeirra, sbr. 29. gr. laga nr. 66/1945. Taldi J sig eiga rétt til ómakslauna frá bænum vegna innheimtu þessarar og hélt eftir 2% af innheimtri útsvarsfjárhæð, er það gerði bænum reikningsskil. Var þá af hálfu bæjarins krafizt lög-taks hjá J fyrir þeirri fjárhæð, er eftir stóð. Talið var, að J hefði með atvinnurekstri sínum og ráðningu starfsmanna gengizt undir þá kvöð samkvæmt nefndri lagagrein að halda eftir af kaupi starfsmannanna og skila sveitarstjórn því, sem þannig var eftir haldið. Fælist hvorki í nefndri 29. gr. né öðrum réttarreglum heimild, er veiti J rétt til ómakslauna af hinu innheimta útsvari. Samkvæmt þessu var lögtakið heimilað 399

Ítaksréttindi.

Norður af engjum og úthaga bæjarins S í A-hreppi liggja marg-ar samfelldar, en afmarkaðar engjaspildur niður að ánni A, sem rennur í boga norðan þeirra. Spildur þessar hafa frá ómunatíð verið nytjaðar til slæгна frá ýmsum jörðum í A-hreppi og nágrannahreppnum Sk eða af einstökum aðiljum, sem öðlazzt höfðu réttindi til þess. Eftir að lög um lausn ítaka af jörðum nr. 113/1952 gengu í gildi, höfðuði J, eigandi S, eignardómsmál með opinberri stefnu og krafðist þess, að viðurkenndur yrði eignarréttur hans að einni landspildunni, X. Fjórir aðiljar, sem nytjað höfðu X til slæгна, töldu sig sameigendur að landspildu þessari og tóku til varna í mál-inu. Kváðu þeir X vera fullkomið eignarland þeirra, en J taldi þá aðeins eiga þar slægjuítak. Af frásögn Landnámu þótti mega ráða, að engjasvæðið hefði í öndverðu verið hluti af jörðinni S, og samkvæmt landamerkjaskráм lágu merki S að ánni A beggja megin engjasvæðisins. Frumgögn skorti um það, hvenær umráð X hefðu verið skilin frá S og hvort önnur umráð en til slæгна hefðu gengið undan jörðinni. Gögn, sem fram komu í málinu, veittu frekar líkur fyrir því, að aðeins væri um slægjuítak að ræða. Var eignarréttur J því viðurkenndur 726

Hliðstætt mál því, sem greinir hér næst á undan, varðandi engja-spilduna Y var rekið milli J, eiganda S, og Þ, sem nytjað hafði Y til slæгна. Varð niðurstaðan þar einnig sú, að J ætti eignarrétt að landspildunni, en að Þ ætti þar slægjuítak .. 786

Þ, sem nytjað hafði engjaspilduna Y til slæгна, eins og greinir hér að framan, taldi sig eiga veiðirétt í ánni A undan land-

spildunni og lét leggja lögbann við því, að J, eigandi jarðarinnar S, stundaði þar veiði. Þegar staðfestingarmál um lögbannið kom fyrir Hæstarétt, hafði verið úr því skorið með fullnaðardómi, að J ætti eignarrétt að Y, en Þ ætti þar slægjuítak. Gat Þ því ekki stutt kröfu sína um staðfestingu lögbannsins við það, að hann væri eigandi landspildunnar. Þ taldi, að með langvarandi veiði hans og fyrri notenda slægjuítaksins hefði unnizt hefð á veiðirétti honum til handa, en ekki þótti sannað, að sú veiði hefði verið stunduð með þeim hætti, að firrt hefði J rétti til að veiða fyrir þessu landi sínu. Var lögbannið því úr gildi fellt. En eins og málið lá fyrir, þurfti ekki úr því að leysa, hvort Þ kynni að hafa öðlazzt með hefð veiðitak fyrir landspildunni við hlið J .. 807

Ítrekun.

Maður dæmdur fyrir ítrekaðan þjófnað til refsingar samkvæmt
255. gr. laga nr. 19/1940 203

Jarðarleiga. Sjá ábúð.

Játning. Sjá aðiljaskýrslur.

Kaup og sala.

Í desember 1954 pantaði E hjá bifreiðasölunni h/f S sendiferðabíl af gerðinni X ásamt útvarpi, miðstöð, klukku, stefnuljós-um og heilum frambekk. Afhenti E h/f S jafnframt innflutnings- og gjaldeyrisleyfi fyrir bílnum. Mistök urðu hjá h/f S um pöntun bílsins, og í maí 1955 varð samkomulag með aðiljum, að E tæki við bíl af gerðinni Y, en án nefndra fylgihluta. Lofaði h/f S að afhenda þá síðar. Kaupverð bíls þessa nam kr. 67.216.67. Í nóvember 1956 hafði h/f S afhent E útvarpið og stefnuljósinn, en ekki aðra fylgihluti. Var E þá búinn að greiða upp í andvirði bílsins kr. 63.201.11. Taldi h/f S, að E bæri að greiða andvirði fylgihlutanna sérstaklega, en E staðhæfði, að andvirði þeirra væri innifalið í framangreindu kaupverði. H/f S höfðaði nú mál á hendur E og krafði hann um eftirstöðvar kaupverðsins, kr. 4015.56, og andvirði útvarpsins, kr. 2950.00. E höfðaði gagnsök og krafðist bóta fyrir óafhenta fylgihluti, kr. 8485.00. Í málinu lagði E fram bréf frá h/f S, undirritað af stjórnarformanni þess, þar sem sagt er, að E eigi eftir að fá frá h/f S heilan frambekk, miðstöð, útvarp, stefnuljós og klukku og að „ofangreinda hluti skuldbindum við okkur að afgreiða honum að kostnaðarlausu innan 40 daga“. H/f S neitaði því, að það væri bundið við yfirlýsingu þessa, þar sem hún væri ekki undirrituð af prókúruhafa þess, heldur öðrum manni á

þeim tíma, sem prókúruhafinn hefði verið fjarverandi vegna veikinda. Þessi andmæli voru ekki tekin til greina, þar sem bréfið varðaði venjuleg viðskipti við kaupunaut h/f S og var undirritað af manni, sem annaðist slík viðskipti fyrir það. Og þar sem eðlilegastur skilningur á orðalagi bréfsins væri sá, að E ætti að fá fylgihlutina án sérstakrar greiðslu, þá var h/f S dæmt í gagnsök í héraði að greiða E kr. 8485.00. Í aðalsök var E gert að greiða h/f S eftirstöðvar bílverðsins, kr. 4015.56 351

Í febrúar 1953 gerðu verzlunarfyrirtækin A í Reykjavík og B í Nígíeríu með sér samning þess efnis, að A seldi B 1000 pakka af skreið, mismunandi tegundar og stærðar, cif Port Harcourt fyrir samtals £ 66.690-0-0. Afhenda skyldi vöruna þannig: 1000 pakka í júní/júlí og síðan sama magn mánaðarlega í ágúst—desember 1953. Greiðslu skyldi þannig hagað, að B setti fyrirfram tryggingarfé, 15% af heildarverðinu, þ.e. £ 10.003-10-0. Af því fé skyldi A taka 15% af andvirði hverrar sendingar, en 85% af andvirðinu skyldi B greiða hverju sinni með staðfestri ábyrgð, er stofna skyldi hjá Landsbanka Íslands, 20 dögum áður en útskipun færi fram. Af tryggingarfé því, sem fyrirfram átti að setja, greiddi B þó aðeins £ 7000-0-0, og veitti A því viðtöku. Þegar fyrsta afhending átti að fara fram, stóð B ekki við loforð sitt um að setja bankatryggingu fyrir greiðslunni, og eftir það urðu margítrekaðar vanefndir á því af hans hendi. Skoraði A margsinnis á B að setja áskildar bankatryggingar og veitti honum tilslökun á tilslökun ofan um afhendingartíma og féllst jafnvel á lækkun á kaupverði, ef B efndi samninginn að öðru leyti. Jafnframt tjáði hann B hvað eftir annað, að vanefndir hans mundu leiða til þess, að A yrði að selja fiskinn fyrir reikning hans. Afhending á nokkru af hinni seldu vöru fór þó fram á árinu 1953 og fram til vors 1954, þ.e. alls 1836 þökkum, en með bréfi 19. júlí 1954 tilkynnti A B, að sá hluti vörunnar, sem óafhentur var, hefði verið seldur öðrum. Í apríl 1956 höfðaði B mál á hendur A og krafðist endurgreiðslu á eftirstöðvum tryggingarfjárum þess, er A hafði fengið í upphafi viðskiptanna, sem B taldi nema £ 3056-6-3. A gagnstefndi og krafðist skaðabóta vegna vanefnda B á kaupsamningnum, £ 3434-1-5. B taldi þegjandi samkomulag hafa orðið með þeim aðiljum um að fella kaupsamninginn frá febrúar 1953 úr gildi, þar sem síðar hefði verið samið um annan afhendingartíma og jafnvel annað verð. Á þetta var þó ekki fallið. Talið var, að A hefði með framkomu sinni sýnt, að hann vildi, svo lengi sem hann taldi sér það fært, halda kaupunum upp á B, en að vísu með skilorðsbundnum tilslökunum. Var A því ekki talinn hafa fyrirgert rétti sínum

til skaðabóta. Varð niðurstaða málsins sú, að B skyldi greiða A skaðabætur, £ 3134-16-2. Frá þeirri upphæð voru dregnar eftirstöðvar tryggingarfjárins, sem A tók undir sjálfum sér, £ 3056-6-3, en B dæmt að greiða A mismuninn, £ 78-9-11 .. 634

Kynferðisbrot.

- T, sem heimilisfastur var í Reykjavík, stundaði sjómennsku í Vestmannaeyjum á vetrarvertíð 1957, þá á 26. aldursári. Hafði hann svefnstað ásamt mörgum fleiri sjómönnum í húsi við H-veg. Ýmsar ungar telpur vöndu komur sínar í húsið til sjómannanna, og var telpan X ein þeirra, en hún varð 14 ára 9. febrúar 1957. Kvaðst hún þá hafa kynnt T, og hafi þá komið fyrir, að hann hafi kysst hana. Að kvöldi 23. marz 1957 hitti T telpuna X á götu, tók hana með sér heim í svefnstað sinn og hafði þar samfarir við hana með samþykki hennar. Samkvæmt framburði þeirra X og T voru þetta fyrstu samfarir hennar. Með þessu var T talinn hafa gerzt brotlegur við 2. mgr. 200. gr. laga nr. 19/1940 og 1. mgr. 44. gr. barnaverndarlaga nr. 29/1947 677
- G, sem margsinnis hafði verið dæmdur fyrir þjófnað og ölvunarbrot, var árið 1959 ákærður fyrir tilraun til nauðgunar. Hann hafði einnig áður sætt ákæru fyrir sams konar brot, en þá var sök hans ekki talin sönnuð gegn neitun hans. Í máli því, sem nú lá fyrir, synjaði G þess líka, að hann væri sekur. Í prófum málsins var leitt í ljós, það sem hér segir. Hinn 6. apríl 1959 að kvöldi kom G, sem þá var 31 árs að aldri, heim til konunnar J í húsi við E-götu og neytti þar áfengis, sem hann hafði meðferðis. Nokkru síðar kom telpan Y, tæpra 16 ára að aldri, í heimsókn til J. Átti hún heima skammt þar frá í húsi við G-götu, sem lá samhliða E-götu, en milli gatna þessara var óbyggð þvergata. Um kl. 22.20—22.25 fór G burt úr húsinu. Um 7—8 mínútum síðar fór Y einnig af stað heim til sín. Á leiðinni varð G á vegi hennar á E-götu og varð henni samferða inn í þvergötuna. Urðu þar átök milli þeirra, og laust fyrir kl. 23.00 kom Y heim til sín. Var hún þá blóðug á hálsi og hnjám og fót hennar rifin í hengla, þar á meðal rífið niður úr tvennum buxum. Samkvæmt lækni skoðunum, sem fram fóru þá um kvöldið og daginn eftir, hafði Y marbletti og rispur utan á hálsi báðum megin, rispur og mar á læri og hnjám og fleiri skrámur, en engin sérstök könnun fór fram á því, hvort samfarir eða tilraun til þeirra hefði átt sér stað. Y skýrði þegar frá því og hélt fast við það í prófum málsins, að þegar þau G voru komin nokkuð inn í þvergötuna, hafi hann skyndilega ráðið á hana og felld hana til jarðar utan við götuna. Hafi hann lagzt ofan

á hana, tekið um háls henni, svo að henni lá við köfnun, og hótað að kæfa hana, ef hún gæfi hljóð frá sér eða léti ekki að vilja hans. Hafi hún þó reynt að æpa, en ekki getað það vegna hálstaksins. G hafi rífið niður úr buxum hennar og gert ítrekaðar tilraunir til að hafa samfarir við hana, en það hafi þó ekki tekizt vegna mótþróa hennar. Að lokum hafi G sleppt henni, og hafi hún þá farið heim til sín. G kom aftur heim til J um kl. 23.05. Kvaðst hann hafa farið heim til kunningja síns í G-götu, en það reyndist ósatt. Er lög-reglumenn handtóku G í húsi J nokkru síðar um kvöldið, lét hann orð falla á þá leið, að þær létu svona þessar stelpur, þegar maður væri að reyna við þær. Í prófun málsins synjaði G þess staðfastlega, að hann hefði gert tilraun til að nauðga Y. Kvað hann Y hafa farið að stríða sér, þegar þau komu inn í þvergötuna, en þá hafi hann reiðzt og tekið í hana og hrakið hana eitthvað og e. t. v. tekið um háls henni. Þá kvaðst hann og hafa tekið í buxur hennar, og hafi þær rifnað, er hún reyndi að slíta sig lausa. Hafi ekki orðið milli þeirra frekari sviptingar. Þrátt fyrir synjun G þóttu samt komnar fram svo sterkar líkur gegn honum, að hann var sakfelldur samkvæmt 1. mgr. 194. gr. sbr. 1. mgr. 20. gr. laga nr. 19/1940. Var refsing hans ákveðin fangelsi tvö ár og sex mánuðir 747

Kærumál.

a) Einkamál.

S lækni var notarialvottur, er A gerði erfðaskrá árið 1954. Í erfðaskránni var m. a. ákveðið, að af erfðafé skyldi stofnaður sjóður til að stuðla að rannsóknnum hjartasjúkdóma, og skyldi yfirlæknir lyfjadeildar Landspítalans ásamt fleirum eiga sæti í stjórn sjóðsins. Eftir lát A vefengdu erfingjar gildi erfðaskrárinnar, og var S, sem þá var orðinn yfirlæknir lyfjadeildar Landspítalans, kvaddur vættis. Af hálfu aðilja, sem rengdu gildi erfðaskrárinnar, var því mótmælt, að S fengi að staðfesta vætti sitt vegna afstöðu hans til væntanlegs sjóðs. Með úrskurði skiptaréttar var mótmælum þessum hrundið og S heimiluð staðfesting vættisins. Úrskurðurinn var kærður til Hæstaréttar samkvæmt 3. tl. 198. gr. laga nr. 85/1936, en staðfestur þar 118

Ákvæði héraðsdóms um málskostnað kært til Hæstaréttar samkvæmt 186. gr. laga nr. 85/1936, en staðfest þar .. 134, 578, 626

Héraðsdómari var beðinn að dómkveðja matsmenn til að meta verðmæti, sem taka skyldi eignarnámi. Eignarnámsþoli, G, krafðist frávísunar matsmálsins, með því að greinargerð fyrir matsbeiðninni væri áfátt. Héraðsdómari hratt frávísunarkröfunni með úrskurði, þar sem glögg mætti sjá af

- framlögðum gögnum, samkvæmt hvaða lagaheimild eignar-
náms var beðizt og hvað meta skyldi. G kærði úrskurðinn
samkvæmt 108. gr. sbr. 143. gr. laga nr. 85/1936, en hann
var staðfestur í Hæstarétti 139
- Matsmenn voru dómkvaddir í héraði til að framkvæma eignar-
námsmat. Eignarnámsþoli, G, kærði dómkvaðninguna sam-
kvæmt 143. gr. laga nr. 85/1936 og krafðist ómerkingar henn-
ar, með því að honum hefði ekki verið tilkynnt um þinghald,
er dómkvaðning fór fram. Lögmaður G hafði þó fengið vitn-
eskju um þinghaldið, skömmu áður en það hófst, og greindi
hann engin forföll frá þingsókn. Hæstiréttur hratt ómerk-
ingarkröfunni með skírskotun til 3. mgr. 139. gr. laga nr.
85/1936 139
- A lét leggja lögbann við því, að B stundaði veiði á tilteknum
stað við á nokkra. Í staðfestingarmáli var A ekki talinn
hafa sannað, að hann einn ætti þar veiðirétt. Var lögbannið
úr gildi fellt og A gert að greiða B 5000 kr. í málskostnað.
B kærði málskostnaðarákvæðið samkvæmt 186. gr. laga nr.
85/1936 og krafðist kr. 25.170.00 í málskostnað samkvæmt
framlögðum reikningi. Hæstiréttur taldi málskostnaðinn
hæfilega ákveðinn kr. 8000.00 160
- Þ taldi sig hafa orðið fyrir heilsutjóni vegna rangrar blóðgjafar,
er hann lá sjúklingur á Landspítalanum. Í skaðabótamáli,
sem hann höfðaði á hendur ríkissjóði, krafðist hann þess,
að V, forstöðumaður Blóðbankans, legði fram gagn, sem var
í vörzlum Blóðbankans og greindi nafn blóðgjafans. Héraðs-
dómari úrskurðaði, að V væri óskyld að leggja gagn þetta
fram. Þ kærði úrskurðinn samkvæmt 151. gr. laga nr.
85/1936, en Hæstiréttur staðfesti hann 264
- Maður taldi sig hafa beðið heilsutjón vegna rangrar lækni-
meðferðar á Landspítalanum. Í skaðabótamáli á hendur ríkis-
sjóði út af þessu krafðist hann, að S, yfirlækni Landspítal-
ans, yrði gert skyld að leggja fram sjúkraskýrslu hans. Úr-
skurður héraðsdómara um, að S væri skyld að leggja fram
skýrsluna, var af S kærður samkvæmt 151. gr. laga nr.
85/1936, en staðfestur í Hæstarétti 267
- Húseignin X með tilheyrandi leigulöð var í sameign þeirra A, B
og C. Einn af fyrri eigendum hússins hafði reist bílskúr á
löð þess og selt D. A og B höfðuðu mál gegn D og kröfðust
viðurkenningar á því, að bílskúrnum fylgdu ekki nein lóðar-
réttindi. D krafðist frávísunar málsins frá héraðsdómi, þar
sem allir sameigendurnir stæðu ekki að málssókninni, og
skírskotaði til 46. gr. laga nr. 85/1936. Úrskurður héraðs-
dómara féll á þá leið, að A og B ættu sjálfstæðan rétt til að
fá úr því skorið, hvernig lóðarréttindum þeirra væri háttað,
enda mundi C ekki biða neinn hnekki, þó að krafa þeirra

- yrði tekin til greina. Samkvæmt því var frávísunarkröfu D hrundið. D kærði úrskurðinn samkvæmt 108. gr. nefndra laga. Hæstiréttur staðfesti úrskurðinn með skírskotun til forsendna hans 306
- Ó, dómkirkjuprestur í Reykjavík, tilkynnti konunni R einslega lát eiginmanns hennar, S, sem skyndilega hafði að borið. S hafði verið tryggður fyrir slysförum hjá váttryggingarfélaginu T. Í máli, sem R höfðaði gegn T til greiðslu váttryggingarfjárins, hélt T því fram, að því væri óskýlt að greiða féð, með því að S mundi hafa styttr sér aldur. Að tilhlutan T var Ó kvaddur fyrir dóm, og voru þá af hálfu T lagðar fyrir hann þær spurningar, hvort honum hafi virzt lát S koma R á óvart og hvort hún hafi látið nokkur sérstök orð falla eftir tilkynninguna í viðurvist Ó og manna, sem með honum voru. Héraðsdómari felldi úrskurð um, að hér væri um trúnaðarsamband að ræða, sem gegn mótmælum R yrði ekki rofið, sbr. 3. tl. 126. gr. laga nr. 85/1936. Samkvæmt 128. gr. sömu laga kærði T úrskurðinn, en í Hæstarétti var hann staðfestur með skírskotun til forsendna hans 322
- A, B og C höfðu tekið að sér í sameiningu að hafa umsjón með byggingu húss, og áttu umsjónarlaun að skiptast að jöfnu með þeim. Er byggingu var lokið, hafði C tekið við mestum hluta umsjónarlaunanna. A höfðaði þá mál á hendur C og krafðist skila á sínum hluta umsjónarlaunanna. B höfðaði meðalgöngusök og krafðist þess, að Cyrði gert að greiða honum þann hluta umsjónarlauna, er honum bæri. Þá krafðist B þess einnig, að C yrði dæmt að greiða honum tiltekna fjárhæð vegna uppmælingar á byggingunni. Samkvæmt kröfu A úrskurðaði héraðsdómari, að síðastgreindri kröfu skyldi vísað frá dómi, þar sem A væri ekki skylt að hlíta því, að inn í málið væri dregin krafa, sem væri óskyld kröfu hans í aðalsök. Í kærumáli var úrskurðurinn staðfestur í Hæstarétti 443
- Félagið M gaf út ljóðmæli eftir P, áður en 50 ár voru liðin frá dauða hans. B, dóttir P, taldi bókina gefna út án heimildar frá sér. Höfðaði hún mál gegn þeim, sem að útgáfunni stóðu, og gerði í málinu kröfur um refsingu, upptöku bókarupplags og skaðabætur. Hinir stefndu kröfðust frávísunar málsins frá héraðsdómi með tilvísun til 46. gr. laga nr. 85/1936, þar sem fleiri erfingjar en B væru eigendur að höfundarréttinum, en þeir stæðu ekki að málssókninni. Héraðsdómur tók kröfuna til greina og felldi frávísunardóm í málinu. B kærði dóminn til Hæstaréttar. Taldi Hæstiréttur, að hver sameigenda að höfundarétti hefði samkvæmt 17., 18. og 20. gr. laga nr. 13/1905 sjálfstæða heimild til að átelja í dómsmáli meint brot á rétti hans. Hafi B því verið máls-

- sóknin heimil, enda sé fébótakrafa út af hinu meinta broti skiptanleg, og B sækir varnaraðilja aðeins um þær bætur, sem hún telur eiga að koma í sinn hlut. Var frávísunarkröfunni því hrundið 512
- Í skuldamáli krafðist stefndi í héraði, M, að löggiltum skjalþýðanda, B, væri synjað um að staðfesta framburð sinn varðandi þýðingu á tilteknu dómskjali. Með úrskurði héraðsdómara var B heimiluð staðfesting. M kærði málið samkvæmt 128. gr. laga nr. 85/1936, en í Hæstarétti var úrskurðurinn staðfestur 525
- Í skaðabótamáli andmælti stefnandi í héraði framlagningu dómsgagna, með því að þau væru of seint fram komin. Héraðsdómari hratt andmælum þessum með úrskurði, sem kærður var til Hæstaréttar samkvæmt 151. gr. laga nr. 85/1936. Hæstiréttur staðfesti úrskurðinn 575
- Í héraði var kröfu um frávísun frá dómi hrundið með úrskurði. Úrskurðurinn var kærður til Hæstaréttar, en þar var hann ómerktur vegna formgalla 621, 622
- A stefndi h/f H til greiðslu starfslauna og lagði til grundvallar reikningsyfirlit, sem hann hafði fengið frá félaginu, staðfest af stjórnarformanni þess. Eftir þingfestingu málsins fékk h/f H fresti þrisvar sinnum, en er það æskti enn frests, var því andmælt af A. Synjaði héraðsdómari um frestinn með úrskurði, sem kærður var til Hæstaréttar, en staðfestur þar 624
- Máli út af verzlunarskuld var stefnt fyrir sjó- og verzlunardóm. Stefndi krafðist frávísunar, með því að verzlunarskiptin hefðu ekki gerzt milli aðilja, sem greinir í 2. tl. 200. gr. laga nr. 85/1936. Frávísunarkröfunni var hrundið bæði í héraði og fyrir Hæstarétti, enda var málið þess eðlis, að héraðsdómara hefði verið heimilt að kveðja meðdómendur til að dæma það með sér 632
- A höfðaði mál á hendur B til greiðslu skuldar samkvæmt framlögðum vixli. B krafðist frávísunar, þar sem á vixilskjalið væri ritað orðið „tryggingarvixill“, og fullnægði skjalið því ekki lagaskilyrðum um form vixla. Hafi málið ekki verið lagt til sátta, sem þó hefði verið skylt, ef ekki var um vixilskuld að ræða. Þá væru og enn óuppgerð skuldaskipti þau, sem vixillinn hefði átt að tryggja. Héraðsdómari hratt frávísunarkröfunni, með því að skjalið fullnægði kröfum um form vixla og andmæli út af óuppgerðum viðskiptum gætu ekki komið að samkvæmt 17. gr. vixillaga nr. 93/1933. Var úrskurðurinn kærður til Hæstaréttar, en staðfestur þar 658
- Í máli, sem rekið var í kaupstaðnum S út af ágreiningi A og B um lóðamörk, krafðist A, að héraðsdómari, D, viki sæti. Studdi A kröfu sína öðrum þræði með því, að faðir D, sem

- áður hafði gegnt bæjarfógetaembætti í S-kaupstað, hefði haft afskipti af mælingu umræddra lóða og hvernig girðingum hefði þar verið fyrir komið. Í öðru lagi taldi A, að D, sem var bæjarfulltrúi í S-kaupstað, þyrfti að gæta hagsmuna bæjarins, en vera kynni, að á bæjarsjóð kæmi að greiða bætur, ef hluti af lóðinni færi undir götu. Hvorug þessi ástæða þótti sýna, að D hefði slíkra fjárhagslegra eða siðferðilegra hagsmuna að gæta, að hann fengi ekki litið óhlutdrægt á málavöxtu. Var kröfu A því hrundið bæði í héraði og fyrir Hæstarétti 709
- Kærumáli frestað í Hæstarétti vegna áfrýjunar aðalmálsins .. 725
- Þ hafði keypt fasteign af K árið 1957. Í máli, sem hann höfðaði á hendur K í sept. 1958, krafðist hann riftunar á kaupunum vegna leyndra galla á fasteigninni. K krafðist í gagnsök greiðslu á eftirstöðvum kaupverðs. Gagnaöflun var talið lokið í okt. 1958, og 27. febrúar 1959 fór fram munnlegur flutningur í héraði. Eftir það veitti dómari aðiljum kost á að afla frekari gagna. Fóru fram vitnaleiðslur og aðiljayfirheyrslur vorið 1959. Eftir það gerðist ekkert í málinu fyrr en í júní 1960, en þá fékk Þ dómkvadda 2 menn til að framkvæma mat. Var matsgerðin lögð fram í dómi 13. sept. 1960. K mótmælti þá matsgerðinni sem óstaðfestri, og krafðist Þ þá frests til að fá matsmennina fyrir dóm. Þrátt fyrir andmæli K og undanfarandi drátt á málinu veitti dómari Þ frest, þar sem matsgerðin kynni að hafa áhrif á úrslit málsins. Hæstiréttur staðfesti frestveitinguna með skírskotun til forsendna hins kærða úrskurðar 765
- Eftir að skuldamál A á hendur B hafði verið á annað ár fyrir héraðsdómi, krafðist B frávísunar þess vegna vanreifunar af hálfu A. Talið var, að nokkurrar ónákvæmni gætti í reifun málsins, en ekki svo, að varða ætti frávísun. Hratt héraðsdómari því frávísunarkröfunni með úrskurði. Kærði B úrskurðinn til Hæstaréttar, en þar var hann staðfestur 796
- Stefndu í héraði höfðu hvað eftir annað fengið fresti til öflunar gagna. Að þeim loknum æsktu þeir þess að koma sjálfir fyrir dóm og gefa aðiljaskýrslur og leiða jafnframt eitt vitni. Stefndandi andmælti frekari frestveitingu, en þar sem hann hafði áður skorað á stefndu að koma fyrir dóm og ekki þótti útilokað, að skýrslur þeirra kynnu að hafa áhrif á úrslit málsins, þá var þeim veittur frestur. Staðfesti Hæstiréttur þá niðurstöðu 829
- Í skuldamáli sinnti stefndandi ekki tilmælum héraðsdómara um að koma fyrir dóm og gera í aðiljaskýrslu grein fyrir atriðum, sem máli skiptu og honum átti að vera unnt að tjá sig um. Héraðsdómari vísaði þá málinu frá héraðsdómi með skír-

skotun til 116. gr. laga nr. 85/1936. Frávísunardómurinn var
kærður til Hæstaréttar, en staðfestur þar 856

b) *Opinber mál.*

Samkvæmt úrskurði sakadómara í Reykjavík fór fram leit að
ólöglegu áfengi í bifreið A. Tilefni leitarinnar var m. a., að
Ó, fulltrúi lögreglustjóra, kvað ónafngreindan bifreiðarstjóra
á bifreiðastöðinni X, þar sem A stundaði akstur, hafa gefið
í skyn, að á stöðinni færi fram ólögleg áfengissala. A krafð-
ist þess þá, að Ó yrði gert skylt sem vitni að nafngreina bif-
reiðarstjóra þenna, en þeirri kröfu hratt rannsóknardómar-
inn með úrskurði. A kærði úrskurðinn til Hæstaréttar. Í
dómi Hæstaréttar segir, að Ó hafi fengið umrædda vitneskju
í starfi sínu sem trúnaðarmál í sambandi við eftirgrennslan
afbrota. Eðli málsins samkvæmt sé hér um efni að ræða, sem
leynt á að fara, enda þjóðfélagslegir hagsmunir því að baki.
Verði Ó því ekki krafinn vættis um slíkt efni, nema dóms-
málaráðherra leyfi, sbr. 2. mgr. 93. gr. laga nr. 27/1951.
Og þar sem leyfi ráðherra lá ekki fyrir, var úrskurður hér-
aðsdómara staðfestur 390

Í opinberu máli úrskurðaði héraðsdómari, að konan A skyldi
krafin vættis, þrátt fyrir andmæli hennar. A kærði úrskurð-
inn til Hæstaréttar samkvæmt 6. tl. 172. gr. laga nr. 27/1951.

Í Hæstarétti var úrskurðurinn ómerktur vegna formgalla .. 465
Rannsóknardómari kvað upp úrskurð um, að lögreglumönnum
væri heimil leit að ólöglegu áfengi í leigubifreið, sem A
hafði umráð yfir. A kærði úrskurðinn til Hæstaréttar sam-
kvæmt heimild í 1. tl. 172. gr. laga nr. 27/1951. Hæstiréttur
taldi leitina tvímælalaust heimila, sbr. 2. mgr. 19. gr. laga
nr. 58/1954. Var úrskurðurinn því staðfestur 517

S var sakaður um að hafa beitt móður sína ofbeldi og neytt hana
til að láta af hendi peninga. Rannsóknardómari úrskurðaði
S í gæzluvarðhald. S kærði úrskurðinn samkvæmt 3. tl. 172.
gr. laga nr. 27/1951, en hann var staðfestur í Hæstarétti .. 619

Með úrskurði héraðsdóms árið 1959 var sakborningnum H bönn-
uð brottför úr lögsagnarumdæmi Reykjavíkur. Árið 1960
krafðist H þess, að bannið yrði fellt niður, en héraðsdómur
synjaði þess með úrskurði. H kærði úrskurð þenna sam-
kvæmt 3. tl. 172. gr. laga nr. 27/1951. Með því að H var sak-
aður um stórfelld afbrot, og rannsókn á hendur honum var
ekki lokið, var úrskurður héraðsdóms staðfestur 846

Landamerkjамál.

Vegna landskipta, sem framkvæma átti á jörðinni H milli sam-
eigendanna A og B, þurfti að ákveða landamerki hennar.
Kom þá upp ágreiningur um staðsetningu tveggja horn-
marka jarðarinnar, og var deila þessi lögð undir merkja-

dóm til úrlausnar. Að því máli stóðu A annars vegar, en B og eigendur aðliggjandi jarða hins vegar. Í málinu þurfti að kanna og skýra ákvæði í landamerkjaskrá. Auk þess komu fram vætti ýmissa staðkunnugra manna. Þóttu gögn þessi sýna, að krafa A um staðsetningu hornmarkanna ætti ekki rétt á sér. Voru mörkin því ákveðin eftir því, sem B og eigendur aðliggjandi jarða töldu rétt vera. Staðfesti Hæstiréttur niðurstöðu þessa 408

Landhelgibrot. Sjá fiskveiðabrot.

Landskipti.

Jörðin H var í óskiptri sameign A og B, og bjó hvor á sinni hálfendu. H var skipt undirlandskiptum árið 1951. Skiptunum var skotið til yfirlandskiptanefndar, og lauk hún skiptum með yfirlandskiptagerð 10. maí 1952. A, sem ekki felldi sig við skiptin, fékk dómkvadda tvo menn til að athuga yfirlandskiptin og láta upp álit sitt um þau. Í álitargerð sinni töldu þeir hlut A hafa að ýmsu leyti verið fyrir borð borinn, m. a. um skiptingu túns og ræktanlegs lands. A höfðaði síðan árið 1955 mál á hendur dánarbúi B og krafðist þess, að yfirlandskiptagerðin yrði úr gildi felld. Færði hann aðallega fram þessar málsástæður: 1. Að hann hafi hlotið rýrara land en B og auk þess óhaganlegra, þar sem gróðurlendi hans jarðarhluta, einkum kúahagar, sé fjær bæ en sams konar land, sem komið hafi í hluta B. 2. Að skipting jarðarinnar sé óskipuleg, þannig að land hvors jarðarhluta hafi verið skipt í sundurlausar skákir, en ekki í samhengi, eins og þó hefði verið gerlegt. 3. Að skilin hafi verið eftir á þremur stöðum óskipt svæði, án þess að nauðsyn hafi til borið. Héraðsdómur komst að þeirri niðurstöðu, að með yfirlandskiptagerðinni hafi ekki í neinum verulegum atriðum verið hallað á A, að því er varðaði landgæði og aðstöðu til búrekstrar. Hratt dómurinn því fyrstgreindri málsástæðu. Hins vegar taldi héraðsdómurinn, að skipta hefði mátt jörðinni þannig, að hvor aðili fengi samfellt land í sinn hluta. Auk þess hefði á tilteknu svæði mátt hafa merkjalínur beinni og einfaldari en gert var. Leit dómurinn svo á, að hér væri um að ræða verulegt brot á ákvæðum 10. gr. landskiptalaga nr. 46/1941, og samkvæmt því felldi hann yfirlandskiptagerðina úr gildi. Báðir aðiljar áfrýjuðu dóminum. Í Hæstarétti var fallizt á þá niðurstöðu héraðsdóms, að jarðarhluti A samkvæmt yfirlandskiptunum væri ekki síðri um landgæði og aðstöðu til búrekstrar en hluti B. Þá þótti og leitt í ljós, m. a. með nýjum gögnum í Hæstarétti, að bæði með tilliti

til landsnyttja og hættu af vatnaágangi á landið hefðu verið vandkvæði eða jafnvel ógerningur að skipta jörðinni þannig, að land hvors aðilja yrði samfellt. Þótti því skipta-tilhögun sú, sem ákveðin var í yfirlandskiptagerðinni, ekki eiga út af fyrir sig að valda riftun á henni. En þar sem skilið hafi verið eftir óskipt land á þremur stöðum, án þess að ástæður til að undanskilja það skiptum eftir 3. sbr. 13. gr. laga nr. 46/1941 hefðu verið fyrir hendi, þá bæri samkvæmt kröfu A að taka landsvæði þessi til skipta. Og með því að réttlátum og hagkvæmum skiptum á svæðum þessum yrði e. t. v. ekki við komið nema með því að haggja að einhverju leyti við þegar framkvæmdum skiptum, þá varð niðurstaðan sú í Hæstarétti, að yfirlandskiptagerðin var úr gildi felld 466

Lax- og silungsveiði.

Jörðinni E hafði frá ómunatið fylgt réttur til slægna á engjaspildu, sem lá innan landamerkja jarðarinnar S á bökkum árinna A. Þ, eigandi jarðarinnar E, lét leggja lögbann við því, að J, eigandi jarðarinnar S, stundaði veiði í nefndri á undan engjaspildunni. Þegar mál það, sem Þ hafði höfð að á hendur J til staðfestingar lögbanninu, kom fyrir Hæstarétt, hafði verið úr því skorið með fullnaðardómi í öðru máli, að J ætti eignarrétt að nefndri engjaspildu, en að Þ ætti þar slægjuítak. Gat Þ því ekki stutt kröfu sína um veiðiréttindi við það, að hann væri eigandi landspildunnar. Þ taldi, að með langvarandi veiði hans og fyrri notenda slægjuítaksins hefði unnizt hefð á veiðirétti honum til handa, en ekki þótti sannað, að sú veiði hefði verið stunduð með þeim hætti, að firrt hefði J rétti til að veiða fyrir þessu landi sínu. Var lögbannið því úr gildi felld. En eins og málið lá fyrir, þurfti ekki úr því að leysa, hvort Þ kynni að hafa öðlzt með hefð veiðiitak fyrir landspildunni við hlið J 807

Leiga. Sjá ábúð, húsaleiga, lóðarleiga.

Leit.

Með úrskurði sakadómara var lögreglunni í Reykjavík heimiluð leit að áfengi í leigubifreiðinni X, sem A hafði í umráðum sínum. A kærði úrskurðinn til Hæstaréttar og krafðist ógildingar hans, með því að ekki hefði legið fyrir rökstuddur grunur um, að í bifreiðinni væri áfengi, sem ætlað var til sölu. Hæstiréttur taldi leit þá, sem úrskurðurinn fjallaði um, hafa verið tvímælalaust heimila, sbr. 2. mgr. 19. gr. laga nr. 58/1954. Var úrskurðurinn því staðfestur 517

*Líkamsárás og líkamsmeiðing.**a) Opinber mál.*

- Bræðurnir R og S, sem voru undir áhrifum áfengis, fóru óboðnir inn í sveitabæ, þar sem M bóndi var fyrir einn manna. M skipaði þeim að hverfa brott úr húsinu, en er þeir sinntu því ekki, kvaðst M hafa gripið járnstól og reitt hann til höggis án þess þó að slá með honum. Réðust bræðurnir þá á M, slógu hann í höfuðið, felldu hann á legubekk og þjörmuðu þar að honum. Er M slapp frá þeim, flúði hann heimilið. Eftir það brann íbúðarhúsið og fleiri eignir af völdum þeirra R og S. Samkvæmt læknisvottorði hafði M hlotið bólgu og hrúfl ofan við vinstra eyra, kúlu og hrúfl á enni hægra megin og bólgu á neðri vör innanverðri, en þar hafði einnig sprungið fyrir. Ekki var með öllu ljóst, hvern þátt hvor þeirra bræðra áttu í árásinni, en þeim var báðum gefin sök á meiðslunum, og í sakamáli gegn þeim var þeim báðum dæmd refsing m. a. eftir 217. gr. laga nr. 19/1940 203
- G, 31 árs að aldri, sem margsinnis hafði sætt refsingum fyrir ýmis afbrot, kom hinn 6. apríl 1959 að kvöldi heim til konunnar J í húsi við E-götu og neytti þar áfengis, sem hann hafði meðferðis. Nokkru síðar kom telpan Y, tæpra 16 ára að aldri, í heimsókn til J. Átti hún heima skammt þar frá í húsi við G-götu, sem lá samsíða E-götu, en milli gatna þessara var óbyggð þvergata. Um kl. 22.25 fór G burt úr húsinu, og um 7—8 mínútum síðar fór Y einnig af stað heim til sín. Skammt frá húsi J varð G á vegi Y og fylgdist með henni inn í þvergötuna. Urðu þar átök á milli þeirra, og laust fyrir kl. 23.00 kom Y heim til sín. Var hún þá blóðug á hálsi og hnjám og fót hennar rifin í hengla. Y var þegar flutt á slysavarðstofuna, og samkvæmt lýsingu læknis þar var hún skelfd og miður sín, allmikið marin og viðkvæm beggja megin á hálsi og grunnar afrifur á báðum hnjám. Engin könnun fór fram á því, hvort samfarir eða tilraun til þeirra hefði átt sér stað. Samkvæmt læknisskoðun daginn eftir hafði Y upphleypta bólgubletti ofan og aftan til við bæði eyru og vinstra megin á enni, marbletti og bólgu á hálsi báðum megin og húðrispur, eins og eftir neglur, marbletti og bólgu aftan á báðum axlarliðum, marblett ofarlega á hægra læri innanverðu og rispur utanvert á læri. Einnig var þétt bólga ofan og neðan við báðar hnéskeljar, og var húðin þar marinn með rispum og fleiðri. Y skýrði þegar frá því og hélt fast við það í prófum málsins, að þegar þau G voru komnir nokkuð inn í þvergötuna, hafi hann skyndilega ráðizt á hana, fellt hana til jarðar, tekið um háls henni, svo að henni lá við köfnun, rifið niður um hana fötin og gert ítrekaðar tilraunir til að hafa samfarir við hana, sem þó

hafi ekki tekizt vegna móttþróa hennar. G synjaði hins vegar staðfastlega fyrir það, að hann hafi gert tilraun til að nauðga Y. Kvað hann þeim hafa sinnast, er þau komu inn í þvergötuna, og hafi hann þá tekið í hana og hrakið hana eitthvað og e. t. v. tekið um háls henni. Hafi þá fót hennar rifnað í þeim sviptingum. G var ákærður fyrir brot á 1. mgr. 194. gr. sbr. 1. mgr. 20. gr. laga nr. 19/1940. Bæði í héraði og Hæstarétti þótti næg sönnun komin fram fyrir því, að hann hefði gert tilraun til að nauðga Y. Var honum samkvæmt því dæmd refsing eftir nefndum hegningarlaga-greinum 747

b) *Einkamál.*

R, ógift stúlka, 19 ára að aldri, varð fyrir meiðslum, er árekstur varð milli tveggja bifreiða, en R var farþegi í annarri bifreiðinni. Samkvæmt vottorði læknis hlaut R stóra skurði á andlitið, og lá flípi sá, sem varð á milli skurðanna, uppi á enni. Einnig varð hún fyrir miklu andlegu áfalli. Þrátt fyrir lækniáðgerðir urðu andlitslýti R mikil og varanleg. Í skaðabótamáli R á hendur eigendum og bifreiðarstjórum beggja bifreiðanna viðurkenndu aðiljar þessir bótaskyldu sína. Voru R dæmdar bætur fyrir líkamslýti, þjáningar og óþægindi kr. 120.000.00, fyrir atvinnutjón kr. 25.000.00 og fyrir annað tjón kr. 2749.00 128

A, háseti á togara, hljóp eftir þilfarinu við vinnu sína. Steig hann þá óvarlega á snúningsás, en er alda reið undir skipið, rann hann af ásnúm og féll á þilfarið. Hlaut hann slæmt brot á hægri handlegg. Útgerð skipsins var sýknuð af skaðabótakröfu A, með því að slysið yrði ekki rakið til neinnar áhættu, sem útgerðarmaður bæri ábyrgð á að lögum 243

S verkamaður vann við uppskipun úr togara. Samkvæmt skipun verkstjóra skyldi S ásamt þremur öðrum mönnum setja þungan lestarhlera úr jární yfir lestarop. Héldu þeir fjórmenningarnir hver undir sitt horn hlerans, en er hann var kominn yfir opið, slepptu félagar S hleranum, án þess að nokkurt merki eða aðvörun væri gefin. S, sem var óviðbúinn, sleppti ekki takinu, en við það slitnaði helmingurinn af beygivöðva vinstri upphandleggs. Var S lengi frá vinnu, og varanleg örorka hans metin 16%. Fékk hann dæmdar bætur úr hendi fyrirtækis þess, sem hafði með höndum afgreiðslu togarans 249

Þegar togarinn V sökk á hafi úti í ofviðri árið 1950, lenti hásetinn Þ í sjónum, en var bjargað eftir um það bil 40 mínútur. Þ taldi sig hafa orðið fyrir miklu og varanlegu heilsutjóni af volki þessu. Höfðaði hann mál á hendur útgerð skipsins til greiðslu skaðabóta. Í málinu komu fram mörg vottorð

- lækna, sem skoðað höfðu Þ eftir slysið á árinu 1950 og næstu árum á eftir. Leitt var í ljós, að Þ gekk með sjúklegar breytingar í hryggjarliðum. Læknaráð taldi þó sennilegt, að sjúkdómur þessi hefði verið til kominn, áður en Þ varð fyrir slysinu. Í héraði var útgerð skipsins sýknuð af bótakröfu Þ, með því að ekki væri sannað, að hann hefði beðið heilsutjón af umræddu slysi. Þ áfrýjaði málinu og krafðist þess fyrir Hæstarétti, að útgerðinni yrði dæmt að greiða skaðabætur af váttryggingarfé skipsins. Hæstiréttur sýknaði útgerðina þegar af þeirri ástæðu, að sjóveð fyrir skaðabótakröfum eftir 13. gr. laga nr. 56/1914 náði ekki til váttryggingarfjár, sbr. 238. gr. sömu laga 271
- Er A húsgagnsmiður var að vinna við vélhefil á trésmiðaverkstæði h/f X, lenti hægri hönd hans í hefiltönnunum með þeim afleiðingum, að hann missti framan af þremur fingrum handarinnar. Varanleg örorka hans var metin 30%. A taldi h/f X hafa vanrækt að setja öryggishlíf á vélhefilinn og krafði félagið um bætur. Með því að A var einn af stjórnarmönnum h/f X, var hann ekki talinn geta haft uppi bótakröfur vegna þess, að vanrækt hafi verið, það sem hann sjálfur átti að annast. Var h/f X því sýknað af bótakröfunni 310
- E trésmiður vann á trésmiðaverkstæði. Lenti hann þá með vinstri hönd undir nótsagarblað, og sködduðust allir fingur handarinnar nema þumalfingur. Varanleg örorka hans var metin 18%. Taldi E slitgalla á nótsagarhjólínu hafa orsakað slysið, en eigandi verkstæðisins, h/f Y, hafi vanrækt að endurnýja hjólið. Sótti hann félagið til greiðslu skaðabóta. Þar sem E var stjórnarformaður h/f Y, var hann ekki talinn geta haft uppi bótakröfu á hendur því vegna vanrækslu, sem hann átti sjálfur að annast, að úr væri bætt. Var h/f Y því sýknað af skaðabótakröfu hans 325
- Faðir ófjárráða drengs, B, var í héraði dæmt að greiða fyrir hans hönd skaðabætur vegna augnmeiðsla, er kona var talin hafa hlotið, er B skaut óvarlega úr gasbyssu í nærveru hennar. Móðir B áfrýjaði dóminum, eftir að B var orðinn fjárráða. Var málinu vísað frá Hæstarétti vegna umboðsskorts 374
- Er konan S ætlaði að ganga þvert yfir þjóðveg, varð hún fyrir bifreið. Samkvæmt vottorði læknis hlaut hún brot á vinstra lærbeinshálsi, skurð í hársverði framan til á höfði og heilahristing. Varanleg örorka hennar af völdum slyssins var metin 35%. S var talin eiga sök á slysinu að $\frac{1}{4}$ hluta, en ökumaður bifreiðarinnar að $\frac{3}{4}$ hlutum. Voru bætur fyrir atvinnutjón ákveðnar kr. 65.000.00, fyrir lýti og þjáningar kr. 25.000.00 og aðrar bætur kr. 6085.00. Var eiganda bifreiðarinnar gert að greiða S $\frac{3}{4}$ af fjárhæðum þessum 689

Lóðamerki.

Sunnan austurhluta hússins nr. 2 við Vesturgötu er óbyggð lóðarspilda, að stærð 115 ferm. Sunnan lóðarspildunnar, milli hennar og Hafnarstrætis, er húseignin Hafnarstræti 1. Ágreiningur reis milli Reykjavíkurbæjar, R, og eiganda Vesturgötu 2, V, um eignarrétt að spildu þessari. Hélt R því fram, að land milli Vesturgötu og sjávar á þessu svæði hefði upphaflega verið eign R, en á ýmsum tímum á 19. öld hafi lóðum þar verið „útvísað“ til tiltekinna aðilja, en ekki verði séð, að umrædd þrætulóð hafi verið afhent, hvorki í sambandi við Vesturgötu 2 né sérstaklega. Af hálfu V var hins vegar leitt í ljós, að árið 1914 var Vesturgata 2 og Hafnarstræti 1 í eign sama aðilja. Seldi sá aðili þá Hafnarstræti 1, og var í kaupbréfinu tekið fram, að eigendur Hafnarstrætis 1 skyldu hafa umferðarrétt um lóð seljanda við Vesturgötu 2, þ.e um lóðarspildu þá, sem R og V deildu nú um. Var kaupbréfi þessu þinglýst árið 1915, og árið 1928 var greindu samningsákvæði þinglýst sérstaklega sem kvöð á Vesturgötu 2. Þá kom og fram, að árið 1928 urðu eigendaskipti að Vesturgötu 2, og fylgdi þá afsalinu til hins nýja eiganda uppdráttur af lóðinni, staðfestur af lóðaskrárritari Reykjavíkur, en á uppdrætti þessum var þrætuspildan sýnd innan marka lóðarinnar Vesturgötu 2. Hinar fornu afhendingar R á lóðum á þessu svæði voru óglöggar, en ekki kom fram, að aðrir en eigendur Vesturgötu 2 og Hafnarstrætis 1 hefðu notað lóðarspilduna. Taldi Merkjadómur Reykjavíkur, að samkvæmt gögnum þessum bæri að viðurkenna eignarrétt V að lóðarspildunni. Var sú niðurstaða staðfest í Hæstarétti 197 R og V, sem um getur hér næst á undan, deildu einnig um eignarrétt að tveimur öðrum lóðarspildum. Var önnur 108.7 fermetrar að stærð og lá milli vesturhluta hússins nr. 2 við Vesturgötu og gangstéttar við Vesturgötu, en hin, 35.2 fermetrar að stærð, lá meðfram vesturgafli nefnds húss. Báðar voru lóðarspildur þessar ógirtar. Þar sem V færði engin haldbær rök fyrir því, að spildur þessar tilheyrðu lóðinni nr. 2 við Vesturgötu, og að um hefð gat ekki verið að ræða, þar sem spildurnar voru á alfaraleið meðfram götunni, þá var kröfu V um viðurkenningu eignarréttar hrundið bæði í Merkjadómi Reykjavíkur og í Hæstarétti 197

Lóðarleiga.

Með lóðarleigusamningi 11. nóvember 1943 fékk Ó á leigu frá Reykjavíkurbæ (R) lóð á þá óbyggðu svæði í bænum. Stærð lóðarinnar var 2162 fermetrar, og ársleiga kr. 150.00. Tekið var fram, að lóðin sé leigð til að hafa á henni hæsnabú. Um leigutíma segir í samningnum, að lóðin sé leigð til eins

árs í senn, en hvor aðili geti sagt samningnum upp með 3 mánaða fyrirvara. Árið 1943 reisti Ó hús úr vikurholsteini á lóðinni, að stærð 180 m². Ekki aflaði hann samþykkis byggingarnefndar, en þegar húsið var fullgert, fékk hann án athugasemda leitt í það vatn og rafmagn frá bæjarstofnunum. Húsið var og metið til fasteignamats og bruna-bóta, og galt Ó af því öll lögboðin gjöld. Ó notaði fyrst hús og lóð til að reka þar hænsnabú, en því hætti hann á árunum 1953—1954, og eftir það leigði hann húsið undir trésmíðaverkstæði. Með bréfi 11. júlí 1956 sagði R leigunni upp með 3 mánaða fyrirvara, en Ó neitaði að taka uppsögnina gilda. Á árunum 1956 og 1957 leitaði R tvívegis að stoðar dómstóla, fyrst sakadómara og því næst borgar-fógeta, til að fá húsið fjarlæggt af lóðinni, en þau mál ónýttust bæði. Höfðaði R síðan mál fyrir bæjarþinginu gegn Ó með stefnu 3. marz 1958 og krafðist þess, að hann yrði dæmdur til að flytja húsið burt, R að kostnaðarlausu. Ó krafðist sýknu. Kvað hann uppsögnina frá 1956 vera niður fallna, með því að R hefði án fyrirvara veitt viðtöku opinberum gjöldum af húsinu árin 1957 og 1958. R kvað bæjarstarfsmenn hafa tekið við gjöldum þessum af misgáningi, enda hefði Ó verið tilkynnt það fljótlega, og ætti hann kost á endurgreiðslu gjaldanna. Talið var, að Ó hefði mátt vera ljóst af aðgerðum R, að halda átti uppsögninni til streitu, og geti viðtaka gjaldanna með ofangreindum hætti ekki ónýtt uppsögnina. Í öðru lagi taldi Ó, að R hefði viðurkennt rétt sinn til að hafa húsið á lóðinni með því að amast ekki við byggingu þess, leiða í það vatn og rafmagn og taka við fasteignagjöldum af því frá byrjun. Kvað hann þessa eign sína eiga að njóta verndar samkvæmt 67. gr. stjórnarskrárinnar, og væri því brotnám þess án bóta óheimilt. Þessari málsástæðu var einnig hrundið. Var talið, að samkvæmt ákvæðum leigusamningsins hafi Ó ekki getað vænzt þess, að hús, sem hann reisti á lóðinni, fengju að vera þar nema til bráðabirgða. Var Ó dæmt skylt að taka húsið burt af lóðinni, R að kostnaðarlausu. Staðfesti Hæstiréttur þessa niðurstöðu 818

Loforð.

Við einkaskuldaskil á búi R gaf skuldheimtumaðurinn H loforð um 40% eftirgjöf á kröfu sinni með því skilyrði, „að allir kreditorar samþykki“ slíka eftirgjöf. Síðar kom í ljós, að við skuldaskilin hafði greiðsla farið fram á ýmsum kröfum með fullu nafnverði þeirra. Þar sem skilyrði því, sem H setti fyrir loforði um eftirgjöf, var ekki fullnægt, var hann ekki talinn við það bundinn 519

M og K gengu í hjónaband árið 1955. Var M eignalítill, en K hafði hlotið miklar eignir að erfðum. Ekki var gerður kaupmáli með þeim hjónum. Árið 1958, er M dvaldist erlendis, ritaði hann K bréf og æskti þess, að hún samþykkti skilnað þeirra. Jafnframt tók hann fram í bréfinu: „Eitt skaltu vita ég sækist ekki eftir eignunum þínum.“ Er skilnaður að borði og sæng var gerður með hjónunum síðar á árinu 1958, taldi K sig eina eiganda að eignum búans, þar sem M hefði í framangreindu bréfi afsalað sér tilkalli til þeirra. Ekki var þó talið, að í hinum tilfærðu orðum bréfsins fælist loforð af hálfu M um afsal á búshelmingi hans. Var kröfu K því hrundið af skiptaráðanda, og staðfesti Hæstiréttur þá úrlausn 550

Með leigusamningi, dags. 1. október 1947, tók A íbúð á leigu í húsi B. Þegar leigutíma samkvæmt samningnum lauk hinn 1. október 1948, hafði A greitt B í húsaleigu kr. 2715.00 fram yfir það, sem lög leyfðu. A, sem hafði fimm börn á framfæri, var þá í húsnaðisvandræðum með sig og fjölskyldu sína. Undirrituðu þeir A og B þá hinn 7. október 1948 samkomulag um að „gera engar kröfur og láta allan ágreining út af samningi um húsaleigu, dags. 1. október 1947, niður falla“. Jafnframt kom B því til leiðar, að nýr aðili, sem keypti húsið af B 1. okt. 1948, leigði A áfram íbúð þá, er hann hafði haft. Árið 1951 höfðaði A mál á hendur B og krafði hann um endurgreiðslu á fyrrgreindum kr. 2715.00 samkvæmt 13. gr. laga nr. 39/1943. B bar þá fyrir sig samkomulagið frá 7. október 1948, en með því að sýnt þótti, að A hefði undirritað það vegna ótta við yfirvofandi útburð og að B hefði mátt vera það ljóst, þá var A ekki talinn bundinn við loforð það, sem af hans hálfu fólst í nefndu samkomulagi. Var B því dæmt að endurgreiða hina ofteknu leigu 836

Læknar. Læknaráð.

Læknir gefur skýrslu um árangur lækniaðgerða, sem framkvæmdar höfðu verið þá fyrir tveimur árum 128
 Læknir lýsir meiðslum stúlku, er hlutust af bifreiðarslysi 128
 Læknir, er mat örorku stúlku, sem orðið hafði fyrir bílslysi, kveðst ekki hafa tekið tillit til lýta, sem meiðslin höfðu í för með sér 128
 Krafa var gerð um, að maður yrði sviptur sjálfræði vegna ofdrykkju. Í málinu voru lögð fram læknisvottorð um drykkjufýsn hans 165
 Læknir lýsir áverkum á manni, sem varð fyrir líkamsárás .. 203
 Geðveikralæknir rannsakar sakhæfi sakhornings 203, 747
 Læknir lýsir meiðslum manns, sem varð fyrir slysi á togara .. 243

Læknir metur örorku manns vegna slysfara ..	243, 249, 271, 310, 325, 689
Læknir telur, að dráttur, sem á því varð, að slasaður maður kæmist undir læknismeðferð, hafi tafið fyrir bata hans.	
Læknaráð komst að annari niðurstöðu	243
Læknir lýsir meiðslum manns, sem hafði orðið fyrir vöðvasliti í handlegg við vinnu í skipi	249
Þ taldi sig hafa orðið fyrir heilsutjóni vegna rangrar blóðgjafar á Landspítalanum. Kvaðst hann annaðhvort hafa fengið blóð úr röngum blóðflokki eða of gamalt blóð úr réttum blóðflokki. Í skaðabótamáli, er Þ höfðaði gegn ríkissjóði út af þessu, lagði V, forstöðumaður Blóðbanka Íslands, fram afrit úr spjaldskrá bankans með upplýsingum um blóðgjöfina að öðru leyti en því, að ekki var skýrt frá nafni blóðgjafans. Krafðist Þ þá úrskurðar um skyldu V til að skýra frá nafni blóðgjafans. Fallizt var á þau rök V, að menn mundu vera fúsari til að gefa bankanum blóð, ef nöfnum þeirra væri haldið leyndum í sambandi við blóðgjafir til sjúklinga. Og þar sem þjóðfélagsleg nauðsyn þótti vera til að stuðla að því, að menn væru fúsir til blóðgjafar, var kröfu Þ hrundið	264
Þ höfðaði skaðabótamál á hendur ríkissjóði vegna þess, að hann hefði orðið fyrir rangri læknismeðferð á Landspítalanum. Í málinu krafðist Þ þess, að S, yfirlækni Landspítalans, yrði gert skylt að leggja fram sjúkraskýrslu hans. S neitaði þessu og byggði synjun sína á því, að í sjúkraskýrslu væru skráð ýmis atriði, er vörðuðu einkamálefni sjúklings. Ekki var fallizt á þessi rök S, þar sem Þ óskaði sjálfur framlagnir skýrslunnar. Var S því gert skylt að leggja fram endurrit sjúkraskýrslunnar	267
Þegar togarinn V sökk á hafi úti árið 1950, lenti A háseti í sjónum, en var bjargað eftir um það bil 40 mínútur. Taldi A sig hafa hlotið varanlegt heilsutjón af volki þessu. Í skaðabótamáli A á hendur útgerð skipsins komu fram mörg vottorð lækna um heilsufar hans árið 1950 og næstu ár á eftir. Árið 1954 gaf héraðslæknir, þar sem A átti heimili, skýrslu um heilsufar A, áður en slysið gerðist. Læknaráð taldi, m. a. með skírskotun til síðastgreinds vottorðs, að heilsubrestur A mundi hafa verið til kominn fyrir slysið, en ætti ekki rætur sínar að rekja til þess	271
Læknir lýsir meiðslum, er maður varð fyrir við vélavinnu á trésmíðaverkstæði	310, 325
Augnælæknar lýsa meiðslum konu, sem talin voru stafa af því, að skotið var úr gasbyssu í nærveru hennar	374
Læknir greinir blóðflokka málsaðilja og barns í sambandi við barnsfaðernismál	598

Læknir lýsir áliti sínu um getnaðartíma barns í sambandi við barnsfaðernismál	598
Maður var ákærður fyrir að hafa haft samfarir við 14 ára telpu. Í því sambandi fór fram læknisskoðun á telpunni ..	677
Læknar lýsa meiðslum konu, sem varð fyrir bílslysi, og meta örorku hennar	689
Læknar skoða stúlku, sem varð fyrir nauðgunartilraun, og lýsa líkamsáverkum á henni	747

Lög. Lögskýring.

- A skólastjóri, sem hafði vörzlu opinberra sjóða, lánaði ýmsum aðiljum í heimildarleysi fé úr sjóðunum án þess að taka skriflegar viðurkenningar eða tryggingar. Voru sum lánanna endurgreidd, en önnur ekki. Fyrir misferli þetta var A ákærður eftir 261. gr. sbr. 249. gr. laga nr. 19/1940. Í dómi Hæstaréttar segir, að með þessu hafi A framið verkn-
að, sem ákvæði 247. gr. greindra laga taka til. En þar sem ákæru sé svo háttáð, sem að framan er lýst, og í nefndum brotum A felist atriði, sem lýst er í 249. gr., þá megi heimfæra brotin til 261. gr. sbr. 249. gr., eins og ákæra taki til .. 1
- A, skólastjóri gagnfræðaskóla, fékk heimild tveggja skólaneftardarmanna til að kaupa bifreið, sem nota ætti til að flytja nemendur í skiðaferðir. Í stað þess að nota bifreiðina þannig, lét A son sinn fá bifreiðina til einkanota. Tekjur af rekstri hennar hirtu þeir A eða sonur hans, en gjöld vegna rekstrarins greiddi A úr sjóðum skólans. A seldi síðan bifreiðina og færði þá í bækur rekstrarsjóðs skólans tap á rekstri hennar, um kr. 54.000.00. Fyrir misferli þetta var A ákærður sérstaklega eftir 261. gr. sbr. 249. gr. sbr. 138. gr. laga nr. 19/1940 og einnig eftir 247. gr. sbr. 138. gr. sömu laga. Í ákæruskjalinu, sem tók til margra fleiri brota A, var og tekið fram, að vanræksla hans og hirðuleysi um fjárreiður skólans ættu undir 141. gr. nefndra laga. Í dómi Hæstaréttar segir, að eins og saksókn sé háttáð, beri að heimfæra greint brot A til 247. gr. sbr. 138. gr. og 141. gr. greindra laga 1
- S læknir var notarialvottur, er A gerði erfðaskrá árið 1954. Í erfðaskránni var m. a. ákveðið, að af erfðafé skyldi stofnaður sjóður til að stuðla að rannsóknnum hjartasjúkdóma, en yfirlæknir lyfjadeildar Landspítalans skyldi ásamt fleirum eiga sæti í stjórn sjóðsins. Í máli, er síðar reis um gildi erfðaskrárinnar, þótti ekki varhugavert, sbr. 1. tl. 2. mgr. 127. gr. laga nr. 85/1936, að S heitfesti vætti sitt, enda þótt hann væri þá orðinn yfirlæknir nefndrar lyfjadeildar 118
- Héraðsdómari dómkvaddi matsmenn til að framkvæma eignarnámsmat. G, matsþoli, kvað sér ekki hafa verið gert við-

- vart, áður en dómkvaðning fór fram, og kærði af þeim sök-
 um dómkvaðninguna og krafðist ómerkingar hennar. Leitt
 var í ljós, að lögmaður G hafði fengið vitneskju um þing-
 haldið, klukkutíma áður en það hófst, og greindi hann
 engin forföll frá þingsókn. Var ómerkingarkröfunni hrund-
 ið með skírskotun til 3. mgr. 139. gr. laga nr. 85/1936 139
- Er skipstjóri á fiskiskipi kom til hafnar, áður en ráðningar-
 tími var á enda, höfðu orðið eigendaskipti að skipinu. Sagt,
 að skipstjórinn hefði þá mátt telja ráðningarsamningi sín-
 um slitið. (Sbr. hins vegar um skiprúmssamninga skipverja
 2. mgr. 40. gr. laga nr. 41/1930) 155
- Skýrð ákvæði í IV. kafla laga nr. 33/1958 um útflutningssjóð
 o. fl., að því er varðar greiðslu á yfirfærslubótum 168
- Í samþykktum bátavátryggingarfélagsins B voru ákvæði um,
 að því sé ekki skylt að bæta tjón á skipi, fyrr en að við-
 gerð lokinni. Skip A, sem var í skylduvátryggingu hjá B,
 varð fyrir tjóni. Vildi A ekki hlíta nefndu ákvæði í sam-
 þykktum B um gjalddaga tjónbóta. Í dómi Hæstaréttar segir,
 að þar sem um skylduvátryggingu sé að ræða og greint
 samþykktarákvæði sé sett einhliða af B, þá leiði af megin-
 reglunni í 4. mgr. 24. gr. laga nr. 20/1954 um vátryggingar-
 samninga, að A sé ekki við það bundinn. Í skiptum aðilja
 gildi því um gjalddaga tjónbóta ákvæði 1. mgr. 24. gr. laga
 nr. 20/1954 191
- A, háseti á togara, sem var þar að vinnu, steig upp á snúningsás,
 en er alda reið undir skipið, féll hann á þilfarið og hand-
 leggsbrotnaði. A höfðaði skaðabótamál á hendur útgerð
 togarans. Í dómi Hæstaréttar segir, að eins og slysinu hafi
 verið háttað, þyki það eigi verða rakið til vanbúnaðar
 skips, handvammarr starfsmanna útgerðarinnar né ann-
 arrar áhættu, sem útgerðarmaður beri ábyrgð á að lögum 243
- Niðurjöfnunarnefnd talið heimilt samkvæmt 3. tl. 4. gr. laga nr.
 66/1945 að leggja á gjaldþegn svonefnt veltuútsvar 257
- Þ, háseti á togara, taldi sig hafa orðið fyrir heilsutjóni, er tog-
 arinn fórst á hafi úti. Höfðaði hann skaðabótamál á hend-
 ur útgerð togarans og krafðist bóta af vátryggingarfé skips-
 ins. Þar sem sjóveð fyrir skaðabótakröfum eftir 13. gr.
 laga nr. 56/1914 nær ekki til vátryggingarfjár skips, sbr.
 238. gr. sömu laga, var kröfu Þ hrundið 271
- Í útsvarsmáli hélt sveitarfélag því fram, að gjaldþegninn A
 hefði með samningi undirgengizt útsvarskyldu. Í dómi
 Hæstaréttar er tekið fram, að um heimild til álagningar
 útsvara fari eftir því, sem ákveðið sé í útsvarslögum um
 afstöðu skattþegna til bæjar- eða sveitarfélaga, en ekki
 eftir samningum 294

- A, B og C áttu húseign ásamt lóðarréttindum í óskiptri sam-
eign. A og B höfðuðu mál gegn D, sem taldi sig hafa rétt
til að láta bílskúr standa á húslóðinni. Kröfðust A og B
viðurkenningar á því, að D ætti þar engin lóðarréttindi. D
krafðist frávísunar málsins samkvæmt 46. gr. laga nr. 85/
1936, þar sem C stæði ekki að málssókninni. Talið var, að
A og B hefðu sjálfstæðan rétt til að fá úr því skorið,
hvernig lóðarréttindum þeirra væri háttað, enda mundi
C ekki biða neinn hnekki, þó að krafa þeirra yrði tekin
til greina. Var frávísunarkröfunni því hrundið 306
- Ákvæði 4. gr. laga nr. 16/1958 um rétt fastra starfsmanna til
launa í forföllum vegna sjúkdóma eða slysa skýrð þannig,
að þegar um er að ræða endurteknar fjarvistir vegna sama
sjúkdóms eða sömu slysfara, þá eigi starfsmaður aðeins
rétt til launa fyrstu 14 forfalladagana. En þegar um mis-
munandi sjúkdóma eða slys er að tefla, þá beri starfs-
manni réttur til launa fyrstu 14 dagana í hvert sinn, sem
slík forföll ber að höndum. Þessi skýring talin styðjast við
meðferð frumvarps til laganna á Alþingi 332
- Samkvæmt 3. tl. 4. gr. útsvarslaga nr. 66/1945 er niðurfjöfnunar-
nefnd við álagningu útsvara ekki bundin við sömu fyrningu
eigna, sem lögð er til grundvallar við ákvörðun tekjuskatts,
sbr. 10. gr. laga nr. 46/1954 364
- Lögtaksgerð, sem frestað var 21. nóvember 1956, en síðan fram
haldið 16. apríl 1959, ekki talið haldið áfram með hæfileg-
um hraða, sbr. 2. gr. laga nr. 29/1885 og lög nr. 83/1947.
Var lögtaksréttur því niður fallinn 388
- Skýrð ákvæði um ábyrgð ríkissjóðs samkvæmt 2. tl. 12. gr. við-
bætis við varnarsamning, sem veitt var lagagildi með lög-
um nr. 110/1951 393, 718
- Útgerðarfélagið J, sem haldið hafði eftir af launum starfs-
manna sinna upp í útsvarsskuldir þeirra samkvæmt 29.
gr. laga nr. 66/1945, taldi sig eiga rétt til ómakslauna af
hinum innheimtu útsvarsgreiðslum. Kröfu J um slíka þókn-
un var hrundið, með því að það með atvinnurekstri sínum
og ráðningu starfsmanna til hans hefði gengið undir kvöð
samkvæmt nefndri lagagrein, en hvorki í henni né öðrum
réttarreglum sé að finna heimild, er veiti J rétt til ómaks-
launa af innheimtu útsvari 399
- Arfleðslugerningur, sem skráður var á þrjú sundurlaus blöð,
en tvö þeirra óundirskrifuð og óvottfest, ekki talinn full-
nægja kröfum laga nr. 42/1949 um form erfðaskráa 420
- Í ákæruskjal skorti tilgreiningu um tímamörk athafna þeirra,
sem ákærðu var gefin sök á. Varð ákæruskjalið því ekki
lagt til grundvallar um efni máls, sbr. 2. tl. 2. mgr. 115.
gr. laga nr. 27/1951 435

- A hafði samkvæmt ábúðarlögum nr. 1/1884 fengið jörð B til lífstíðarábúðar. Árið 1939 lýsti B því, að hann leigði A jörðina á erfðaábúð samkvæmt lögum nr. 8/1936. Í máli, sem síðar reis milli aðilja, var talið, að þó að lög nr. 8/1936 séu ekki miðuð við byggingu jarða í einkaeign, þá sé einstaklingum þó heimilt að semja svo sín á milli, að um byggingarkjör fari í höfuðatriðum eftir sams konar reglum og lögin hafa að geyma, en þó með þeim takmörkunum, að ákvæðin geti átt við um skipti aðilja, að þau brjóti ekki í bága við ófrávíkjanleg ákvæði ábúðarlaga og að aðiljar hafi ekki sjálfir með samningi frá þeim vikið. Um nánari skýringu á ýmsum ákvæðum laga nr. 8/1936 og ábúðarlaga, sjá dóminn og sératkvæði 447
- Það er talin meginregla skattalaga, að tekjur, sem skattþegn aflar með atvinnurekstri eða á annan hátt, séu lagðar saman og tekjuskattur síðan reiknaður af þeim sem einni heild. Af því leiði, að halla, sem verður á einhverri grein í atvinnurekstri skattþegns, beri að draga frá heildartekjum hans, nema sett lög mæli öðruvísi 460
- Sagt, að þrátt fyrir ákvæði 46. gr. laga nr. 85/1936 hafi hver sameigandi að höfundarétti samkvæmt 17., 18. og 20. gr. laga nr. 13/1905 sjálfstæða heimild til að átelja í dómsmáli meint brot á rétti hans, enda sé skaðabótakrafa, ef um hana er að ræða, skiptanleg og ekki sé krafizt heildarbóta, heldur aðeins þess, sem viðkomandi aðili telur eiga að koma í sinn hlut 512
- Ekki talið, að orðið „tryggingarvixill“, sem skráð var á vixilskjal, hafi skilorðsbundið skjalið í merkingu 1. mgr. 26. gr. vixillaga nr. 93/1933. Var skjalið talið fullnægja skilyrðum 1. gr. laganna um form vixla 658
- Skýrð ákvæði 22. gr. laga nr. 100/1948, sbr. 3. gr. laga nr. 108/1954, um söluskatt 672
- Kærumáli frestað sjálfkrafa í Hæstarétti samkvæmt lögjöfnun frá 2. mgr. 117. gr. laga nr. 85/1936 725
- Gert ráð fyrir, að við fjárnám samkvæmt dómi megi koma fram til skuldaþafnaðar aðfararhæfum lögtakskröfum 832

Lögbann.

- A lét leggja lögbann við því, að B stundaði veiði í á undan tiltekinni landspildu. Í staðfestingarmáli leiddi A ekki sönnur að réttmæti lögbannsins, og var það því fellt úr gildi .. 807

Lögmenn. Sjá málflutningsmenn.

Lögreglumenn. Sjá opinberir starfsmenn.

Lögræði.

- A hafði verið drykkjusjúklingur árum saman og oft dvalizt á

heilsuhælum af þeim sökum. Lögreglan hafði oft þurft að hafa afskipti af honum vegna ölvunar hans, enda hafði hann hlotið ölvunarsektir 54 sinnum. Eftir tilmælum föður A var hann sviptur sjálfræði samkvæmt 3. tl. 5. gr. laga nr. 95/1947 í því skyni að vista hann á viðeigandi hæli .. 165

A, ólöggráða piltur, var talinn hafa valdið líkamstjóni af gáleysi. Í héraði var faðir A dæmdur til að greiða skaðabætur fyrir hönd A. M, móðir A, áfrýjaði síðar málinu til Hæstaréttar fyrir hönd A. En þar sem A hafði kvænt og var því orðinn fjárráða, þegar áfrýjunarstefnan var gefin út, og M sannaði ekki, að hún hefði þá haft umboð frá A til að áfrýja málinu, var því vísað frá Hæstarétti 374

Lögtak.

Lögtaks var krafizt í eignum S til tryggingar útsvari, sem á hann hafði verið lagt í kaupstaðnum H árið 1957 vegna tekna af síldarsöltun, sem S hefði rekið í H-kaupstað sumarið 1956. S, sem heimilisfastur var í A-kaupstað árið 1956, mótmælti því, að lögtak yrði framkvæmt. H studdi heimild sína til álagningar útsvarsins öðrum þræði við það, að S hefði haft heimilisfasta atvinnustofnun í H-kaupstað árið 1956, en einnig hélt H því fram, að S hefði skuldbundið sig með samningi til að greiða útsvar til H af greindri starfsemi. Í lögtaksmálinu þótti ekki í ljós leitt, að atvinnurekstur S í H-kaupstað hefði verið með þeim hætti, að hann hefði orðið þar útsvarsskyldur, hvorki samkvæmt a-lið 8. gr. laga nr. 66/1945 né öðrum ákvæðum þeirra laga. Og að því er snerti þá málásástæðu H, að S hefði með samningi undirgengizt útsvarsskyldu, þá er tekið fram í dómi Hæstaréttar, að um heimild til álagningar útsvara fari eftir því, sem ákveðið er í útsvarslögum um afstöðu skattþegna til bæjar- og sveitarfélaga, en ekki eftir samningum. Var því synjað um framkvæmd lögtaks 294

Er lögtaks var krafizt hjá O fyrir eftirstöðvum útsvars til kaupstaðarins H, álögðu árið 1957, mótmælti O framkvæmd lögtaksins á þeim grundvelli, að niðurjöfnunarnefnd hefði við álagningu útsvarsins ekki fylgt reglum skattalaga nr. 46/1954 um fyrningarafskriftir eigna. Mótmælunum var hrundið, með því að niðurjöfnunarnefnd beri samkvæmt 3. tl. 4. gr. laga um útsvör nr. 66/1945 að taka til greina við álagningu útsvara sérhvað það, er telja má máli skipta um gjaldþol útsvarsgreiðanda, og hafi hún eigi verið bundin við sömu fyrningu eigna, sem lögð var til grundvallar við ákvörðun tekjuskatts. Var framkvæmd lögtaks því heimiluð 364

Hinn 21. nóvember 1956 fór fram lögtaksgerð hjá H til tryggingar þinggjöldum hans frá árinu 1955. Með því að gerðin

- reyndist árangurslaus að nokkru, var henni frestað. Hinn 16. apríl 1959 var lögtak framkvæmt í bifreið H, að honum fjarverandi, til tryggingar þinggjöldum hans árið 1958 og eftirstöðvum þinggjalda frá árinu 1955. H áfrýjaði lögtaksgerðinni og krafðist ómerkingar hennar, að því er varðaði lögtak fyrir eftirstöðvunum frá 1955. Talið var, að þar sem lögtaksgerðinni frá 1956 var ekki haldið áfram með hæfilegum hraða, hafi lögtaksréttur fyrir nefndum eftirstöðvum verið niður fallinn hinn 16. apríl 1959 samkvæmt 2. gr. laga nr. 29/1885, sbr. lög nr. 83/1947. Var lögtaksgerðin því felld úr gildi, að því er varðaði þinggjöldin frá 1955 .. 388
- Útgerðarfélagið J hafði samkvæmt kröfu Reykjavíkurbæjar (R) haldið eftir af launum starfsmanna sinna til útsvarsgreiðslu þeirra, sbr. 29. gr. laga nr. 66/1945. Taldi J sig eiga rétt til ómakslauna frá bænum vegna innheimtu þessarar og hélt eftir 2% af innheimtri útsvarsfjárhæð, er það gerði R reikningsskil. Var þá af hálfu R krafizt lögtaks fyrir þeirri fjárhæð, sem eftir stóð. Talið var, að J hefði með atvinnurekstri sínum og ráðningu starfsmanna til hans gengizt undir þá kvöð samkvæmt nefndri lagagrein, að halda eftir af launum starfsmanna sinna og skila R því, sem þannig var eftir haldið. Fælist hvorki í 29. gr. laga nr. 66/1945 né öðrum réttarreglum heimild, er veitti J rétt til ómakslauna af hinu innheimta útsvari. Samkvæmt þessu var lögtak heimilað 399
- H, kaupfélagsstjóri í V-kaupúni, átti jörðina L, sem hann seldi á leigu að hluta, en nytjaði sjálfur að hluta og notaði afurðirnar sem búsilag. Skattárin 1950 og 1951 varð tap á nefndum búrekstri H. Taldi hann sér heimilt að draga tap þetta frá tekjum sínum nefnd skattár, áður en skattur væri á þær lagður, en skattayfirvöld synjuðu honum um frádráttinn og hækkuðu tekjuskatt hans sem því svaraði. Af hálfu ríkissjóðs var krafizt lögtaks fyrir nefndum hluta skattsins, en þeirri kröfu var synjað bæði í héraði og fyrir Hæstarétti. Var það talin meginregla skattalaga, að tekjur, sem skattþegn aflar með atvinnurekstri eða á annan hátt, séu lagðar saman og tekjuskattur síðan reiknaður af þeim sem einni heild. Af því leiði, að halli, sem verður á einhverri atvinnugrein í atvinnurekstri skattþegns, sé dreginn frá heildartekjum hans, nema sett lög mæli öðruvísi, en hér var því ekki til að dreifa 460
- Vátryggingarfélaginu B hafði með dómi verið gert að greiða H útgerðarmanni vátryggingarbætur vegna sjóttjóns. Þegar H krafðist fjárnáms hjá B samkvæmt dóminum, mótmælti B því, að fjárnám næði fram að ganga, þar sem það ætti hærri fjárkröfur á hendur H en dómskuldinni næmi, vegna

- ógreiddra iðgjalda af skipum H, en iðgjaldakröfur þessar hefðu lögtaksrétt. Mótmælum þessum var hrundið, þar sem B sannaði ekki, að það hefði á þeim tíma, er fjárnámið hófst, haft aðfararhæfar lögtakskröfur, sem við fjárnámið mætti skuldajafna við dómkröfu H 832
- Árið 1954 var útsvar lagt á olíufélagið O í kaupstaðnum N. Í lögtaksmáli, sem dæmt var í Hæstarétti árið 1958, var synjað um framkvæmd lögtaks til tryggingar útsvari þessu, með því að ekki hefði að öllu leyti verið lagt á rétta útsvarstofna. Eftir það tók niðurjöfnunarnefnd N-kaupstaðar útsvar O fyrir árið 1954 til endurnýjaðrar ákvörðunar og fór þá eftir niðurstöðum í nefndum dómi Hæstaréttar um útsvarstofn. Krafðist N síðan lögtaks hjá O fyrir þessu endurnýjaða útsvari. Var það bæði í héraði og fyrir Hæstarétti talið réttilega á lagt og framkvæmd lögtaks heimiluð 840

*Málasamlag. Sbr. meðalganga.**a. Einkamál.**I. Kröfusamlag.*

1. Af hálfu sækjanda 380, 447, 512, 605
2. Gagnkröfur 351, 509, 563, 569, 634, 832

II. Aðiljasamlag.

1. Sóknaraðilja 155, 306, 338, 403, 420, 484, 602, 689, 707, 738
2. Varnaraðilja 128, 142, 149, 175, 338, 408, 420, 466, 512, 519, 626,
726, 738, 811

A varð fyrir bílslysi, og greiddi sjúkrasamlagið S kostnað af legu hans á sjúkrahúsi. A og S sækja eiganda bifreiðarinnar í sama máli, A til greiðslu skaðabóta vegna heilsutjóns o. fl. og S til greiðslu á framkröfu sinni 689

b. Opinber mál.

1. Aðili ákærður fyrir fleiri brot en eitt .. 1, 203, 492, 531, 554, 677
2. Fleiri aðiljar en einn ákærðir í sama máli 203, 435

Málflutningsmenn.

Sonur málsaðilja flytur mál af hans hendi fyrir Hæstarétti samkvæmt 2. mgr. 5. gr. laga nr. 61/1942 380, 460

Afrýjun uppboðsgerða til ógildingar á þeim sögð hafa verið gerð algerlega ófyrirsynju 738

Átalin óhæfileg ummæli héraðsdómslögmanns í bréfum til héraðsdómara, en endurrit þeirra voru lögð fram í Hæstarétti 807

Málflutningur.

R bað héraðsdómara að nefna tvo matsmenn til að framkvæma eignarnámsmat. Á dómþingi, er málið var tekið fyrir, krafðist matsþoli, G, frávísunar þess, með því að R hefði ekki

- lagt fram skriflega greinargerð né heldur fengið frest til að leggja slíka greinargerð fram. Sé þetta andstætt ákvæðum 105. gr. laga nr. 85/1936, enda sé málið vanreifað. Frávísunarkröfunni var hrundið, þar sem R hafði látið fylgja matsbeiðninni endurrit af hæstaréttardómi, sem greindi til fullnaðar, samkvæmt hvaða lagaheimild eignarnáms mátti krefjast og hvað meta skyldi. Var ekki talin þörf á nánari greinargerð um þau efni 139
- A ræðst starfsmaður til B frá 1. marz 1957 til 1. marz 1959. Í starfssamningnum var ákvæði um, að auk launa skyldi B greiða alla opinbera skatta og útsvar A, honum að kostnaðarlausu. B sagði upp vinnusamningnum í febrúar 1958. A höfðaði þá mál gegn B til greiðslu eftirstöðva vinnulauna, skaðabóta vegna ólöglegrar uppsagnar og til greiðslu á kr. 8268.00, sem væru ógreidd opinber gjöld A til bæjar-sjóðs Reykjavíkur fyrir árið 1957. Í dómi Hæstaréttar segir, að ekki hafi verið í ljós leitt, að hve miklu leyti síðastnefnd krafa væri miðuð við laun A á vegum B. Samkvæmt því var kröfu þessari vísað frá héraðsdómi vegna vanreifunar 142
- Í máli A á hendur B til greiðslu fébóta út af heilsutjóni, sem A taldi sig hafa orðið fyrir, var hvorki í héraðsstefnu né greinargerð í héraði getið, á hvað málsástæðu krafan væri reist. Af öðrum framlögðum skjölum þótti mega ráða, að A teldi tjón sitt stafa af gáleysi starfsmanna B. Í munnlegum málflutningi í héraði var hins vegar lýst yfir af hálfu A, að frá þessari málsástæðu væri fallið, en að krafan ætti stoð sína í því, að tjón A hefði borið að við starf á vegum B í atvinnurekstri, sem telja mátti sérlega hættulegan. Af hálfu B var ekki andmælt, að þessi málsástæða væri höfð uppi. Þrátt fyrir framangreindan galla á málflutningi, sbr. 105. gr. laga nr. 85/1936, þótti mega leggja efnisdóm á málið 243
- A, háseti á fiskiskipi, stefndi B útgerðarmanni til greiðslu aflahlutar frá vetrarvertíð 1958. Í málinu var ágreiningur um verðlagningu á fiski þeim, sem kom í hlut A og laun hans átti við að miða. Í skiprúmssamningi A var tekið fram, að um ráðningu hans skyldu gilda „Vestmannaeyjakjör“. Enda þótt A aflaði ekki gagna um verð það, sem hásetum í Vestmannaeyjum var goldið fyrir afla á umræddri vertíð, var samt lagður dómur á málið að efni til í héraði. Hæstiréttur taldi, að þar sem upplýsingar brast um atriði, sem máli skiptu, hefði héraðsdómi verið rétt að veita aðiljum kost á að afla framhaldsgagna samkvæmt 120. gr. laga nr. 85/1936 eða vísa málinu frá dómi, ef hann taldi það réttara. Var hinn áfrýjaði dómur m. a. af þessum ástæðum ómerkjur og málinu vísað heim í hérað 509, 560, 563, 566, 569

- Kröfu um málflutningsfrest í Hæstarétti hrundið 574, 737
- Í víxilmáli krafðist stefndi í héraði frávísunar málsins vegna vanreifunar af hendi stefnanda, þar sem m. a. væri ekki getið í stefnu, hver hefði gefið víxilinn út, og ekki að því vikið, hvaða þýðingu það hefði fyrir úrslit málsins, að á víxilskjalið var skráð orðið „tryggingarvíxill“. Héraðsdómari taldi reifun málsins ekki svo ábótavant, að frávísun ætti að varða, og staðfesti Hæstiréttur þá niðurstöðu 658
- Kærumáli frestað í Hæstarétti samkvæmt lögjöfnun frá 117. gr. laga nr. 85/1936 vegna áfryjunar aðalmálsins 725
- Í eignardómsmáli bar áfryjandi fram í Hæstarétti varakröfu, sem ekki hafði verið reifuð í héraði. Var henni því ekki sinnt 786
- Krafa stefnda í skuldamáli um frávísun málsins vegna vanreifunar af hálfu stefnanda ekki tekin til greina 796
- Í Hæstarétti komu fram endurrit bréfa, sem lögmaður áfryjanda hafði sent héraðsdómaranum. Átaldi Hæstiréttur óhæfileg ummæli lögmannsins í bréfum þessum 807
- Í skuldamáli sinnti stefnandi ekki tilmælum héraðsdómara um að koma fyrir dóm og gera í aðiljaskýrslu grein fyrir atriðum, sem máli skiptu og honum átti að vera unnt að tjá sig um. Dómari vísaði þá málinu frá héraðsdómi með skírskoun til 116. gr. laga nr. 85/1936. Frávísunardómurinn var kærður til Hæstaréttar, en staðfestur þar 856

Málshöfðun. Sbr. ákæra.

- G stefndi í héraði h/f A og fékk það dæmt til að greiða sér skaðabætur vegna rofa á skiprúmssamningi. Til tryggingar dæmdri bótakröfu var viðurkennt sjóveð í skipinu X. Eigendur skipsins, T og H, áfryjuðu málinu sem meðalgöngumenn og kröfðust frávísunar þess frá héraðsdómi, þar sem auk h/f A hafi h/f B staðið að útgerð skipsins, en h/f B hafi ekki verið stefnt. Þar sem þessi frávísunarástæða varðaði ekki sjóveðrétt í X, var frávísunarkröfunni hrundið 155
- Skip protabús h/f A var selt á nauðungaruppboði í í-sýslu, og voru G og H kaupendur. Þar sem þeir stóðu ekki í skilum með greiðslu uppboðsverðs, var mál höfðað gegn þeim af J, uppboðshaldara og skiptaráðanda í í-sýslu f. h. protabús h/f A. Þar sem skiptum á þrotabúi h/f A var lokið, þegar mál var höfðað, og þau höfðu ekki verið tekin upp aftur, gat þrotabúið ekki verið aðili að málinu, en rétt þótti að leggja þann skilning í málshöfðunina, að málið væri sótt af J, uppboðshaldara í í-sýslu, til innheimtu uppboðsverðs 175
- A taldi sig hafa orðið fyrir tjóni vegna mistaka póststarfsmanna í Reykjavík. Höfðaði hann af því tilefni skaðabóta-

- mál á hendur póstmeistararum í Reykjavík vegna póstsjóðs. Í málinu var ekki leidd í ljós heimild póstmeistarans í Reykjavík til að taka á móti stefnu f. h. póstsjóðs og gefa bindandi yfirlýsingar fyrir dómi, að því er sakarefni þetta varðaði. Var málinu því vísað frá héraðsdómi . . 260, 285
- Húseignin X með tilheyrandi leigulóð var í sameign þeirra A, B og C. Einn af fyrri eigendum hússins hafði reist bílskúr á lóð þess og selt D. A og B höfðuðu mál gegn D og kröfðust viðurkenningar á því, að bílskúrnum fylgdu ekki nein lóðarréttindi. D krafðist frávísunar málsins frá héraðsdómi, þar sem allir sameigendurnir stæðu ekki að málsókninni, og skírskotaði til 46. gr. laga nr. 85/1936. Úrskurður héraðsdómara féll á þá leið, að A og B ættu sjálfstæðan rétt til að fá úr því skorið, hvernig lóðarréttindum þeirra væri háttað, enda mundi C ekki biða neinn hnekki, þó að krafa þeirra yrði tekin til greina. Var frávísunarkröfu D því hrundið. Úrskurðurinn var kærður til Hæstaréttar, en staðfestur þar 306
- Félagið M gaf út ljóðmáli P, áður en 50 ár voru liðin frá dauða hans. B, dóttir P, taldi bókina gefna út án heimildar frá sér. Höfðaði hún mál gegn þeim, sem að útgáfunni stóðu, og gerði í málinu kröfur um refsingu, upptöku bók-
arupplags og skaðabætur. Hinir stefndu kröfðust frávísunar málsins frá héraðsdómi með tilvísun til 46. gr. laga nr. 85/1936, þar sem fleiri erfingjar en B væru eigendur að höfundaréttinum, en þeir stæðu ekki að málsókninni. Hæstiréttur taldi, að hver sameigenda að höfundarétti hefði samkvæmt 17., 18. og 20. gr. laga nr. 13/1905 sjálfstæða heimild til að átelja í dómsmáli meint brot á rétti hans. Hafi B því verið málshöfðunin heimil, enda sé skaðabótakrafa út af hinu meinta broti skiptanleg, og B sæki varnaraðilja aðeins um þær bætur, sem hún telji eiga að koma í hinn hlut. Var frávísunarkröfunni því hrundið 512

Málskostnaður. Sbr. ómaksbætur.

a. Einkamál.

1. Aðili, sem tapar máli að öllu leyti eða mestu leyti, dæmdur til að greiða málskostnað 128, 142, 149, 155, 168, 249, 257, 271, 294, 332, 338, 351, 360, 364, 388, 393, 399, 403, 460, 484, 519, 541, 602, 634, 662, 672, 689, 707, 713, 718, 738, 774, 811, 818, 832, 836, 840, 851
- A, háseti á togara, sem taldi sig hafa orðið fyrir heilsutjóni, er skipið fórst í hafi, krafðist þess í máli gegn eiganda skipsins, h/f V, að fá bætur greiddar af váttryggingarfé skipsins, kr. 391.310.00. H/f V var sýknað með skírskotun til ákvæða 238. gr. laga nr. 56/1914. A var dæmt að greiða h/f V kr.

- 8000.00 upp í málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti . . 271
- Þau M og K áttu fasteign í Reykjavík í sameign með aðiljunum A og B. Í máli, sem A og B höfðuð gegn M og K til að fá viðurkennt, að eignarhluti þeirra A og B væri 42% af allri fasteigninni, voru M og K sýknuð, með því að enginn samningur hafði komizt á með aðiljum um eignarhlutföllin né þau verið ákvörðuð með öðrum hætti. Í málinu höfðuð þau M og K gagnsók og gerðu ýmsar kröfur, sem aðeins voru að nokkru leyti teknar til greina. Í héraði var málskostnaður bæði í aðalsók og gagnsók felldur niður, og var sú niðurstaða staðfest í Hæstarétti, en þeim A og B gert að greiða M og K kr. 3000.00 upp í málskostnað í Hæstarétti 338
- B var í héraði dæmt að greiða A kr. 270.000.00 ásamt málskostnaði, kr. 27.000.00. A áfrýjaði dóminum og eftirfarandi fjárnámssgerð til staðfestingar, og var sú krafa tekin til greina, enda kom enginn fyrir dóm í Hæstarétti af hálfu B. Með því að B hafði áður áfrýjað greindum dómsathöfnunum, en ekki framfylgt þeirri stefnu, var hann talinn hafa gefið A ástæðu til málskotsins. Samkvæmt því var B dæmt að greiða A málskostnað í Hæstarétti, kr. 9000.00 605
- Vegna hjónaskilnaðar M og K var fasteign þeirra seld á uppboði eftir ákvörðun skiptaréttar. A og S áttu sameiginlega hesta boð, og var það samþykkt. G héraðsdómslögmaður, sem gætti réttar M við skiptin, átti næsthæsta boð. Áfrýjaði hann uppboðinu og stefndi A og S til að þola ómerkingu þess og K til réttargæzlu. A og S áfrýjuðu þá uppboðinu til staðfestingar og stefndu G. K áfrýjaði málinu einnig til staðfestingar og stefndi þeim G og M. Af hálfu M var málinu gagnáfrýjað. Krafðist hann ómerkingar uppboðsins og stefndi þeim A, S og K. G fylgdi ekki fram sinni stefnu, og gekk útivistardómur í máli hans. Með dómi Hæstaréttar var uppboðsgerðin staðfest, enda var ástæða sú, sem M færði fram til stuðnings ómerkingarkröfunni, sögð haldlaus. Og þar sem G hafði veitt þeim A og S annars vegar og K hins vegar tilefni til áfrýjunar málsins, voru þeir M og G dæmdir til að greiða in solidum málskostnað í Hæstarétti, þeim A og S kr. 15.000.00 og K kr. 15.000.00 738

2. Málskostnaður látinn falla niður.

- B var með héraðsdómi dæmt að greiða H skuld ásamt málskostnaði, en í málinu var ágreiningur um, hvort skuldin hefði verið fallin í gjalddaga. B áfrýjaði málinu, en af hálfu H kom enginn fyrir dóm í Hæstarétti. Héraðsdómurinn var staðfestur, en málskostnaður felldur niður fyrir báðum dómum 191

- Í máli milli V og Reykjavíkurbæjar var deilt um eignarrétt að þremur lóðarspildum, sem áfastar voru óvefengdri eignarlóð V. Þótti V hafa sannað eignarrétt sinn að einni spildunni, en að því er hinar tvær varðaði, var kröfum hans hrundið. Málskostnaður í Hæstarétti var felldur niður 197
- A, sem árum saman hafði sent umsóknir til Reykjavíkurbæjar um leigulóð undir íbúðarhús, krafðist bóta úr bæjarsjóði vegna þess, að brigðað hefði verið við hann loforð um leigulóð. Með því að A var ekki talinn hafa leitt sönnur að því, að slíkt loforð hefði verið gefið, var Reykjavíkurbær sýknaður, en málskostnaður fyrir báðum dómum felldur niður .. 318
- A, opinber starfsmaður, höfðaði meiðyrðamál á hendur yfirmanni sínum, B, út af ummælum, er B hefði viðhaft, er þeir voru einir í skrifstofu B og áttu þar tal saman. Í málinu viðurkenndi B ekki, að hann hefði sagt það, sem á hann var borið, og ósannað var, að hann hefði við ummælunum gengið utan réttar, eins og A hélt fram. Var B því sýknaður af kröfum A, en málskostnaður felldur niður í báðum dómum 380
- M og K gengu í hjónaband árið 1955, og var enginn kaupmáli með þeim gerður. M var eignalítill, en K hafði hlotið miklar eignir að erfðum. Er skilnaður hjónanna var gerður árið 1958, krafðist K þess, að allar eignir búsins yrðu látnar falla í hennar hlut. Taldi hún M hafa með tilteknum orðum í sendibréfi afsalað sér tilkalli til eignanna. Slíkur skilningur þótti þó ekki verða lagður í orð þessi, og var kröfu K því hrundið, en málskostnaður í héraði og fyrir Hæstarétti felldur niður 550
- A taldi sig hafa eignarrétt að engjaspildu, sem í öndverðu hafði tilheyrt jörðinni X, en B, eigandi X, kvað A einungis eiga þar slægjuítak. Í eignardómsmáli milli A og B út af ágreiningi þessum þótti A ekki hafa sannað, að önnur umráð landspildunnar en til slægna hefðu gengið undan jörðinni X. Var krafa B um viðurkenningu eignarréttar honum til handa yfir spildunni því tekin til greina, en málskostnaður bæði í héraði og fyrir Hæstarétti felldur niður 726, 786
- A taldi sig hafa unnið hefð á veiðirétti í á undan landspildu, þar sem hann átti slægjuítak. Í máli milli hans og B, sem eignarrétt átti að landspildunni, var A ekki talinn hafa fært sönnur á, að hann og forverar hans hefðu stundað veiði fyrir engjalandinu með þeim hætti, að B væri firrtur rétti til að veiða þar. A var dæmt að greiða málskostnað í héraði, en fyrir Hæstarétti var málskostnaður felldur niður 807
- Í skuldamáli var stefndi sýknaður að mestu leyti af kröfum stefnanda og málskostnaður felldur niður fyrir báðum dómum 824

3. Gjafsókn. Gjafvörn.

- Sýslumanni veitt gjafsóknarleyfi í héraði og fyrir Hæstarétti í máli til innheimtu uppboðsandvirðis. Krafa hans var tekin til greina, en málskostnaður felldur niður fyrir báðum dómum. Skipuðum talsmönnum hans dæmd málf lutningslaun úr ríkissjóði 175
- A, háseti á togara, sótti B, útgerð skipsins, um skaðabætur vegna meiðsla, sem hann hlaut við vinnu sína á togaranum. Fékk hann gjafsókn fyrir Hæstarétti. B krafðist sýknu, en ekki málskostnaðar. Var sýknukrafan tekin til greina, málskostnaður felldur niður og ríkissjóði gert að greiða gjafsóknarkostnað A, þar með talin laun talsmanns hans .. 243
- Þ, háseti á togara, taldi sig hafa orðið fyrir heilsutjóni, er skipið sökk á hafi úti. Höfðaði hann skaðabótamál gegn V, útgerð togarans. Fékk hann gjafsókn fyrir Hæstarétti. V var sýkn- að af kröfunni, Þ gert að greiða tiltekna fjárhæð upp í málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti, en talsmanni hans dæmd málf lutningslaun úr ríkissjóði 271
- A húsgagnsmiður varð fyrir slysi við vélavinnu. Sótti hann B, atvinnurekanda sinn, um skaðabætur. Fékk A gjafsókn fyrir Hæstarétti. B var sýknaður, málskostnaður felldur niður fyrir báðum dómum og talsmanni A dæmd málf lutningslaun úr ríkissjóði 310, 325
- Í landamerkjamáli fengu aðiljar gjafsókn og gjafvörn fyrir Hæstarétti. Málskostnaður féll niður í báðum dómum, en málf lutningslaun talsmanna dæmd úr ríkissjóði 408
- Í erfðamáli var þremur stofnunum og einum einstaklingi, sem arf áttu að taka samkvæmt erfðaskrá, veitt gjafsókn fyrir Hæstarétti. Aðiljar þessir töpuðu málinu. Málskostnaður var felldur niður, en talsmanni þeirra dæmd laun úr ríkissjóði 420
- A, eigandi jarðar, krafðist þess, að B, leiguliði á jörðinni, yrði gert skylt að víkja af henni og dæmt að greiða áfallna land- skuld. Fyrri kröfunni var hrundið, en hin síðari tekin til greina. Málskostnaður fyrir báðum dómum var felldur nið- ur, en talsmanni B, sem fengið hafði gjafsókn fyrir Hæsta- rétti, dæmd málf lutningslaun úr ríkissjóði 447
- Í landskiptamáli fengu aðiljar gjafsókn og gjafvörn bæði í hér- aði og fyrir Hæstarétti. Málskostnaður fyrir báðum dómum var látinn niður falla, en ríkissjóði gert að greiða mál- flutningslaun talsmanna aðilja 466
- Í barnsfaðernismáli K gegn M var K dæmdur eiður í héraði. M áfrýjaði málinu. K fékk gjafvörn fyrir Hæstarétti. Hér- aðsdómur var staðfestur, málskostnaður í Hæstarétti felld- ur niður, en ríkissjóði gert að greiða laun talsmanns K .. 598

4. Frávísunar- og ómerkingardómar.

Máli vísað frá Hæstarétti. Áfrýjanda dæmt að greiða málskostnað	374, 704
A, opinberum starfsmanni, var stefnt f. h. ríkisstofnunar. Með því að ekki var leitt í ljós, að A væri heimilt að binda stofnunina í dómsmáli, var héraðsdómur og málsmeðferð dæmd ómerk og stefnanda í héraði, sem áfrýjaði málinu, gert að greiða málskostnað fyrir báðum dómum	260, 285
Héraðsdómur og málsmeðferð dæmd ómerk vegna vanreifunar og galla á málsmeðferð og málinu vísað heim í hérað. Málskostnaður felldur niður í Hæstarétti 500, 560, 563, 566, 569	

5. Kærumál.

Kærumálskostnaður dæmdur	118, 139, 160, 264, 267, 306, 322, 443, 512, 525, 575, 578, 624, 626, 632, 658, 765, 796, 829
Kærumálskostnaður felldur niður	134, 621, 622, 856
Kært málskostnaðarákvæði héraðsdóms	134, 160, 578, 626

b. *Opinber mál.*

Einn aðili sakfelldur og gert að greiða sakarkostnað	1, 289, 316, 368, 492, 499, 531, 535, 554, 666, 677, 747, 780
Tveir aðiljar sakfelldir og gert að greiða in solidum sakarkostnað	203
Aðili sýknaður og sakarkostnaður lagður á ríkissjóð ..	123, 299, 582, 589, 742
Vegna galla á ákæru var héraðsdómur ómerktur og málinu vísað frá héraðsdómi. Ríkissjóði gert að greiða sakarkostnað	435
Í kærumáli var úrskurður héraðsdómara ómerktur og málinu vísað heim í hérað. Ríkissjóði gert að greiða kærumálskostnað sóknaraðilja	465
Úrskurður héraðsdómara kærður af sakborningi, en kröfur hans ekki teknar til greina. Kærumálskostnaður ekki dæmdur ..	390, 517, 846
Sakborningur kærir úrskurð héraðsdómara. Kröfur hans ekki teknar til greina, en ríkissjóði gert að greiða málflutningslaun skipaðs réttargæzlumanns hans	619
Krafa valdstjórnarinnar um, að H væri sviptur sjálfræði, tekin til greina. H dæmt að greiða allan sakarkostnað í héraði og fyrir Hæstarétti	165

Málsmeðferð. Sbr. opinber mál.

Mál flutt skriflega í Hæstarétti samkvæmt 1. tl. 38. gr. laga nr. 112/1935, með því að enginn kom fyrir dóm af hendi stefnda	191, 605
Hæstaréttardómarar greiða atkvæði um efni máls samkvæmt 47. gr. laga nr. 112/1935, eftir að þeir höfðu greitt sér-atkvæði um ómerkingu málsins	165

- Sakarefni skipt í skaðabótamáli samkvæmt 71. gr. laga nr. 85/1936, þannig að fyrst fór fram málflutningur um skaðabótaskylduna eingöngu** 318
- A krafðist skaðabóta vegna meiðsla, er hann hafði orðið fyrir við vélavinnu. Fundið að því, að héraðsdómari hafði ekki kvatt sérfróða menn til að fara með og dæma málið með sér, sbr. 3. tl. 1. mgr. 200. gr. laga nr. 85/1936** 325
- A, háseti á fiskiskipi, sótti útgerð skipsins um ógoldinn afla-hlut. Í málinu brast upplýsingar um atriði, sem meginmáli skipti um úrlausn þess, en auðvelt var að afla. Í dómi Hæstaréttar segir, að af þessum sökum hefði héraðsdómi verið rétt samkvæmt 120. gr. laga nr. 85/1936 að veita aðiljum kost á að afla framhaldsgagna eða vísa málinu frá dómi, ef hann taldi það réttara. Var hinn áfrýjaði dómur m. a. af þessum sökum úr gildi felldur og málinu vísað heim í hérað** 509, 560, 563, 566, 569
- Í kærumáli var ákveðinn munnlegur flutningur í Hæstarétti** .. 512
- Í skuldamáli var að því fundið, að héraðsdómari hafði metið þrjár gagnkröfur varnaraðilja til lækkunar málskostnaði þeim, sem honum var gert að greiða sóknaraðilja, enda þótt eðlilegra hefði verið að leggja sjálfstætt dóm á gagnkröfur þessar. En þar sem málinu var ekki áfrýjað af hálfu greinds varnaraðilja, varð við þessa málsmeðferð að sitja** 626
- B krafðist þess fyrir fógetadómi, að K yrði borinn út úr leiguhúsnæði. Þegar málið var fyrst tekið fyrir, fékk B frest til næsta dags til að leggja fram greinargerð. Við þá fyrirtekt málsins, sem þannig hafði verið ákveðin, kom enginn fyrir dóm af hálfu K. Þar sem K hafði ekki borið fram neinar varnir, var krafa B tekin til greina samkvæmt málsútlistun hans. K áfrýjaði málinu, en með því að hann var talinn hafa fyrirgert rétti til áfrýjunar, eftir að úrskurður gekk í héraði, var málinu vísað frá Hæstarétti** 704
- Kærumáli frestað í Hæstarétti vegna áfrýjunar aðalmálsins** .. 725
- A, sem keypt hafði hús af B, krafðist skaðabóta úr hendi hans vegna galla á húsinu. Fjárhæð bótakröfunnar studdi A við niðurstöður yfirmats, sem fram hafði farið. Þegar munnlegur flutningur málsins fór fram í héraði, hafði A lokið að mestu viðgerð á húsinu. Héraðsdómur kvað þá upp úrskurð um, að aðiljum veittist færi á að upplýsa, hvað viðgerðin hefði kostað. A sinnti þessu ekki, en krafðist, að dómur yrði byggður á yfirmatinu. Héraðsdómur kvaddi þá A fyrir dóm samkvæmt 114. gr. laga nr. 85/1936 til að gefa skýrslu um viðgerðarkostnaðinn. A kom fyrir dóm, en gaf ófullnægjandi upplýsingar. Héraðsdómur frestaði þá málinu um viku til að gefa A kost á að leggja fram gögn um**

kostnaðinn. Að þeim fresti liðnum var lýst yfir því af hálfu A, að hann mundi ekki koma aftur fyrir dóm né leggja fram frekari gögn. Þar sem héraðsdómur taldi, að A væri unnt að veita umkrafða fræðslu, vísaði hann málinu frá dómi samkvæmt 116. gr. laga nr. 85/1936. Staðfesti Hæstiréttur þá niðurstöðu	856
<i>Mat og skoðun.</i> Sbr. blóðrannsókn, lækna.	
Endurskoðendur rannsaka og gefa álitsgerðir um bókhald og fjárreiður opinbers starfsmanns, sem sekur var um fjárdrátt	1
Héraðsdómari var beðinn að dómkveðja matsmenn til að meta verðmæti, sem taka skyldi eignarnámi. Matspoli krafðist frávísunar málsins, með því að greinargerð fyrir matsbeiðninni væri áfátt. Frávísunarkröfunni var hrundið, þar sem glöggð mátti sjá af hæstaréttardómi, sem matsbeiðninni fylgdi, samkvæmt hvaða heimild eignarnáms var krafizt og hvað meta skyldi	139
Héraðsdómari í Reykjavík hafði dómkvatt matsmenn til að framkvæma eignarnámsmat. Matspoli kærði dómkvaðninguna til Hæstaréttar og krafðist ómerkingar hennar, með því að honum hefði ekki verið tilkynnt um þinghald það, er dómkvaðning fór fram. Lögmaður matspola hafði þó fengið tilkynningu um þinghaldið, klukkutíma áður en það hófst, og greindi hann engin forföll frá þingsókn. Með skírskotun til 3. mgr. 139. gr. laga nr. 85/1936 var ómerkingarkröfunni ekki sinnt	139
Læknir lýsir högum manns, sem sóttur var til lögræðissviptingar vegna ofdrykkju	165
Rannsóknarlögreglumenn rannsaka og gefa skýrslu um aðstæður á sveitabæ, þar sem húsbrenna af mannavöldum hafði átt sér stað	203
Sérfróðir menn rannsaka eldstæði og hitunartæki húss, sem brunnið hafði og ætlað var, að kveikt hefði verið í af ásettu ráði	203
Vottorð Veðurstofu Íslands lögð fram í sakamáli	203, 747
Tryggingafræðingur metur tjón manns, sem hlaut meiðsli vegna slyss	249, 325, 689
Öryggiseftirlit ríkisins rannsakar öryggisbúnað vinnuvéla, þar sem slys átti sér stað	310
Atvinnudeild Háskólans framkvæmir gerla- og efnarannsóknir á matvöru vegna saksóknar út af meintu broti á lögum nr. 84/1933 um varnir gegn óréttmætum verzlunarhátum	435
Úttektarmenn jarða meta jarðarafgjald	447
Dómkvaddir menn láta uppi álit um framkvæmd landskipta ..	466
Dómsskjöl á erlendu máli þýdd af löggiltum skjalþýðara	525

Dómkvaddir kunnáttumenn athuga nákvæmni ratsjár í sambandi við ákæru út af fiskveiðabroti	535, 742
Skólastjóri Stýrimannaskólans framkvæmir athugun á mælingum gæzluflugvéla og varðskipa í sambandi við meint fiskveiðabrot	535, 582, 666, 742
Dómkvaddir menn, sérfróðir um siglingar, marka á sjóupprátt staðsetningar togara samkvæmt mælingum löggæzlumanna	582, 742
Dómkvaddir menn meta kostnað við að fullgera hús, sem var í smíðum	605
Atvinnudeild Háskólans framkvæmir rannsókn á byggingarefni í sambandi við skaðabótamál út af húsasölu	605
Eftirlitsmenn bifreiða skoða bifreið í sambandi við skaðabótamál út af bifreiðarslysi	718
Rannsóknarmaður athugar aðstæður á vettvangi, þar sem brot var framið, og lýsir spjöllum á fatnaði stúlku, sem orðið hafði fyrir árás	747
Eftirlitsmenn bifreiða og lögreglumenn prófa ökuhæfni bifreiðar aðilja, sem sakaður var um of hraðan akstur	780
Húsaleigunefnd metur hæfilega húsaleigu eftir íbúð samkvæmt lögum nr. 39/1943	836
Dómkvaddir menn gefa álitserð um áhættu, sem fylgir starfi lögreglumanna, slökkviliðsmanna og strætisvagnstjóra ...	851
Dómkvaddir menn meta galla á seldu húsi	856

Meðalganga.

Í héraði var h/f V dæmt að greiða skaðabætur og sjóveð viðurkennt í skipinu X til tryggingar þeim. Eigendur skipsins, A og B, áfrýjuðu málinu og kröfðust þess, að sjóveðréttur yrði felldur niður	155, 403
A, B og C höfðu tekið að sér í sameiningu að hafa umsjón með byggingu húss, og skyldu umsjónarlaun skiptast að jöfnu milli þeirra. Er byggingu var lokið, hafði C veitt viðtöku mestum hluta umsjónarlaunanna. A höfðaði þá mál á hendur C og krafðist skila á sínum hluta umsjónarlaunanna. B höfðaði meðalgöngusök og krafðist þess, að C yrði gert að greiða honum þann hluta umsjónarlauna, sem honum bæri. Þá krafðist B þess einnig, að C yrði dæmt að greiða honum tiltekna fjárhæð vegna uppmælingar á byggingunni. Samkvæmt kröfu A var þessari síðastgreindu kröfu vísað frá héraðsdómi, þar sem A væri ekki skylt að hlíta því, að inn í málið væri dregin krafa, sem væri annars eðlis en krafa hans í aðalsök	443

Meiðyrði.

A, sem var starfsmaður við opinbera stofnun, kvað B, forstjóra stofnunarinnar, hafa ærumeitt sig með tilteknum
--

orðum, er þeir voru tveir einir staddir í skrifstofu B. Af þessum sökum sagði A samdægurs upp starfi sínu með lögmæltum fyrirvara. Höfðaði hann mál gegn B og fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs. Krafðist hann þess, að hin tilteknu ummæli væru ómerkt, að B yrði dæmd refsing fyrir þau, gert að greiða A hæfilega fjárhæð til birtingar dóms og kr. 10.000.00 í miskabætur. Þá krafðist A og, að B aðallega, en fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs til vara, yrði dæmt að greiða honum kr. 100.000.00 í skaðabætur fyrir það, að hann var hrakinn úr opinberu starfi. Í flutningi málsins kvaðst B ekki muna nákvæmlega, hvernig orðaskipti hans og A hefðu verið í umrætt skipti, en mótmælti því, að ummæli hans hefðu verið á þann veg, sem A hélt fram. Af hálfu A var það fært fram, að B hefði á fundi starfsmanna stofnunarinnar ekki mótmælt því, að hann hefði viðhaft ummælin, og lagði fram því til sönnunar vottorð fimm manna, sem þann fund sátu. Héraðsdómur taldi mótmæli B gegn því, að hann hefði látið umrædd orð falla, ekki nægilega ákveðin, og væri því rétt með hliðsjón af vottorði hinna fimm starfsmanna að leggja skýrslu A til grundvallar. Voru ummælin talin varða við 235. gr. laga nr. 19/1940, B dæmd 600 króna sekt og gert að greiða A kr. 150.00 í kostnað af birtingu dóms og kr. 1000.00 í miskabætur. Hins vegar voru báðir hinir stefndu sýknaðir af fébótakröfu A vegna þess að hann hefði verið hrakinn úr starfi. B áfrýjaði dóminum og A gagnáfrýjaði, en fyrir Hæstarétti hafði hann ekki uppi fébótakröfu vegna starfssviptingar. Í Hæstarétti urðu úrslit þau, að B var sýknaður, með því að hann hefði ekki viðurkennt að hafa sagt orð þau, sem málið var af risið, og ekki væri heldur í ljós leitt, að hann hefði gengizt við þeim á nefndum starfsmannafundi né með öðrum hætti. Málskostnaður var felldur niður fyrir báðum dómum 380

Sakborningi í opinberu máli dæmd réttarfarssekt vegna meiðyrða um lögreglumenn í varnarskjali 289

Merkjadómur.

Mál dæmd af merkjadómum 197, 709

Misneyting.

Með húsaleigusamningi, dags. 1. október 1947, tók A húsnæði á leigu í húsi B frá þeim degi til 1. október 1948 „án framlengingar“. Í maí 1948 hafði A greitt í húsaleigu samtals kr. 4875.00, en þá mat húsaleigunefnd samkvæmt 11. gr. laga nr. 39/1943 hæfilega leigu fyrir greint tímabil kr.

2160.00. Í októbermánuði 1948 var A í húsnæðisvandræðum með sig og fjölskyldu sína, en hann hafði 5 börn á framfæri. Samkvæmt áðurgreindu samningsákvæði um lok leigutíma og með hliðsjón af túlkun fógetadóms á slíkum samningsákvæðum og ákvæðum 1. mgr. 1. gr. laga nr. 39/1943 mátti A búast við útburði eftir kröfu húseiganda, tækist honum ekki að ná samningum að nýju um leigu íbúðarinnar. Undirrituðu þeir A og B þá hinn 7. október 1948 samkomulag um „að gera engar kröfur og láta allan ágreining út af samningi um húsaleigu, dags. 1. október 1947, niður falla“. Jafnframt kom B því til leiðar, að nýr aðili, sem keypti húsið af B 1. október 1948, leigði A áfram íbúð þá, sem hann hafði haft. Árið 1951 höfðaði A mál á hendur B og krafði hann um endurgreiðslu á oftekinni húsaleigu 1. október 1947 til 1. október 1948, kr. 2715.00, samkvæmt 13. gr. laga nr. 39/1943. B bar þá fyrir sig samkomulagið frá 7. október 1948, en með því að sýnt þótti, að A hefði undirritað það vegna ótta við yfirvofandi útburð og að B hefði mátt vera það ljóst, þá var A ekki talinn bundinn við yfirlýsingu þá, sem í samkomulaginu fólst. Var B því dæmt að endurgreiða hina ofteknu húsaleigu 836

Neyðarvörn.

Bræðurnir R og S, 25 og 26 ára að aldri, fóru óboðnir inn á heimili M, aldraðs bónda, sem þar var einn sins liðs. M skipaði þeim að hverfa á brott úr húsinu, en þeir sinntu því ekki. Greip M þá járnstól, reiddi hann til höggs og ógnaði bræðrunum með honum án þess að berja þá. Veittust bræðurnir þá að M, börðu hann og hröktu, og hlaut hann minni háttar ákomur í viðureign þessari. Í sakamáli, sem höfðað var gegn bræðrunum fyrir atferli þetta o. fl., var framangreind ógnun af hálfu M ekki talin hafa réttlætt árás þeirra. Var þeim R og S dæmd refsing m. a. samkvæmt 217. gr. laga nr. 19/1940 203

Okur.

H hafði veitt peningalán gegn víxlum. Sannað var, að H hafði tekið hærri vexti af lánunum en heimilt var eftir lögum nr. 73/1933. Er H krafðist í skuldamáli gegn R greiðslu á eftirstöðvum víxilfjárhæðanna, dró hann frá þá fjárhæð, sem hann hafði tekið umfram lögleyfða vexti 519

Ómaksbætur.

Áfrýjandi kom ekki fyrir dóm, og voru stefnda dæmdar ómaksbætur samkvæmt kröfu hans 655, 656, 657, 658

*Ómerking.**a. Einkamál.*

- Er dómkveðja átti matsmenn í héraði samkvæmt beiðni R, krafðist matspoli, G, frávísunar matsmálsins vegna þess, að R hefði ekki gert næga grein fyrir matsbeiðninni. Héraðsdómari hratt frávísunarkröfunni með úrskurði. G kærði úrskurðinn og krafðist ómerkingar hans, en sú krafa var ekki tekin til greina, með því að matsbeiðandi var talinn hafa gert næga grein í héraði fyrir matsatriðum 139
- Héraðsdómari hafði dómkvætt matsmenn samkvæmt beiðni R. Matspoli, G, kærði dómkvaðninguna til Hæstaréttar og krafðist ómerkingar hennar, með því að honum hefði ekki verið tilkynnt þinghald það, er matsmenn voru dómkvaddir. Í kærúmalinu kom fram, að lögmaður G hafði fengið vitneskju um þinghaldið, nokkru áður en það hófst, og hafði hann ekki tilkynnt forföll frá þingsókn. Samkvæmt þessu og með skírskotun til 3. mgr. 139. gr. laga nr. 85/1936 var ómerkingarkrafan ekki tekin til greina 139
- Útgerðarfélagið h/f V var dæmt til að greiða A skaðabætur vegna rofa á skiprúmssamningi. Viðurkennt var sjóveð í skipinu X til tryggingar dómkröfunni. T og H, eigendur X, áfrýjuðu dóminum sem meðalgöngumenn og kröfðust ómerkingar hans, þar sem h/f D hefði einnig staðið að útgerð skipsins, en því hefði ekki verið stefnt í málinu. Þar sem málsástæða þessi varðaði að engu sjóveðrétt í X, var ómerkingarkrafan ekki tekin til greina 155
- A höfðaði skaðabótamál á hendur ríkisstofnun og stefndi starfsmanninum B fyrir hönd hennar. Í héraði var krafa A tekin til greina að nokkru leyti. A áfrýjaði málinu, en í Hæstarétti var héraðsdómur og málsmeðferð ómerkt, með því að ekki var leitt í ljós, að B hefði heimild til að taka á móti stefnu og gefa bindandi yfirlýsingu fyrir dómi fyrir hönd ríkisstofnunarinnar, að því er sakarefni þetta varðaði 260, 285
- Hinn 21. nóvember 1956 fór fram lögtaksgerð hjá H til tryggingar þinggjöldum hans frá árinu 1955. Með því að gerðin reyndist árangurslaus að nokkru, var henni frestað. Hinn 16. apríl 1959 var lögtak framkvæmt í bifreið H, að honum fjarverandi, til tryggingar þinggjöldum hans árið 1958 og eftirstöðvum þinggjaldanna frá árinu 1955. H áfrýjaði lögtaksgerðinni og krafðist ómerkingar hennar, að því er varðaði lögtak fyrir eftirstöðvunum frá 1955. Talið var, að þar sem lögtaksgerðinni frá 1956 var ekki haldið fram með hæfilegum hraða, hafi lögtaksréttur fyrir nefndum eftirstöðvum verið niður fallinn hinn 16. apríl 1959 samkvæmt 2. gr. laga nr. 29/1885, sbr. lög nr. 83/1947. Var lögtaksgerðin því felld úr gildi, að því er varðaði þinggjöldin frá 1955 388

- A, háseti á fiskiskipi, sótti B, útgerðarmann skipsins, um greiðslu aflahlutar frá vetrarvertið 1958. Í málinu var ágreiningur um verðlagningu á fiski þeim, sem kom í hlut A og laun hans átti við að miða. Í skiprúmssamningi A var tekið fram, að um ráðningu hans skyldu gilda „Vestmannaeyjakjör“. Enda þótt A aflaði ekki gagna um verð það, sem hásetum í Vestmannaeyjum var goldið fyrir afla á umræddri vertíð, var samt lagður dómur á málið að efni til í héraði. Hæstiréttur taldi, að þar sem upplýsingar brast um atriði, sem máli skiptu, hefði héraðsdómi verið rétt að veita aðiljum kost á að afla framhaldsgagna eða vísa málinu frá dómi, ef hann taldi það réttara. Auk þess var greinargerð um málsatvik í forsendum hins áfrýjaða dóms mjög áfátt og rökstuðningur fyrir niðurstöðum ófullkominn. Braut þetta í bága við ákvæði 193. gr. laga nr. 85/1936. Af framangreindum ástæðum var héraðsdómur ómerktur og málinu vísað heim í hérað 509, 560, 563, 566, 569
- Konan A, sem erft hafði höfundarétt að ljóðum föður síns, höfðaði mál gegn aðiljum, sem gefið höfðu ljóðmælin út án heimildar frá henni, að því er hún taldi. Krafðist hún refsingar, upptöku bókarupplags og skaðabóta. Í héraði var málinu vísað frá dómi, með því að fleiri erfingjar en A væru eigendur að höfundaréttinum, en þeir hefðu ekki staðið að málsókninni með henni, sbr. 46. gr. laga nr. 85/1936. A kærði frávísunardóminn. Hæstiréttur taldi, að hver sameigandi að höfundarétti hefði samkvæmt 17., 18. og 20. gr. laga nr. 13/1905 sjálfstæða heimild til að átella í dómsmáli meint brot á rétti hans. Hafi A því verið málssóknin heimil, enda sé fébótakrafa út af hinu meinta broti skiptanleg, og A sæki varnaraðilja aðeins um þær bætur, sem hún telji eiga að koma í sinn hlut. Var héraðsdómurinn því ómerktur og málinu vísað heim í hérað 512
- Hrundið kröfu um ómerkingu uppboðsgerða, með því að engin haldbær rök komu fram fyrir henni 602, 738
- Í úrskurði héraðsdóms um frávísunarkröfu voru ekki greind nöfn aðilja málsins, og kröfum þeirra, málsatvikum og málsástæðum aðeins lýst að litlu leyti. Hafði héraðsdómur því eigi gætt ákvæða 2. mgr. 190. gr. og 4. mgr. 193. gr. laga nr. 85/1936. Vegna þessa galla á formhlið málsins var dómurinn ómerktur og málinu vísað heim í hérað 621, 622

b. *Í opinberum málum.*

Stjórnarmenn Ostá- og smjöröslunnar s.f. í Reykjavík, 6 að tölu, voru saksóttir fyrir brot á lögum nr. 84/1933 um varnir gegn óréttmætum verzlunarháttum, sbr. og 13. gr. laga nr. 32/1933 um tilbúning og verzlun með smjörliki o. fl. analogice. Í hér-

aði var þeim dæmd sekt samkvæmt lögum nr. 84/1933. Í dómi Hæstaréttar er tekið fram, að í ákæruskjali séu ekki greind nein tímatakmörk athafna þeirra, sem ákærðu sé gefin sök á, en það brjóti í bága við ákvæði 115. gr. laga nr. 27/1951. Vegna þessa ágalla verði ákæruskjalið ekki lagt til grundvallar dómi um efni málsins. Var hinn áfrýjaði dómur af þessum sökum ómerktur og ákærinni vísað frá héraðsdómi 435

Opinber mál.

- I, skólastjóri gagnfræðaskóla, lánaði ýmsum aðiljum án heimildar fé úr sjóðum skólans. Tók hann hvorki skriflegar viðurkenningar né tryggingar af lánþegum. Fyrir misferli þetta var I ákærður samkvæmt 261. gr. sbr. 249. gr. laga nr. 19/1940. Þegar rannsókn málsins hófst, höfðu sum lánin verið endurgreidd, en önnur ekki. Í dómi Hæstaréttar segir, að með þessu hafi I framið verknað, sem ákvæði 247. gr. laga nr. 19/1940 taki til. En þar sem ákæru sé svo háttað, sem að framan er lýst, og í greindum brotum I felist atriði, sem lýst er í 249. gr., þá megi heimfæra nefnd brot til 261. gr. sbr. 249. gr., eins og gert sé í ákæruskjali 1
- Opinber starfsmaður, I, var sakaður um að hafa dregið sér og notað í heimildarleysi fé úr opinberum sjóðum, sem voru í vörzlu hans. Eftir að ákæruskjal var birt I, voru af hans hálfu lagðir fram við rannsókn málsins reikningar yfir ýmis störf varðandi embætti hans, sem hann taldi sér bera greiðslu fyrir auk embættislaunanna. Dómstólar töldu kröfur þessar óviðkomandi hinu opinbera máli og tóku ekki afstöðu til þeirra 1
- A var sóttur til sakar fyrir brot á umferðarlögum, en sýknaður af ákærinni í Hæstarétti. Einn hæstaréttardómenda greiddi sératkvæði um forsenduatriði 123
- Af hálfu valdstjórnarinnar var höfðað mál gegn H og þess krafizt, að hann yrði sviptur sjálfræði. Tveir dómenda í Hæstarétti greiddu sératkvæði og töldu, að ómerkja bæri hinn áfrýjaða dóm, en þar sem meiri hluti dómenda féllst ekki á ómerkingu, stóðu allir dómendur að efnisdómi í málinu samkvæmt 47. gr. laga nr. 112/1935 165
- Í máli, þar sem tveir menn voru ákærðir fyrir eignaspjöll, röskun á húsfriði, líkamsárás o. fl., greiða tveir dómenda Hæstaréttar sératkvæði um forsenduatriði 203
- M, sem saksóttur var og dæmdur fyrir brot á umferðarlögum, hlaut einnig réttarfarsspekt samkvæmt 160. sbr. 159. gr. laga nr. 27/1921 vegna óviðurkvæmilegra ummæla í varnarskjali um lögreglumenn 289
- Í dómi Hæstaréttar er að því fundið, að í refsímáli á hendur há-

skólastúdent hafði héraðsdómari ekki gætt ákvæða 1. mgr. 25. gr. laga nr. 60/1957	299
Samkvæmt ósk lögreglustjóra í Reykjavík úrskurðaði sakadómari, að lögreglu væri heimil leit að áfengi í bifreið A. Til efni leitarinnar var m. a., að Ó, fulltrúi lögreglustjóra, kvað ónafngreindan bílstjóra á bifreiðastöðinni X, þar sem A stundaði akstur, hafa gefið í skyn, að á stöðinni færi fram ólögleg áfengissala. A krafðist þess þá, að Ó yrði gert skylt sem vitni að nafngreina bifreiðarstjóra þenna, en þeirri kröfu hratt rannsóknardómari með úrskurði. A kærði úrskurðinn til Hæstaréttar. Í dómi Hæstaréttar segir, að Ó hafi fengið umrædda vitneskju sína í starfi sínu sem trúnaðarmál í sambandi við eftirgrennslan afbrota. Eðli málsins samkvæmt sé hér um efni að ræða, sem leynt á að fara, enda þjóðfélagslegir hagsmunir því að baki. Verði Ó því ekki krafinn vættis um slíkt efni, nema dómsmálaráðherra leyfi, sbr. 2. mgr. 93. gr. laga nr. 27/1951. Og þar sem leyfi ráðherra lá ekki fyrir, var úrskurður héraðsdóms staðfestur	390
Í máli gegn stjórnarmönnum verzlunarfyrirtækis, sem sakaðir voru um brot á ákvæðum laga nr. 84/1933 um varnir gegn óréttmætum verzlunarháttum, voru ekki í ákæruskjali greind nein tímamörk athafna þeirra, sem ákærðu var sök á gefin. Þar sem þetta var andstætt fyrimælum 2. tl. 2. mgr. 115. gr. laga nr. 27/1951, þótti ákæruskjalið ekki verða lagt til grundvallar dómi um efni málsins. Var ákærinni því vísað frá héraðsdómi	435
Í dómi Hæstaréttar í síðastgreindu máli var að því fundið, að héraðsdómur hafði látið ódæmt tiltekið ákæruatriði, en hins vegar veitt úrlausn um atriði, sem ákæra tók ekki til	435
Í sama máli taldi Hæstiréttur það athugasvert, að rannsókn málsins hefði öðrum þræði verið beint að atvikum, sem gerzt höfðu, eftir að ákæruskjal var út gefið, og hegðun sakborninga bæði fyrir og eftir þann tíma verið metin þeim til refsingar, án þess að greint væri á milli sakaratriða, en ákæran hafi ekki getað tekið til atvika, sem gerðust eftir útgáfu ákæruskjals	435
Talið aðfinnsluvert við málsmeðferð í héraði, að vitni voru ekki heitfest samkvæmt 100. gr. laga nr. 27/1951	492
Úrskurður sakadómara í Reykjavík um, að lögreglumönnum sé heimil leit að áfengi í tiltekinni bifreið, staðfestur í Hæstarétti með skírskotun til 19. gr. laga nr. 58/1954	517
Í máli gegn skipstjóra á togara, sem sóttur var til sakar fyrir meint fiskveiðabrot, gætti ósamræmis og missagna í skýrslum löggæzlumanna um veigamikil atriði. Þótti því ekki unnt að leggja þær til grundvallar refsíðomi í málinu	589
Með héraðsdómi í máli út af fiskveiðabroti var skipstjóra fiski-	

skips dæmd refsing og afli og veiðarfæri skipsins gerð upp- tæk, Skipstjórinn áfrýjaði málinu. Í Hæstarétti var leitt í ljós, að afli skipsins hafði verið lagður í land og var ekki fyrir hendi sérgreindur, þegar rannsókn málsins hófst. Einn- ig kom fram, að veiðarfæri skipsins höfðu ekki verið tekin úr vörzlum ákærða og að þau höfðu farið forgörðum í bruna, áður en málið kom fyrir Hæstarétt. Af framangreindum sökum var upptaka ekki dæmd í Hæstarétti 666	666
Í máli út af kynferðisbroti greiða tveir dómendur Hæstarétt- ar sératkvæði 677	677
A var sakaður um að hafa gert tilraun til að nauðga stúlkunni X. Fengu löggæzlumenn vitneskju um atburð þenna, þegar eftir að hann gerðist. Í dómi Hæstaréttar er að því fundið, að ekki var þá þegar framkvæmd ýtarleg lækni skoðun á stúlkunni og ekki heldur nákvæm athugun á vettvangi. Höfðu löggæzlumenn því ekki gætt nægjanlega ákvæða 35. gr. laga nr. 27/1951 747	747
Með úrskurði rannsóknardómara var sakborningi synjað um brottför úr lögsagnarumdæmi sínu. Úrskurðurinn var kærð- ur til Hæstaréttar, en staðfestur þar 846	846

Opinberir starfsmenn.

I var árið 1928 skipaður skólastjóri ungmennaskóla í Reykjavík, sem árið 1930 var gerður að gagnfræðaskóla og rekinn af bæjarsjóði og ríkissjóði. Gegndi I stöðu þessari til ársins 1955. Hafði hann á hendi bókhald skólans og vörzlu sjóða hans, þ. e. rekstrarsjóðs skólans öll árin, nemendasjóðs, sem stofnaður var árið 1940, og byggingarsjóðs, sem fé var veitt til úr bæjarsjóði og ríkissjóði á árunum 1945—1952. Á tíma- bilinu frá því í september 1941 til ársloka 1954 tók I fé úr sjóðum þessum í heimildarleysi til eiginna nota, samtals að fjárhæð samkvæmt niðurstöðum ríkisendurskoðenda kr. 839.771.09. Fyrir fjárdrátt þenna var honum refsað sam- kvæmt 147. gr. sbr. 138. gr. laga nr. 19/1940. I hafði einnig gerzt sekur við fleiri hegningarlagagreinar, og var refsing hans ákveðin fangelsi 3 ár 1	1
Í sama máli og greinir hér næst á undan var leitt í ljós, að I skólastjóri hafði veitt ýmsum aðiljum í heimildarleysi fé að láni úr áðurgreindum sjóðum skólans. Þegar upp komst um misferli hans, höfðu sumir lánþegar endurgreitt lánin, en aðrir ekki. I tók hvorki skriflegar viðurkenningar né trygg- ingar af lánþegunum. Í dómi Hæstaréttar segir, að I hafi með lánveitingum þessum framið verknað, sem ákvæði 247. gr. laga nr. 19/1940 taki til. Í ákæruskjali voru brot þessi hins vegar talin varða við 261. sbr. 249. gr. og 138. gr. nefndra laga. Þar sem í verknaði ákærða fólust atriði, sem	

- lýst er í 249. gr., þótti mega heimfæra brotin til refsíákvæða þeirra, sem greind voru í ákæruskjali 1
- Í framangreindu máli á hendur I skólastjóra sannaðist í rannsókn þess, að hann hafði tekið ýmis verðbréf, sem voru í eigu sjóða skólans, og sett þau að handveði til tryggingar lánum, sem hann tók sjálfum sér til handa í lánastofnunum. Einnig hafði hann afhent syni sínum verðbréf skólasjóða til sams konar nota. Í rannsókn málsins komu sum bréfin fram, en önnur ekki. Fyrir misferli þetta var I ákærður og dæmdur eftir 261. gr. sbr. 249. gr. og 138. gr. laga nr. 19/1940 1
- Árið 1942 keypti I skólastjóri, sem að framan greinir, vörubifreið fyrir kr. 20—30 þús. og greiddi hana með fé úr rekstrarsjóði gagnfræðaskólans. Kvaðst I hafa fengið heimild skólaneftardarmanna til að kaupa bifreiðina í því skyni að aka nemendum í skiðaferðir, og var það stutt af vætti tveggja skólaneftardarmanna. En yfirkennari og íþróttakennari skólans báru báðir fyrir dómi, að þeim væri ókunnugt um, að skólinn hefði nokkurn tíma haft bifreið til umráða og hefðu aldrei heyrt þess getið, að skólinn ætti bifreið. Hins vegar var leitt í ljós, að sonur I, sem var stöðvarbilstjóri, hefði tekið við bifreiðinni og ekið henni í atvinnuskyni. Hirti I eða sonur hans tekjur af bifreiðinni, en gjöld vegna hennar voru greidd úr rekstrarsjóði skólans. Í desember 1944 seldi I bifreiðina fyrir kr. 18.000.00. Árið 1945 færði I í bækur rekstrarsjóðs skólans tap á bifreiðinni, kr. 54.051.20. Fyrir brot þetta sætti I refsingu samkvæmt 247. gr. sbr. 138. gr. laga nr. 19/1940 og 141. gr. sömu laga 1
- Í sama máli var I dæmd refsing fyrir stórfellda óreiðu og vanrækslu í starfi samkvæmt 141. gr. laga nr. 19/1940 1
- Eftir að ákæruskjal hafði verið birt I skólastjóra, sem greinir hér að framan, voru af hans hálfu lagðir fram við rannsókn málsins reikningar yfir ýmis störf varðandi embætti hans, sem hann taldi sér bera greiðslu fyrir auk embættislaunanna. Dómstólar töldu þessar kröfur óviðkomandi hinu opinbera máli og tóku ekki afstöðu til þeirra 1
- Póstmeistararinn í Reykjavík var stefnt f.h. póstsjóðs til greiðslu skaðabóta. Með því að eigi var leidd í ljós heimild póstmeistarans til að taka á móti stefnu og gefa bindandi yfirlýsingar fyrir dómi f.h. póstsjóðs í máli þessu, var því vísað frá héraðsdómi 260, 285
- Þ taldi sig hafa orðið fyrir heilsutjóni vegna rangrar blóðgjafar á Landspítalanum. Höfðaði hann af því tilefni skaðabótamál á hendur ríkissjóði. Í því máli var forstöðumanni Blóðbanka Íslands ekki talið skylt að skýra frá nafni viðkomandi blóðgjafa, þar sem þjóðfélagsleg nauðsyn bæri til, að gætt væri

pagnarskyldu um nöfn manna, sem veittu Blóðbankanum blóð í lækningaskyni	264
Þ, sem verið hafði sjúklingur á Landspítalanum, áleit sig hafa beðið heilsutjón vegna rangrar læknismeðferðar þar. Krafði hann af því tilefni skaðabóta úr ríkissjóði. Í málinu gerði hann kröfu um, að S, yfirlækni Landspítalans, yrði gert skylt að leggja fram sjúkraskýrslu hans. S neitaði þessu og byggði synjun sína á því, að í sjúkraskýrslu væru skráð ýmis atriði, er vörðuðu einkamálefni sjúklings. Ekki var fallið á þessi rök S, þar sem Þ æskti sjálfur framlagningar skýrslunnar. Var S dæmt skylt að leggja fram endurrit hennar ..	267
Sakborningi dæmd réttarfararsækt fyrir meiðandi ummæli um lögreglumenn í framlögðu varnarskjali	289
Í máli, sem konan R höfðaði gegn váttryggingarfélagi til heimtu líftryggingarfjár látins eiginmanns hennar, var dómkirkju-presti, sem tilkynnt hafði R lát eiginmannsins, talið óskýlt að skýra frá viðbrögðum R og hvaða orð hún hefði látið falla við það tækifæri	322
Í refsímáli á hendur A var fulltrúa lögreglustjóra í Reykjavík dæmt óskýlt að skýra frá nafni manns, sem hafði veitt honum vitneskju um atvik í sambandi við almenna eftirgrenslan ætlaðra brota	390
Í máli á hendur skipstjóra, sem sakaður var um fiskveiðabrot, gætti svo mikils ósamræmis og missagna í skýrslum löggæzlumanna um veigamikil atriði málsins, að ekki þótti unnt að leggja þær til grundvallar refsisdómi	589
A var sakaður um að hafa gert tilraun til að nauðga stúlkunni X. Fengu löggæzlumenn vitneskju um atburð þenna, þegar eftir að hann gerðist. Í dómi Hæstaréttar er að því fundið, að ekki var þá þegar framkvæmd ýtarleg lækni skoðun á stúlkunni og ekki heldur nákvæm athugun á vettvangi. Höfðu löggæzlumennirnir því ekki gætt nægilega ákvæða 35. gr. laga nr. 27/1951	747
Í desembermánuði 1954 komst á samkomulag með Reykjavíkurbæ og félagi strætisvagnstjóra um, að strætisvagnstjórar skyldu verða fastir starfsmenn bæjarins með réttindum þeim og skyldum, sem slíku starfi fylgja. Í samningsumleitunum milli aðilja þessara voru m. a. launakjör vagnstjóranna tiltekin í tveimur bréfum borgarstjóra, dags. 30. nóvember og 7. desember 1954. Gengu vagnstjórnirnar að kjörum þessum, og bæjarráð og bæjarstjórn samþykktu síðan loforð þau, er fólust í nefndum bréfum borgarstjóra. Í máli, er A strætisvagnstjóri höfðaði gegn Reykjavíkurbæ árið 1959, var úr því leyst, hvernig skýra bæri tiltekið atriði í fyrrgreindu bréfi borgarstjóra frá 7. desember 1954 varðandi launakjörin (sjá nánar stjórnsýsla)	851

Dómkvaddir menn gefa álitsgerð um áhættu, sem fylgir starfi lögreglumanna, slökkviliðsmanna og strætisvagnstjóra 851

Óréttmætir verzlunarhættir.

Refsimál var höfðað á hendur stjórnarmönnum fyrirtækis fyrir brot á ákvæðum laga nr. 84/1933 um varnir gegn óréttmæt- um verzlunarhátum o.fl. Vegna galla á ákæru var mál- inu vísað frá héraðsdómi 435

Orlof.

Atvinnurekandinn A sagði iðnaðarmanninum B ólöglega upp starfi, áður en ráðningartíma var lokið. A var dæmt að greiða B eftirstöðvar vinnulauna fram að uppsagnardegi með fjárhæðinni X, bætur fyrir ólöglega uppsögn með áætl- unarfjárhæðinni Y og loks orlofsfé samkvæmt lögum nr. 16/1943, sbr. lög nr. 8/1957, 6% af fjárhæðunum X og Y samanlögðum 142, 149

Póstmál.

Sendisveinn atvinnurekandans A, 11 ára að aldri, fékk greiddar á pósthúsinu í Reykjavík fjárhæðir, sem til A áttu að ganga, með því að kvitta á póstávisanir og póstkröfur með fölsuð- um nöfnum og nota ranglega nafnstimpil A. Þar sem A taldi, að póststarfsmönnum hefði með skyldri aðgæzlu átt að vera ljóst, að um fölsun var að ræða, stefndi hann póstmeistar- anum í Reykjavík f. h. póstsjóðs og krafðist skaðabóta. Með dómi Hæstaréttar var málinu vísað frá héraðsdómi, með því að eigi var í ljós leidd heimild póstmeistarans í Reykja- vík til að taka á móti stefnu og gefa bindandi yfirlýsing- ar fyrir dómi f. h. póstsjóðs, að því er sakarefni þetta varð- aði 260, 285

Prestar. Sjá þagnarskylda.

Rangur framburður.

Bifreiðarstjórinn A leitaði aðstoðar lögreglumanna um að koma sér og bifreið sinni heim, með því að hann væri undir áhrif- um áfengis. Lögreglumenn tóku A og bifreið hans í umsjá sína, en áður til þess kæmi, að þeir ækju honum heim, tók A bifreiðina að lögreglumönnum óvörum og ók burtu. Er A kom fyrir dóm, kvað hann B kunningja sinn hafa komið og ekið sér heim. B bar fyrst hið sama fyrir dómi, en neitaði þó að heitfesta framburð sinn. Þremur dögum síðar skýrði B lögreglumönnum ótilkvaddur frá því, að hann hefði ekki ekið A heim, og væri fyrri framburður hans um það rangur. A játaði þá, að samkomulag hefði orðið með honum og B um hinn ranga framburð. A var dæmd

refsing m. a. fyrir brot á ákvæðum 1. mgr. 142. gr. laga nr. 19/1940, sbr. 1. mgr. 22. gr. sömu laga 492

Eftir að A varð ljóst, að lögreglumenn höfðu hann grunaðan um kynferðisbrot, mæltist hann til þess við kunningja sína B og C, að þeir hjálpuðu honum úr klípu með því að bera rangt um tiltekin atvik, ef þeir yrðu yfirheyrðir. B neitaði þessu, en C varð við tilmælunum og gaf ranga skýrslu, er hann var kvaddur fyrir dóm. A viðurkenndi sök sína. Var honum dæmd refsing m. a. samkvæmt 1. mgr. 142. gr. laga nr. 19/1940, sbr. 1. mgr. 22. gr. sömu laga og einnig sbr. 20. gr. laganna, að því er B varðaði 677

Refsingar.

1. Einstök refsiverð verk og refsíákvæði.

A var skólastjóri gagnfræðaskóla, sem rekinn var af ríki og bæjarfélagi í sameiningu. Varð hann sekur um brot þau, sem hér greinir:

- a. Um 13 ára skeið hafði A dregið sér fé úr sjóðum skólans til eiginna nota, samtals kr. 839.771.09. Varðaði brot þetta við 247. gr. og 138. gr. laga nr. 19/1940.
- b. A hafði lánað ýmsum aðiljum fé úr sjóðum skólans án heimildar. Voru sum lánanna endurgreidd, er rannsókn hófst, en önnur ekki. A tók hvorki skriflegar viðurkenningar né tryggingar fyrir lánum þessum. Fyrir atferli þetta sætti hann ákæru samkvæmt 261. gr., sbr. 249. gr., og 138. gr. laga nr. 19/1940. Hæstiréttur taldi, að ákvæði 247. gr. laganna ættu við um verknað þenna, en eins og ákæru var háttað, og þar sem í greindum brotum fælust atriði, sem lýst væri í 249. gr., þá bæri að heimfæra verknaðinn undir framangreind hegningarlagaákvæði í ákæruskjali.
- c. A hafði tekið ýmis verðbréf, sem voru í eigu sjóða skólans, og sett þau að handveði til tryggingar lánum, sem hann tók sjálfum sér til handa í lánastofnunum. Einnig hafði hann afhent syni sínum verðbréf skólasjóða til sams konar nota. Fyrir verknað þenna sætti A refsingu samkvæmt 261. gr., sbr. 249. gr., og 138. gr. laga nr. 19/1940.
- d. A keypti vörubifreið fyrir fé úr rekstrarsjóði gagnfræðaskólans, en notaði hana eingöngu í sjálfs sín þarfir eða sonar síns, og runnu tekjur af notkun bifreiðarinnar til þeirra, en rekstrargjöld hennar voru greidd af fé skólans. Eftir að A hafði selt bifreiðina, færði hann í bækur rekstrarsjóðs skólans tiltekna fjárhæð sem tap á reksti hennar. Í ákæruskjali voru brot þessi talin varða við 261. gr., sbr. 249. gr., og 138. gr. laga nr. 19/1940.

En auk þess sætti A ákæru samkvæmt 141. gr. sömu laga fyrir óreiðu og vanrækslu í starfi. Hæstiréttur taldi, að eins og saksókn væri háttað, bæri að heimfæra misferli A með bifreiðina til 247. gr. sbr. 138. gr. og 141. gr. laga nr. 19/1940.

e. Loks sætti A refsingu fyrir stórfellda vanrækslu og hirðuleysi í starfi samkvæmt 141. gr. laga nr. 19/1940. Fyrir brot þau, er greinir í a—e, var A dæmt fangelsi 3 ár .. 1

S ökukennari var í bifreið með nemanda sínum, er ók bifreiðinni. Er bifreiðinni var ekið inn á aðalbraut, varð árekstur við aðra bifreið, sem kom eftir aðalbrautinni. S sætti ákæru fyrir brot á lögum nr. 26/1958 og auglýsingu nr. 53/1955, en var sýknaður í Hæstarétti, með því að eigi þótti sann-
aður skortur á aðgæzlu af hans hendi 123

Bræðurnir R og S fóru óboðnir inn á sveitabæ og urðu ekki við skipun húsráðanda, M, um að hverfa brott úr húsinu. Réðust þeir á M, börðu hann og veittu honum nokkrar ákomur. Eftir það bar R eld að húsinu, en S gerði engar slökkviráðstafanir né reyndi að bjarga verðmætum, þótt hann ætti þess kost. Brann húsið ásamt fleiri eignum til kaldra kola. Þeim R og S var báðum dæmd refsing í samræmi við ákæru-
skjal samkvæmt 2. mgr. 257. gr., 217. gr. og 231. gr. laga nr. 19/1940. Að því er S varðaði, var brot hans gegn 2. mgr. 257. gr. að nokkru leyti talinn tilraunarverknaður og því jafnframt heimfærður til 20. gr. nefndra laga. Þá var S einnig í sama máli dæmd refsing fyrir þjófnað, er hann hafði framið í annað skipti, og var það brot, þar sem um ítrekun var að tefla, heimfært til 255. gr. sömu laga. Hlutu þeir R og S hvor um sig fangelsi 2 ár 203

A ók bifreið sinni óvarlega út á aðalbraut og sinnti ekki stöðvunarmerkjum lögreglumanna. Var honum dæmd refsing samkvæmt 1. mgr. 26. gr., 1. mgr. 37. gr., 1. og 3. mgr. 38. gr., 3. mgr. 48. gr. og 3. mgr. 49. gr., sbr. 80. gr. laga nr. 26/1958. Sætti A 400 kr. sekt. Einnig var honum dæmd réttarfarssekt, kr. 400.00, vegna meiðyrða um lögreglumenn í varnarskjali 289

A var ákærður fyrir hlutdeild í þjófnaði samkvæmt 244. gr. sbr. 22. gr. laga nr. 19/1940, en sýknaður í Hæstarétti 299

A tók ófrjálsri hendi matvæli og fatnað úr skipi. Var honum dæmd refsing samkvæmt 244. gr. laga nr. 19/1940 316

Bifreiðarstjóri ók ölvaður og gálauslega um götur Reykjavíkur. Var honum dæmt varðhald 15 daga samkvæmt 24. sbr. 45. gr. laga nr. 58/1954 og 2. sbr. 4. mgr. 25. gr. og 1. mgr. 37. gr., sbr. 80. gr. laga nr. 26/1958 368

Máli á hendur stjórnarmönnum fyrirtækis vegna meintra brota á lögum nr. 84/1933 um varnir gegn óréttmætum verzlunar-

háttum vísað frá héraðsdómi	435
Bifreiðarstjóri ók undir áhrifum áfengis og fékk vitni til að bera rangt fyrir dómi. Var honum dæmd refsing eftir 142. gr. sbr. 22. gr. laga nr. 19/1940, 24. gr. sbr. 45. gr. laga nr. 58/1954 og 25. gr. sbr. 80. gr. laga nr. 26/1958, fangelsi 4 mánuði	492
A, sem var undir áhrifum áfengis, ók bifreið um götur í-kaupstaðar. Refsing dæmd samkvæmt 24. gr. sbr. 45. gr. laga nr. 58/1954 og 25. gr. sbr. 80. gr. laga nr. 26/1958 varðhald 10 daga	499
M var sekur um þjófnað og brugg og innflutning áfengis. Honum var dæmd refsing samkvæmt 244. gr. laga nr. 19/1940, 6. gr. sbr. 35. gr. laga nr. 54/1958 og 7. gr. sbr. 36. gr. sömu laga. Refsing ákveðin fangelsi 1 mánuð og 6000 kr. sekt ..	531
Togaraskipstjóra dæmd refsing fyrir ólöglegar fiskveiðar innan fiskveiðimarka. Sekt ákveðin samkvæmt 1. gr. sbr. 3. gr. laga nr. 5/1920 kr. 230.000.00	535
Bifreiðarstjóra dæmd refsing fyrir óvarlegan akstur. Brot heimfært til 1. mgr. 26. gr., 1. mgr. 37. gr. og 1. mgr. 45. gr. sbr. 80. gr. laga nr. 26/1958. Sekt dæmd kr. 1000.00	554
Togaraskipstjóri sýknaður af ákæru um fiskveiðibrot 582, 589, 742	
Skipstjóra á fiskiskipi dæmd sekt, kr. 10.000.00, fyrir ólöglegar dragnótaveiðar í landhelgi	666
A, sem hafði afvegaleitt 14 ára telpu og haft samfarir við hana, dæmd refsing eftir 2. mgr. 200. gr. laga nr. 19/1940 og 1. mgr. 44. gr. laga nr. 29/1947. A hafði unnið vitni á að bera rangt fyrir dómi. Varðaði það brot hans við 142. gr. sbr. 22. gr. laga nr. 19/1940. A reyndi einnig að fá annað vitni til að bera rangt fyrir dómi, en það synjaði. Var sá verknaður A heimfærður til 142. gr. sbr. 22. gr. og 20. gr. laga nr. 19/1940. Refsing ákveðin fangelsi 6 mánuði	677
A gerði tilraun til að nauðga 15 ára telpu. Var honum dæmd refsing samkvæmt 1. mgr. 194. gr. sbr. 20. gr. laga nr. 19/1940, fangelsi tvö ár og sex mánuði	747
Bifreiðarstjóra dæmd sekt, kr. 1500.00, fyrir of hraðan akstur samkvæmt 49. gr. og 2. mgr. 50. gr. sbr. 80. gr. laga nr. 26/1958	780

2. Ákvörðun refsingar.

Sekt dæmd ásamt fangelsisrefsingu	531
Skipstjóra á fiskiskipi var dæmd sekt samkvæmt lögum nr. 45/1937 fyrir ólöglegar dragnótaveiðar í landhelgi. Þegar dómur gekk, var ólöglega veiddur afli ekki lengur fyrir hendi sérgreindur, og veiðarfæri skipsins höfðu farið förgörðum. Við ákvörðun refsingar var tekið tillit til þess, að upptaka afla og veiðarfæra var ekki dæmd	666

3. Einstakar refsitategundir og önnur viðurlög.

a. Sekt dæmd og varðhald sem vararefsing:

Fjárhæð sektar kr.	400.00.	Varðhald 10 daga	289
— — —	6.000.00.	— 25 —	531
— — —	230.000.00.	— 8 mán.	535
— — —	1.000.00.	— 3 daga	554
— — —	10.000.00.	— 30 —	666
— — —	1.500.00.	— 10 —	780

b. Fangelsi dæmt 1, 203, 316, 492, 531, 677, 747

c. Varðhald dæmt 368, 499

d. Upptaka eignar dæmd 531, 535

e. Svipting réttinda dæmd samkvæmt 3. mgr. 68. gr. hegningar-
laga nr. 19/1940 1, 203, 316, 492, 531, 677, 747

f. Svipting ökuleyfis dæmd 368, 492, 499

g. Ómerking ummæla 289

Réttarfarssektir og vitur.

Bifreiðarstjóri, sem sakaður var um brot á umferðarlögum samkvæmt kærú lögreglumanna, viðhafði meiðandi ummæli um lögreglumennina í varnarskjali í héraði. Var honum í Hæstarétti dæmd 400 kr. réttarfarssekt samkvæmt 160. gr. sbr. 159. gr. laga nr. 27/1951 289

Talið aðfinnsluvert við meðferð opinbers máls í héraði, að vitni voru ekki heitfest samkvæmt 100. gr. laga nr. 27/1951 492

Áfryjun máls sögð hafa verið gerð ófyrirsynju 738

Vitt óhæfileg ummæli héraðsdómslögmanns í bréfum til héraðsdómara 807

*Sakargögn. Sjá dómsgögn.**Sakhæfi.*

Sakborningur, sem sekur reyndist um íkveikju í húsi og fleiri afbrot, var af geðveikralækni hvorki talinn fáviti né geðveikur, en hins vegar mjög treggefinn og með geðveilu á háu stigi. Var hann í refsidómi talinn sakhæfur 203

Geðveikralæknir telur A, sem gert hafði tilraun til að nauðga 15 ára telpu, hvorki vera geðveikan, geðveilan né fávita, heldur treggefinn vandræðamann. Var A talinn sakhæfur 747

Saknæmi.

Bræðurnir R og S voru staddir einir á sveitaheimili gegn banni húsráðanda. R bar eld að húsinu, og brann það ásamt úti-húsum og fleiri eignum til kaldra kola. S gerði ekki viðhlitandi slökkviráðstafanir og hófst ekki handa um neinar virkar aðgerðir til björgunar verðmætum, þótt hann ætti þess kost. Voru bræðurnir með þessari háttsemi taldir hafa gerzt sekir við 2. mgr. 257. gr. laga nr. 19/1940 203

- A varð fyrir meiðslum við vinnu sína á togara, Talið, að slysið mætti rekja til gálauslegra athafna samstarfsmanna hans og aðgæzluskorts af hálfu yfirmanna 249
- A varð fyrir slysi við vélavinnu hjá h/f X. Taldi hann öryggisbúnaði hafa verið áfátt og krafði X um bætur. Með því að A var sjálfur í stjórn h/f X, var hann ekki talinn geta haft uppi kröfur á hendur því sökum þess, að vanrækt var, það sem honum bar sjálfum að annast 310, 325
- Bifreiðaslys talið stafa af gáleysi bifreiðarstjóra 484, 689, 718

Samaðild.

- A og B keyptu í sameiningu skip á uppboði. Gaf uppboðshaldari út afsal þeim til handa á þann veg, að A væri eigandi skipsins að $\frac{3}{4}$ hlutum, en B að $\frac{1}{4}$ hluta. Í máli til heimtu eftirstöðva uppboðsandvirðis var því ekki andmælt af hálfu B, að hann bæri ábyrgð á allri greiðslunni in solidum með A, ef um skuld væri að tefla 175
- A og B, sem voru tveir af þremur sameigendum að húseign, höfðuðu mál gegn H og kröfðust dóm sviðurkenningar fyrir því, að hann ætti enga hlutdeild í lóðarréttindum hússins. H krafðist frávísunar, þar sem allir sameigendur stæðu ekki að málssókninni, sbr. 46. gr. laga nr. 85/1936. Talið var, að A og B ættu sjálfstæðan rétt til að fá úr því skorið, hvernig lóðarréttindum þeirra væri háttað, enda mundi þriðji sameigandinn ekki biða neinn hnekki, þó að krafa þeirra næði fram að ganga. Var frávísunarkröfunni því hrundið 306
- Jörðin X var í óskiptri sameign þeirra A og B. Í sambandi við landskipti á jörðinni milli þeirra kom fram, að ágreiningur var um landamerki X milli A annars vegar og eigenda og umráðamanna nokkurra aðliggjandi jarða hins vegar, en B var á sama máli og þeir um landamerkin. Í landamerkjamáli, sem út af þessu reis, sótti A málið, en B gerðist varnaraðili við hlið eigenda og umráðamanna viðkomandi nágrannajarða 408
- Konan B hafði ásamt fleirum erft höfundarétt að ljóðum P. Taldi hún aðilja, sem staðið höfðu að útgáfu ljóða P, hafa gert það án heimildar frá sér. Höfðaði B mál gegn aðiljum þessum og krafðist refsingar, upptöku bókarupplags og skaðabóta sér til handa. Af hálfu hinna stefndu var krafizt frávísunar, þar sem allir eigendur höfundaréttarins stæðu ekki að málssókninni, sbr. 46. gr. laga nr. 85/1936. Héraðsdómur tók frávísunarkröfuna til greina, en Hæstiréttur taldi, að hver sameigenda að höfundarétti hefði sjálfstæða heimild samkvæmt 17., 18. og 20. gr. laga nr. 13/1905 til að átelja í dómsmáli meint brot á rétti hans. Hafi B því verið málssóknin heimil, enda sé fébótakrafa út af hinu

meinta broti skiptanleg og B sæki varnaraðilja ekki um heildarbætur, heldur aðeins það, sem hún telji eiga að koma í sinn hlut. Samkvæmt þessu hratt Hæstiréttur frávísunarkröfunni 512

Sameign. Sjá einnig samaðild.

A og B áttu neðri hæð og kjallaraíbúð í húsi einu, en D og E voru eigendur að efri hæð og rishæð. Út af ágreiningi um eignarhlutföll höfðuðu D og E mál gegn A og B og kröfðust þess, að viðurkenndur yrði eignarréttur þeirra að efri hæð og rishæð ásamt 42% af sameiginlegum hluta eignarinnar, en þó aðeins að $\frac{1}{3}$ hluta af tækjum í þvottahúsi, og að jafnframt verði viðurkennt, að eignarhluti þeirra teljist 42% af allri fasteigninni. A og B viðurkenndu kröfuna um eignarrétt D og E að efri hæð og rishæð, en kröfðust sýknu af kröfunni um ákvörðun eignarhlutfalla. Í héraði þótti sannað, að komizt hefði á samningur með aðiljum um, að eignarhlutföll fasteignarinnar yrðu talin þau, sem D og E gerðu kröfu til, þ. e. að 42 hundraðshlutum hjá þeim, en 58 hundraðshlutum hjá A og B. Tók héraðsdómur kröfu D og E um þetta til greina. Í gagnsök í héraði var þess krafizt af hálfu A og B, að viðurkenndur yrði eignarréttur þeirra að $\frac{2}{3}$ hlutum þvottahúss og miðstöðvarherbergis og tækja í þvottahúsi, og var sú krafa tekin til greina. Þá var þess og krafizt í gagnsök, að A væri einn eigandi að geymslu undir forstofutróppum og að svalastiga, og að B væri einn eigandi að geymslu í kjallaraforstofu. Féll dómur um þetta þeim A og B í vil. Loks var þess krafizt í gagnsök af hálfu A, að hann væri einn eigandi stigapalls framan við dyr hæðarinnar til kjallara hússins, en þar sem ekki var sannað, að pallur þessi hefði verið gerður á kostnað A eins, og pallurinn var nauðsynleg samgöngu-leið fyrir báðar hæðir hússins að sameiginlegum eignarhlutum í kjallara, þá var A aðeins talinn eiga hlutfallslegan rétt til hans. A og B áfrýjuðu málinu til Hæstaréttar, en því var ekki gagnáfrýjað. Í Hæstarétti var talið leitt í ljós, að í sambandi við byggingu hússins og síðar hafi framkvæmd um skiptingu kostnaðar milli aðilja verið nokkuð mismunandi, einkum framan af, og verði ekki af þeirri framkvæmd leitt, að samningur um ákveðið eignarhlutfall hafi komizt á með aðiljum. Var sýknukrafa A og B því tekin til greina, að því er eignarhlutföll varðaði. Hins vegar var staðfest sú niðurstaða héraðsdóms, að A ætti aðeins hlutfallslegan rétt til stigapallsins 338

Í síðastgreindu máli kröfðust A og B þess í gagnsök í héraði, að D og E yrði gert skylt að flytja burtu af lóð hússins

rauðamöl, er þeir hefðu flutt þangað án heimildar frá A og B, og að þeir D og E verði dæmdir til að lagfæra rask, er þeir hafi gert á lóðinni. Kröfu þessari var hrundið bæði í héraði og fyrir Hæstarétti, með því að umræddar aðgerðir voru ekki taldar baka þeim A og B tjón eða óþægindi 338

Sameign að jörð átti að slíta með landskiptagerð, en vegna galla á gerðinni felldi Hæstiréttur hana úr gildi 466

Samningar. Sjá einnig kaup og sala, loforð.

- Með samningi 1. marz 1957 réðst A starfsmaður til iðnfyrirtækisins B frá þeim degi til 1. marz 1959. Hinn 27. febrúar 1958 var A sagt upp starfinu með viku fyrirvara vegna vanrækslu og fjarvistar frá skyldustörfum. Í skaðabótamáli, sem A höfðaði á hendur B, tókst B ekki að sanna þessar sakir á hann. Voru A því dæmdar bætur vegna ólög-mætrar uppsagnar 142, 149
- G var ráðinn skipstjóri á fiskiskipi B á vetrarvertíð 1956. Skipið var til viðgerðar í Svíþjóð, en er það kom hingað til lands hinn 30. marz 1956, voru orðin eigendaskipti að því. Gekk G þá af skipinu. Þar sem G mátti telja ráðningartíma sínum slitið með eigendaskiptunum, voru honum dæmdar bæt-ur úr hendi B fyrir atvinnutjón frá 30. marz 1956 til ver-tíðarloka 155
- Í máli til heimtu útsvars er tekið fram í dómi Hæstaréttar, að um heimild til álagningar útsvara fari eftir því, sem ákveðið er í útsvarslögum um afstöðu skattþegna til bæjar-eða sveitarfélaga, en ekki eftir samningum 294
- Í máli milli sameigenda að húseign um eignarhlutföll þeirra var leitt í ljós, að framkvæmd um skiptingu kostnaðar milli eigendanna hafði verið nokkuð mismunandi. Þótti eigi af þeirri framkvæmd verða leitt, að samningur um ákveðin eignarhlutföll hafi komizt á með aðiljum 338
- A húseigandi leigði B íbúðarskúr á lóð sinni, og skyldi húsa-leiga greidd fyrst í stað með því, að B léti gera við skúr-inn. G húasmiður annaðist viðgerðina eftir beiðni B. Höfð-aði G síðan mál á hendur A og krafði hann um greiðslu á viðgerðarkostnaðinum, þar sem viðgerðin hefði farið fram með vitund hans og samþykki. Kröfu G var hrundið, með því að hann leiddi ekki sönnur að því, að A hefði lof-að að greiða kostnaðinn 360
- A hafði fengið jörð B til lífstíðarárbúðar samkvæmt ábúðarlög-um. B gaf síðar yfirlýsingu um, að hann leigði honum jörðina á erfðaábúð samkvæmt lögum um erfðaábúð, en um slíka ábúð giltu þá ákvæði laga nr. 8/1936. Þrátt fyrir yfirlýsingu þessa létu aðiljar jarðarafgjald ekki fara eftir lögum nr. 8/1936, heldur hélzt það óbreytt frá því sem áður

hafði verið. Í máli, er síðar reis milli aðilja út af ágrein-
ingi um ábúðina, er tekið fram í dómi Hæstaréttar, að þó
að ákvæði um erfðaábúð í lögum nr. 8/1936 séu sett um
byggingu þjóðjarða og annarra jarða í almannaeign, en
ekki miðuð við byggingu jarða í einkaeign, þá þyki samt
mega telja, að einstaklingar geti samið svo sín á milli,
að um byggingarkjör fari í höfuðatriðum eftir sams konar
reglum og lögin um erfðaábúð hafa að geyma. Lögskipti
þeirra A og B ættu því að fara eftir ákvæðum laga nr.
8/1936, en þó með þeim takmörkunum, að ákvæðin geti
átt við um skipti þeirra, að þau brjóti ekki í bága við
ófrávikjanleg ákvæði ábúðarlaga og að aðiljar hafi ekki
sjálfir með samningi frá þeim vikið 447

A, búsettur í Færeyjum, var ráðinn í skiprúm á togara B í
Reykjavík. Er A kom til Reykjavíkur, stóð yfir deila milli
útgerðarmanna og stéttarfélags íslenskra sjómanna út af
ráðningu erlendra manna á togara. Voru vandkvæði á að
hefja veiðar á þeim skipum, sem Færeyingar höfðu verið
ráðnir til. Af hálfu B var þá vefengt, að bindandi ráðn-
ingarsamningur hefði komið á við A. Varð þetta til þess,
að A fór þegar næsta dag aftur til Færeyja. Í skaðabóta-
máli A gegn B út af riftun á ráðningarsamningi var dæmt,
að bindandi samningur hefði verið á kominn. Og þar sem
B hefði þegar í upphafi vefengt gildi samningsins, hefði
A ekki þurft að biða átekta í Reykjavík, heldur verið heimilt
að hverfa heim til sín. Voru A samkvæmt því dæmdar bæt-
ur úr hendi B 662

Árið 1943 tók Ó á leigu af Reykjavíkurbæ (R) lóðarspildu undir
hænsnabú á þá óbyggðu svæði í bænum. Var tekið fram í
samningnum, að lóðin sé leigð til eins árs í einu, og geti hvor
aðili sagt samningnum upp með 3 mánaða fyrirvara. Árið
1956 sagði R leigunni upp með umsömdum fyrirvara, en Ó
neitaði að víkja af lóðinni. R leitaði þá á árunum 1956 og
1957 tvívegis aðstoðar dómstóla til að fá fjarlægð hús Ó af
lóðinni, en þau mál ónýttust bæði. R höfðaði þá mál gegn Ó
fyrir bæjarþingi með stefnu 3. marz 1958 og krafðist þess,
að Ó yrði gert að víkja af leigulóðinni. Í málinu bar Ó m. a.
fram þá málástæðu, að uppsögnin frá 1956 væri úr gildi
fallin, með því að R hefði án fyrirvara tekið við fasteigna-
gjöldum og brunabóttagjöldum af húsi á lóðinni fyrir árin
1957 og 1958. R kvað bæjarstarfsmenn hafa tekið við gjöld-
um þessum af misgáningi, og hefði Ó verið tilkynnt það fljót-
lega og boðin endurgreiðsla þeirra, en við lóðarleigugjaldi
hefði aldrei verið tekið. Talið var, að Ó hefði mátt vera ljóst
af aðgerðum R, að halda átti uppsögninni til streitu, og geti

viðtaka gjaldanna með ofangreindum hætti ekki ónýtt uppsögnina. Voru kröfur R teknar til greina	818
A talinn hafa gefið loforð um uppgjöf fjárkröfu vegna báginga, sem hann átti í, og hafi viðtakanda mátt vera það ljóst. Var A því ekki talinn við loforðið bundinn	836

Sératkvæði.

Einn dómenda Hæstaréttar greiðir sératkvæði um forsenduatriði dóms í opinberu máli, þar sem ákært var fyrir brot á umferðarlögum	123
Tveir dómenda Hæstaréttar greiða sératkvæði um ómerkingu lögræðissviptingarmáls	165
Einn dómenda Hæstaréttar greiðir sératkvæði í skuldamáli, þar sem krafizt var greiðslu í erlendri mynt	168
Einn dómenda Hæstaréttar greiðir sératkvæði í máli til heimtu váttryggingarfjár	191
Tveir dómenda Hæstaréttar greiða sératkvæði um forsenduatriði í refsímáli út af eignaspjöllum o. fl.	203
Einn dómenda Hæstaréttar greiðir sératkvæði í máli út af kröfu um greiðslu vinnulauna í sjúkdómsforföllum	332
Einn dómenda í sjó- og verzlunardómi Reykjavíkur greiðir sératkvæði í refsímáli út af ákæru um brot gegn lögum um varnir gegn óréttmætum verzlunarháttum	435
Tveir dómenda Hæstaréttar greiða hvor um sig sératkvæði í máli út af jarðarleigu	447
Einn dómenda í sjó- og verzlunardómi Reykjavíkur greiðir sératkvæði í máli út af lausafjárkaupum	634
Tveir dómenda Hæstaréttar greiða sératkvæði í refsímáli út af kynferðisbroti o. fl.	677
Einn dómenda Hæstaréttar greiðir sératkvæði í skaðabótamáli út af árekstri bifreiða	713
Einn dómenda Hæstaréttar greiðir sératkvæði um forsenduatriði dóms í útsvarsmáli	840

Siðferðisbrot. Sjá kynferðisbrot.

Sjó- og verzlunardómur.

Mál til heimtu bóta vegna slita á ráðningarsamningi	155, 403
Mál gegn váttryggingarfélagi til heimtu tjónbóta út af sjóslysi	191
Mál til heimtu skaðabóta vegna slyss við togveiðar	243, 271
Mál milli kaupmanna út af lausafjárkaupum	351, 634
Mál út af ákæru um brot á lögum um varnir gegn óréttmætum verzlunarháttum	435
Mál til heimtu vinnulauna á fiskiskipi ..	509, 560, 563, 566, 569, 662
Úrskurður um frávisunarkröfu. Ómerking	621, 622
Máli út af verzlunarskuld var stefnt fyrir sjó- og verzlunardóm. Stefndi krafðist frávisunar, með því að verzlunar-	

skiptin hefðu ekki gerzt milli aðilja, sem greinir í 2. t. l. 200. gr. laga nr. 85/1936. Frávísunarkröfunni var hrundið bæði í héraði og fyrir Hæstarétti 632

Sjómannalög.

- G var ráðinn skipstjóri á fiskiskipi B á vetrarvertíð 1956. Skipið var til viðgerðar í Svíþjóð, en er það kom hingað til lands hinn 30. marz 1956, voru orðin eigendaskipti að því. Gekk G þá af skipinu. Þar sem G mátti telja ráðningartíma sínum slitið með eigendaskiptunum, voru honum dæmdar bætur úr hendi B fyrir atvinnutjón frá 30. marz 1956 til vertíðarloka 155
- Er fiskiskip B, sem A var ráðinn háseti á vetrarvertíðina 1956, kom hingað til lands 30. marz 1956, voru orðin eigendaskipti að því. Skráðist A þá daginn eftir úr skiprúmi, enda leit-aði hinn nýi eigandi ekki eftir því við hann, að hann yrði á skipinu áfram. Samkvæmt því var A talinn hafa eignast bótarétt á hendur B vegna atvinnutjóns frá 30. marz 1956 til vertíðarloka 403

Sjóveð.

- Sjóveðréttur dæmdur til tryggingar greiðslu á skaðabótum vegna slita á ráðningarsamningi 155, 403
- Þ, háseti á togara, taldi sig hafa orðið fyrir heilsutjóni, er tog-arinn fórst á hafi úti. Höfðaði hann skaðabótamál á hend-ur útgerð skipsins og krafðist bóta af vátryggingarfé þess. Þar sem sjóveð fyrir skaðabótakröfum eftir 13. gr. laga nr. 56/1914 nær ekki til vátryggingarfjár skips, sbr. 238. gr. sömu laga, var kröfu Þ þegar af þeirri ástæðu hrundið .. 271

Sjúkrahús.

- A, sem dvalizt hafði til lækninga á Landspítalanum, taldi sig hafa beðið heilsutjón vegna rangrar blóðgjafar þar. Í skaða-bótamáli, er hann af þessu tilefni höfðaði gegn ríkissjóði, var yfirlækni Landspítalans gert skylt samkvæmt kröfu A að leggja fram endurrit af sjúkraskýrslu hans. Hins vegar var forstöðumanni Blóðbanka Íslands ekki dæmt skylt að greina frá nafni viðkomandi blóðgjafa 264, 267

Sjúkrasamlög.

- A hafði hlotið meiðsli í bilslysi, og hafði sjúkrasamlagið S greitt kostnað af sjúkrahúsvist hans. Í máli, sem S höfðaði ásamt A gegn eiganda bifreiðarinnar, var ökumaður bifreiðarinnar talinn eiga sök á slysinu að $\frac{3}{4}$ hlutum, en A að $\frac{1}{4}$ hluta. Var eiganda bifreiðarinnar dæmt að greiða S $\frac{3}{4}$ hluta af útlögðum sjúkrakostnaði 689

*Skaðabætur.*a) *Vegna vanefnda á samningi.*

- A réðst starfsmaður til iðnfyrirtækisins S hinn 1. marz 1957. Í ráðningarsamningnum segir m. a.: „Samningur þessi gildir fyrir báða aðilja í tvö ár frá 1. marz 1957 að telja. Verði honum ekki sagt upp með 3ja mánaða fyrirvara, skal hann framlengjast af sjálfu sér í 3 mánuði í senn. Almennur uppsagnarfrestur af beggja hálfu, vinnuveitanda og vinnuþegna, er 3 mánuðir.“ S sagði A upp samningnum hinn 27. febrúar 1958 með viku fyrirvara. A höfðaði þá mál gegn S og krafðist bóta fyrir atvinnutjón frá 1. marz 1958 til 1. marz 1959. Í málinu bar S það fyrir sig, að heimilt hefði verið að víkja A úr starfi vegna vanrækslu hans, en gegn mótmælum A var slík sök ekki sönnuð. Í öðru lagi taldi S, að skýra bæri uppsagnarákvæði samningsins þannig, að heimilt hefði verið að segja honum upp með 3 mánaða fyrirvara, hvenær sem var á tveggja ára tímabilinu. Þessi málsástæða var ekki heldur tekin til greina. Þótti A eiga rétt til bóta fyrir það, sem eftir var af tveggja ára ráðningartímanum, en með því að A hóf störf annarsstaðar, þremur vikum eftir að hann hætti störfum hjá S, og skýrði ekki frá, hver laun hans hefðu orðið þar til 1. marz 1959, voru bætur með hliðsjón af því ákveðnar lágar . . 142, 149
- A var ráðinn skipstjóri á fiskiskip V vetrarvertíðina 1956. Er A tók við skipinu, var það til viðgerðar í Svíþjóð, en þegar hann kom á skipinu hingað til lands hinn 30. marz 1956, höfðu orðið eigendaskipti að því. Gekk A þá af skipinu og krafði V um bætur fyrir atvinnutjón. Í máli, sem af þessu reis milli aðilja, var talið, að A hefði mátt líta svo á, að ráðningartíma hans væri slitið, er eigendaskipti urðu að skipinu. Voru honum dæmdar bætur og upphæð þeirra miðuð við aflahlut skipstjóra á sambærilegum skipum á vetrarvertíð 1956 og svo það, að hann hafði unnið að húsbýggingu fyrir sjálfan sig, það sem eftir var ráðningartímans 155
- M, sem heimilisfastur var ásamt fjölskyldu sinni í Reykjavík, sendi Reykjavíkurbæ (R) árum saman umsóknir um leigulöð undir íbúðarhús. Umsóknum þessum var aldrei svarað skriflega, en af hálfu R var því haldið fram, að M hefði jafnan verið gert kunnugt munnlega, þegar tilefni var til, að hann hefði ekki komið til greina við úthlutanir lóða. M höfðaði skaðabótamál á hendur R og reisti kröfuna á því, að bæjaryfirvöld hefðu um langt árabil látið hann standa í þeirri trú, að hann mundi fá byggingarlöð, án þess að á því yrðu efndir. Af þessum sökum hafi hann ekki hafizt handa um aðra útvegi, en m. a. vegna verðfalls peninga hafi hann beðið af því mikinn hnekki. Gegn mótmælum R

- var M ekki talinn hafa fært sönnur á, að hann hefði fengið loforð um leigulóð frá bæjaryfirvöldum, og því ekki um að ræða nein loforðsbrigð af hálfu R. Var kröfu M því hrundið 318
- E pantaði árið 1954 hjá bifreiðasölunni S bíl af gerðinni X. Bílnum átti að fylgja útvarp, miðstöð, klukka, stefnuljós og frambekkur. Mistök urðu hjá S um pöntun bílsins, en síðar varð samkomulag með aðiljum um, að E tæki við bíl af gerðinni Y, en án nefndra fylgihluta. Lofaði S að afhenda þá síðar. Kaupverð bíls þessa nam kr. 67.216.67. Í nóvember 1956 hafði S afhent útvarpið og stefnuljósin, en ekki aðra fylgihluti. Taldi S, að E bæri að greiða fylgihlutina sérstaklega, en E staðhæfði, að andvirði þeirra væri innifalið í framangreindu kaupverði. E hafði, er hér var komið, greitt upp í andvirði bílsins kr. 63.201.11. S höfðaði nú mál gegn E og krafði hann um eftirstöðvar bílverðsins, kr. 4015.56, og andvirði útvarpsins, 2950.00. E höfðaði gagnsök og krafðist skaðabóta vegna óafhentra fylgihluta, þ. e. miðstöðvar, klukku og frambekks, kr. 8485.00. Í málinu færði E sönnur að því, að hann ætti rétt á að fá fylgihlutina án sérstakrar greiðslu. Enda þótt E hefði um langan tíma notað laus sæti, er bílnum fylgdu til bráðabirgða í stað frambekkjans, var hann ekki fyrir tómlæti talinn hafa firrt sig rétti til að krefjast andvirðis bekkjarins, enda bar S að eiga frumkvæðið að afhendingu hans. Samkvæmt þessu var bótakrafa E tekin til greina með kr. 8485.00, en jafnframt var honum gert að greiða S eftirstöðvar kaupverðs, kr. 4015.56 351
- K hafði ráðizt háseti á fiskiskip V vetrarvertíðina 1956. Skipið var til viðgerðar í Svíþjóð, en þegar það kom hingað til lands, hinn 30. marz 1956, höfðu orðið eigendaskipti að því. K var þá skráður úr skiprúmi daginn eftir, enda leitaði hinn nýi eigandi skipsins ekki eftir því við hann, að hann yrði áfram á skipinu. Í máli, sem K höfðaði gegn V, var hann talinn eiga rétt til bóta vegna slita á ráðningarsamningi. Var upphæð bótanna miðuð við aflahlut háseta á samþætilegum skipum á vetrarvertíð 1956 403
- Verzlunarfyrirtækin A í Reykjavík og B í Nígeríu gerðu með sér samning í febrúar 1953 þess efnis, að A seldi B tiltekið magn skreiðar, sem afhenda skyldi smám saman mánuðina júní—desember 1953. Greiðslu skyldi þannig hagað, að B setti fyrirfram tryggingarfé, 15% af heildarverðinu. Af því skyldi A taka 15% af andvirði hverrar sendingar, en 85% skyldi B greiða hverju sinni með staðfestri ábyrgð, er stofnuð yrði hjá Landsbanka Íslands, 20 dögum áður en útskipun færi fram. B greiddi þó aðeins nokkurn hluta tryggingarfjárins, og veitti A því fé viðtöku. Þegar fyrsta afhending

átti að fara fram, stóð B ekki við loforð sitt um að setja bankatryggingu fyrir greiðslunni, og eftir það urðu marg-
ítrekaðar vanefndir af hans hendi. Skoraði A margsinis á
B að setja umsamdar bankatryggingar og veitti honum til-
slökun á tilslökun ofan um afhendingartíma og féllst jafn-
vel á lækku á kaupverði, ef B efndi samninginn að öðru
leyti. Jafnframt tjáði hann B hvað eftir annað, að van-
efndir hans mundu leiða til þess, að hann (A) yrði að
selja fiskinn fyrir reikning hans. Afhending á nokkru af
hinna seldu vöru fór þó fram á árinu 1953 og fram til vors
1954, en þá fékk B tilkynningu frá A um, að sá hluti vör-
unnar, sem óafhentur var, hefði verið seldur öðrum. Eftir
það höfðaði B mál á hendur A og krafðist endurgreiðslu
á eftirstöðvum þess tryggingarfjár, sem A hafði fengið í
upphafi viðskiptanna, en þær taldi B nema £ 3056-6-3. A gagn-
stefndi og krafðist bóta vegna vanefnda B á samningnum,
£ 3434-1-5. B taldi þegjandi samkomulag hafa orðið um að
fella kaupsamninginn úr gildi, þar sem síðar hefði verið sam-
ið um annan afhendingartíma og jafnvel annað verð. Á þetta
var þó ekki fallið. Talið var, að A hefði með framkomu sinni
sýnt, að hann vildi, svo lengi sem hann taldi sér fært, halda
kaupunum upp á B, þó að það væri með skilorðsbundnum
tilslökunum. Var A því ekki talinn hafa fyrirgert rétti sín-
um til skaðabóta. Varð niðurstaða málsins sú, að B skyldi
greiða A skaðabætur, £ 3134-16-2. Frá þeirri upphæð voru
dregnar eftirstöðvar tryggingarfjárins, sem A tók undir
sjálfum sér, £ 3056-6-3, en B dæmt að greiða mismuninn,
£ 78-9-11 634

- A, búsettur í Færeyjum, var ráðinn í skiprúm á togara B í
Reykjavík. Er A kom til Reykjavíkur, stóð yfir deila milli
útgerðarmanna og stéttarfélags íslenskra sjómanna út af
ráðningu erlendra manna á togara. Voru vandkvæði á að
hefja veiðar á þeim skipum, sem Færeyingar höfðu verið
ráðnir til. Af hálfu B var þá vefengt, að bindandi ráðn-
ingarsamningur hefði komið á. Varð þetta til þess, að A
fór þegar næsta dag aftur til Færeyja. Í skaðabótamáli
A gegn B út af riftun á ráðningarsamningi var dæmt, að
bindandi samningur hefði verið á kominn. Og þar sem B
hefði þegar í upphafi vefengt gildi samningsins, hefði A
ekki þurft að biða átekta í Reykjavík, heldur verið heimilt
að hverfa heim til sín. Voru A því dæmdar bætur úr hendi
B samkvæmt kröfu hans, en upphæð bótanna sætti ekki
andmælum af hálfu B 662

b) *Utan samninga.*

Árekstur varð milli bifreiðanna X og Y. R, ógift stúlka, 19

ára að aldri, var farþegi í X. Hlaut hún stóra skurði á andlit og höfuð, og losnuðu upp flípar milli skurðanna. Af þessu leiddi mikil og varanleg líkamslýti. Samkvæmt læknavottorði, sem gefið var eftir athugun nær þremur árum síðar en slysið gerðist, hafði R orðið fyrir miklu andlegu áfalli við slysið, og telur lækningin óvíst, að hún jafni sig nokkurn tíma af því til fulls. R kræfðist í máli gegn eigendum beggja bifreiðanna, að þeim yrði in solidum dæmt að greiða henni fébætur. Komu engin andmæli fram gegn fébótaábyrgðinni. Voru R dæmdar bætur fyrir varanleg líkamslýti, þjáningar og óþægindi kr. 120.000.00. R var ekki talin hafa hlotið varanlega örorku af slysinu. Voru bætur fyrir atvinnutjón ákveðnar kr. 25.000.00. Auk þess fékk hún bætur fyrir sjúkrakostnað o. fl. 128

A, háseti á togara, þurfti vegna vinnu sinnar, að hraða för sinni eftir þílfari skipsins, en þar var ógreið leið vegna fiskkassa. Steig hann þá upp á snúningsás, en gætti þess ekki, að yfirborð hans var sleipt af slori. Er hann var staddur uppi á ásnum, reið alda undir skipið, en við það missti A jafnvægið, féll á þílfarið og handleggsbrotnaði. A höfðaði skaðabótamál á hendur útgerð skipsins, en hún var sýknuð á báðum dómstigum. Í dómi Hæstaréttar segir, að eins og slysinu var háttað, þyki það ekki verða rakið til vanbúnaðar skips, handvammur starfsmanna útgerðarinnar né annarrar áhættu, sem hún eigi að bera ábyrgð á að lögum 243

S verkamaður vann við uppskipun úr togara. Samkvæmt skipun verkstjóra skyldi S ásamt þremur öðrum mönnum setja þungan lestarhlera úr járni yfir lestarop. Héldu þeir fjórmenningarnir hver undir sitt horn hlerans, en er hann var kominn yfir opið, slepptu félagar S hleranum úr nokkurri hæð, án þess að merki eða aðvörun væri gefin. S, sem var óviðbúinn, sleppti ekki takinu, en við það slitnaði helmingur af beygivöðva vinstri upphandleggs hans. S höfðaði skaðabótamál á hendur fyrirtækinu T, sem annaðist uppskipunina. Ekki var talin óhæfa af verkstjóranum að láta setja hlerann yfir með handafli, þó að unnt hefði verið að gera það með vélarafli og það verið hættuminna. En verkstjóranum var láð það, að hann hafði ekki leiðbeint verkamönnum um, að öruggara var að leggja hlerann yfir opið með öðrum hætti en þeim að láta hann falla. Auk þess voru það talin mistök af samstarfsmönnum S að gera honum ekki viðvart, áður en þeir slepptu hleranum. Samkvæmt þessu þótti bera að leggja bótaskyldu á T. En talið var, að þar sem S var vanur uppskipunarstörfum, hefði hann átt að hlutast til um, að viðhöfð væri hættuminni

- aðferð við verkið, og þar sem hann hefði ekki gert það, ætti hann nokkra sök. Var sök skipt þannig, að S skyldi sjálfur bera $\frac{1}{2}$ hluta tjónsins, en fá $\frac{1}{2}$ hluta þess bætta af T. S var 29 ára að aldri, er slysið gerðist, og ókvæntur. Var hann fyrst 6 vikur frá verki, en eftir það gat hann lengi aðeins unnið létt störf. Varanleg örorka var metin 16%. Atvinnutjón hans var metið kr. 70.000.00, þjáningabætur kr. 15.000.00 og annar kostnaður kr. 700.00. Var T dæmt að greiða honum $\frac{1}{2}$ hluta greindra fjárhæða, kr. 68.560.00 249
- Skaðabótakrafa höfð uppi á hendur póstsjóði vegna meintra mistaka póststarfsmanna. Í Hæstarétti var málið ómerkt og því vísað frá héraðsdómi vegna galla á málshöfðun 260, 285
- Er togari fórst á hafi úti, lenti hásetinn Þ í sjónum, en var bjargað í annað skip. Taldi Þ sig hafa beðið heilsutjón af volki þessu og höfðaði skaðabótamál gegn útgerð togarans. Krafðist hann þess, að bætur yrðu greiddar af váttryggingarfé togarans, en bótakrafan var á því reist, að skipstjóri togarans hefði með vanrækslu átt sök á slysinu. Þar sem útgerðarmaður ábyrgist slíkar kröfur samkvæmt 13. gr. laga nr. 56/1914 aðeins með skipi og farmgjaldi, en sjóveð fyrir þeim nær ekki til váttryggingarfjár, sbr. 238. gr. sömu laga, þá var útgerðin þegar af þeirri ástæðu sýknuð af skaðabótakröfunni 271
- A, sem var trésmiður og vann við smíðar hjá h/f X, varð fyrir slysi við vélavinnu á verkstæði. Taldi hann, að orsakir slyssins mætti rekja til þess, að tilteknu véltæki hefði verið áfátt, en á því bæri h/f X ábyrgð. A var sjálfur í stjórn h/f X og þekkti gerla til véla og verka á verkstæði þess. Talið var, að honum hefði þá borið sem stjórnanda í félaginu skylda til að hefjast handa um að fá úr því bætt, sem áfátt var. Gæti hann ekki haft uppi kröfur á hendur félaginu sökum þess, að vanrækt var það, sem honum sjálfum bar að annast. Samkvæmt því var h/f X sýknað af skaðabótakröfu A 310, 325
- Í meiðyrðamáli Þ gegn V gerði Þ kröfur í héraði um miskabætur og skaðabætur vegna atvinnutjóns. Í Hæstarétti hafði hann ekki uppi síðastnefnda kröfu, en krafðist miskabóta. Ekki var talið sannað, að V hefði viðhaft ummæli þau, sem stefnt var út af, og var hann því sýknaður af öllum kröfum Þ, þar á meðal kröfunni um miskabætur 380
- Bifreiðin X var í eign aðilja, sem taldist til „liðs Bandaríkjanna“ samkvæmt 1. gr. viðbætis við lög nr. 110/1951. Hafði aðili þessi ekki tryggt bifreiðina samkvæmt 1. mgr. 36. gr. laga nr. 23/1941, sem þá voru í gildi, er hann fékk S, íslenskum verktaka, bifreiðina til sjálfstæðra umráða. S hafði ekki

heldur tryggt X samkvæmt nefndu lagaákvæði, er ökumaður hennar olli með gálausum akstri tjóni á bifreið K. Höfðaði K mál á hendur S og ríkissjóði (R) og krafðist þess, að þeim yrði dæmt að greiða in solidum skaðabætur. Hinir stefndu mótmæltu því ekki, að ökumaður X hafi einn átt sök á slysinu. S krafðist sýknu á þeim grundvelli, að hann hefði haft X með höndum í sambandi við framkvæmd verks fyrir varnarliðið, en ekki orðið umráðamaður hennar í merkingu 1. mgr. 35. gr. laga nr. 23/1941. Félldst héraðsdómur á þessi rök S, en taldi hann hins vegar bera ábyrgð á tjóninu sem atvinnurekanda, sem haft hefði ökumann X í þjónustu sinni. R krafðist sýknu vegna aðildarskorts, þar sem S hefði verið umráðamaður X í merkingu nefndrar 35. gr. laga nr. 23/1941. Héraðsdómur taldi aftur á móti, að eigandaábyrgðin hvíldi á R samkvæmt ákvæðum viðbættis við lög nr. 110/1951. Var S og R gert með héraðsdómi að greiða in solidum K skaðabætur. R skaut málinu til Hæstaréttar, en S áfrýjaði ekki af sinni hálfu. Hæstiréttur taldi, að S hefði fengið X til sjálfstæðra umráða og afnota. Hefði honum því borið að vát tryggja X, þar sem hann tók við henni úr höndum erlends aðilja, sem ekki váttryggir bifreiðar sínar. En þar sem varnarliðið lét X úr umsjá sinni í hendur íslenzks aðilja án þess að ganga tryggilega frá því, að hún væri tryggð lögum samkvæmt, hefði R orðið ábyrgur samkvæmt 2. tl. 12. gr. fylgiskjals með lögum nr. 110/1951 fyrir þeim greiðslum, sem á váttryggingarfélag hefði fallið, ef X hefði verið tryggð eftir 1. mgr. 36. gr. laga nr. 23/1941. Var því staðfest ákvæði héraðsdóms um bótaskyldu R 393

Fólksflutningabifreiðin X, sem fór áætluðarferðir milli Keflavíkurkaupstaðar og Keflavíkurflugvallar, staðnæmdist á flugvællinum réttu megin á akbraut og við greinilega merktan viðkomustað að morgni hins 19. janúar 1956, er fullbjart var orðið. Vörubifreiðin Y, sem var í eigu varnarliðs Bandaríkjanna, ók þá aftan á X og laskaði hana. Var X ónothæf í 37 daga. Kröfðust eigendur X vegna atvinnutjóns skaðabóta úr ríkissjóði samkvæmt 2. tl. 12. gr. fylgiskjals með lögum nr. 110/1951. Af hálfu ríkissjóðs var talið, að sök bæri að skipta, þar sem stöðvunarljós X hefðu verið hulin snjó og ökumaður hennar hefði ekki gefið stöðvunarmerki, áður en hún nam staðar. Leitt var í ljós, að ökumaður Y ók henni keðjulausri á hálum vegi og með óhæfilegum hraða. Þótti því rétt að leggja alla fébótaábyrgð vegna árekstrarins á ríkissjóð, enda þótt stöðvunarljós X kynnu að hafa verið hulin snjó. Atvinnutjón eigenda X var metið kr. 25.000.00, og ríkissjóði dæmt að greiða þá fjárhæð að fullu 484

Konan S ætlaði að ganga yfir Reykjanesbraut undan Ytri Njarðvík og var komin inn á veginn, er bifreið, sem var á leið til Reykjavíkur, ók á hana. S, sem hlaut mikla áverka, höfðaði skaðabótamál á hendur A, eiganda bifreiðarinnar. Ökumaður bifreiðarinnar var talinn eiga meginsök á slysinu vegna óhæfilegs ökuhraða og vangæzlu um bifreiðarstjórn. Hins vegar var S ekki talin hafa gætt fullrar varkárni. Sök var skipt þannig, að A skyldi bera $\frac{3}{4}$ hluta tjóns, en S $\frac{1}{4}$ hluta. S hlaut við áreksturinn brot á lærleggshálsi og heilahristing. Örorka var metin þannig: Fyrstu tvö árin frá 100 til 50 af hundraði og síðan varanleg örorka vegna slyssins 35 af hundraði. S var 56 ára að aldri, bjó með eiginmanni sínum og stundaði ekki atvinnu utan heimilis. Bætur fyrir atvinnutjón og örorku voru metnar kr. 65.000.00, fyrir lýti og þjáningar kr. 25.000.00 og fyrir fataspjöll o. fl. kr. 6085.00. Var A dæmt að greiða $\frac{3}{4}$ hluta þessara fjárhæða. Í sama máli var A dæmt að greiða Sjúkrasamlagi N-hrepps, sem greitt hafði sjúkrahúskostnað S, $\frac{3}{4}$ hluta kröfu þess, að fjárhæð kr. 8087.44 689

Bifreiðinni X var ekið suður S-veg. Er hún kom að gatnamótum þess vegar og H-vegar, ók bifreiðin Y vestur H-veg og tók krappa beygju inn á S-veg. Varð árekstur milli bifreiðanna, og hlaut af tjón á X. Þó að X væri komin um 80 cm inn á vegamót S-vegar og H-vegar, var ökumaður Y talinn eiga sök á árekstrinum vegna hinnar röngu beygju, enda hafði hann nægilegt svigrúm til beygju þeirrar, sem um var að tefla. Var eiganda Y dæmt að greiða eiganda X viðgerðarkostnað 713

Bifreiðin X var í eign varnarliðs Bandaríkjanna. Ökumaður hennar olli S tjóni með gálausum akstri. Ríkissjóður (R) greiddi S skaðabætur samkvæmt 2. tl. 12. gr. fylgiskjals með lögum nr. 110/1951. Bifreiðin X var tryggð hjá vátryggingarfélaginu A fyrir tjóni, sem hún kynni að valda og skylt væri að tryggja fyrir eftir íslenskum bifreiðalögum. R krafðist þess í dómsmáli, að A greiddi honum þá fjárhæð, sem hann (R) hafði orðið að greiða S. Af hálfu A var synjað um greiðslu og það borið fyrir, að samkvæmt vátryggingarskilmálum ætti A endurgreiðslurétt á hendur ökumanni X, þar sem hann hefði valdið slysinu með stórkostlegri óvarkárni, en R bæri ábyrgð á þeirri endurgreiðslukröfu samkvæmt lögum nr. 110/1951. Á þessa málsástæðu var ekki fallt. Í dómi Hæstaréttar er tekið fram, að ökumaður X hafi valdið S tjóni með skaðabótaverki utan samninga, og hafi R því orðið bótaskyldur gagnvart S samkvæmt 2. tl. 12. gr. fylgiskjals með lögum nr. 110/1951. En R sé ekki samkvæmt nefndu ákvæði fylgiskjalsins ábyrg-

ur fyrir hugsanlegri endurkröfu A á hendur ökumanni X, þar sem sú krafa hafi stoð sína í váttryggingarsamningnum og 7. mgr. 36. gr. laga nr. 23/1941, sem voru í gildi, þegar váttrygging var tekin. Var A samkvæmt þessu dæmt að greiða R kröfu hans, enda var ekki deilt um fjárhæð hennar 718

G, sem gert hafði tilraun til að nauðga stúlkunni A, var í refsidómi gert að greiða henni miskabætur og bætur fyrir læknskostnað og fataspjöll 747

Refsifangar struku úr refsivist, tóku bíl ófrjálsri hendi og ollu spjöllum á honum. Eigandi bílsins krafðist bóta úr ríkissjóði og reisti kröfu sína á því, að orsakir tjónsins mætti rekja til vangæzlu fangavarða. Bótakröfunni var hrundið, og er tekið fram í dómi Hæstaréttar, að þó að ríkisvaldið setji og framkvæmi refsilög til verndar almannahagsmunum og einstaklinga, þá leiði eigi af því, að það taki á sig að bæta skaða, sem þeir menn valda, er úr refsivist strjúka 774

A ók í lítilli fólksflutningsbifreið frá Reykjavík til Hafnarfjarðar að kvöldi dags seint í októbermánuði. Hvassviðri var, og gekk á með snjóhryðjum. Er A nálgadist Kópavogsbrú, sá hann stóra áætlunarbifreið koma á móti sér sunnan brúarinnar. Kvað hann bifreið þessa hafa ekið allhratt og of innarlega á veginum. Hafi hann þá ekið bifreið sinni út á vinstri vegbrún, en þar hafi verið mikil hálka. Er hann ætlaði að beygja aftur til hægri inn á brúna, hafi bifreiðin ekki látið að stjórn, en í sama mund hafi áætlunarbifreiðin ekið fram hjá. Hafi þetta orðið til þess, að bifreið hans rakst á brúarstólpa og skaddaðist. Taldi A ökumann áætlunarbifreiðarinnar eiga sök á óhappi þessu. Í skaðabótamáli gegn ökumanni og eiganda áætlunarbifreiðarinnar tókst A ekki að sanna, að þeirri bifreið hefði í umrætt skipti verið ekið gálauslega. Var skaðabótakröfu hans því hrundið 811

Skattar.

a) Útsvör.

Árið 1957 var olíusölufélaginu S gert að greiða Reykjavíkurbæ (R) í útsvar kr. 940.000.00, en af þeirri fjárhæð voru kr. 869.556.00 svonefnt veltuútsvar, sem miðað var við 1.5% af verzlunarveltu S árið 1956, en hún hafði numið tæpum 58 milljónum króna. S kærði útsvarið til ríkisskattaneftndar, en hún lét það óbreytt standa. Eftir að S hafði galdið útsvarið, höfðaði það mál gegn R og krafðist endurgreiðslu á nefndum kr. 869.556.00. Taldi S þessa veltuútsvarsálagningu ólögsmæta, með því að rekstrartekjur nægi ekki til greiðslu hennar, heldur verði S að ganga á stofnfé sitt og eignir. Endurgreiðslukröfunni var hrundið á báðum dóm-

stigum. Segir í dómi Hæstaréttar, að samkvæmt 3. tl. 4. gr. laga um útsvör nr. 66/1945 sé niðurjöfnunarnefnd rétt að taka til greina við álagningu útsvars sérhvað það, sem máli skipti um gjaldþol útsvarsgreiðanda, og eftir 2. mgr. 24. gr. sömu laga sé úrskurður ríkisskattaneftndar fullnaðar-úrskurður um útsvarsupphæð. Við álagningu útsvars á S hafi nefnd skattayfirvöld haldið sér innan valdmarka sinna, og séu ekki slíkir annmarkar á ákvörðun útsvarsins, að dómstólar fái hnekkð gerðum þeirra 257

Árin 1952—1956 hafði S, sem heimilisfastur var í A-kaupstað, stundað að sumrinu sildarsöltun í kaupstaðnum H. Aðstöðu til starfsemi þessarar hafði S fengið á hafnargarðinum í H-kaupstað, þar af bæði árin 1955 og 1956 með beinum samningum við H-kaupstað, og golið leigu fyrir. S hafði greitt til H útsvar af starfsemi þessari, sem á var lagt árin 1953—1956, en árið 1957 neitaði S að greiða útsvar það, sem á hann var lagt það ár vegna starfseminnar árið 1956. H krafðist þá lögtaks hjá S og studdi kröfu sína annars vegar við það, að S hefði orðið útsvarsskyldur samkvæmt ákvæðum útsvarslaga, og hins vegar við það, að bæjarstjórn H-kaupstaðar hafi sett það skilyrði fyrir leigu á söltunaraðstöðunni, að leigutaki gengist undir að greiða útsvar til H-kaupstaðar. Hafi S þannig með því að samþykkja greint skilyrði samið á sig útsvarsskyldu í H-kaupstað. Fógeti synjaði um framkvæmd lögtaksins, og áfrýjaði H úrskurði fógeta. Í dómi Hæstaréttar segir, að ekki sé í ljós leitt, að sildarsöltun S í H-kaupstað sumarið 1956 hafi verið með þeim hætti, að hann hafi orðið þar útsvarsskyldur, hvorki samkvæmt a-lið 8. gr. laga nr. 66/1945 né öðrum ákvæðum þeirra laga. Og að því er varði þá málsástæðu, að S hafi með samningi við H undirgengist útsvarsskyldu, þá sé á það að líta, að um heimild til álagningar útsvars fari eftir því, sem ákveðið sé í útsvarslögum um afstöðu skattþegna til bæjar- eða sveitarfélaga, en ekki eftir samningum. Samkvæmt þessu var lögtakskröfunni einnig hrundið í Hæstarétti 294

Í kaupstaðnum H var olíusölufélaginu O gert að greiða útsvar árið 1957. O neitaði að greiða hluta af útsvarinu, kr. 60.000.00, með því að niðurjöfnunarnefnd hefði við ákvörðun álagningargjaldstofns ekki fylgt reglum laga um tekjuskatt og eignarskatt nr. 46/1945, sbr. reglugerð um sama efni nr. 147/1955, að því er varðaði fyrningarafskriftir eigna. Af hálfu H var því ekki andmælt, að útsvar O hefði orðið kr. 60.000.00 lægra, ef nefndum reglum hefði verið fylgt, en hins vegar staðhæft, að niðurjöfnunarnefnd væri um útsvarsálagningu ekki við þau lagaákvæði bundin. Hefði og ríkisskattaneftnd

staðfest gerðir niðurjöfnunarnefndar í þessu efni. Í lög-
taksmáli H gegn O til heimtu greindra eftirstöðva var mót-
mælum O hrundið bæði í héraði og fyrir Hæstarétti. Talið
var, að samkvæmt 3. tl. 4. gr. útsvarslaga nr. 66/1945 sé
niðurjöfnunarnefnd rétt við álagningu útsvars að taka til
greina sérhvað það, er telja má skipta máli um gjaldþol
útsvarsgreiðanda, og eftir 24. gr. sömu laga sé úrskurður
ríkisskattanevndar fullnaðarúrskurður um fjárhæð útsvars.
Samkvæmt þessu séu nefnd skattayfirvöld ekki bundin við
sömu fyrningu eigna, sem lögð sé til grundvallar við ákvörð-
un tekjuskatts, og þar sem skattayfirvöldin hafi haldið sér
innan valdmarka sinna, séu eigi slíkir annmarkar á ákvörð-
un útsvarsins, að dómstólar fái hnekkt gerðum þeirra .. 364

Útgerðarfélagið J hafði samkvæmt kröfu Reykjavíkurbæjar (R)
haldið eftir af launum starfsmanna sinna til útsvarsgreiðslu
þeirra, sbr. 29. gr. laga nr. 66/1945. Taldi J sig eiga rétt til
ómakslauna frá R vegna innheimtu þessarar og hélt eftir
2% af innheimtri útsvarsupphæð frá starfsmönnum, er
það gerði R reikningsskil. Var þá af hálfu R krafizt lögtaks
fyrir þeirri fjárhæð, sem eftir stóð. Talið var, að J hefði
með atvinnurekstri sínum og ráðningu starfsmanna til
hans gengizt undir þá kvöð samkvæmt nefndri lagagrein, að
halda eftir af launum starfsmanna sinna og skila R því,
sem þannig var eftir haldið. Fælist hvorki í 29. gr. laga
nr. 66/1945 né öðrum réttarreglum heimild, er veiti J rétt
til ómakslauna af hinu innheimta útsvari. Var lögtak því
heimilað 399

Árið 1954 var útsvar lagt á olíusölufélagið A í kaupstaðnum N.
Í lögtaksmáli, sem dæmt var í Hæstarétti árið 1958, var
synjað um framkvæmd lögtaks til tryggingar útsvari þessu,
með því að ekki hefði að öllu leyti verið lagt á rétta út-
svarsstofna. Eftir það tók niðurjöfnunarnefnd N-kaupstaðar
útsvar A fyrir árið 1954 til endurnýjaðrar álagningar og
fór þá eftir niðurstöðum í nefndum dómi Hæstaréttar um
útsvarsstofn. Krafðist N síðan lögtaks hjá A fyrir þessu
endurnýjaða útsvari. Var það bæði í héraði og fyrir Hæsta-
rétti talið réttilega á lagt og framkvæmd lögtaks heimiluð 840

b) Tekjuskattur.

Lögtaksréttur fyrir tekjuskatti og öðrum þinggjöldum talinn
niður fallinn, þar sem lögtaksmáli hafði ekki verið haldið
áfram með hæfilegum hraða, sbr. 2. gr. lögtakslaga nr.
29/1885 og lög nr. 83/1947 388

H, kaupfélagsstjóri í V-kaupþúni, átti jörðina L, sem hann seldi
á leigu að hluta, en nytjaði sjálfur að hluta og notaði af-
urðirnar sem búsilag. Skattárin 1950 og 1951 varð tap á

nefndum búrekstri H. Taldi hann sér heimilt að draga tap þetta frá tekjum sínum nefnt skattár, áður en skattur væri á lagður, en skattayfirvöld synjuðu honum um frádráttinn og hækkuðu tekjuskatt hans sem því svaraði. Af hálfu ríkissjóðs var krafizt lögtaks fyrir nefndum hluta skattsins, en þeirri kröfu var synjað á báðum dómstigum. Var það talin meginregla skattalaga, að tekjur, sem skattþegn aflar með atvinnurekstri eða á annan hátt, séu lagðar saman og tekjuskattur síðan reiknaður af þeim sem einni heild. Af því leiði, að halli, sem verður á einhverri atvinnugrein í atvinnurekstri skattþegns, sé dreginn frá heildartekjum hans, nema sett lög mæli öðruvísi, en hér var því ekki til að dreifa 460

c) *Söluskattur.*

Árið 1955 greiddi Mjólkursamsalan í Reykjavík (M) 3% söluskatt af heildarandvirði brauða, sem hún seldi í umboðssölu í búðum sínum. M taldi, að henni hefði aðeins borið að greiða söluskatt af umboðslaunum þeim, er hún fékk vegna sölu brauðanna, og krafði ríkissjóð um endurgreiðslu á því, sem hún taldi sig hafa ofgreitt af þessum sökum. Ákvæði 3. gr. laga nr. 108/1954 voru skýrð á þá leið, að M hefði borið að greiða söluskatt af heildarandvirði seldra brauða í umboðssölu. Var endurgreiðslukröfunni því hrundið 672

Skipti.

Með því að skiptum á þrotabúi h/f A var að fullu lokið árið 1955 og skiptin höfðu ekki verið tekin upp aftur, gat þrotabúið ekki verið aðili að dómsmáli, sem höfðað var árið 1956 175

Við skipti á dánarbúi var leyst úr ágreiningi um gildi erfðaskráa (sjá erfðir) 420

M og K gengu í hjónaband árið 1955. M var námsmaður og eignaltíll, en K hafði fengið miklar eignir að erfðum. Sumarið 1958, er M dvaldist við nám erlendis, ritaði hann K bréf, kvaðst hafa fellt hug til stúlku þar, og spurði K, hvort hún vildi samþykkja hjónaskilnað. Jafnframt segir hann í bréfinu: „Eitt skaltu vita .. ég sækist ekki eftir eignunum þínum.“ Í september 1958 æsktu hjónin skilnaðar að borði og sæng, og fór þá fram uppskrift á eignum búins, er skipta skyldi opinberum skiptum. Enginn kaupmáli hafði verið gerður með hjónunum, en K taldi sig eina eiganda að eignum búins, með því að M hefði í framangreindu bréfi afsalað sér tilkalli til þeirra. Gegn mótmælum M var þó ekki talið, að hann hefði með hinum tilfærðu orðum afsalað sér búshelmingi sínum. Var kröfu K því hrundið bæði af skiptarétti og Hæstarétti 550

*Skírlífisbrot. Sjá kynferðisbrot.**Skjalþýðendur.*

Í einkamáli lagði stefnandi fram í héraði dómsskjal á erlendu máli ásamt þýðingu á því, gerðri af löggiltum skjalþýðanda, sbr. lög nr. 32/1914. Stefndi hélt því fram, að þýðingin væri ekki rétt um tiltekin atriði, og krafðist hann þess, að skjalþýðandanum væri synjað um að staðfesta fyrir dómi framburð sinn um þýðinguna. Mótmælum þessum var hrundið, og staðfesting heimiluð 525

*Skjöl. Sjá dómsgögn.**Skuldajöfnuður.*

A útgerðarmaður höfðaði mál gegn váttryggingarfélaginu B til heimtu váttryggingarbóta, kr. 6187.50. B krafðist sýknu vegna þess, að A hefði með vanrækslu fyrirgert rétti til bóta. Til vara bar B fram hærri gagnkröfu án gagnstefnu, og hreyfði A ekki andmælum gegn henni. Krafa A var talin hafa verið réttmæt, en niður fallin vegna skuldajafnaðar 191

Váttryggingarfélaginu B hafði með dómi verið gert að greiða A útgerðarmanni váttryggingarbætur vegna sjóttjóns. Krafðist A fjárnáms hjá B samkvæmt dóminum, en B kvað A skulda sér hærri fjárhæð ógreiddra iðgjalda, sem lögtaksrétt hefðu. Taldi B, að dómskuldin væri niður fallin vegna skuldajafnaðar. En þar sem A vildi ekki kannast við, að B hefði á hann réttar og gjaldkræfar gagnkröfur, sem koma mætti að við fjárnámsgerð til skuldajafnaðar, sbr. 20. gr. laga nr. 19/1887, og þar sem ekki var leitt í ljós af hálfu B, að það hefði á fjárnámsdegi átt aðfararhæfar lögtakskröfur á hendur A, sem við fjárnámið mætti skuldajafna við dómkröfu hans, þá var andmælum B hrundið og lagt fyrir fógeta að framkvæma fjárnámið 832

Skuldamál.

Aðiljum, sem í félagsskap ráku iðnfyrirtæki, dæmt að greiða in solidum starfsmanni fyrirtækisins eftirstöðvar vinnulauna, orlofsfé og skaðabætur vegna ólögmætrar riftunar á vinnusamningi 142, 149

Váttryggingarfélagið S hafði endurtryggt hjá váttryggingarfélaginu I hluta af frumtryggingum sínum, og skyldi I greiða þann hluta í enskri mynt. Eftir gildistöku laga nr. 33/1958 varð framkvæmdin á ákvæðum 22. gr. laganna þannig, sbr. 28. gr., að váttryggingarfélag, sem skiluðu bönkum erlendum gjaldeyri, fengu hann greiddan með 55% álagi, sem svaraði til þess, að gengi á sterlingspundi væri kr. 70.6025. S, sem

greitt hafði tilteknar tjónbætur í íslenskum krónum eftir gildistöku laga nr. 33/1958, taldi sig þrátt fyrir þetta eiga rétt til að fá endurtryggingarhlutann greiddan af I í sterlingspundum, miðað við gengi kr. 45.55 samkvæmt lögum nr. 22/1950. Í máli, sem S höfðaði á hendur I til heimtu vangreiddra endurtryggingarbóta, varð niðurstaðan sú, að I væri rétt að miða greiðslu sína við gengi á sterlingspundi kr. 70.6026, með því að S fengi í bönkum íslenskan gjaldeyri fyrir hinn erlenda miðað við það gengi og þar með greiddan að fullu umræddan endurtryggingarhluta, er S hafði innt af hendi í ísl. krónum 168

Er skipið X var selt á nauðungaruppboði 7. júlí 1950, urðu kaupendur að því H og G. Kaupverð var kr. 805.000.00. Uppboðshaldari (U) lýsti á uppboðinu, hvaða veðbönd, þar á meðal lýstar sjóveðskröfur, mundu hvíla á skipinu. Gert var ráð fyrir, að H og G tækju nokkurn hluta veðskulda þessara undir sjálfum sér sem veðhafar í skipinu, þar á meðal sem eigendur að sjóveðskröfu, að fjárhæð kr. 89.141.99. Hafði þessi krafa þó verið vefengd á uppboðinu. Eftir að H hafði sett U nokkurt tryggingarfé, gaf U þeim H og G afsal fyrir skipinu hinn 19. júlí 1950, þar sem því er lýst, að þeir hafi greitt kaupverðið og tryggt greiðslu á kröfum, sem lýst var við uppboðið. Eftir þetta fór fram málflutningur í skiptarétti um gildi greindrar sjóveðskröfu milli H og G annars vegar og aðilja, sem vefengt hafði kröfuna, hins vegar. Lauk því máli svo vorið 1955, að krafan var aðeins tekin til greina með kr. 2530.46. Kom þá í ljós, að vegna lækkunar á kröfu þessari skorti rúmar 50 þús. kr. á, að tryggingarféð hrykki fyrir greiðslu kaupverðsins. U höfðaði síðan með stefnu 21. desember 1956 mál á hendur H og G til greiðslu nefndra eftirstöðva kaupverðs skipsins. H og G báru það fyrir í fyrsta lagi, að U hefði lýst því í uppboðsafsali, að kaupverðið væri að fullu greitt. Talið var, að þó að í afsalinu stæði, að kaupendur hefðu tryggt greiðslu á kröfum þeim, sem lýst var við uppboðið, þá væri U samt ekki firrtur rétti til að krefjast eftirstöðva kaupverðsins, þegar í ljós kom, að honum hafði láðzt að taka næga tryggingu. Í öðru lagi héldu þeir H og G því fram, að U hefði með tómlæti glatað rétti til eftirstöðvanna, þar sem hann hafi ekki krafizt þeirra fyrr en í desember 1955, en þá hafi verið liðið næstum hálft sjötta ár frá útgáfudegi uppboðsafsals. Þessum mótmælum var einnig hrundið, með því að dráttur á innheimtunni stafaði af málflutningnum um fyrrnefnda sjóveðskröfu, þar sem þeir H og G voru aðiljar og máttu því vita, hverju drátturinn var að kenna. Samkvæmt þessu var H og G dæmt að greiða nefndar eftirstöðvar kaupverðs 175

- A útgerðarmaður höfðaði mál á hendur váttryggingarfélaginu B og krafðist greiðslu váttryggingarfjár vegna tjóns, sem orðið hafði á skipi hans. B krafðist sýknu að svo stöddu, með því að viðgerð á skipinu hefði ekki farið fram, en í samþykktum B væri ákvæði um, að því sé ekki skylt að bæta tjón fyrr en að viðgerð lokinni. Mótmælum B var hrundið bæði í héraði og fyrir Hæstarétti. Í dómi Hæstaréttar segir, að þar sem um skylduváttryggingu hafi verið að ræða og greint samþykktarákvæði um gjalddaga hafi verið sett einhliða af B, þá leiði af meginreglunni í 4. mgr. 24. gr. laga nr. 20/1954 um váttryggingarsamninga, að A sé ekki við það bundinn. Í skiptum aðilja gildi því um gjalddaga tjónbóta ákvæði 1. mgr. 24. gr. laga nr. 20/1954 191
- Í máli út af lausafjárkaupum milli A og B, var A sem kaupanda dæmt að greiða eftirstöðvar kaupverðs, en B sem seljanda dæmt að greiða skaðabætur vegna vanefnda um afhendingu seldra muna. (Sjá nánar kaup og sala) 351
- A húseigandi leigði B íbúðarskúr á lóð sinni, og skyldi húsaleiga greidd fyrst í stað með því, að B léti á sinn kostnað gera við skúrinn. G húsasmiður annaðist viðgerðina samkvæmt beiðni B. Höfðaði G síðan mál á hendur A og krafði hann um greiðslu á viðgerðarkostnaðinum, þar sem viðgerðin hefði farið fram með vitund hans og samþykki. Kröfu G var hrundið, með því að hann leiddi ekki sönnur að því, að A hefði lofað að greiða kostnaðinn 360
- Leiguliða á jörð dæmt að greiða landsdrottnei jarðarafgjald. (Sjá nánar ábúð) 447
- H átti fjárkröfu á hendur þeim R og G. Við einkaskuldaskil á búi R gaf H loforð um 40% eftirgjöf á kröfu sinni gagnvart báðum skuldurunum, en með því skilyrði, „að allir kreditorar samþykki“ slíka eftirgjöf. Eftir að skuldaskilunum var lokið, kom í ljós, að við framkvæmd þeirra hafði greiðsla farið fram á ýmsum kröfum með fullu nafnverði þeirra. H höfðaði þá mál gegn R og G og krafðist greiðslu á þeim 40% kröfu sinnar, sem ekki voru greidd við skuldaskilin. Niðurstaða málsins varð sú, að H væri ekki bundinn við loforð sitt um eftirgjöf, þar sem skilyrði fyrir því hefði ekki verið fullnægt, og krafa hans því tekin til greina 519
- Hinn 25. júlí 1957 fengu H kaupmaður og G bakari á Akranesi hvor um sig kornvörusendingu frá Reykjavík með skipinu X. Vegna misgánings þeirra A, afgreiðslumanns X, og G fóru nokkrir sekkir af kornvöru H til G, og hagnýtti G sér þá. A höfðaði síðar mál gegn G til greiðslu á andvirði 45 sekkja, en G kvaðst aðeins hafa tekið við 20 sekkjum umfram það, sem hann átti sjálfur. Hinn 5. marz 1960, meðan á rekstri málsins stóð, greiddi G andvirði þessara 20 sekkja með kr.

1592.50, og tók A við því með fyrirvara. Í málinu tókst A ekki að sanna, að G hefði fengið meira af kornvöru H en umrædda 20 sekki. Var G því sýknaður af kröfu A að öðru leyti en því, að honum var dæmt að greiða A 6% ársvexti af kr. 1592.50 frá 25. júlí 1957 til 5. marz 1960 824

Skuldaskil.

Við einkaskuldaskil á búi R lofaði skuldheimtumaðurinn H að gefa upp 40% af kröfu sinni, ef aðrir skuldheimtumenn gerðu hið sama. Síðar kom í ljós, að við framkvæmd skuldaskilanna hafði greiðsla farið fram á ýmsum kröfum með fullu nafnverði þeirra. Þar sem skilyrði H fyrir eftirgjöfinni hafði þannig ekki verið fullnægt, var hann ekki talinn við hana bundinn. Var R því dæmt að greiða H þau 40% kröfunnar, sem ekki voru greidd við skuldaskilin 519

Stjórnarskráin.

A fékk á leigu frá Reykjavíkurbæ (R) landspildu á óbyggðu svæði í bænum til að hafa þar hænsnabú. Í leigusamningnum var tekið fram, að lóðin sé leigð til eins árs í senn og að hvor aðili geti sagt honum upp með 3 mánaða fyrirvara. A reisti á lóðinni einlyft hús úr vikurholsteini, 180 fermetra að flatarmáli. Eftir að R hafði sagt samningnum upp, krafðist hann þess í dómsmáli, að A yrði gert skylt að nema húsið burt af lóðinni, R að kostnaðarlausu. A taldi sig eiga rétt til bóta vegna brotnáms hússins samkvæmt 67. gr. stjórnarskrárinnar nr. 33/1944. Talið var, að eins og framangreindum ákvæðum leigusamningsins var háttað, hafi A mátt vera ljóst, að hús, er hann reisti á lóðinni, fengi aðeins að vera þar til bráðabirgða. Var framangreindum mótmælum hans því hrundið 818

Stjórnsýsla.

Samkvæmt 3. tl. 4. gr. laga um útsvör nr. 66/1945 er niðurgjöfnunarnefnd rétt við álagningu útsvars að taka til greina sér hvað það, er telja má skipta máli um gjaldþol útsvarsgreiðanda, og eftir 2. mgr. 24. gr. sömu laga er úrskurður ríkisskattanefndar fullnaðarúrskurður um útsvarsupphæð. Við álagningu tiltekins útsvars, sem um var deilt, höfðu nefnd skattayfirvöld haldið sér innan valdmarka sinna, og voru ekki þeir annmarkar á ákvörðun útsvarsins, að dómstólar fengju hnekt gerðum þeirra 257, 364

A taldi, að póststarfsmenn á pósthúsinu í Reykjavík hefðu með vanrækslu á skyldustörfum valdið sér tjóni. Stefndi hann póstmeistarann í Reykjavík f. h. póstsjóðs og krafðist skaðabóta. Með dómi Hæstaréttar var málinu vísað frá hér-

aðsdómi, með því að eigi var í ljós leidd heimild póstmest-
arans til að taka á móti stefnu og gefa bindandi yfirlýsingar
fyrir dómi f. h. póstsjóðs, að því er sakarefni þetta varð-
aði 260, 285

Af hálfu kaupstaðarins H var sótt útsvarsmál á hendur A, en
hann taldi sig ekki útsvarsskyldan í kaupstaðnum. H hafði
m. a. uppi þá málsástæðu, að A hefði með samningi við H-
kaupstað undirgengizt útsvarsskyldu. Þessi málsástæða var
ekki talin haldbær, og er í dómi Hæstaréttar tekið fram, að
um heimild til álagningar útsvara fari eftir því, sem ákveðið
sé í útsvarslögum um afstöðu skattþegna til bæjar- eða sveit-
arfélaga, en ekki eftir samningum 294

M, sem heimilisfastur var ásamt fjölskyldu sinni í Reykjavík,
sendi Reykjavíkurbæ (R) árum saman umsóknir um leigu-
lód undir íbúðarhús. Umsóknum þessum var aldrei svarað
skriflega, en af hálfu R var því haldið fram, að M hefði jafn-
an verið gert kunnugt munnlega, þegar tilefni var til, að
hann hefði ekki komið til greina við úthlutanir lóða. M höfð-
aði skaðabótamál á hendur R og reisti kröfuna á því, að bæj-
aryfirvöld hefðu um langt árabil látið hann standa í þeirri
trú, að hann mundi fá byggingarlód, án þess að á því yrðu
efndir. Hafi hann af þessu beðið mikinn hnekki, m. a. vegna
verðfalls peninga. Gegn mótmælum R var M ekki talinn hafa
fært sönnur á, að hann hefði fengið loforð um leigulód frá
bæjaryfirvöldum. Var kröfum hans því hrundið 318

Rannsókn fór fram fyrir dómi út af grun um, að A bifreiðar-
stjóri hefði gerzt sekur um brot á áfengislögum. Ó, fulltrúi
lögreglustjóra í Reykjavík, bar sem vitni, að ónafngreindur
bifreiðarstjóri á bifreiðastöðinni X, þar sem A stundaði akst-
ur, hefði gefið sér í skyn, að á stöðinni færi fram ólögleg
áfengissala. A krafðist þess þá, að Ó yrði gert skylt að nafn-
greina bifreiðarstjóra þenna, en þeirri kröfu hratt héraðs-
dómari með úrskurði. A kærði úrskurðinn til Hæstaréttar.
Í dómi Hæstaréttar segir, að Ó hafi fengið umrædda vitn-
eskju í starfi sínu sem trúnaðarmál í sambandi við eftir-
grennslan afbrota. Eðli málsins samkvæmt sé hér um efni
að ræða, sem leynt á að fara, enda þjóðfélagslegir hags-
munir því að baki. Verði Ó því ekki krafinn vættis um slíkt
efni, nema dómsmálaráðherra leyfi, sbr. 2. mgr. 93. gr. laga
nr. 27/1951. Og þar sem leyfi ráðherra lá ekki fyrir, var úr-
skurður héraðsdómara staðfestur 390

Árið 1955 greiddi Mjólkursamsalan í Reykjavík (M) 3% söluskatt
af heildarandvirði brauða, sem hún seldi í umboðssölu í búð-
um sínum. M taldi, að henni hefði aðeins borið að greiða
söluskatt af umboðslaunum þeim, er hún fékk vegna sölu
brauðanna. Í máli út af ágreiningi um þetta voru ákvæði 3.

- gr. laga nr. 108/1954 skýrð á þá leið, að M hefði borið að greiða söluskatt af heildarandvirði brauðanna. Geti það ekki haggað þessari niðurstöðu, þó að verðlagsstjóri hafi ekki leyft M að bæta söluskatti þannig ákveðnum við útsöluverð brauðanna, sbr. 26. gr. laga nr. 100/1948 672
- Refsifangar struku úr refsivist, tóku bíl ófrjálsri hendi og ollu spjöllum á honum. Eigandi bílsins krafðist bóta úr ríkissjóði og reisti kröfu sína á því, að orsakir tjónsins mætti rekja til vangæzlu fangavarða. Bótakröfunni var hrundið, og er tekið fram í dómi Hæstaréttar, að þó að ríkisvaldið setji og framkvæmi refsilög til verndar almannahagsmunum og einstaklinga, þá leiði eigi af því, að það taki á sig að bæta skaða, sem þeir menn valda, er úr refsivist strjúka 774
- Reykjavíkurbær (R) sagði A upp lóðarleigusamningi, og var uppsögnin talin hafa tekið gildi 1. janúar 1957. A neitaði að víkja af lóðinni. Meðan á málarekstri stóð út af ágreiningi þessum, tóku bæjarstarfsmenn af misgáningi við fasteignagjöldum til R af húsi, sem stóð á lóðinni. Af hálfu R var A tilkynnt fljótlega um misgáning þenna og endurgreiðsla boðin. Ekki hafði verið tekið við lóðarleigugjaldi. Talið var, að með málarekstri sínum hefði R sýnt, að hann vildi halda uppsögninni til streitu, og gæti viðtaka framangreindra gjalda ekki fellt hana úr gildi 818
- Í desembermánuði 1954 komst á samkomulag með Reykjavíkurbæ og félagi strætisvagnstjóra um, að vagnstjórnarnir skyldu verða fastir starfsmenn bæjarins með réttindum þeim og skyldum, sem slíku starfi fylgja. Í samningsumleitunum milli aðilja þessara voru kjör vagnstjóranna tiltekin í tveimur bréfum borgarstjóra. Gengu vagnstjórnarnir að kjörum þessum, og bæjarstjórn samþykkti síðan loforð þau, er fólust í bréfum borgarstjóra. Laun skyldu vagnstjórnarnir taka samkvæmt 10. launaflokki bæjarins, og tekið var fram í bréfi borgarstjóra, að þeir skyldu fá bætt launakjör með sama hætti og aðrir starfsmenn í 10. launaflokki kynnu að fá. Síðar samþykkti bæjarstjórn að greiða fastráðnum lögreglumönnum og slökkviliðsmönnum, sem laun tóku samkvæmt 10. launaflokki, 8% af laununum til viðbótar sem „áhættupóknun“. Kröfðust strætisvagnstjórnar sömu uppbótar á sín laun. Í máli, sem út af þessu reis, var talið, að líta yrði á nefnda „áhættupóknun“ sem launauppbót, er vagnstjórnarnir ættu rétt til að fá samkvæmt nefndu fyrirheiti í bréfi borgarstjóra, sem bæjarstjórn hafði samþykkt 851

Sveitarstjórn. Sjá stjórnsýsla.

Svipting réttinda. Sjá atvinnuréttindi, borgararéttindi.

Sönnun. Sönnunarbyrði.

a) Einkamál.

- Í meiðyrðamáli A á hendur B kvað A meiðyrðin hafa fallið í viðtali, þar sem engin vitni voru viðstödd. Gegn mótmælum B gat A ekki fært sönnur á, að B hefði viðhaft ummæli þau, sem stefnt var út af. Ekki þótti heldur sannað, að B hefði viðurkennt ummælin utan réttar á tilteknum fundi, þar sem málefni þetta var til umræðu 380
- Í barnsfaðernismáli K gegn M var K talin hafa líkurnar með sér og henni dæmdur fyllingareiður 598
- Fjárnám var gert hjá A í bifreið, sem skráð var á hans nafn í bifreiðaskrá Reykjavíkur. A og B áfrýjuðu fjárnáminu og kváðu bifreiðina hafa verið eign B á fjárnámsdegi. Gegn mótmælum fjárnámshafa gátu þeir þó ekki sannað þetta, og var fjárnámið staðfest í Hæstarétti 707
- A hafði nýttjað landspildu, sem sannað þótti, að áður hefði verið hluti af jörðinni X. Í máli milli A og B, eiganda X, um eignarrétt að landspildunni þótti A ekki hafa fært sönnur að því, að meira en slægjuítak á landspildunni hafi gengið undan X, enda studdu líkur, sem fram komu í málinu, málstað B 726, 786

b) Opinber mál.

- Tiltekin ákæruatriði ekki talin sönnuð, og því sýknað af þeim 1, 123, 289, 299, 554, 582, 589, 742
- Bræðurnir R og S, sem báðir voru ölvaðir, voru staddir einir í húsi, er eldur kom upp í því. Þeir höfðu við komu sína í húsið ráðizt með ofbeldi á húsbóndann og hrakið hann burtu. Voru þeir því æstir í skapi, sérstaklega R, sem taldi húsbóndann hafa gert á hluta sinn. Við rannsókn málsins bar S, að hann hefði heyrt R segja í forstofugangi hússins, að rétt væri að „kveikja í helvítis kofanum“, og í sama mund hefði hann séð eldsbjarma í ganginum. Er hann gætti betur að, sá hann, að eldur logaði í tróði á vegg gangsins, þar sem þilplötur höfðu raskazt. R kvað sig reka minni til, að hann hefði verið í reyk og svælu í húsinu, áður en hann fór þaðan, en að öðru leyti myndi hann ekki atvik vegna ölvunar. Kvaðst hann ekki bera brigður á framburð S. Talið var sannað, að R hefði kveikt í húsinu 203
- A bifreiðarstjóri var tekinn ölvaður við stýri bifreiðar sinnar, þar sem hann hafði fest hana utan akbrautar. A játaði þá fyrir lögreglumönnum, að hann hefði verið ölvaður að akstri, en þegar hann kom fyrir dóm, kvaðst hann þá fyrst hafa tekið að neyta áfengis, er bifreiðin hafði stöðvazt. Með

- framburði vitnis, sem séð hafði A við aksturinn, og öðru, sem fram kom í málinu, þótti sök A sönnuð 368
- A, sem margsinnis hafði hlotið refsíðoma fyrir þjófnað og önnur auðgunarbrot, tók rafmagnsrakvél í vörugæmslu, þar sem hann vann, og hafði heim með sér. Fannst vélin, er leit var gerð hjá A vegna grunar um annan þjófnað. A kvaðst ekki hafa ætlað að kasta eign sinni á vélina, en ekki var tekið mark á þeirri staðhæfingu, og var honum dæmd refsing fyrir fullframinn þjófnað 531
- Hjón, sem veitt höfðu eftirtekt akstri A í bifreið að kvöldi dags og þá átt samtal við hann, báru fyrir dómi, að þau hefðu álitnið hann vera undir áhrifum áfengis. Önnur tvö vitni, sem höfðu samband við A síðar þetta sama kvöld, báru hins vegar, að þau hefðu þá ekki séð nein merki þess, að hann hefði neytt áfengis. Þar sem vitnaframburðum bar ekki saman, og athugun hjónanna á A virtist hafa verið fremur lausleg, var sök hans ekki talin sönnuð 554
- Í máli á hendur skipstjóra, sem sakaður var um fiskveiðabrot, gætti svo mikils ósamræmis og missagna í skýrslum lögreglumanna um veigamikil atriði málsins, að ekki þótti unnt að leggja þær til grundvallar refsíðomi 589
- G, sem margsinnis hafði verið dæmdur fyrir þjófnað og ölvunarbrot, var árið 1959 ákærður fyrir tilraun til nauðgunar. Hann hafði áður sætt ákæru fyrir sams konar brot, en þá var sök hans ekki talin sönnuð gegn neitun hans. Í máli því, sem nú lá fyrir, synjaði G þess líka, að hann væri sekur. Í prófum málsins kom fram, að G, sem var 31 árs að aldri, og stúlkan Y, tæpra 16 ára, höfðu verið að kvöldi dags gestir á sama heimili í Reykjavík. G fór burt á undan Y, en beið hennar skammt frá húsinu og varð samferða henni eftir stíg, sem lá um óbyggt svæði í átt til heimilis Y. Kom þá til átaka milli þeirra, og skömmu síðar kom Y heim til sín með áverka á hálsi, hnjám og læri, og voru fót hennar rifin í hengla. Skýrði hún svo frá, að G hefði ráðizt á hana, fellt hana til jarðar, tekið köfnunartaki um háls henni og rifið niður um hana fötin. Hefði hann gert ítrekaðar tilraunir til að hafa samfarir við hana, sem þó ekki hefði tekizt vegna móttþróa hennar. G kannaðist við að hafa ráðizt á Y, hrakið hana og rifið fót hennar, en tilefni þess hafi verið það, að hún hafi farið að stríða honum. Hins vegar hafi hann ekki reynt að hafa samfarir við hana. Er G var handtekinn umrætt kvöld, lét hann þó orð falla við lögreglumenn, að þær létu svona þessar stelpur, þegar maður væri að reyna til við þær. Þrátt fyrir synjun G þóttu svo miklar líkur komnar fram gegn honum, að honum var dæmd refsing fyrir tilraun til nauðgunar 747

Tilraun.

- Bræðurnir R og S voru staddir einir í íbúðarhúsi í sveit, er R bar eld að húsinu. Brann það ásamt útihúsum og fleiri eignum, en húsdýrum var bjargað af öðrum mönnum, sem bar þar að. S gerði engar slökkviráðstafanir og hófst ekki handa um björgun eigna, enda þótt hann hefði átt þess kost að bjarga skepnum og ýmsum búsmunum, án þess að leggja sig í hættu. Var S dæmd refsing eftir 2. mgr. 257. gr. laga nr. 19/1940 og að sumu leyti, þ. e. að því er varðaði húsdýr þau, er björguðust, samkvæmt sama lagaákvæði sbr. 20. gr. nefndra laga 203
- A, sem árangurslaust hafði reynt að fá mann til að bera rangt fyrir dómi, dæmd refsing eftir 142. gr. sbr. 20. gr. laga nr. 19/1940 677
- Manni dæmd refsing fyrir nauðgunartilraun samkvæmt 1. mgr. 194. gr. sbr. 20. gr. laga nr. 19/1940 747

Tómlæti.

- Nauðungaruppboð fór fram á skipi 7. júlí 1950, og urðu G og H kaupendur. Hinn 19. s. m. gaf uppboðshaldari (U) þeim afsal, þar sem tekið var fram, að þeir hefðu greitt og tryggt greiðslu á uppboðsandvirðinu. Í desember 1955 krafði U þá G og H um greiðslu á eftirstöðvum andvirðisins, en þeir töldu U hafa fyrirgert rétti til þeirra með tomlæti um kröfugerð á hendur þeim. Upphæð eftirstöðvanna var komin undir úrslitum máls, sem rekið var fyrir skiptarétti um gildi sjóveðskröfu, en úrskurður í því máli féll ekki fyrr en vorið 1955. Með því að G og H voru aðiljar að því máli, var talið, að þeim hefði mátt vera ljóst, af hverju dráttur á innheimtu greindra eftirstöðva stafaði. Var mótmælum þeirra því hrundið 175
- E keypti bíl af S bifreiðasala, og átti heill frambekkur að fylgja bílnum. Þegar bíllinn var afhentur í apríl 1954, fylgdi bekkurinn ekki, en S lofaði að afhenda hann síðar. Í stað bekkjarins lét S til bráðabirgða fylgja tvö laus sæti. Hinn 9. nóvember 1956 höfðaði S mál gegn E til greiðslu eftirstöðva kaupverðsins. E höfðaði gagnsók með stefnu 5. desember s. á. og krafðist skaðabóta, m. a. vegna vanefnda S um afhendingu bekkjarins. Talið var, að E hefði ekki fyrir tomlæti firrt sig rétti til að krefjast andvirðis bekkjarins, enda hafi S borið að eiga frumkvæði að því að afhenda hann .. 351
- A hafði með samningi selt B ákveðið magn skreiðar, sem afhenda átti smám saman á tilteknum tímum. Vegna margítrekaðs viðtökudráttar B og vanefnda um tryggingu kaupverðs veitti B honum ýmsar tilslakanir um afhendingartíma og féllst jafnvel á lækkun kaupverðs. A tilkynnti þó

- B margsinnis, að vanefndir hans gætu leitt til þess, að selja yrði vöruna fyrir reikning B. Í skaðabótamáli A á hendur B var hann talinn hafa sýnt með framkomu sinni, að hann vildi halda kaupunum upp á B. Þótti A ekki hafa firrt sig rétti til bóta 634
- Eftir að fógæti hafði úrskurðað, að A skyldi borinn út úr leigu húsnæði, hlitti hann án þess að gera fyrirvara ráðstöfunum leigusala um húsnæðið. Var A því talinn hafa firrt sig rétti til að áfrýja málinu 704

Umboð.

- A taldi sig hafa orðið fyrir tjóni vegna vangæzlu póststarfsmanna á pósthúsinu í Reykjavík. Höfðaði hann skaðabótamál á hendur póstsjóði og stefndi póstmeistararum í Reykjavík fyrir hans hönd. Málinu var vísað frá héraðsdómi, með því að ekki var í ljós leidd heimild póstmeistarans til að taka við stefnu og gefa bindandi yfirlýsingar fyrir dómi f. h. póstsjóðs, að því er sakarefni þetta varðaði 260, 285
- E pantaði bifreið af gerðinni X ásamt tilheyrandi fylgihlutum hjá bifreiðasölunni h/f S. Mistök urðu um pöntun bifreiðarinnar, en h/f S afhenti E aðra bifreið af líkri gerð, en án fylgihlutanna. Lofaði framkvæmdarstjóri og prókúruhafi h/f S að afhenda þá síðar. Er dráttur varð á afhendingu hlutanna, fékk E í hendur bréf frá h/f S, þar sem því er lýst, að þeir verði afgreiddir honum að kostnaðarlausu innan 40 daga. Í máli, er síðar reis milli h/f S og E út af viðskiptum þessum, hélt h/f S því fram, að verð fylgihlutanna hefði ekki verið innifalið í kaupverði bifreiðarinnar, heldur hefði E átt að greiða þá sérstaklega. Taldi h/f S sig ekki bundið af yfirlýsingunni í fyrrgreindu bréfi, þar sem það sé ekki undirritað af prókúruhafa h/f S, heldur stjórnarformanni þess, en þá hafi prókúruhafinn verið veikur. Þessum mótmælum var hrundið þar sem bréfið varðaði venjuleg viðskipti við kaupnaut h/f S og var undirritað af manni, sem samkvæmt stöðu sinni annaðist slík viðskipti af hendi þess. En eðlilegastur skilningur á orðalagi bréfsins þótti vera sá, að E ætti að fá fylgihlutina án sérstakrar greiðslu 351
- Í héraði var faðir ólöggráða drengs sóttur fyrir hans hönd til greiðslu skaðabóta. Eftir að drengurinn var orðinn fjárráða, áfrýjaði móðir hans héraðsdóminum fyrir hans hönd, en þar sem hana brast heimild til áfrýjunar, var málinu vísað frá Hæstarétti 374

Umboðssala.

- Ákvæði b-liðs 3. gr. laga nr. 108/1954 skýrð á þá leið, að umboðssala beri að greiða í söluskatt 3% af heildarandvirði vöru

þeirrar, sem hann selur í umboðssölu, en ekki einungis af umboðslaununum 672

Umboðssvik. Sjá fjársvik.

Umferðarlög. Sjá bifreiðar.

Uppboð.

Þegar nauðungaruppboð fór fram á skipinu X hinn 7. júlí 1950, gerði uppboðshaldari (U) grein fyrir veðböndum og höftum á skipinu, sem kunnugt var um. Þar á meðal var sjóveðskrafa, sem G hafði lýst, að fjárhæð kr. 89.141.99, en mótmæli komu fram gegn henni þegar á uppboðinu. Hæstbjóðandi varð H, sem bauð kr. 805.000.00. Samþykkti U boð hans með símskeyti 13. júlí 1950 og gat þess í skeytinu, að á uppboðinu hefðu legið fyrir nákvæmar upplýsingar um áhvílandi sjóveðskröfur og aðrar veðkröfur. U samþykkti síðar, að G, eigandi umræddrar sjóveðskröfu, gengi inn í boðið með H, og gaf U þeim G og H uppboðsafsál fyrir skipinu hinn 19. júlí 1950. Er tekið fram í afsalinu, að H hafi greitt kaupverðið, tekið að sér tilteknar veðskuldir og greitt og tryggt greiðslu á kröfum þeim, sem lýst var við uppboðið. Samtímis greiddi H til U kr. 122.737.36 sem tryggingu fyrir greiðslu uppboðskostnaðar og þess hluta kaupverðs, sem þeir G og H tækju ekki að sér að greiða veðhöfum með samþykki þeirra eða tækju undir sjálfum sér sem eigendur að samningsveðkröfum og sjóveðskröfum. Eftir þetta var fyrrgreind sjóveðskrafa G vefengd, og fór málflutningur um gildi hennar fram í skiptarétti, þar sem G og H héldu uppi vörnum. Gekk úrskurður í málinu vorið 1955 með þeim úrslitum, að sjóveðréttur var aðeins viðurkenndur fyrir kr. 2530.46 af kröfunni. Þessi lækkun kröfunnar leiddi til þess, að tryggingarféð hrökk ekki fyrir greiðslu á uppboðsandvirðinu, og skorti á það rúmar 50 þús. krónur. Krafði U þá G og H um greiðslu þessara eftirstöðva í desember 1955, en þeir neituðu greiðslu. Í máli, er U höfðaði gegn þeim til greiðslu eftirstöðvanna, báru þeir fyrir sig, að samkvæmt orðalagi afsalsins um fulla greiðslu og tryggingu kaupverðs og svo orðalagi símskeytisins frá 13. júlí 1950 hefðu þeir átt að mega treysta því, að frekari greiðslu yrði ekki krafizt og að þeir mundu taka undir sjálfum sér sjóveðskröfu G með fullri upphæð, kr. 89.141.99. Þessum mótmælum var hrundið, þar sem talið var, að þó að U hefði láðzt að taka nógu háa tryggingu, þá eigi það ekki að leiða til þess, að kaupendur losni við að greiða þann hluta uppboðsverðs, sem trygging náði ekki til. Og ekki gátu þeir G og H heldur verið grandlausir

- um gildi sjóveðskröfunnar, þar sem henni hafði verið mót-
mælt þegar á uppboðinu. Þá var U ekki talinn hafa firrt sig
rétti fyrir tómlæti til að krefjast eftirstöðvanna, þar sem G
og H voru aðiljar að málflutningnum um sjóveðskröfuna
og máttu því vita, af hverju dráttur á innheimtu stafaði.
Samkvæmt þessu var krafa U tekin til greina 175
- Nauðungaruppboð fór fram á húseign í Reykjavík, eign M, sam-
kvæmt kröfum margra fjárnámshafa. E varð hæstbjóðandi,
og var boð hans samþykkt. M og eiginmaður hennar, P,
áfrýjuðu uppboðinu og stefndu E og uppboðshaldaranum.
Kröfðust þau ómerkingar uppboðsins, með því að þau hafi
á uppboðsþingi lagt fram áfrýjunarstefnur, að því er varð-
aði sumar fjárnámsgerðirnar, en boðizt til að greiða aðrar
kröfur, sem á húseigninni hvíldu. E gagnstefndi til staðfest-
ingar. Gegn mótmælum E og uppboðshaldara færðu hjónin
ekki sönnur á, að þau hafi gert nein slík skil á kröfum þeim,
sem voru grundvöllur uppboðsins, að skylt hafi verið að
fresta framkvæmd þess. Var krafa E um staðfestingu upp-
boðsins því tekin til greina 602
- Vegna hjónaskilnaðar M og K fór fram uppboð á fasteign þeirra,
og varð G hæstaréttarlögmaður hæstbjóðandi f. h. A og S.
Samþykkti uppboðshaldari boð þetta. M áfrýjaði uppboðinu
og krafðist ómerkingar þess. Færði hann það til, að hann
hefði álitid G hafa boðið í eignina fyrir sjálfs sín hönd.
Málsástæða þessi var sögð haldlaus þegar af þeirri ástæðu,
að G hafði lagt fram umboð á uppboðsþinginu frá þeim A
og S til að bjóða í eignina fyrir þeirra hönd. Var umboðsins
einnig getið í þingbók, sem þeir M og lögmaður hans
höfðu undirritað. Var ómerkingarkröfunni því hrundið 738

Uppgjöf réttinda. Sjá loforð.

Upptaka eigna.

- Bruggtæki og ílát gerð upptæk samkvæmt 69. gr. laga nr. 19/1940 531
- Upptaka dæmd til Landhelgisjórðs Íslands á afla og veiðarfær-
um skips, sem verið hafði að ólöglegum veiðum innan
fiskveiðimarka 535
- A, skipstjóri á skipinu R, hlaut refsíðóm fyrir ólöglegar veiðar
innan fiskveiðimarka. Afli sá, sem var í R, þegar A var stað-
inn að ólöglegum veiðum, hafði verið lagður á land og var
ekki fyrir hendi sérgreindur, þegar réttarpróf hófust yfir A.
Var því ekki unnt að ákveða upptöku afla. Í Hæstarétti var
leitt í ljós, að veiðarfæri þau, sem notuð höfðu verið til
hinna ólöglegu veiða, höfðu brunnið, meðan þau voru enn í
vörzlum A. Var upptaka þeirra því ekki heldur dæmd 666

Úrskurðir.

Beiðni um málflutningsfrest í Hæstarétti hrundið	574, 737
Kærumáli frestað í Hæstarétti vegna áfrýjunar aðalmálsins ..	725

Útburðarmál.

Í fógetadómi var úrskurðað, að A skyldi vegna vanefnda á greiðslu húsaleigu borinn út úr húsnæði, sem hann hafði tekið á leigu af B. Eftir uppkvaðningu úrskurðarins ráðstafaði B húsnæðinu, og hlitti A þeim gerðum án fyrirvara. Síðar áfrýjaði A úrskurðinum og krafðist ómerkingar hans. Málinu var vísað frá Hæstarétti, með því að áðurgreind framkoma A varð ekki samþýdd áfrýjun málsins síðar 704

Útivist aðilja.

Áfrýjandi sótti ekki dómþing. Útivistardómur 270, 372, 373, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 572, 573, 574, 605, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 725, 726, 817	
Útivist stefnda. Mál flutt skriflega samkvæmt 1. tl. 38. gr. laga nr. 112/1935	191, 605

*Útsvör. Sjá skattar.**Varnarliðsmál.*

Aðili, sem taldist til „liðs Bandaríkjanna“, sbr. 1. gr. viðbætis við varnarsamning samkvæmt lögum nr. 110/1951, afhenti S, íslenskum verktaka, bifreiðina X til sjálfstæðra umráða og afnota. Varnarliðið hafði ekki tryggt X hinni lögboðnu ábyrgðartryggingu samkvæmt 36. gr. laga nr. 23/1941, sem þá voru í gildi, enda tryggði það ekki slíkar bifreiðar, heldur hafði þær í sjálfstryggingu. S tryggði bifreiðina ekki heldur, þótt honum bæri skylda til þess, þar sem hann tók við henni úr höndum erlends aðilja, sem ekki tryggði bifreiðar sínar. Meðan X var í umráðum S, olli ökumaður hennar með árekstri tjóni á bifreiðinni Y. K, eigandi Y, höfðaði þá mál á hendur S og ríkissjóði (R) til greiðslu skaðabóta. Viðurkennt var af hálfu stefndu, að ökumaður X hefði einn átt sök á árekstrinum. Í héraði var S og R dæmt að greiða in solidum skaðabætur. R áfrýjaði málinu, en S ekki. R krafðist sýknu á þeim grundvelli, að hin almenna eigandaábyrgð á X hafi hvílt á S einum sem umráðamanni hennar samkvæmt 35. gr. laga nr. 23/1941, en ekki á varnarliðinu. Í dómi Hæstaréttar er einnig lagt til grundvallar, að svo hafi verið. Hins vegar var talið, að það hafi verið vanræksla af hálfu varnarliðsins, að ganga ekki tryggilega frá því, að X væri vátryggð lögum samkvæmt, er það lét hana í hendur íslenzks aðilja, en á þeirri

- vanrækslu beri R ábyrgð samkvæmt 2. tl. 12. gr. fyrrnefnds viðbætis við lög nr. 110/1951. Varð niðurstaðan því sú, að R væri ábyrgur fyrir þeim greiðslum, sem á váttryggingarfélag hefðu fallið, ef bifreiðin hefði verið tryggt eftir 1. mgr. 36. gr. laga nr. 23/1941 393
- Varnarliðsbifreiðin X olli með árekstri tjóni á íslenzku bifreiðinni Y. Ökumaður X átti einn sök á árekstrinum. Ríkissjóði var samkvæmt 2. tl. 12. gr. viðbætis við lög nr. 110/1951 dæmt að greiða eigendum Y skaðabætur 484
- Bifreiðin X var í eign varnarliðs Bandaríkjanna. Ökumaður hennar olli S tjóni með gálausum akstri. Ríkissjóður (R) greiddi S skaðabætur samkvæmt 2. tl. 12. gr. viðbætis við varnarsamning eftir lögum nr. 110/1951. Þegar umrætt slys gerðist, var X tryggt ábyrgðartryggingu eftir íslenskum lögum hjá váttryggingarfélaginu A. Í váttryggingarskilmálum áskildi A sér endurgreiðslurétt á hendur ökumanni X, ef hann ylli tjóni af stórkostlegri óvarkárni, sbr. 7. mgr. 36. gr. laga nr. 23/1941, sem þá voru í gildi. R höfðaði mál á hendur A og krafðist greiðslu á þeirri fjárhæð, sem hann (R) hafði orðið að greiða S. Af hálfu A var krafizt sýknu. Taldi A sig eiga endurkröfu á hendur ökumanni X, sem valdið hafi tjóninu af stórkostlegri óvarkárni, en á þeirri endurkröfu beri R ábyrgð samkvæmt lögum nr. 110/1951. Á þetta var ekki fallizt. Í dómi Hæstaréttar er tekið fram, að ökumaður X hafi valdið S tjóni með skaðabótaverki utan samninga, og hafi R því orðið bótaskyldur gagnvart S samkvæmt fyrrgreindum 2. tl. 12. gr. viðbætis við lög nr. 110/1951. En R sé ekki samkvæmt greindu ákvæði ábyrgur fyrir hugsanlegri endurkröfu A á hendur ökumanni X, þar sem sú krafa hafi stoð sína í váttryggingarsamningnum og 7. mgr. 36. gr. laga nr. 23/1941. Var A samkvæmt þessu dæmt að greiða R kröfu hans, enda var ekki deilt um upphæð hennar 718

Váttrygging.

- H, útgerðarmaður í Vestmannaeyjum, átti fiskiskipið X í skyldu-tryggingu hjá váttryggingarfélaginu B samkvæmt 2. gr. laga nr. 61/1947, sbr. lög nr. 110/1949. Hinn 25. júlí 1957 varð X fyrir tjóni af völdum annars skips. Dómkvaddir menn mátu tjónið kr. 6875.00. Með stefnu 13. janúar 1958 höfðaði H mál á hendur B og krafðist greiðslu á nefndri fjárhæð að frádregnum 10% vegna sjálfstryggingar. B krafðist sýknu að svo stöddu, þar sem viðgerð á X hefði enn ekki farið fram, en samkvæmt 12. gr. samþykktu B sé því ekki skylt að bæta skaða, fyrr en að viðgerð lokinni. Sé krafa H samkvæmt því ekki í gjalddaga fallin. Þessari mótbáru

var hrundið bæði í héraði og fyrir Hæstarétti. Í dómi Hæstaréttar segir, að þar sem um skylduvátryggingu hafi verið að ræða og framangreint ákvæði um gjalddaga í 12. gr. samþykkt B sé sett einhliða af því, þá leiði af meginreglunni í 4. mgr. 24. gr. laga um vátryggingarsamninga nr. 20/1954, að H sé ekki við það bundinn. Í skiptum aðilja gildi því um gjalddaga ákvæði 1. mgr. 24. gr. síðastgreindra laga. Samkvæmt því var H dæmdur réttur til vátryggingarfjárins, en hins vegar var krafan talin niður fallin vegna skuldajafnaðar við gagnkröfu, sem B hafði uppi í málinu og ekki var andmælt af H 191

A, háseti á togara, sem taldi sig hafa orðið fyrir heilsutjóni vegna vangæzlu skipstjórnarmanna, er togarinn fyrst, höfðaði skaðabótamál á hendur útgerð togarans og krafðist bóta af vátryggingarfé skipsins. Þar sem sjóveð fyrir skaðabótakröfum samkvæmt 13. gr. laga nr. 56/1914 nær ekki til vátryggingarfjár skips, sbr. 238. gr. sömu laga, var kröfu A hrundið 271

Varnarlið Bandaríkjanna tryggði ekki bifreiðar sínar hér á landi, merktar VL, ábyrgðartryggingu þeirri, sem boðin var í 36. gr. bifreiðalaga nr. 23/1941, sbr. lög nr. 7/1952, heldur hafði þær í sjálfstryggingu. Varnarliðið afhenti S, íslenzkum verktaka, eina af þessum bifreiðum til sjálfstæðra umráða og afnota. S vátryggði ekki heldur bifreiðina, eins og honum var þó skylt, þar sem hann tók við henni úr höndum erlends aðilja, sem ekki vátryggði bifreiðar sínar. Meðan bifreiðin var í umráðum S, olli ökumaður hennar tjóni á annarri bifreið með áakstri. Eigandi þeirrar bifreiðar höfðaði mál á hendur ríkissjóði og krafðist skaðabóta. Þar sem varnarliðið hafði vanrækt að ganga tryggilega frá því, að bifreið sú, er það afhenti S, væri vátryggð lögum samkvæmt, er það lét hana úr sínum höndum, var ríkissjóður talinn ábyrgur samkvæmt 2. tl. 12. gr. viðbætis við lög nr. 110/1951 fyrir þeim greiðslum, sem á vátryggingarfélag hefðu fallið, ef bifreiðin hefði verið tryggð samkvæmt fyrrgreindum lagaboðum 393

Varnarliðsbifreiðin X ók á konuna S og olli henni heilsutjóni. Ríkissjóður (R) galt S skaðabætur samkvæmt lögum nr. 110/1951. X var tryggð lögboðinni ábyrgðartryggingu hjá vátryggingarfélaginu A. Í vátryggingarskilmálum hafði A áskilið sér endurgreiðslurétt á hendur ökumanni X, ef hann ylli tjóni af stórfelldri óvarkárni, sbr. 7. mgr. 36. gr. laga nr. 23/1941, sem þá voru í gildi. Í máli, sem R höfðaði á hendur A til greiðslu á fjárhæð þeirri, sem R hafði goldið S, krafðist A sýknu, þar sem ökumaður X hefði valdið tjóninu með stórkostlegu gáleysi. Ætti A því endurgreiðslurétt

á hendur honum, en á þeirri endurkröfu beri R ábyrgð samkvæmt lögum nr. 110/1951. Á þetta var ekki fallið. Í dómi Hæstaréttar segir, að ökumaður X hafi valdið S tjóni með skaðabótaverki utan samninga, og hafi R því orðið bótaskyldur gagnvart S eftir síðastgreindum lögum. En R sé ekki ábyrgur samkvæmt þeim lögum fyrir hugsanlegri endurkröfu A á hendur ökumanni X, þar sem sú krafa hafi stöð sína í váttryggingarsamningnum og 7. mgr. 36. gr. laga nr. 23/1941. Var A samkvæmt því dæmt að greiða R kröfu hans, enda var ekki deilt um upphæð hennar 718

Veð. Sjá sjóveð.

Veði. Sjá fiskveiðabrot, lax- og silungsveiði.

Verzlun. Sjá kaup og sala. Óréttmætir verzlunarhættir.

Vettvangsmál.

Mál um lóðarmörk í Reykjavík rekið fyrir Merkjadómi Reykjavíkur	197
Landamerkjámál samkvæmt lögum nr. 41/1919	408
Mál um lóðarmörk á Sauðárkróki rekið samkvæmt III. kafla laga nr. 41/1919	709
Mál út af ágreiningi um, hvort aðili ætti eignarrétt að landspildu eða aðeins ítaksrétt, rekið sem vettvangsmál samkvæmt III. kafla laga nr. 41/1919	726, 786
Mál út af veiðirétti í á rekið sem vettvangsmál	807

Vextir.

Krafizt 6% ársvaxta og þeir dæmdir	128, 142, 149, 175, 191, 249, 332, 351, 393, 447, 484, 605, 634, 662, 689, 713, 718, 824, 836
Krafizt 7% ársvaxta af víxilskuldum og þeir dæmdir	519
Í skaðabótamáli út af slysi voru vextir dæmdir frá þeim degi, er slys gerðist	128, 249, 484, 689, 713
Vextir dæmdir af skuld frá gjalddaga	191, 662, 824
Vextir dæmdir frá kröfugerðardegi	175, 383, 634
Vextir dæmdir frá stefnuþegi	142, 149, 332, 351
Vextir dæmdir af framkröfu frá þeim degi, er kröfuhafi leysti hana til sín	605

Viðskiptatilkynningar. Sjá kaup og sala.

Vinnusamningar.

Starfsmanni við iðnfyrirtæki dæmdar eftirstöðvar vinnulauna, orlofsfé og skaðabætur vegna ólögmætrar riftunar á starfsamningi	142, 149
---	----------

Skipstjóra er gekk af skipi, þegar eigendaskipti urðu að því, dæmdar bætur vegna slita á ráðningarsamningi	155
Starfsmanni við iðnfyrirtæki dæmd laun samkvæmt 4. gr. laga nr. 16/1958 fyrir tímabil, er hann hafði forfallast frá vinnu vegna sjúkdóms. Var nefnd 4. gr. skýrð þannig, að starfsmanni beri réttur til launa fyrstu 14 dagana í hvert sinn, er forföll ber að höndum vegna mismunandi sjúkdóma eða slysa, en aðeins fyrstu 14 dagana, þegar um endurtekin forföll er að ræða vegna sama sjúkdóms eða sömu slysfara	332
Sýknað af kröfu um vinnulaun, þar eð hún var fyrnd samkvæmt 1. tl. 3. gr. laga nr. 14/1905	338
Háseta á fiskiskipi dæmdar bætur vegna ólögmætrar riftunar á ráðningarsamningi	403, 662
Mál til heimtu hásetahlutar á fiskiskipi ómerkt vegna vanreifunar og galla á málsmeðferð	509, 560, 563, 566, 569

Vitni.

I, skólastjóri gagnfræðaskóla, sem einnig hafði vörzlu skóla-sjóða, hafði árum saman dregið sér ólöglega fé úr sjóðum þessum. Í sambandi við opinbera rannsókn málsins voru endurskoðendur ársreikninga skólans yfirheyrðir sem vitni	1
Í sama máli var leitt í ljós, að I skólastjóri hafði lánað ýms-um aðiljum í heimildarleysi fé úr sjóðum gagnfræðaskólans. Í rannsókn málsins voru lánþegar yfirheyrðir sem vitni	1
Þegar A gerði erfðaskrá árið 1954, var S læknir notarialvottur. Í erfðaskránni var m. a. ákveðið, að af erfðafé skyldi stofnaður sjóður til að stuðla að rannsóknum hjartasjúkdóma, og skyldi yfirlæknir lyfjadeildar Landspítalans eiga sæti í stjórn sjóðsins. Eftir lát A vefengdu erfingjar gildi erfðaskrárinnar, og var S, sem þá var orðinn yfirlæknir lyfja-deildar Landspítalans, kvaddur vættis. Af hálfu aðilja, sem rengdu erfðaskrána, var því mótmælt, að S fengi að staðfesta vætti sitt vegna afstöðu hans til væntanlegs sjóðs. Þessum mótmælum var hrundið, þar sem talið var, að S væri ekki svo við málið riðinn, að synja bæri honum um staðfestingu framburðarins	118
Ó, dómkirkjuprestur í Reykjavík, tilkynnti konunni R einslega lát eiginmanns hennar, S, sem skyndilega hafði að borið. Í máli, sem R höfðaði gegn vátryggingarfélaginu T til heimtu líftryggingarfjár, var Ó dæmt óskýlt að svara spurningum frá T um viðbrögð R, er henni var tilkynnt látið, og hvort hún hafi látið nokkur sérstök orð falla eftir tilkynninguna í viðurvist Ó og manna, sem með honum voru	322
Samkvæmt úrskurði sakadómara í Reykjavík fór fram leit að ólöglegu áfengi í bifreið A. Tilefni leitarinnar var, að Ó, fulltrúi lögreglustjóra, kvað ónafngreindan bifreiðarstjóra	

á bifreiðastöðinni X, þar sem A stundaði akstur, hafa gefið í skyn, að á stöðinni færi fram ólögleg áfengissala. A krafðist þess þá, að Ó yrði gert skylt sem vitni að nafngreina bifreiðarstjóra þenna. Þeirri kröfu var hrundið, þar sem Ó hefði fengið umrædda vitneskju í starfi sínu sem trúnaðarmál í sambandi við eftirgrennslan afbrota. Samkvæmt eðli málsins sé hér um efni að ræða, sem leynt á að fara, og verði Ó því ekki krafinn vættis um það, nema dómsmálaráðherra leyfi, sbr. 2. mgr. 93. gr. laga nr. 27/1951	390
Úrskurður héraðsdómara um vitnaskyldu A í opinberu máli ómerktur vegna formgalla	465
Manni dæmd refsing eftir 142. gr. laga nr. 19/1940 fyrir að fá menn og gera tilraun til að fá menn til að bera rangt fyrir dómi	492, 677
Í einkamáli lagði stefnandi fram í héraði dómsskjal á erlendu máli ásamt þýðingu á því, gerðri af löggiltum skjalþýðanda. Stefndi hélt því fram, að þýðingin væri ekki rétt um tiltekin atriði, og krafðist þess, að skjalþýðandanum væri synjað um að staðfesta fyrir dómi framburð sinn um þýðinguna. Mótmæli þessi þóttu ekki hafa við rök að styðjast, og var þeim hrundið	525
Hjón, sem veitt höfðu eftirtekt akstri A í bifreið að kvöldi dags og átt þá samtal við hann, báru fyrir dómi, að þau hefðu álitð hann vera undir áhrifum áfengis. Önnur vitni, sem höfðu samband við A síðar um kvöldið, báru hins vegar, að þau hefðu ekki séð nein merki þess, að hann hefði neytt áfengis. Þar sem vitnaframburðum bar ekki saman, og athugun hjónanna virtist hafa verið fremur lausleg, var sök A ekki talin sönnuð	554

Víxilmál.

A höfðaði mál á hendur B til greiðslu skuldar samkvæmt framlögðum víxli. B krafðist frávísunar, þar sem á víxilskjalið væri ritað orðið „tryggingarvixill“, og fullnægði skjalið því ekki lagaskilyrðum um form víxla. Ekki var talið, að tilgreint orð hafi skilorðsbundið skjalið í merkingu 1. mgr. 26. gr. víxillaga nr. 93/1933. Var það því talið fullnægja skilyrðum 1. gr. nefndra laga um form víxla. B hafði einnig uppi þau andmæli, að skuldaskipti aðiljanna, sem víxillinn hefði átt að tryggja, væru enn óuppgerð. Dæmt var, að þessi andmæli gætu ekki komizt að í málinu samkvæmt 17. gr. greindra víxillaga	658
---	-----

Þagnarskylda.

Þ taldi sig hafa orðið fyrir heilsutjóni vegna rangrar blóðgjafar, er hann lá sjúklingur á Landspítalanum. Í skaðabótamáli,

- er hann höfðaði út af þessu á hendur ríkissjóði, krafðist hann þess, að V, forstöðumaður Blóðbankans, legði fram gagn, sem var í vörzlum Blóðbankans og greindi nafn blóðgjafans. Kröfu þessari var hrundið, þar sem þjóðfélagsleg nauðsyn bæri til að stuðla að því, að menn væru fúsir til blóðgjafar, og því rétt að halda nöfnum þeirra leyndum .. 264
- Þ taldi sig hafa beðið heilsutjón sökum rangrar læknismeðferðar á Landspítalanum. Í skaðabótamáli á hendur ríkissjóði út af þessu krafðist hann, að S, yfirlækni Landspítalans, yrði gert skylt að leggja fram sjúkraskýrslu hans. S neitaði þessu og byggði synjun sína á því, að í sjúkraskýrslu væru skráð ýmis atriði, sem vörðuðu einkamálefni sjúklings og leynt ættu að fara. Þar sem Þ óskaði sjálfur framlagningar skýrslunnar, var mótmælum S hrundið .. 267
- Í máli, er ekkjan R höfðaði á hendur váttryggingarfélagi til heimtu líftryggingarfjár eftir eiginmann sinn, S, var Ó dómkirkjuprestur krafinn vættis um það af hálfu félagsins, hvernig viðbrögð R hefðu verið, er hann tilkynnti henni einslega lát S, sem skyndilega hafði að borið, og hvaða orð R hafi látið falla eftir tilkynninguna í viðurvist Ó og manna, sem með honum voru. Gegn mótmælum R var Ó dæmt óskylt að bera vætti um framangreint atriði, sbr. 3. tl. 126. gr. laga nr. 85/1936, enda væru ekki fyrir hendi skilyrði til þess eftir síðustu málsgrein nefndrar 126. gr. 322
- Í sambandi við rannsókn máls á hendur A bifreiðarstjóra vegna meints brots hans á áfengislögum bar Ó, fulltrúi lögreglustjóra í Reykjavík, að ónafngreindur bifreiðarstjóri á bifreiðastöðinni X, þar sem A stundaði akstur, hefði tjáð sér, að í stöðinni færi fram ólögleg áfengissala. A krafðist þess þá, að Ó yrði gert skylt að nafngreina bifreiðarstjóra þenna. Í dómi Hæstaréttar segir, að Ó hafi fengið umrædda vitneskju í starfi sínu sem trúnaðarmál í sambandi við eftirgrennslan ætlaðra brota. Eðli máls samkvæmt sé hér um efni að ræða sem leynt á að fara, enda þjóðfélagslegir hagsmunir því að baki. Samkvæmt 2. mgr. 93. laga nr. 27/1951 verði Ó því ekki krafinn vættis um slíkt efni, nema dómsmálaráðherra leyfi. Og þar sem slíkt leyfi liggi ekki fyrir, verði Ó ekki að svo vöxnu máli krafinn vættis um atriði þetta 390
- Þjófnaður.*
- A braut að nóttu til rúðu í húsi vélsmiðju einnar, fór inn um opið og tók þar inni ýmsa smáhluti, sem hann hafði á brott með sér. Hann hafði áður sætt refsingu fyrir auðgunarbrot, og var brot hans nú heimfært til 255. gr. laga nr. 19/1940 203

- D leigubílstjóri, sem ekið hafði fimm unglingum að nóttu til frá Reykjavík upp í Mosfellssveit, þar sem þeir frömdu innbrot í verzlunarhús og þjófnað, var sakaður um að hafa verið í vitorði með þeim og ákærður fyrir hlutdeild í þjófnaðinum. Með því að sök D var ekki talin sönnuð, var hann sýknaður af ákærinni (sjá nánar hlutdeild) 299
- A fór um borð í mannlausan bát í Reykjavíkurhöfn og stal þar ýmsum munum. Var honum dæmd refsing eftir 244. gr. laga nr. 19/1940 316
- Vegna grunar um peningaþjófnað fór fram húsleit á heimili A. Fannst þá falin undir dýnu í rúmi hans ný rafmagnsrakvél. A kannaðist við að hafa tekið vélina í heimildarleysi í vörugæmslu, þar sem hann hafði unnið, en kvaðst ekki hafa ætlað að kasta eign sinni á hana. Ekki var tekið mark á þessum framburði, og var A dæmd refsing eftir 244. gr. laga nr. 19/1940 531

Ærumeiðingar. Sjá meiðyrði, réttarfarssektir.

Ökuleyfi. Sjá atvinnuréttindi.

Ölvun. Sjá áfengislagabrot.

Örorka.

- Stúlka, 19 ára að aldri, meiddist í bílslysi og hlaut mikil og varanleg andlitslýti. Læknir sá, sem framkvæmdi örorkumat, taldi aðeins vera um tímabundna örorku að ræða, þ. e. meðan sárin væru að gróa, þar sem hér væri fremur um lýtaslys að ræða en örorkuslys 128
- A hlaut við vinnu á togara slæmt brot á hægra handlegg. Var varanleg örorka hans metin 20% 243
- S varð fyrir því slysi við uppskipunarvinnu, að helmingur af beygivöðva vinstri upphandleggs slitnaði. Varanleg örorka metin 16% 249
- Er togari fórst á hafi úti, lenti A háseti í sjónum, en var bjargað í annað skip eftir 40 mínútur. Taldi A sig hafa orðið fyrir heilsutjóni af volki þessu. Mat læknir örorku hans 75—80%. Er málið kom fyrir Læknaráð, taldi það leitt í ljós með nýjum gögnum, að heilsubrestur A hafi verið fyrir hendi, áður en hann lenti í umræddu slysi, en eigi ekki rætur til þess að rekja 271
- A trésmiður varð fyrir því slysi við vélavinnu, að hann missti framan af þumalfingri, vísifingri og löngutöng hægri handar. Varanleg örorka metin 30% 310
- Við vélavinnu varð E trésmiður fyrir því slysi, að allir fingur

vinstri handar hans nema þumalfingur sködduðust. Var varanleg örorka metin 18%	325
Konan S lenti í bílslysi og hlaut brot á vinstra lærbeinshálsi. Heilsu S hafði verið ábótavant, áður en slysið gerðist. Við örorkumat var S metin 70% öryrki, þar af 35% af völd- um umrædds slyss	689

